Ulrika Sophia von Strussenfelt

Perlbandet eller Scener i Tyskland och Sverige. Under 1813 års fälttåg. Novell af Pilgrimen

Bonnier. Stockholm. 1854.

– Läs mer om verket här

Det avbildade exemplaret tillhör Uppsala universitetsbibliotek.

Detta verk är fritt från kända upphovsrättsliga restriktioner. Vid användning ber vi att du hänvisar till Uppsala universitetsbibliotek och Litteraturbanken.se.

Ytterligare information om upphovsrätt för detta verk finns hos Litteraturbanken:
https://lb.se/författare/StrussenfeltU/titlar/Perlbandet/faksimil?om-boken

Permanent länk (URN):
https://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:lb-lb8857490-faksimil

Uppsala Universitets Bibliotek
Sv. avd.
Sv. litt
Rom
Saml

Svea

BIBLIOTH. ACAD. UPS
EX DONO
GEORGII WAHLENBE

PERLBANDET

ELLER

SCENER I TYSKLAND OCH SVERIGE.

UNDEER 1813 ÅRS FÄLTTÅG.

NOVELL

AF

PILGRIMEN.

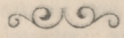

STOCKHOLM.
Alb. Bonniers förlag.

STOCKHOLM.
HÖRBERGSKA BOKTRYCKERIET, 1854.

I.

Afsked.

Det är den 29 Mars 1813. Vänligt inblickar morgonsolen i ett litet helt enkelt möbleradt hörnrum; dess strålar bilda en krona kring det vackraste gubbhufvud.

Den silfverhårige, som i detta ögonblick står vid fönstret, upprepar med djup känsla denna skalden Choræi sköna vers:

Se huru stolt det sin åldriga krona bär
Och sin resliga kropp långt öfver hyddorna höjer!

Vid foten af berget Billingen, från hvars höjder granarnas toppar så vackert grönska, ligger en i göthisk stil, med trenne torn byggd kyrka; en herrlig, från en förgången tid väl bibehållen relik. Nedanom densamma dansar gladt Hornboga-sjöns, nyss från is befriade vågor.

Dörren öppnas och en ung man, med en hög, kraftfull, athletisk figur inträder; ansigtet är ej vackert men bottenärligt; det är lätt markeradt af kopporna: hy'n är frisk och draget kring munnen mildt och behagligt.

— God morgon min far, — helsar han med hjertlig blick och ton.

— God morgon son! Jag står och fröjdar mig åt den sköna vårmorgonen, tänker på de liflösa tingens varaktighet, i jemförelse med deras som frambringat dem; der står hon än den uråldriga kyrkan, och

"Visa fram någon arm, kalla fram något namn
Af dem som ur klippans sköt brutit dess eviga grunder,
O, de hvila tyst i den långsamma nattens famn,
Se'n de släpat bort den flyktiga dagens stunder *).

Dessa stropher uppläste den gamle med särdeles vackra sänkningar och höjningar i rösten som gjorde djupt intryck på åhörarens sinne.

— Den här dagen, — yttrar archiater Hertz, — är en i Sveriges historia märkvärdig, och en, äfven i min enskilta historia, aldrig förgäten dag. I dag för tjuguett år sedan dog Gustaf III tillfölje af det förrädiska skottet ... en nedrig handling!

— En fanatisk handling! — genmäler den unge mannen.

— Ja, du har rätt, fanatism leder oftast till brott, men icke destomindre blir det *brott* ... och eger ingen ursäkt.

— Ingen ursäkt! — upprepar Henrik, så hette den unge mannen, — för trettio år sedan, då blodet flöt fortare i min fars ådror, hade ej far talat så!

— Jo äfven då, det är brottsligt att bortkasta den lykta som Gud gifvit oss i vårt förnuft, och den som låter sig ledas af det ljuset, begår inga "fanatiska handlingar," om jag än icke varit kungen af själ och hjerta tillgifven, som nu förhållandet var, skulle jag likafullt ha förbannat detta skott ...

— Ja skottet, men icke mördaren, — invänder Henrik långsamt och med stark tonvigt i rösten.

— Ja väl, den ene syndaren eger ej rättighet att förbanna den andra, — han gör ett uppehåll — tvenne för mig bittra minnen fästa sig vid denna dag; det ena känner du och det andra ...

— Baron E.? — afbryter Henrik, med en frågande blick.

---

*) Af skalden Choræus ur ett af honom författadt poem, under namn af »Det åldriga Templet.»

— Ja han! — En suck banar sig väg genom den gamles bröst. — Han var mig kär... mycket kär...

— Far hade ju varit hans lärare...?

Först hans lärare i hans fosterfaders hus; sedan, som student, bodde han hos oss i Upsala... Hans fosterfar, öfverstlöjtnant L., var en af de sammansvurne; unge baron E. ägde en fullkomlig kännedom af hela komplotten, men var för öfrigt lika oskyldig som du och jag; han hade nyss för första gången gått till skrift, och på den grund blef han inblandad i rättegången och dömd att landsförvisas... jag älskade honom som en son... ja, som en af er, mina barn!... — en tår skimrar i gubbens öga.

— Hörde man icke sedan af honom?

— Icke på många år har jag hört af honom; — efter ett kort uppehåll tillägger Hertz: — man kan knappast tänka sig en renare, vackrare karakter!

— Han borde anförtrott sig till sin lärare, — säger Henrik.

— Hemligheten tillhörde ej honom... och i dag för fyra år sedan misste jag äfven en son...

— Som var den käraste för vår fader, — ifyllde Henrik meningen.

— Och derföre har Herren ock straffat mig. Heldre hade jag sett honom der borta, der de andra hvila — han visade med handen åt kyrkan — då hade jag varit trygg för hans andliga menniska... nu är den samma kanske förlorad.

— Det tror icke jag! — svarar med öfvertygelse Henrik... Han tystnar, synes tankfull, men återtar:

— Snart gäller det, ty vårt regemente har fått order att hålla sig marschfärdigt... En bataljon af Svea Lif-Garde, en af Andra, samt Lif-Regements Grenadiercorps, lära redan vara beordrade att den 17 April segla från Stockholm.

Ingen förändring synes i den gamles ansigte.

— Jag skulle glädja mig åt fälttåget, — säger Henrik, — om icke följderna af ett krig alltid voro känbara för ett fattigt land; vi hafva ju knappast repat oss efter de sista.

— Då taga vi Adèle till oss, — infaller gubben, med en afgörande ton.

— Det anbudet kommer säkert Ragnar att med mycken tacksamhet emottaga; o, huru skola vi nog kunna tacka eder, J gamle, för allt hvad J för oss gjort och dagligen gören!

— — — — — — — — — — —

En månad senare inträffade den af familjen, på det romantiskt belägna Dahla, så mycket fruktade dagen.

Frukostbordet är afdukadt; vagnarna stå för dörren och i den stora salen framställer sig för våra blickar en tafla, hvars gruppering icke är egnad att väcka glada känslor.

Öfverst står hustrun till den åldrige man, som vi först togo oss friheten presentera våra läsare; sextitre år hafva tryckt sina fåror på hennes anlete; den gråspräckliga benan delar sig öfver hennes panna; och en liten mössa efter den tidens bruk omsluter det förfallna ansigtet; de nästan svartbruna ögonen uttrycka en sällsam blandning af skärpa och godhet; i detta ögonblick fästa de sig med öm oro på ett ungt fruntimmer, hvars mörkbruna ögon, vanligtvis glänsande som tvenne lysande stjernor, nu äro fördunklade af tårar; hennes darrande gestalt stödjes af familjefadren, som kring densamma lindat sina armar; till venster, några steg från denna grupp, står en medelålders qvinna, som ingått i sitt fyrtionde år; äfven på hennes lugna ansigte förspörjes en viss rörelse; mot kaminen stödjer sig en ung karl, hvars drag likna den unga, gråtande qvinnans; men hennes blick är öppen och klar, hans mörk och nedsänkt.

En sidodörr öppnas, och tvenne andra unge män stiga in, båda resklädda; den ene, som bär en pikesch *) är i sina bästa, kraftfullaste år, hans ansigte är vackert, ädelt och manligt. I den andre igenkänna vi Henrik Nor-

*) Ett slags surtut, som husar-officerare för trettio år sedan brukade; huruvida den ännu begagnas känna vi icke.

densvärd. Ragnar Bergenstrahl kysser fru Hertz's hand, sägande med stadig röst: — Det käraste jag eger lemnar jag hos er, och till följe deraf är jag — lugn!

Han närmar sig archiatern och skakar dennes hand; hans våldsamt uppskakade maka sliter sig ur sin faders armar och kastar sig i hans; hennes läppar prässa sig mot hans läppar; tårarna stanna; en ångestsvett fuktar hennes panna och armarna slingra sig kring hans hals.

— Ragnar, Ragnar, om du . . .! — hon kan ej afsluta meningen.

— Jag kommer åter, min älskade! — svarar han, under det han förgäfves bemödar sig att återhålla tårarne.

— O, var försigtig, var försigtig . . . blottställ . . dig . . . ej o-nö-digtvis! — ber hon med bruten röst.

— Säkert — svarar han, — är din makes heder dig dyrbarare än hans lif!

— Jag ville . . . att det skulle vara . . . så . . . men jag är . . . svag . . .

— Hvar har nu min starka, kraftfulla Adèle tagit vägen? — säger han, tryckande henne fast intill sig.

Medan den unga makan omslutes af sin mans armar, tager Henrik afsked af de sina.

Han gråter icke, men synes rörd.

— Gud välsigne dig, min mor! — yttrar han, omfamnande fru Hertz. — Skulle vi ej träffas mera, tackar jag dig nu, af hela min själ, för allt, allt!

— Vi mötas i våra böner hos . . . Gud! — svarar fostermodren, och tårarna rinna långsamt utför de vissnade kinderna.

— Farväl, gamle far, tack äfven du!

Och tack du min son, — svarar med darrande röst den gamle, — som belönat mina omsorger.

Vid dessa ord rynkar sig lätt den unge, vid kaminen stående, mannens panna.

— Farväl Gabriel! — säger Henrik till den sistnämnde, tryckande dess hand i sin. — Gabriel, — hviskar han, — kom ihåg ditt löfte! Gud vare med dig! — Han vänder sig från brodren till Eva M., af hvilken

han ock tager ett hjertligt farväl. — Eva, helsa Ursula! — beder han.

Nu lossar han Adèles armar från Ragnars hals, kysser henne, i det han med ömt allvar säger: — O, min syster, man kan hvad man vill ... Akta dig, — tilllägger han sakta, — att genom din sorg nedtynga din omgifning! Bed, tro och hoppas!

Vagnen rullar bort. Ett rop undfaller Adèle och hon sjunker sanslös till golfvet.

Den gamle mannen upplyfter henne, och bär henne på sina ännu starka armar i närgränsande rum.

II.

Skriftväxling.

1.

Henrik Nordensvärd till sin fosterfader.

Rostock den 26 Juni 1813.

I dag afsänder jag mitt andra bref från Tysklands jord till det kära oförgätliga hemmet.

Sista underrättelserna från eder, voro Gudilof tillfredsställande, och gläder det mig hjertligt höra, att Adèle är stark och vid godt mod.

Vapenhvilan som afslöts den 4 Juni, upphörer ej förrän omkring den 10 Augusti. Flera officerare begagna sig af den samma för att se sig om i landet.

Pommern är väl odladt, men ett slättland hvars enformighet tröttar ögat; tacka vill jag våra berg, kullar, dälder och sjöar med sina omvexlande stränder.

Folket sköter sin jord ypperligt, cirkulationsbruket är här i svang; hästarna äro väl födda, och väl inkörda; men hvad odling, snygghet och hyfsning i seder beträffar, så vågar jag säga att svenska bonden är långt framom den pommerska; denne känner knappt vägen till närmaste by, men ingen fattigdom förmärkes i hans boning; dunbäddar och präktiga sängkläder finner man i hvarje ansedd bondgård. — Gåsflockar vandra i stora rader på bondens egor. Men boningsrummen äro högst otrefliga. Under mitt vistande här ämnar jag äfven göra några utflykter i Mecklenburgska landet.

Midsommardagen firas icke i Tyskland, och våra soldater blefvo högst bestörta när de sågo landets bebyggare

den dagen arbeta som vanligt. Till det minsta trodde de sig förflyttade till ett folk, som till följe af sin gudlöshet, stod med ena foten i helvetet. Men vid den extra förplägning som dem af Hans Kongl. Höghet Kronprinsen den dagen tilldelades, glömde de sin harm; och när de sedan efter regements-musikens brusande toner fingo svänga ikring de inom lägret uppresta majstängerna, så drömde Sveas raska söner sig tillbaka i fosterjordens sköte, och hvem vet om ej mer än en af dem, i minnet återkallade någon kär vän af bygdens anspråkslösa tärnor.

Pingstdagen i ett herrligt väder vandrade jag genom vackra löfskogar till den urgamla lilla staden Grimm, hvars krönika förvarar mången från forntiden fabelaktig händelse. Ändamålet med min utfart till denna stad var egentligen att med ett besök öfverraska svåger Ragnar, som der är inqvarterad. Han var den dagen vid ett ovanligt dystert lynne, och jag kunde knappast få ett ord af honom, förrän jag började kasta mig in på politikens område; då flöto orden ledigt från hans läppar, och hans åtbörder, särdeles händernas uttrycksfulla rörelser, gåfvo ännu mera lif åt hans ord. Ragnar är den ypperligaste typ, som jag känner, för en äkta krigare. Hvad som i synnerhet väckte min förundran, var den omsorg med hvilken han undvek att tala om min syster. Huru föga misstänksam jag af naturen än är, skulle jag, om jag ej kände honom så väl, lätt kunnat falla på den tanken, att han ej älskade henne.

I Grimm, en nu ganska obetydlig stad, ådrog sig ingenting min uppmärksamhet, om ej de i kyrkan sällsamma dekorationerna. Stadens äldste hade garnerat sina bänkar med hästskor, söm, saxar, benkläder m. m. dylikt *).

Knappast har ett fälttåg haft en högre betydelse än det innevarande; frågan är af stort omfång, det gäller ej mer, ej mindre än att fängsla lejonet i Södern, för att sedermera åt Europa vinna en ärofull och varaktig fred. De allierade makterna skola troligen segra.

---

*) Sanningsenligt.

Jag kan ej neka att en stor längtan griper mig att se denne underbare man, född på en liten ö i Medelhafvet, som genom sina sagolika bedrifter, omkring halftannat decennium, förvånat verlden! Huru stor hade han ej varit, om han, nöjd med de lagrar han redan skurit, i stället för att företaga det olycksaliga tåget till Ryssland, suttit i ro i sitt sköna Frankrike, och fortfarande sysselsatt sig så väl med dess intellektuella som materiella förkofran. Det är blott ett som fattas denna med ett utomordentligt snille och gigantiska själskrafter, utrustade natur, och detta *enda* är: *Christlig tro* i den höga betydelse, hvari uppfattar detta ord. Vår Store Gustaf Adolf som vandrat på dessa samma fält, hvilka vi nu trampa, sade: "den bäste Christen är ock den bäste soldat", och har jag aldrig lifligare än nu erfarit sanningen af dessa kärnfulla ord.

Tack gamle fader för de grundsatser du gifvit dina barn, de uppväga allt det guld som rike mans söner strö ikring sig!

På tankens vingar flyger jag ofta öfver hafvet till mitt kära hem nära det gamla klostret på udden af den vackra Hornboga-sjön! I andanom ser jag dig öppna den lilla tapetdörren till ditt *sanctum sanctorum,* der du ännu på höga ålderdomen fördjupar dig i vetandets schakter, utan att försmå den klara lampa vid hvars sken du äfven der vägleder dig, och hvilken de flesta vetenskapsmän förkasta; derföre lefva de ock i en ständig inre skymning, saknande den själens frid som är sällhetens vilkor.

Jag lefver på hoppet att komma vår älskade rymmare på spåren! Umgängeslifvet, (det lilla jag här sett af det samma) är föga intresseväckande; alla fruntimmer hafva nästan oupphörligt en stickstrumpa i handen, och en stor nyckelknippa vid sidan.

Denna gång skrifver jag blott till dig, vår fader! Helsa hjertligt vår moder, Gud bevare henne åt oss alla! Helsa äfven syskon, vänner, grannar, bekanta, och alla som fråga efter mig! Jag skickar mina vänligaste helsningar till våra tjenare, särdeles till min gamla Benedikta. Aldrig glömmer jag den blick, med hvilken den trogna

själen, der hon stod på trappan till köksflygeln, följde mig när vagnen rullade bort.

Gud välsigne Eder alla, alla, önskar och beder af innersta hjerta

Eder

Henrik.

2.

Henrik till Ursula P.

Rostock den 6 Juli 1813.

Goda kära Ursula!

Förlåt mig, min syster, att jag ej förr tillskrifvit dig, men jag ville hafva något af intresse att meddela, innan jag i denna afsigt satte mig ned till skrifbordet. Ehuru jag icke härutinnan är fullt tillfredsställd, vill jag dock icke ängre uppskjuta med fullgörandet af denna för mig kära skyldighet.

Under pågående vapenhvila, har jag gjort flera utflykter så väl i Pommern som i Mecklenburgska landet. Svenskarna åtnjuta i allmänhet mycken välvilja, som vi egentligen mäste tillskrifva vår kronprins, hvilken ingifvit en stor enthusiasm, som icke minst uppenbarar sig hos fruntimmerna. Transparenter, blomsterklädda flickor, visor och sånger äro honom öfverallt till mötes.

Men talom nu om dig; och det lidande som du inom ditt hem, min syster, dagligen underkastar dig; enligt mitt begrepp om olycka kan intet jemföras med ett tungt och tryckande hvardagslif; i sjelfva åskslaget, ligger något storartadt sublimt, om detta uttryck tillåtes mig, som höjer själen dit hvarifrån blixten ljungade; men dessa eviga små obehag, som i samma gestalt, timma efter timma hela dygnet om, plåga oss, och draga sinnet ned-

åt, till allt hvad smått och lumpet är, synas mig outhärdliga. Att trösta dig är icke jag mäktig, men att som en säker och pålitlig vän deltaga i dina bekymmer, det kan och vill jag. Hvad jag är tacksam, Ursula, för ditt förtroende, och det är icke allenast ljuft för min känsla, men äfven smickrande för min fäfänga, att veta mig vara den ende, för hvilken du oinskränkt blottar ditt sköna hjerta med alla dess vinklar och vrår. Jag vill ej vanhedra mig sjelf med upprepandet af min en gång gifna tillitsfulla försäkran; ty lika skönt som sannt säger en af våra äldre skalder:

För den en ed behöfs är eder alltför svaga. *)

Och jag beklagar den man, hvars enkla "ja" icke skulle motsvara helgden af en ed.

Jag har ett uppdrag att lemna dig, min goda Ursula, som jag vet att du med ditt hjerta och din finkänslighet är mera skicklig än någon annan, att fullgöra.

I förrgår den 4 Juli kl. 2 e. m., träffades den unge soldaten Gustaf Rönn vid vårt kompagni, af ett åskslag; modren, enkan Brita bor i Resvälle by, nära prestgården, åskstrålen träffade högra sidan af halsen, itände inre delen af halsduken, drog sig åt venstra sidan, der den i framfarten lemnade en blå strimma öfver hjertat och meddelade sig slutligen genom fotknölen åt marken i hvilken likväl ej det minsta tecken till blixtens vidröring syntes. I ett ögonblick var han död **). Det regnade häftigt, och anmärkningsvärdt är att hvarken före eller efter detta åskslag, (af hvilket alla närvarande i mer eller mindre grad hade känning) ingen enda blixt under hela dagen var synlig. Regnet fortfor till klockan 4. Gå till den stackars modren, *för hvilken han var den endaste*, och frambär sorgetidningen! Ett modershjerta klappar alltid lika varmt, det må döljas af vallmarströjan eller sidenklädningen. När hon hunnit sansa sig nog, för att

---

*) "Atis och Camilla" ett herdeqväde af grefve Creutz, som på sin tid gjorde stort uppseende.

**) En sann händelse. Denne soldat var tjenstgörande vid Uplands regemente.

kunna lyssna till menniskoord, så meddela henne följande: På morgonen var han hos mig:

— Vet löjtnanten, — sade han, — jag har aldrig hållit min mor så kär som nu; det kännes så godt i hjertat att ej vara rädd för döden och derför har jag att tacka mor, skulle hon ej då vara mig dubbelt kär?

— Du har då ingen bäfvan för döden?

— Nej ej mer än jag har för sömnen!

Det var en barnasjäl som i ett ögonblick svingade sig från gruset till ljuset.

Mycket intryck har denna händelse gjort på mitt sinne. Sedan jag var barn, har intet dödssätt synts mig så önskansvärdt som det genom ett åskslag. Att utan plågor, nästan omedvetet få lossa sin själ från dess fängsel, är väl den största nåd som Skaparen kan bevilja sitt barn! Häremot vet jag, att man kunde hafva åtskilligt att invända. Men jag för min del tror, att *Gud är kärleken* och afpassar stunden, då själen är mogen för det sista afgörande steget!

I morgon afton följa Rönns kamrater och förmän honom till sista hvilorummet.

Vid tjugufem års ålder är det som jag för första gången trampar en annan jord än fädernetorfvan. Inga naturscener, jemförliga med dem vårt gamla Svithiod har att bjuda på, har jag ännu sett hvarken i Mecklenburg eller i Pommern. Märkvärdigt nog, att det är förfining och så kallad bildning som dödar fosterlandskänslan;*) det synes bäst på våra soldater som tycka sig, då de anställa någon jemförelse mellan Sverige och det här landet, blifvit förflyttade till ett Siberien eller ett Kamtschatka. Apropos måste jag berätta dig en rolig anekdot; för ett par dagar sedan frågade jag soldaten Käck vid vårt kompani.

— Nå Käck, huru finner du dig här i landet?

— Jo, skäligen bra, ty en sup kostar icke mer än 1 skilling, men folket deremot är mäkta dumt — nu tog

---

*) Närvarande tids utvandringslust synes motsäga denna reflexion.

han en sked som låg på bordet, — de kalla den här "*löffel*" då hela verlden vet att det är en *sked* **).

Din far helsar jag, men icke den qvinna som han tvingat dig kalla "moder." Hon är den enda varelse i verlden, för hvilken jag känner mig hysa någon ovilja. Hon är, som vår gamla Benedikta plär säga om personer som hafva något bakom örat, "slug som en sju års gammal räf." Obegripligt att aldrig någon menniska lärer sig att känna henne. Hennes grofkorniga skämt "är idel qvickheter." Med ett ord, hon eger frihet att opåtaldt göra hvad hon vill, och *kan* ställa sig *huru hon vill!* Till och med vår farsgubbe förer hon bakom ljuset, men din far tänker jag har längesedan fått ögonen öppna. Vi tre, han, du och jag äro de enda som känna denna, i en temligen vacker qvinnoskepnad, listiga demon.

Haf godheten, min snälla Ursula, och förvandla inneliggande dukat i säd, mjöl eller hvad du anser mor Brita behöfva, som du sedan genom några trollkonster nog förstår att frambringa till henne.

Att du ej nämner mitt namn faller af sig sjelft.

Farväl nu min lilla älskade syster, skrif snart till din

Oföränderligt tillgifne

broder

Henrik."

3.

Baron Ragnar Bergenstrahl till sin hustru.

Berlin den 19 Augusti 1813.

Mitt allt på jorden!

"Ja, Adèle, det är och blir du tills sista stund, och ehuru jag ej bleknar i elden, vill jag dock ej för dig

**) Löffel, sked på tyska språket, sann anekdot.

dölja, att min själ med brinnande andakt beder, att vi, du och jag, ännu många år måtte på jorden få genomlefva vårt Eden, der ingen orm någonsin må insmyga sig, inga träd finnas, hvilkas frukter ej blifva oss tillåtna smaka, och att vi på samma gång finge förenas med vårt ursprung, och vårt stoft hvila i samma graf!

Min kärlek för min hustru är så djup, så varm, att jag icke gerna till någon annan än dess föremål omnämner densamma. Hvad hafva andra med våra känslor att skaffa? Den ena menniskan kan ändå aldrig försätta sig in i den andras hvarken inre eller yttre verld! Menniskoslägtet, sammansatt af oräkneliga individer, förefaller mig som en kedja, hvilken ring från ring kan lösbrytas, utan att den ena ringen deraf mottager någon känbar inverkan, och det kan ej vara annorlunda och tjenar till intet att deröfver hvarken klaga eller filosofera.

Under vistandet i Grimm (en fordom ansenlig nu obetydlig stad i Svenska Pommern) hade jag besök af din hederlige broder; jag förstod — ty i hans ärliga ansigte står hvarje tanke klar att läsa, — att han misstänkte halten af svågerns ömhet för systren. Och hvarföre? Jo, blott för det ej roar mig att i hvar minut föra ditt namn på tungan. Det är roligt med oss menniskor; vi döma så gerna andra efter oss sjelfva. De som ej på samma sätt som vi gifva sina känslor luft, fråndömma vi *alla känslor*.

Blefve Henrik kär, det han aldrig än i sitt lif varit, vore han färdig att på öppet torg taga sin älskade i famn, samt i basun utstöta hennes lof för all verlden. Men icke destomindre är Henrik en af de få, i hvars beskydd jag ville, i händelse jag faller ifrån, lemna min hustru.

Nu måste jag för min älskade vän omtala åtskilligt, som jag ej tror skall för henne sakna intresse.

Under vistandet i Stralsund var jag vittne till en scen, hvilken jag, om jag varit artist, i hjärta drag skulle ha återkallat på duken, samt sedan förflyttat taflan till målare-akademien i Stockholm.

Samma dag som hans kunglig höghet kronprinsen af Sverige från sitt högqvarter vid Oranienburg, återkom till Stralsund för att mönstra några trupper, hade general

Moreau på morgonen anländt med en från Ystad ankommen svensk krigsbrigg.

Kronprinsens vagn stannar vid guvernements-huset; på trappan står segraren vid Hohenlinden. Jag tyckte mig skönja — jag stod tämligen nära — en tår i fransmannens mörka öga, under det att ett leende spelade kring hans läppar. Det är tvenne vapenbröder, tvenne landsmän, som i ett främmande land, efter flera års skilsmessa, helsa hvarandra; snabbare än tanken kastar sig kronprinsen ur vagnen, störtande i vännens armar; i den andra minuten försvinna dessa tvenne ryktbara män inom den gamla praktfulla byggningen, då portarna efter dem tillslutas.

General Moreau, den under slutet af franska revolutionen namnkunnige hjelten, utgör i dag Germaniska folkets beundran; men oaktadt den glans som omgifver hans namn, oaktadt hans enskilta dygder, fördunklas i mina ögon hans ära, genom den afvoga sköld jag ser honom bära *). Förhållandet med vår kronprins är icke det samma; han tillhör nu det land som frivilligt kallat honom till sin försvarare och blifvande konung... Må vara att det är en rättvis sak för hvilken Moreau drager svärdet, men mannen, som han tillika med hela Europa syftar att störta, var en gång hans — *vän*.

Väl honom emellertid, om hans samvete bär honom det vittnesbörd, att icke enskilt agg, men blott en ädel själs lågande begär att kämpa mot förtrycket, leder hans handlingssätt. *Gud* är domaren... och *vi* förbjudna — ehuru af en ond natur dertill benägna — att dömma hvarandra!

Nu några ord om landet i allmänhet; Brandenburg är en skogbevext sandhed, saknande omvexlande naturscener.

Berlin, en vackert och reguliert anlagd stad, indelas i tre hufvuddelar, förutom Dorotheenstadt och Friedrichs-

*) Det är bekant att general Moreau af enskildt agg mot Napoleon gick emot sitt fädernesland.

stadt. Slottet kan ej i skön och smakfull architektyr jemföras med det i vår hufvudstad, utmärkt för sin enkla och ädla stil. Folksagan förmåler att en dam i hvit drägt derstädes visar sig hvarje gång en medlem af konungafamiljen aflider. Från min barndomstid bibehåller jag en viss förkärlek för spökscener, traditioner och legender. Säge man, hvad man vill, finnas ganska få som äro — oaktadt alla förnuftets inkast — helt och hållet oåtkomliga för hvad man i allmänhet kallar vidskepelser och fördomar.

Påminner du dig, min Adèle, huru jag, då du var barn, roade dig med berättelser ur Bauers lefnadsmålningar öfver märkvärdiga personer, och huru det var min njutning att ingifva ditt unga sinne enthusiasm för allt ädelt och stort; med särdeles välbehag uppehöll jag mig vid Fredrik II:s gamle krigsbussar som syntes mig motsvarigheter till vår Carl XII:s Caroliner; och det var med en egen angenäm känsla, som jag på den så kallade Wilhelmsplatsen betraktade general Ziethens bildstod, (till hans minne upprest af hans konung) omgifven af generalerne Schwerin och Zeidlits m. fl.; vid anblicken af dessa statyer var det som om en hemlandston från den första ungdomens rosengård klingat för mina öron. Minnes du, huru du, en tioårig liten flicka, vredgades på den hedersmannen Ziethen när jag berättade dig, att han vid sin hustrus död, efter att ha yttrat några hjertliga ord till hennes beröm, gaf sin svägerska armen, för att föra henne till bordet, sägande "soppan kallnar." "Aldrig vill jag gifta mig med en general," sade du "om alla generaler äro sådana . . . huru kan man tänka på att äta soppa när man nyss sett sin hustru dö. Mera behagade dig berättelsen om huru general Seidlitz som pojke red mellan vingarne på en väderqvarn, då denne (väderqvarnen) var i full fart. Det der är allt bra smått att sätta på papperet, tycker du kanske, men det är i skrift som i samtal, det ena ordet föder det andra, och hvarje erinran från *ett gladt och ljuft fordom*, är en förgätmigej, hvilken man förvarar så länge man lefver.

I Charlottenburg frapperade mig den på kungliga slot-

tets kupol synliga lilla bilden af lyckans gudinna, som står der, vändande sig efter vindens förändringar. Idéen ganska sinnrik i sig sjelf, tar sig i synnerhet väl ut på ett slott; ju högre man kommer, ju föränderligare äro den nyckfulla qvinnans rörelser.

Af allt som jag i Charlottenburg såg, anslog mig dock mest den i slottsträdgården öfver Preussens sköna drottning uppresta minnesvården. Vid slutet af en af dess aflägsnare alléer, uppreser sig en enkel, fyrkantig byggnad; när man inträder inom dess kopparbeslagna portar, mötes man af en aromatisk lukt, som förorsakas af den komposition med hvilken väggarne, glänsande som en spegelyta, äro bestrukna. Några trappsteg högre är en fyrkantig marmor-upphöjning, på hvilken den aflidna drottningens bild i kroppslig storlek hvilar.

Genom en i taket anbragdt med stjernor beströdd kupol, nedfaller ljuset, hvarigenom bilden synes nästan oskuggad, liksom förklarad. Tillslutas gardinerna för takets fönster, och nedsläppes den bakom upphöjningen varande luckan, förorsakar det på detta sätt infallande ljuset, att bilden visar den aflidna drottningen, sådan hon var i sin dödsstund.

Denna bild är i artistiskt afseende, ett fulländadt mästerstycke; det är som om konstnären sett en flik öppna sig af den förlåt som döljer för oss den himmel, dit den ädla, fromma drottningen flyktat från den på jorden oroliga konungaborgen, ty ett öfverjordiskt lycksaligt lugn hvilar öfver hennes sofvande englalika anlete.

De förgängliga qvarlefvorna förvaras i ett under monumentet förfärdigadt hvalf. Vore det jag som åt en älskad begråten vän uppfört denna sköna mausolé, tillåt jag icke hvem som helst inträda i min helgedom. Väl att icke alla hafva samma tänkesätt, samma känslor, ty derigenom skulle en stor konstnjutning gå förlorad för många. Den enkla, smakfulla byggningen är beskuggad af åldriga ekar och höga tallar.

Få se om jag icke i höst under en möjligen uppstående vapenhvila, skulle kunna komma öfver på några

dagar; dock lofvar jag ingenting säkert ,.. ty allt är beroende af de krigiska händelsernas utveckling.

Var emellertid vid friskt mod, min älskade maka; afståndet är ju i det hela en småsak för dem, hvilkas hjertan äro innerligt förenade. Med själens ögon betrakta de hvarandra och tankarna flyga fram och åter på ständiga besök!

Gud välsigne min Adèle.

I lif och död

Din

Ragnar."

III.

Archiater Hertz och hans hus.

Archiater Hertz, som redan täljt sina sjuttitre år, utgjorde grundtypen för den vackraste ålderdom. Han hade varit en på sin tid skicklig läkare, men för tjugu år sedan hade han nedlagt sin praktik, och i sin födelsebygd tillhandlat sig en vacker egendom.

Enkel och flärdfri i sin vandel som i sina vanor, var allt hyckleri förvist från hans väsende. Sanningen var den gudomlighet som han från sin tidigaste ungdom svurit huldhet och tro, men hos honom var den aldrig sårande.

Gud hade icke gifvit honom och hans värdiga maka egna barn, men han blef fader, hon moder, i ordens vidsträcktaste betydelse för tio värnlösa, af hvilka åtta uppfostrades tillsammans. Att härda dem till kropp och själ var det som archiater Hertz vid barnens handledning förnämligast afsåg.

Deras bädd var hård, deras föda enkel och sund, deras drägt tarflig, utan prål och afpassad efter årstiden. Vintern tumlade gossarne om i snödrifvorna, åkte kälke utför berg och backar, gingo skridskor på den tillfrusna sjön, hvarest de utskuro många figurer och konstiga namn. Somrarna redo de ikring i skog och mark, gräfde sina egna små qvarter som lemnades dem i den stora trädgården, under det att flickorna krattade gångarna, satte blommor, frösaker m. m.; brottning, kägelspel och fäktning, i hvilken konst lectioner lemnades på fristunderna, hörde till nöjena. I en del af dessa lekar deltogo flic-

korna, samt gingo på skridskor och åkte sin kälke nästan lika raskt som gossarna *).

Archiatern och hans hustru voro sjelfva deras lärare och lärarinna, och i de ämnen i hvilka de saknade insigter, anlitade de andra sakkunniga personer. Enligt Hertz' grundsats borde naturen gifva anvisning i hvilka grenar barnet skulle undervisas; hvarje anlag som de af denna moder erhållit borde uppodlas, men ingenting som ej var oundgängligt läras, hvartill medfödd fallenhet saknades.

Deras förmögenhet, ehuru i sjelfva verket ganska betydlig, tillät dem icke, att med *sin stora familj* och de utgifter som de i och för densamma ålade sig, samla några kapitaler, ej heller att till sina skyddslingar lemna något större arf. Debet och kredit gick jemt ihop; om några besparingar var aldrig fråga, ehuru man med ögat riktadt på det stora målet sällan tillät sig någon, för enskildt räkning, öfverflödig utgift.

Meningen var att i den lilla skolan bereda gossarne för universitetet eller krigsakademien; efter fullbordade studier voro de åter välkomna till hemmet, hvarest de vistades så länge de behagade, och tills något bättre erbjöds dem; Dahla, lokalen för den lilla uppfostringsanstalten, hade en romantiskt skön belägenhet vid den s. k. Hornborga-sjöns löfbekransade stränder.

Midtemot låg det vid foten af Billingen under namn af Warnhems kloster kända göthiska templet.

Det äldsta af de tio fosterbarnen var Eva M., en fader- och moderlös liten borgareflicka, som de redan under sitt vistande i Upsala som eget barn upptagit; hon motsvarade deras förväntan och flyttade med dem från den gamla universitetsstaden till det nya hemmet.

Eva M. var, när vår berättelse börjas, i sitt trettionionde år; hennes utseende var ingenting anmärkningsvärdt; hon var en god praktisk menniska och hörde till de lyckliga, lugna stilla naturer, som utan att vara lik-

*) Förf. hörde i sin barndom omtalas ett på landet ansedt presthus, hvarest det barnlösa paret tid efter annan fostrade 24 barn enligt ofvannämnda method.

giltiga för andra, dock ej låta särdeles störa sig af de i hvardagslifvet ofta förefallande obehagen.

Hon var nu redtråden inom det husliga departementet; och hennes fostermoder hade åt henne öfverlemnat de inre ekonomiska detaljerna, som omöjligt kunde hafva fallit i trognare, skickligare och mera nitiska händer.

Fru Hertz egde en syster, några år yngre, gift med en kapten Nordensvärd, som, ehuru på flera mils afstånd, bodde inom samma provins. Denna syster egde fem barn, som redan i späda åren blefvo som egna upptagna, af det värda paret.

De fem förstnämnda hade det missöde att inom sex månader förlora fader och moder; det blef konkurs efter föräldrarna, modren dog först, fadren ett halft år sednare.

Hvad var naturligare än att de ädla syskonen på Dahla skulle för de värnlösa barnen öppna hjerta och hem?

För några år sedan skördade en smittosam feber flera offer i denna trakt; i Archiater Hertz's hus sjuknade både af de yngre och äldre flera personer. Den trettonåriga Maria Nordensvärd, och hennes nioårige broder Wilhelm, dukade under för densamma.

Låtom oss nu på närmare håll skärskåda de trenne efterlefvande syskonen.

Henrik Nordensvärd, egentliga hjelten i vår berättelse, har egt sin motsvarighet i verkligheten, och det är ur denna som vi med glädje låna hans bild.

Om det funnits någon varelse som utan blygd och fruktan kunnat öppna sitt hjertas dörr, för att låta hvem som helst blicka inom densamma, var det han, hans vilja var ren, hans uppsåt goda och hans instinkt att älska och hjelpa sina medmenniskor; skild från all förställning föll det honom aldrig in att med falskt guld förgylla sina fel och misstag; mild i sina omdömen, sträng mot sig sjelf, begärde han föga, men gaf mycket; genom hans handlingar skola vi söka att närmare åskådliggöra honom för våra läsare.

Brodren Gabriel, tvänne år yngre, liknade till utseendet sin syster; men hennes blick var klar och öppen,

hans skum, mörk och nedsänkt. För tvänne år sedan hade han slutat sina akademiska studier och var nu som extra notarie inskrifven i Götha Hofrätt; för det närvarande var han biträde till domaren i orten (en brorson och fosterson till archiater Hertz). När han var barn, trodde man sig på hans panna varsna ett födelsemärke, som hade ett visst syskontycke af *Kainsmärket;* nu märktes det ej, men fruktansvärdt var, att det så mycket djupare inpräglat sig i hjertat.

Systern Adèle, hvars bekantskap vi gjorde i det smärtfullaste ögonblick hon hittills öfverlefvat, hade nyss fyllt sina nitton år; skön till det yttre, liknade hon till lynnet sin äldre bror; öppen och sann som han, visste hon ej hvad försställning ville säga, men mera excentrisk, öfverilade hon sig lättare; hon egde varma, djupa känslor, var af naturen glad, lekfull, stundom sprittande yr, dock kunde hon äfven betrakta lifvet från en allvarligare sida, och då var det märkvärdigt se, huru hastigt det skämtande, yra barnet förvandlades till en stark qvinna. Förliden Jul hade hon genom kyrkans band förenat sitt öde med baron Ragnar Bergenstrahl, ryttmästare vid Mörnerska hussarerna *), han var tio år äldre än hon, förmögen och väl ansedd, och företedde det sällsynta exemplet af en man, som *förtjenade* det aktningsfulla bifall honom allmänt tilldelades.

Beröm och tadel äro barn af fördomen, ej många skillingar värda; olycklig den, som låter sig dåras af det ena och såras af det andra, ty båda två svaga till synen, begagna det förstoringsglas de fått af sin fader. — Baron Bergenstrahl, (hvars farbror och förmyndare bodde i grannskapet af Dahla), hade som helt ung gosse mycket vistats i archiater Hertz's hus; som officer tillbringade han några månader hvart år hos farbrodren, hans ende slägtinge; redan då Adèle var ett barn, ingaf hon honom en känsla af helt annan natur, än den han för någon annan lefvande varelse någonsin erfarit; ett år efter hen-

*) Nuvarande Kronprinsens Hussarer; ända tills — om vi rätt minnas — 1819 eller 1820, bar detta regemente alltid namn efter chefen.

nes konfirmation friade han och fick ja; det var med glädje, som Hertz och dess hustru gåfvo detta sitt kära barn åt en allmänt aktad, hederlig karl. — Adèles eget hjerta talade äfven högt för honom, och det var med de ljusaste framtids-förhoppningar hon gick i brudstolen. Men plötsligen utbröt kriget, då svarta törnblommor började insmyga sig bland rosorna i hennes paradis.

Ursula P. var jemnårig med Adèle och hennes vän och fostersyster; hon var dotter af prosten inom församlingen och till dopet buren af fru Althea Hertz; född på Ursuladagen, bar hon namn af densamma. Redan under det hennes mor lefde, upptogs hon i den lilla skolan på Dahla. Modren hade i många år haft lungsot, och på flickans tolfte födelsedag smög hon sig från denna verlden. Knappast hade Ursula satt sin fot utom barndomens tröskel, förrän hennes far gaf henne en annan mor; hon måste nu återvända till sin fars hus, der ett hem väntade henne mycket olikt det, i hvilket hon täljt sina ljufva, sälla barnaår.

De hemgångna barnens stilla död hade väl ingifvit fosterföräldrarna saknad, men ingen tröstlös smärta; deremot egde de ett annat hjertesår, som ännu blödde och hvilket vid minsta vidrörande upprefs ånyo.

Archiater Hertz hade en vän, honom så kär, som den ena menniskan kan vara den andra. Osbahr var professor vid Upsala akademi, och dog några år efter Hertz's afflyttning från universitetsstaden; vid underrättelsen om dess sista sjukdom skyndade Hertz från sin landtliga vrå till vännen, som på sin dödsbädd testamenterade honom tvänne sina söner; djupt bedröfvad återvände den ädle mannen med två små sorgklädda gossar till sitt hem; hade den döende fadren följt sin böjelse, hade han äfven öfverlemnat sin lilla dotter i den trogne vännens vård, men barnets moder, en infödd Tyska, ville för ingen del skilja sig från den sistnämnda. Denna qvinna, en nyckfull, besynnerlig varelse, återvände i ganska knappa omständigheter till sitt fädernesland. Fru Osbahr underhöll med sina söner en ständig skriftvexling, af hvilken desse aldrig lemnade fosterföräldrarna del, och de sistnämnda,

alltför samvetsgranna, så i det minsta som i det största, ansågo sig ej böra inblanda sig i barnens och modrens enskilta förhållanden.

Samma år som Carl Osbahr konfirmerades, bortrycktes han af en svår, långsam nervfeber; Hertz meddelade, i ett vackert och rörande bref, modren den sorgliga underrättelsen.

Att döma efter fru Osbahrs svar på detta bref skulle man lätt kunnat falla på den tanken, att archiatern genom något våldsamt medel hade förfogat gossen till andra verlden.

Max var en herrlig ynglingauppenbarelse, skön till sitt yttre som till sitt inre; ljuf och mild som en vårdag, var han allas, i synnerhet fosterföräldrarnes älskling.

Efter brodrens död tycktes stundom ett djupt svärmod bemäktiga sig den unge Max, och den enda som i dessa ögonblick kunde inverka på honom var — Ursula.

Den 29 Mars för sex år sedan, då alla gått till hvila, smög sig Max bort från det lugna föräldrahemmet. Hertz hade i affärer företagit en resa till hufvudstaden; Henrik, som med en slags faderlig ömhet alltid omhuldat Max, var äfven borta.

Den sjuttonårige ynglingen hade föregående aftonen på sitt bord qvarlemnat tvänne biljetter, den ena till sina fosterföräldrar, den andra till den då trettonåriga Ursula.

Till de förstnämnda skref han:

"Goda, evigt älskade föräldrar!

Spanen icke efter mig! Förlåten mig! Men jag kan icke annorlunda! Ansen mig ej som en otacksam, ovärdig son! Jag glömmer eder aldrig. Hafven tack för allt!

Eder olycklige
Maximilian Osbahr."

Hans biljett till Ursula var af följande lydelse:

"Min Ursula, min älskade barndomssyster! Ödet för mig bort till fjerran land, till min moders fosterland! Men innan jag reser, måste jag tacka dig för de ljufva, sköna stunder du genom din systerliga ömhet skänkt mig! Gud välsigne min lilla Ursula! Ordspråket säger: den

som är gömd, är glömd! En liten tid, och du har måhända helt och hållet förgätit

Din broder
Din
Maximilian."

Följande morgon återkom archiatern; vi förbigå den bestörtning, som ynglingens försvinnande väckte. Hertz satte sig genast i vagnen och tog vägen direkte till Götheborg. Vintren hade varit ovanligt blid, sjöfarten var redan öppen; Max stod i begrepp att derifrån med ett fartyg gå öfver till Danmark och vidare fortsätta resan till norra Tyskland.

Man föreställe sig hans förskräckelse, då fosterfadren inträdde i det rum han på ett värdshus i nämnde stad intagit.

— Följ med mig hem! — bad Hertz, — inga förebråelser vänta dig!

Max föll till fosterfadrens fötter.

— O, låt mig resa, . . . låt mig resa . . . fråga mig icke!

— Jo, jag frågar, — sade Hertz med sin höga, imponerande röst.

— Nå väl, min far, här är svaret, — sade ynglingen utom sig, lemnande Hertz sin mors bref.

Sedan denne genomläst brefvet, gick han häftigt fram och åter med oroliga steg, i strid med sig sjelf, huru han under detta ömtåliga förhållande borde handla.

Sedan vände han sig till ynglingen, i det han med fullkomlig sjelfbeherrskning sade:

— Det är hvarken på mig eller dig som din mors förbannelse återfaller . . . och jag fruktar den icke . . . om hon förbannar mig . . . så vet jag att din far, der han är, välsignar mig!

— Den återfaller på oss båda två, — svarade ynglingen med en hjertskärande ton, — Gud vet bäst huru det kännes i mitt hjerta att skiljas från eder alla; men, fortfor han med osäker röst, — oberäknadt min mors hotelser att förbanna er och mig . . . griper mig stundom en häftig åtrå att hasta öfver till henne och min syster.

— Res då i Guds namn, — sade fosterfadren med återhållen smärta, — jag uppehåller dig ej längre.

Häftigt upprörd gick han ut, uppsökte sjelf en pålitlig sjökapten, som hissat flagg för Köpenhamn, i hvars vård han öfverlemnade fostersonen, det mest älskade trädet i den unga planteringen. Det var ett å ömse sidor hjertgripande afsked.

— Hvad du än glömmer, så glöm åtminstone icke att du för knappast ett år sedan vid Herrans bord lofvade att som en rättskaffens menniska framvandra din väg! — voro fadrens sista ord till sin älskling.

De fyra första åren fortgick skriftvexlingen mellan far och son, (ty så betraktade Hertz och unge Osbahr hvarandra). Men under de sednare åren hade ynglingen bibehållit en ihärdig tystnad.

En enda befann sig dock inom familjen, hvars bröst andades friare än förut, en enda, som ej skänkte en suck åt den i fjerran land vistande ynglingen.

Ännu ett af det patriarkaliska parets fosterbarn måste vi omnämna; han, som näst Eva var den äldsta af de tio, hvilka af dessa menniskovänner åtnjutit huldhet och vård. Son af archiaterns äldre broder, hade han på farbrodrens bekostnad fullbordat sina studier.

För tio år sedan arrenderade han den domsaga, till hvilken han sedermera som ordinarie domare utnämndes. Han var gift och hade tvänne minderåriga barn, och kommer att under loppet af vår berättelse någon gång röra sig bland de figurer, som framträda på scenen.

Slutligen måste vi kasta en blick på archiater Hertz's fyratioåriga följeslagerska.

Hon var dotter af en vetenskapsman och egde, enligt den tidens fordringar, ovanlig bildning. Obehindradt läste hon de trenne mest brukliga lefvande språken, kunde äfven tala dem, och var i stånd att följa och förstå de djupsinnigaste samtal. Vid sextiotre års ålder egde hon en ännu vacker röst och framlockade ur sitt piano de skönaste toner. I hennes karakter företedde sig en sällsam förening af godhet och fasthet; hon hade varit en sträng moder, d. v. s. aldrig af svaghet gifvit vika för

de ungas vilja, när icke denna öfverensstämde med hennes egen öfvertygelse om det rätta.

Detta nu förfallna ansigte hade en gång varit blomstrande och skönt, den nu något korpulenta gestalten smärt och smidig som en vidja.

Knappast kan en hustru bättre passa för den make Gud beskärt henne, än fru Althea för sin; dessa tvänne varelser hade under fyra decennier tänkt, fröjdats och lidit tillsammans. De små skiljaktigheter af mindre betydenhet, som voro i deras lynnen och åsigter, långt ifrån att störande inverka på den sympathi, som alltid dem emellan var rådande, gåfvo tvärtom ett om vi så må säga, eget pikant omvexlande behag åt deras hvardagliga lif.

"Far och mor" voro de enkla benämningar, som de mottogo af sina barn. Henne kallade de stundom "mamma", men honom alltid "fader", och när man såg det sköna familjeförhållandet inom detta hem, hade man, om man ej vetat det, kunnat ana att blodsbandet knutit detsamma.

En fix idé hade fru Althea, nemligen den: att "hennes gubbe" var ett non plus ultra af fullkomlighet; om någon i ringaste mån vågade att mot honom brista i den uppmärksamhet som hon ansåg honom hafva rättighet att fordra, kunde han vara säker att af hennes svartbruna ögon mottaga en blick, som icke var den ljufvaste.

Men har då hvarje ymp i den lilla träskolan slagit an? Finnes der då ej något träd, hvars stam och krona tagit en annan riktning än man beräknat? Dessa frågor skola händelsernas gång besvara.

IV.

Vid Grosbeeren.

I Preussens hufvudstad herrskade en allmän jäsning i sinnena. Man kände den plan, som hvälfde sig i franska kejsarens hufvud, att med storm intaga densamma.

Marskalk Oudinot, hertig af Reggio, hade erhållit order att med åttiotusen man tåga mot Berlin och inom fransyska armén troddes allmänt att staden den 22 Augusti skulle intagas, och till detta ändamål samlade sig denna armé i nejden af Baruth, en liten stad i Preussiska Sachsen.

Svenska armén uppbröt den 22 Augusti, klockan 2 om morgonen, från Potsdam, tog vägen genom Saarmund, då väl befästadt, men för öfrigt en liten obetydlig stad, vid Saar- och Nutheflodernas sammanlopp, och fattade posto vid byn Rühlsdorf.

Emellertid hade Fransmännen under general Regniers befäl, understödda af en stark reservcorps, marscherat mot byn Grosbeeren, belägen $2\frac{1}{4}$ tysk mil från Berlin, och det lyckades dem att intaga denna by.

General Bülow, en af Preussens utmärktaste krigare, hade fått order att återtaga densamma.

Denne man, nu nära femtiotalet af sin lefnad, hade vid 14 års ålder ingått på krigsbanan, samt ärofullt utmärkt sig under flera föregående fälttåg.

Efter åtskilliga misslyckade försök lät slutligen den tappre och erfarne hjelten trupperna framrycka med

stormsteg, och artillerisalfvorna fördubblas; de preussiska bataljonerna trotsade fiendens karteschеld, framträngde med fällda bajonetter och lifliga hurrarop, mötande fiendens anfall.

Men naturen tycktes liksom vilja motsätta sig de vilda menniskornas stridslystnad. Ingen solglimt syntes på den jemnmulna himmelen; regnet strömmade mot jorden, hvilket hindrade gevärens aflossande; man slogs med kolfvar och bajonetter. De oförskräckta Preussarna nedhöggo icke allenast hela fiendtliga bataljoner, men deras kavalleri hindrade Fransmännens infanteri att samla sig. Emellertid voro ryska och svenska arméerna i slagordning uppställda, afvaktande de öfriga fiendtliga corpsernas uppmarchering för att genast anfalla dem. General Wintzingerode, som kommenderade ryska arméen, befann sig i spetsen för 1000 man kavalleri, och generalen grefve Worontzoff anförde infanteriet.

Fältmarskalken grefve von Stedingk egde befälet öfver svenska arméen, med kavalleriet i reserv.

Byn Rühlsdorf, belägen framför svenska lägret, besattes med infanteri, på det att kommunikationen med general Bülow måste bibehållas.

Men när fienden nu äfven hotade denna by, och redan framkastat sina tiraljörer mot de lätta svenska trupperna som skyddade byn, befallte kronprinsen af Sverige öfverste Cardell att rycka fram med ett batteri ridande artilleri för att taga fienden i flanquen, och med sex kanoner skyndade då Cardell i fullt galopp mot fienden, till hvars återtåg han derigenom bidrog.

Vid en på en höjd vid byn Rühlsdorf liggande väderqvarn bivnakerade svenska kronprinsen, och åsåg derifrån detta för honom ingalunda nya skådespel.

Emellertid intogs byn Grosbeeren af öfverste Krafts brigad (under general Bülows befäl), och Berlin var räddadt. Vi måste särskilt fästa vår uppmärksamhet vid en ung kavalleri-officer i Preussisk tjenst; chefen för den sqvadron vid hvilken han red, träffades i hjertat af en muskötkula och föll död till marken. Närmaste man förlorade vid denna syn nästan helt och hållet fattningen, men den unge krigaren satte sig utan ett ögonblicks be-

sinning i spetsen för sqvadronen, högg ikring sig, och dref med tillhjelp af sina underlydande, flera af fienden på flykten; stötande ned ett kompani, blef han sjelf sårad i venstra axeln, men utan att akta den fysiska smärtan satt han qvar, tills fältslaget en half timma sednare var afslutadt.

Den fransyska arméen retirerade bakom den lilla staden Trebbin, som snart besattes af två regementen Kossacker.

Tjugusex kanoner och sexti ammunitionsvagnar frântogos fienden; bland 1500 fångar befunno sig fyrti franska officerare.

Emellertid hade molnen skingrat sig; den nattliga himlen var lika klar, som den under dagen varit mulen, månen belyste slagfältet, hvilket erbjöd en fasansfull anblick; qvidande med styckade lemmar, badande i blod, voro kringströdda öfver hela stridsplatsen; fönsterna i de af menniskorna öfvergifna byarna sönderslagna. Döda hästar och menniskolik lågo om hvarandra. Sädesfältena kring byarna voro nedtrampade, betesmarkerna förbrända; med ett ord allt vittnade om fiendernas framfart och buro spår af förödelse.

Kronprinsen af Sverige, samt flera af det högre befälet hade närmat sig de fångna officerarna.

Några hundra steg från Carl Johan, stod en äldre officer som tycktes innehafva en högre grad. Vexten var reslig, ansigtet mörkt, fastän regelbundet vackert; en djup smärta uttalade sig i de svarta ögonen, under det att den hvälfda pannan lade sig i djupa veck.

Carl Johan fixerade honom några minuter, men hastigt stigande fram till honom, fattade hjelten hans hand.

— Grefve Charles de Rouget! — utropade Carl Johan.

Vid denna röst uppvaknade den tilltalade, som om han varit försänkt i en slags dvala svarande —: general Bernadotte!

— Ja, jag är Bernadotte... ljuft är det mig att återse min gamle vapenbroder vid Austerlitz... kom kamrat, och dela mitt nattliga läger der uppe på höjden!

— *Höjderna* är för ers kongl. höghet... *dälderna* för Frankrikes söner, hvilka lyckan vändt ryggen... tro icke att jag sörjer för mig... men mitt land... och min kejsare.

— Ert land är ännu icke förloradt... drag ej undan er hand... tro mig, fastän Försynen gifvit mig ett annat fädernesland, *med hvilket* och *för hvilket* jag måste strida, så är mitt hjerta ännu varmt för mina landsmän.

Rouget var rörd ända till tårar; kronprinsen igenkände äfven flera soldater som fordom stridt i hans leder; med frikostig hand lät han utdela lifsmedel och penningar bland de samma, hvilka med förtjusning åter helsade sin gamle fältherre *).

— — — — — — — — — — — —

Preussiske generalen von Bülow vexlade några ord med öfverste Kraft, hvars brigad betydligt bidragit till den vunna segren.

Bülow var en vacker man med djerfva men ädla drag. Hans tanke stod att läsa i hans öga, och i dessa stunder uttryckte densamma en tacksägelse till härarnas Gud, i hvars hand han med ödmjukhet erkände sig vara ett redskap.

— Det var på sätt och vis, — sade öfverste Kraft, — en lycka att ryttmästaren N. blef dödad, ty om ej löjtnant Osbahr satt sig i spetsen för sqvadronen, hade den troligen nu varit nedhuggen.

— Och hvart tog den unge tappre krigaren vägen? — frågade med synbart intresse generalen.

— Det der är en så romantisk händelse att den kunde bli ämne till en Novell.

---

*) Efter slaget vid Grossbeeren igenkände Carl Johan flera gamle vapenbröder.

— Romantik här? — och Bülow kastade en halft leende, halft sorgsen blick kring slagfältet.

— En svensk officer, en ungdomsvän, har träffat på honom, igenkänt honom och fört honom till byn Rühlsdorf, der han nu befinner sig.

— Är hans blessyr farlig?

— Man fruktar det . . .

Generalen blef tankfull.

— En svensk officer! — sade han liksom till sig sjelf, — men hastigt blickande upp till Kraft, — tillade han, — Han tillhör ju *oss*, och borde vara bland oss!

— Osbahr är född svensk! — svarade Kraft.

— Lefver hans mor?

— Derom kan jag ej bestämdt upplysa generalen.

— Jag måste tala vid den svenska officeren. — Huru brottom jag än har, så för mig till honom.

Efter drabbningens slut företogo några svenska officerare en vandring utåt stridsplatsen.

— Jag ville just bjuda våra stridslystna monarker, — sade en af dem, — att efter slutadt fältslag lustvandra på valplatsen. Jag undrar om icke ärelystnaden då skulle gifva vika för menskligare känslor!

— Tror du Nordensvärd, — svarade K., — att ej Napoleon mer än en gång gjort en sådan "lustvandring?"

— När affären under krigsmusikens brusande toner pågår, tillåter ej den exalterade sinnesstämning, under hvars inflytande man befinner sig, att reflektera öfver det rysliga af densamma; men när den är slut, retirera nog våra fältherrar, öfverlemnande det tragiska skådespelets betraktande åt sina underordnade.

— Om krig ej vore till, — inföll löjtnant S*** — öfversvämmades verlden af menniskor; som åska och storm rensa luften, rensar krig jorden från mycket ogräs. I fredstider vegeterar man.

— Och det här kallar du lefva? — och med en blick, i hvilken fasa och deltagande blandade sig, — såg

Nordensvärd på detta vidsträckta fält, der månans sken, som belyste sårade och döda, gaf något ännu hemskare åt den uppskakande synen.

Det höres, — menade K., — att det är första gången som Nordensvärd åskådar en dylik tafla.

— Ja, och gifve Gud att det vore den sista! — efter något uppehåll tillade han:

— Jag tror att jag med lika mycket mod som någon annan skulle gå döden till mötes, men icke destomindre hatar jag krig, — fortfor han med en i rösten stark accentuering, — som något både okristligt och onaturligt.

— "Onaturligt" måtte det väl ej vara, — menade K., — efter krig varit till allt sedan verldens skapelse.

Nu tillslöts vägen för dem af döda och sårade; här hördes ett rosslande hest ljud, der ett sakta qvidande; på ena sidan om dem stönade en häst, hvars ena ben var undanskjutet: på den andra krälade på händer och fötter en mensklig varelse. De veko af åt annat håll. Knappast hade de tagit några steg förrän en blodström öfversköljde deras fötter.

— Om vi kunde göra något för de arma! — utbrast Nordensvärd, då blicken plötsligen föll på en ung krigare badande i sitt blod.

Han steg närmare.

— O min Gud! — utropade han, böjande sig öfver den sårade.

Det var ett bildskönt ansigte, öfver hvilket månans matta strålar kastade sitt våglika sken. — Kastanjebruna lockar böljade sig kring den rena, öppna pannan; ögonen voro tillslutna, de bleka läpparne hårdt sammantryckta.

— Det är, tror jag, unge Osbahr, — sade S***; — archiater Hertz's fosterson.

Blott för en sekund tycktes Nordensvärd hafva förlorat sin fattning. Han lade handen på den afsvimmades hjerta och puls. Han aftog rocken och medelst deras näsdukar förbandt han provisionelt det blödande såret.

— Han lefver, — utropade han; — vi måste försöka att transportera honom till byn. Begåfvad med en herkulisk styrka, upplyfte Henrik honom på sina axlar,

då en egen slags vagn som nyss bortfört sårade soldater, återkom tom och höll nära dem.

— Håll! — ropade S*** — och Henrik lade vännen på åkdonet; officerarna gingo bredvid detsamma och inom en qvart hade man nått byn Ruhlsdorff.

— Hvad skola vi göra af honom? — undrade S., — vi få ej rum med honom i vårt tält.

— För pengar måtte väl ett rum i byn finnas att tillgå! — sade Henrik.

Han gick in i ett hus, klappade på en dörr, då en hes åldrad qvinnoröst utropade:

— Är det en fransman... gå då dit pepparen vexer!

— Nej, det är en landsman, en Preussare!

En gumma öppnade dörren, — en liten flicka skälfvande i hvar led, satt hopkrupen på en pall, i ett hörn af rummet.

— Hvad ni vill ha', ger jag er, — sade Henrik; — lemna blott gästfrihet åt en sårad officer, som nyss stridt för eder och alla sina landsmäns frihet...

— Ni är ej Preussare?

— Icke jag men han... — inga betänkligheter! Han tog upp sin penningpung och lade några groschen i gummans hand.

— Är han en af våra... kunde jag väl göra det för intet?... men — hon såg på penningarna — jag behöfver dem allt.

Nu vände han sig från henne, gick till vagnen, och utan vidare krus bar han den sjuke in i en kammare innanför gummans stuga, i netto så stor som en klostercell. Fönstret utgjordes af en enda ruta, som samma dag, genom den lilla flickans försorg, fått ett litet lufthål.

En träbänk var enda hvilostället i den lilla kammaren; sakta nedlade barndomsvännen, Osbahr på densamma, sedan K. först öfver bänken utbredt hans öfverrock.

— Skaffa läkare på minuten! — ropade han till denne.

— S*** har redan gått för att hemta doktor.

Nu uppslog Max Osbahr sina sköna azurfärgade ögon. Henrik igenkände det i dem svärmiska uttrycket!

— Hvar är jag... — sade hans svaga, nästan döende stämma, — är jag på Dahla?

Han tillslöt återigen ögonen.

— Max, känner du ej igen mig? — frågade Henrik med vibrerande röst.

— Hvem talar? — sade han alltjemt tillslutande ögonen.

— Henrik Nordensvärd! — svarade denne med långsam, klar och klangfull stämma.

Han såg nu upp.

— Henrik!... O, min gud är det möjligt... Om jag dör så... orden slocknade.

— Är det något som ligger dig om hjertat?

— Ja, tvänne... ting...

— Säg!...

Han försökte tala, men föll i en ny svimning.

Doktorn, en ung man, bataljonsläkare vid Skaraborgs regemente, inträdde.

— Välkommen, Dahl, — sade Henrik med en hastig och hjerlig ton, kramande hans hand. — Det är en broder jag här återfunnit, om du kan, så rädda honom!

— Ja, om jag kan! — sade betänkligt Dahl.

— Misströsta icke, med Guds hjelp *kan du!*

— Med Guds hjelp, — upprepade K., — är du Nordensvärd också en af dem som vill blanda vår Herre med i allting? Har Han ej nog ändå att sköta?

Nordensvärd svarade icke... Men efter ett uppehåll sade han till K.:

— Vi äro alldeles för många i det här kyffet.

— Ja bevars, jag retirerar gerna... här är ej afundsvärdt att vara! — menade K.

Dahl, som hade alla erforderliga tillbehör med sig, förbandt såret, hvilket behöfde en ny skickligare förbindning. Nu tog han af sig vesten, med hvilken han tillstoppade hålet i fönsterluften.

— Nu måste jag till en annan sjuk, — sade Dahl; — men återkommer i dagningen.

Den sjuke föll i sömn. På en trästol satt Nordensvärd vid hans bädd. Klockan var omkring 11 på aftonen. Månans ljus var den enda prydnad som den lilla

otrefliga kammaren bestod sig. Henriks sinne var upptaget af en mängd olikartade känslor; hans tankar flögo öfver hafvet till hemmet.

— O om J vissten hvar jag i detta ögonblick sutte! — tänkte han.

Den sjuke talade under den oroliga sömnen, men ännu hade ej Henrik kunnat urskilja något enda redigt ord bland dem som då och då halkade öfver hans läppar.

Slutligen sade han: — Ursula!

Nu hördes några lätta slag på porten till huset.

Gumman som var i stugan utanför, steg upp, och Henrik hörde henne med sin skrofliga röst begära nattro.

— Är det här, — frågade en kraftfull manlig röst, — som en i Preussiska hären blesserad officer funnit härberge?

— Ja, men med honom är ingen nöd; han har en som vakar öfver sig så troget som draken rufvar på skatten.

— Jag vill in!

— Hvem är han?

— General Bülow som frälsat Grosbeeren! — sade med en viss stolthet generalen.

Nu öppnades genast porten; gumman tände ett ljus, och införde den vördnadsvärde krigaren i det lilla oansenliga rummet.

Henrik steg genast upp, och med lifligt intresse betraktade han Grossbeerens räddare.

— Ni är svensk, och en vän och landsman till den sårade?

— Ja, herr general, en lycklig händelse, en Försynens skickelse, låt mig finna honom på stridsplatsen!

— Jag förmodar att ni kallat läkare.

— Ja, bataljonsläkaren, en skicklig ung man, vid det regemente jag tjenar, — han återkommer i dagningen.

— Löjtnant Osbahr har utmärkt sig på det mest lysande sätt, och hvad jag kan göra för honom, skall icke försummas. Lefver hans mor?

— Jag har ej hört af Osbahr på tvänne år, förrän jag nu i denna ställning såg honom ligga öfvergifven bland de på valplatsen blesserade och döda.

— Han sofver, tror jag?

— Mycket oroligt . . .

— Ni måste snart marschera härifrån med den armée som ni tillhör, och man kan ej lemna honom här, ej heller transportera honom, hvarken med er eller vår armée. — Jag har redan förfogat anstalt det en beqväm vagn af mina, kommer för att afhemta honom till Berlin, der min hustru, en förträfflig sjukvårderska, hvilken många gånger skött sin blesserade man, skall lemna honom all den omsorg han behöfver. Har han någon moder eller syster i lifvet, skall, så vida hon ej är för långt borta, bud genast henne tillsändas.

Djupt bugande sig, yttrade Nordensvärd i några få hjertliga ord sin tacksamhet, då hjelten stillatigande tryckte hans hand.

— På några timmar, medan edra landsmän ännu ligga qvar här, kan väl permission beviljas er, för att föra er vän till Berlin.

Osbahr vaknade, och tycktes redig ehuru synbart svag. Med stirrande ögon betraktade han Henrik, men general Bülow igenkände han genast.

— Herr general . . . generalen här . . . hur tillskyndas mig denna ära? — sade han med aftynande röst.

— Unge man, en större ära har ni genom ert hjeltemodiga förhållande i dag förvärfvat er!

— Jag tycker att jag är vaken . . . att jag är redig . . . men jag är visst under inflytandet af en synvilla . . .

— Hvarföre tror ni det? — frågade generalen.

— Jag ser en person . . . som ej . . . kan vara här!

— Ni ser en vän, en landsman! . . . Löjtnant Nor . . . Nor . . . — Nordensvärd! — sade med klar och tydlig röst, Henrik!

— Ja, jag känner igen . . rösten . . . det är då ingen villa . . . Henrik . . . min barndomsvän . . . det är du!

— Ja, Max, det är *jag*, — och lutande sig öfver den sjuke, — tillade han, — du hvarken drömmer eller ser några andesyner!

Generalen drog sig några steg tillbaka, i det han med rörelse betraktade de unga krigarne.

V.

En morgonstund på Dahla.

— O, i dag är det postdag, — sade, vid uppvaknandet, en klar September-morgon, den unga friherrinnan Bergenstrahl så högt till sig sjelf att hon väckte Eva M. som låg i samma rum.

— Hvad var det Adèle? — frågade denna, gnuggande ögonen.

— Väckte jag dig Eva, så förlåt mig?

Eva kastade ögonen på vägguret.

— Klockan är redan 6. Det var rätt bra, att du väckte mig!

Hon kastade sig ur sängen, skyndsamt klädande sig.

— Posten kom i natt kl. 3 till postgården, — sade Adèle, — jag hörde när det blåste... Söta Eva, när du går, så bed Maria skynda sig hemta väskan.

Knappast hade Adèle uttalat dessa ord, förrän fru Althea inträdde med ett öppet, och ett försegladt bref i handen.

Gumman syntes upprörd, — Adèle utsträckte sin hand för att fånga det bref som var till henne.

— Här har du otåliga! — sade fru Althea räckande Adèle brefvet, — Men, — tillade hon, med en ton som förrådde ett lindrigt missnöje, — är du då så upptagen af dig sjelf och din man, att du ej eger sinne för någon annan varelse på jorden... vet, — tillade hon lifligt, — att Henrik har återfunnit Max...

Adèle hade, medan modren yttrade dessa ord redan hunnit att både uppbryta förseglingen samt läsa en del af det ganska volyminösa brefvet.

Med sin klara lifliga vackra blick såg hon hastigt upp, utropande med glad förvåning:

— Max, vår broder!

— Ja, Max, men sårad på slagfältet ... kanske är han redan död ...

En tår sipprade i gummans ögonvrå, och man såg hennes bemödande att nedsvälja densamma.

Eva redan klädd, i begrepp att lemna det lilla rummet, vände sig om och sade, fastän icke med sin vanliga lugna mine: — Huru skola vi få honom hit till oss?

— Hit till oss! — upprepade fru Althea. — Huru du talar!

— Jag begriper väl att han ej *nu* kan komma hit, men när han blir frisk: ..

— Stanna Eva och hör hvad Henrik skrifver!

Fru Althea började högt föreläsa brefvet. — Vi förbigå det första deraf, hvars innehåll, vi genom de skildrade tilldragelserna redan känna, och meddela följande:

"Som svenska trupperna tills den **26** Augusti, klockan **2** på morgonen uppehöllo sig vid Rühlsdorf, nära Grossbeeren, var de mig tillåtit att från den **24** Augusti tills den **25** klockan **6** på aftonen, stanna hos min återfunne vän och broder. — Redan Tisdags afton den **24**, hade han ej styrka att längre än blott några minuter i sänder (som hela första dygnet var förhållandet) sammanhålla sina tankar ... Han var då fullkomligt redig, och uppfattade klart och tydligt så väl det förflutna som det närvarande. Af det förra förnam jag följande: — att hans mor sedan afflyttningen från Hanover, fortfarande till sin död bott i Berlin, hvarest hon för några månader sedan aflidit; att hans enda syster nu befann sig hos hans morbrors enka i staden Juterbock, samt att systrens öde utgjorde hans största bekymmer. Han tycktes ej gilla den qvinna, hos hvilken hon bodde, samt fruktade att hennes beroende af mostren ej var nyttigt för hennes moraliska sjelfbestånd. Det var med förvåning han af mig hörde att vi ej under de senare tvänne åren fått en rad af honom; af några ord som mot hans vilja undföllo honom, förstod jag att han misstänkte det hans mor på något sätt undanhållit våra ömsesidiga bref.

Det var i sanning rörande att se den glädje som uttalade sig i hans ansigte och hela väsende; han ville ej släppa min hand, men att trycka den i sin egde han ej styrka; han frågade mig flera gångar "om jag var säker att han ännu var älskad af sina föräldrar och syskon — inga nya intryck, — fortfor han, — ha kunnat utplåna dem jag i min barndom och första ynglingaålder mottagit"; jag kan ej beskrifva huru smärtsamt det var att lemna hans sjukbädd, helst som utgången, enligt en af Berlins skickligaste läkares utsago, är högst oviss.

Den gode, renhjertade, knappt tjugutreårige ynglingen motser döden med ett förtröstansfullt lugn; han bad eder genom mig, älskade föräldrar, att J. om han dör, ville taga hans syster till eder som eget barn, och jag vågade i ert namn gifva honom detta löfte, och jag beder eder ej en gång förlåta min djerfhet.

Han är i generalen grefve Bülows hus, der han åtnjuter den sorgfälligaste och ömmaste vård; grefvinnan, som med särdeles värma omfattar sitt förtryckta fäderneslands sak, tyckes lifligt intressera sig för den unga mannen, som så hjeltemodigt utmärkt sig.

Efter krigets slut, om ej förr, måste vi, antingen vår Max lefver eller dör, tänka på något medel att få den unga flickan öfver till Sverige.

Det är under marchen mellan städerna Saarmund och Belitz som jag, under det vi rasta, skrifver detta bref till eder; vi äro i närheten af byn Rietz, och jag eger just nu tillfälle att se huru kosackerna, detta krigiska nomadfolk, anrätta sina måltider. När vi dit anlände, suto de flesta redan vid kokgroparna, under det att några lågo helt sorglösa på lägerhalmen. Men knappast hade en rysk adjutant ridit från ena flygeln till den andra och tillsagt om upbrott, förrän ryssarne voro uppställde på linien, färdiga till afmarsch. Det är förvånande se huru hastig denna nation är i sina rörelser, och hvilken förträfflig disciplin som råder ibland dem.

Kosackernas hästar äro små, starka och ihärdiga, äfven under den hastigaste marsch. De urskilja sina herrars hvissling från alla andras.

Det var vackert att se den ömhet, med hvilken vår

kronprins behandlade sina fångna och sårade landsmän. Han gör sig älskad öfverallt der han visar sig!

Vi marschera mot Leipzig, denna i vår svenska historia så märkvärdiga stad.

Måhända inträffar ännu en drabbning innan vi dit anlända.

Kanske är snart den hand som nedskrifver dessa rader stelnad för alltid ... Lika mycket i hvad gestalt döden visar sig ... för enskilt del fasar jag ej för det kulregn, till hvilket jag här blir vittne ... men inbillningen kan väl ej måla sig något förfärligare än ett krig ... kan man tänka sig något orimligare, än att menniskor som ej ega det ringaste med hvarandra att skaffa, skola på andras kommandorop döda hvarandra?

Jag vet att många af mina unga kamrater ej dela dessa tankar, men så militär jag än är, blyges jag ej för att öppet erkänna mig vara en hatare af krig, och en varm vän af freden; icke destomindre är jag färdig, att till mitt fäderneslands försvar utgjuta sista droppan af mitt blod.

Jag omfamnar eder alla mina kära!

Hafven godheten att, med möjligaste första, till Ursula öfverlemna inneliggande bref!

Gud vare med oss alla, en hvar i sin stad!

Eder

Tillgifne

Henrik."

Det var egentligen vid första delen af detta bref man fäste sig.

— Gudskelof — menade Eva, — att han är hos goda, hederliga menniskor. Vi skulle visst icke kunna sköta honom bättre sjelfva.

— Det kan väl vara, — sade med någon otålighet den lifliga gamla frun. — Men då ville jag heldre att han skulle bli något mindre väl vårdad — det vill säga, ha mindre beqvämligheter, simplare rum, med mera, blott att jag fick göra det sjelf.

Emellertid hade Eva lemnat rummet, och fru Al-

thea gick fram till Adèle och satte sig på kanten af hennes säng. Denna hade rest sig upp i sin bädd; armarna voro korslagda öfver hennes bröst, brefvet hon nyss mottagit hade fallit ur hennes hand, och den skarpsynta modrens genomträngande blick kunde oaktadt hennes sänkta ögonlock skönja hennes sorgsna min.

— Har Ragnar skrifvit något som bedröfvar dig?

— Nej, tvärtom ... Men mammas yttrande gjorde mig ledsen. Hon såg upp; ett par klara tåreperlor skimrade, en i hvart öga. — Har jag då under denna tid visat mig så stygg och egoistisk att jag gifvit mamma anledning tro, att jag ej bryr mig om någon annan än mig sjelf?

— Sade jag så? Förlåt mig då, mitt lilla hjerta!

— Jag är ej ledsen för sjelfva orden som undföllo mamma ... men jag fruktar att mamma hade rätt ...

— Nej, det hade jag icke, — sade allvarsamt fru Althea fixerande henne. — Jag är säker att du med lika mycken känsla som vi, tänker på Max.

— Jag tänker på honom ... jag gläder mig åt hans och Henriks möte ... jag ber Gud att han må lefva ... men jag ... känner att om jag vore ogift, skulle jag med helt andra känslor deltagit i den underrättelse som vi i dag fått.

— Om så skulle vara ... förtänker jag dig ej för det ... Gud har stiftat äktenskapet, och har danat vårt hjerta så, att när vi älska vår make, tager han nästan uteslutande upp detsamma.

— Det är första gången som mamma hos någon af sina barn öfverser med ett fel ... åtminstone i deras närvaro.

— Jag söker att vara billig, och begär ej hvad som öfverstiger menskliga krafter, — svarade gumman.

— — — — — — — — — — —

I den lilla kammare i hvilken vi i början af vår berättelse införde våra läsare, låg den vördnadsvärde gamle knäböjd vid sin soffa, förrättande sin morgonandakt.

Han uppsände en brinnande tacksägelse till Gud som

låtit honom ännu en gång i detta lif få höra ett ord om sin älskade Maximilian, sonen till hans bäste vän.

Att han gaf vika för fostersonens böner och sände honom öfver hafvet till ett annat land, hade flera år hvilat tungt på hans samvete, och var det en tillfällighet, hvilken ännu mera ökade denna börda.

Alltsedan gossens afresa hade han hvarje år två à tre gånger drömt att professor Osbahr, ynglingens aflednе fader, kom till honom, fästande på honom en sorgsen förebrående blick *).

Mången anser upplysningen som ett säkert motgift för vidskepelse. Men erfarenheten visar oss att våra snillrikaste män och modigaste hjeltar, någon gång låtit fängsla sig under dess välde. Napoleon rådfrågade sin tids sibylla; Gustaf III besökte den beryktade mamsell Arvidson, för att från hennes läppar mottaga ett och annat orakelsvar. Skalden Byron kunde i den största småsak se ett järtecken, hvilket sedan inverkade på hans handlingssätt.

Förståndet och fördomen äro ofta i strid med hvarandra, och mot vår vilja får den sednare någon gång behålla öfvervåldet.

Vår archiater hade af dessa drömmar emottagit det mest pinsamma uttryck. Endast med sin hustru hade han talat om de samma, och under den dag som efterföljde en dylik natt, var han illamående och nedstämd. Men huru förunderligt, just som posten anlände och fru Althea väckte honom med dessa ord;

— Far, här är bref från Henrik! — såg han i drömmen vännen med den förebrående blicken och den sorgsna minen.

Brefvets innehåll borttog till någon del det obehagliga intrycket af denna sista dröm.

Max hade träffat sin bror, Max älskade ännu sin fosterfar; *hon*, som lagt sin hand mellan far och son, var borta, och den förre hade nu genom sitt under kriget äro-

*) En af Förf:s bekanta, egde alla år, ungefär af samma anledning, en dylik dröm.

fulla förhållande, till en del rättfärdigat sin fosterfaders förhoppningar.

Hvar och en af dessa tidningar var en glädjeros, som den gamle mannen med begärlighet mottog.

Gubben vågade likväl icke bedja om sonens lif, men han bad — bad *om något annat* som ock låg honom om hjertat — om hvars uppfyllande han dock fullkomligt misströstade.

— — — — — — — — — — —

En timme senare satt kring familjens kaffebord ett *fyrväpplingsblad*, utgörande det gamla äkta paret, Eva och Adèle.

Det fanns nu för tiden ett *stående samtalsämne* dem emellan, vid hvilket man så gerna dröjde; det pågående kriget.

De nyss anlända brefven hade nu otvunget framkallat detsamma, och orden som blixtsnabbt ilade öfver läpparna, vexlades under det man med särdeles välbehag drack det utsöktaste Mocca-kaffe.

— I dag har Benedikta hedrat sig; kaffet har ej varit så godt på den dag jag minnes, — inföll gubben.

— I dag, — smålog Eva, — har jag inträdt i Benediktas tjenstebefattning ... ty jag har kokt kaffet.

— Jag kunde väl tro det, — svarade med leende blick den gamle.

— Utan att förringa Evas husmoderliga förtjenster, — svarade fru Althea, — så undrar jag om det icke äro nyheterna på morgon, som göra att kaffet smakar dig så väl.

— Det tänker jag! — inföll Eva.

— Men hvad gör Benedikta, som ej redan underrättat sig om hvad posten haft att förkunna? — undrade Adèle.

— Hon har ännu ej slutat knäckebrödsbaket, — upplyste Eva, — och om det gällde hennes lif, — fortfor hon, — går hon aldrig ifrån hvad hon har för händer, som du väl vet.

Nu inträdde en äldre qvinna som stod på gränsen

af medelålder och ålderdom; den senare hade redan tecknat sina märken i det blekgula ansigtet; veck och skrynklor gingo i zigzack öfver hennes afmagrade anlete, dragen voro skarpa, blicken sträng, men öppen och ärlig; hennes drägt, ehuru tarflig, var utmärkt genom sin snygghet och ordentlighet, och uti sin brunrandiga yllekjol, sin blå vadmalströja, sin uppfärgade, gredelina sidenbindmössa och hvita, stärkta stycke, såg hon mera klädd ut än mången förnäm, till högtid parerad dam.

Denna qvinna var husets gamla trettiåriga tjenarinna, Benedikta Enbom. Benedikta var, oaktadt sina femtisju år, rask som om hon varit tretti, och skulle som fintvätterska på kungliga slottet tagit sig särdeles väl ut; hon var på Dahla ett slags faktotum; af hvad som till hushåll hörer, var ej något, som hon ej både theoretice och praktice förstod och kunde; det var icke utan, att hon hade, som man säger, blifvit *något gammal i gården*, och på grund deraf tagit sig vissa friheter, som man lät passera. Man visste att gediget guld låg på djupet af hennes hjerta, att om hon kunnat förvandla allt hvad hennes husbondfolk egde i de ädlaste metaller, hade hon det gjort, samt att hon varit färdig, att om det gällt, offra lifvet för dem alla, och på den räkningen öfversåg man med hennes stundom vresiga lynne och icke alltid valda ord.

Benedikta helsade sitt "God morgon, herrskap!" och intog utan krus den tomma stolen vid dörren.

— Jag skall helsa dig från Henrik! — sade archiatern.

Det var märkligt att se, huru vid blotta ljudet af detta namn, det stränga anletsuttrycket förvandlades; munnen log nästan vackert, och blicken blef i en hast mild, ljus och strålande.

— Du kan behöfva dig en kopp kaffe, som varit så tidigt uppe, — sade Eva, hällande i en kopp, med hvilken hon gick bort till trotjenarinnan.

— Då behöfver jag bättre få veta huru det är med min gullgosse! — Så hade hon från hans barndom kallat Henrik.

— Det ena förbjuder icke det andra, — menade

fru Althea. — Henrik är frisk, och vet du Benedikta, att han på slagfältet träffat Maximilian badande i sitt blod.

— O, du milderike Gud! — utropade Benedikta, som nära släppt koppen. — Herr Max lefver?

— Den 26 Augusti när Henrik skref lefde han! — sade med stark tonvigt archiatern.

— Du frågar inte efter min man? — inföll Adèle.

— Jag har ju intet fått tid till det än... då har herr Max också gått till militären... är det hopp om att han skall tillfriskna...?

— Mycket svag var han när Henrik lemnade honom; det säger jag, — tillade gamle Hertz, — att om Maximilian kommer sig, skall du mor få ställa till stort kalas för våra grannar.

— Det nöjet skall jag gerna cedera! — menade fru Althea.

— Åh, besväret hvilade ju på Eva! — återtog han.

— Men archiatern fick släppa till fiolerna: — inföll Benedikta, — med förlof att säga, kan aldrig pengar mera dumt användas; att tratta vin och mat i folk som hafva öfverflöd af båda delarna, är rätt onödigt. Då är det bättre att mätta dem som ingen mat ha.

— Det ena förbjuder ej det andra, — svarade archiatern.

— Å bevars, han har väl ingen guldgrufva, heller, — genmälte den frispråkiga trotjenarinnan, — han är gästfri så att han är lytt deraf.

Archiatern skrattade.

Men hastigt mulnade hans ansigte. — Jag känner att det är för hastigt, att öfverlemna sig åt någon glädje ... kanske är han redan ... död! — På ryckningarne i hans anletsdrag märktes att han var under inflytandet af en stark sinnesrörelse.

De äkta makarna sågo på hvarandra; samma tanke träffade dem båda, och af samma impuls räckte de hvarandra händerna.

— Kosta hvad det vill, måste flickan hit, — återtog archiatern.

— Hvilken flicka! — inföll hastigt Benedikta.

— Maximilians unga syster!

Hon spände upp sina ögon. — Då har mor hans tagit skeden i vackra hand ... då hade det varit bättre att vi fått behålla den vi hade ...

— Fru Osbahr är död! — berättade fru Althea, — och Max önskar att hans syster skall komma till oss ... och på Guds makt skall det ske! — tillade hon med sin afgörande ton.

Adèle kastade ögonen utåt fönstret.

— Minsann, kommer icke Gabriel, — inföll denna, — han är nyfiken inhemta hvad posten haft att förkunna.

— I nästa minut inträdde Gabriel Nordensvärd.

På morgonstunden hade han företagit en tre fjerdingsväg lång promenad; vinden hade sminkat hans kinder; den starka färgen stack af mot det mörka håret; han var en vacker karl, men saknade *det tycke* som brodren med sitt ingalunda vackra, snarare fula ansigte egde.

— God morgon, Gabriel! — helsade fryntligt archiatern, — det var bra att du kom, har du tid att länge dväljas ibland oss?

— Nej, om ett par timmar måste jag begifva mig af igen; till söndagen hoppas vi att hafva slutat tingsarbetet för den här gången; vi äro fyra skrifvare i verket, och arbeta som f-n!

— Då är det ett ledt arbete herrarna ha för sig! — inföll Benedikta.

— Jag hoppas att dagens post medfört bref och tidningar från krigs-theatern, — återtog Gabriel.

— Ja, och ... Max Osbahr lefver! — berättade honom Hertz, — denne senare räckte honom Henriks bref.

Den förut friska rodnaden spred sig öfver hela hans ansigte, men minuten derpå var han blek som ett lik.

Fru Althea skarpa ögon fästade sig oafvändt på honom.

— Jag föreställer mig Henriks glädje och sinnesrörelse vid detta möte, — skyndade sig Gabriel att in-

falla, men vi få väl icke ännu fröjda oss åt hans vederfående.

Utan att säga ett ord, fortfor fru Althea att på honom fästa sin forskande blick.

Han vek åt sidan, så att hon måste vända hufvudet, om hon fortfarande ville betrakta honom.

— Huru står det till på Wäsby? — frågade archiatern.

— Jo bra, men herr häradshöfdingen har i dag hållit på att få gallfeber.

— Nå hvad stod då på? — undrade archiatern.

— Jo, det var en gumma, som har en process vid tinget, hvilken som en begriplig insinuation kom och bjöd honom en tia banko, och en timma senare anlände posten, då ett bref från en vän i hufvudstaden inneslöt en lagmansfullmakt, som han bereder sig på att sjelf få lösa.

— Jag ville väl sett Melker, inföll Eva, — skrattade intet Heloise?

— Hon hade haft god lust; men när han är het, vet ni att man då hvarken törs gå eller stå; hon är ett riktigt praktexemplar till hustru, som kan taga sig ut med den mannen.

— Det går minsann ingen nöd på henne, — svarade Eva, med sin vanliga passiva ton och lugna min.

— Hör du Gabriel, — inföll Hertz, — du sade ju att du skulle återvända om ett par timmar; vill du ej taga en liten krokväg åt prostgården och lemna det här brefvet till Ursula?

Gabriel tog brefvet.

Fram på förmiddagen gick han från Dahla, och samma dag satte sig den gamle till skrifbordet för att besvara den på morgonen ankomna posten.

— Just som han var som bäst inbegriren i sin korrespondans, öppnades dörren sakta och Eva inträdde:

— Hvad vill du, kära min Eva?

— Skrifver far endast till Henrik?

— Jag skrifver äfven ett bref till Maximilian... huruvida han får detsamma, står i Herrans hand! men hvad har du der?

Hon hade ett litet paket i sin hand, hvars konvolut var af ostindiskt papper.

— Jag skulle bedja far vara god, att om far skrifver till Max, lägga in det här i brefvet samt helsa från det stora päronträdet.

Gubben log och tog det lilla paketet i sin hand.

— Är det guld, silfver eller ädelstenar som du lägger in så här omsorgsfullt, men sådana vexa väl icke "på det stora päronträdet?"

Han öppnade det varsamt, ty det var oförsegladt, och prässade torkade päron lågo inuti detsamma.

— Åh kära hjertans, intet vågar jag postpenningar på några torkade päron... tror du ej att grefvinnan Bülow har rarare saker att bjuda på?

— Men hon har inga päron vexta i Sverige, på hans *eget träd*, på hvars grenar han och hans bror Carl så ofta gungat!

— J fruntimmer, J blifven barn så länge J lefven!

— Det är ju godt det, — svarade Eva med sitt godmodiga småleende, men med en ton i hvilken låg mycket allvar, tillade hon: — "Sådana barn höra himmelriket till!" — Efter en stunds tystnad återtog hon, i det hon med en bedjande blick såg upp till den gamle:

— Söta far, skicka af mina päron!

— Kanske bryter han aldrig det här brefvet! — sade med en suck Hertz.

— Så gör det ju ingenting om det ligger inuti detsamma.

— Nå, så får gå! — sade archiatern med en viss hjertlighet i blick och ton.

VI.

Familjen i Prestgården.

Några hundrade alnar från den seklersgamla klosterkyrkan låg herdatjället, icke sådant som man tänker sig dessa rödfärgade boställsbyggnader, med sina tre rum och kök, hvilka församlingsboerna enligt fastställd lag består sina pastorer.

En prydlig tvåvånings, gulmålad byggning omgifven af en mängd trän, som på afstånd liknade en skogsdunge, var belägen midt emot kyrkan, så att östra gafveln af densamma var vänd åt prestgården.

Det var nuvarande prosten P., hvilken i tjugu år varit församlingens själasörjare, som med skäl tillegnade sig äran af att i allo hafva förskönat sin bostad.

Denne man egde ordnings- och skönhetssinne och hade man mot hans vandel ej något i allmänhet att anmärka. Vid sexti års ålder såg han ut som om han varit femti, egde en hög, reslig, imponerande figur, som han med värdighet uppbar; han bibehöll ännu sin präktiga sångröst och vid altaret var han isynnerhet ståtlig att skåda.

Hans föredrag på predikstolen hvar fjerde söndag voro i sitt slag verkliga kuriositeter; ofta trodde man sig förflyttad till en katheder hvarest åhörarne afhörde föreläsningar i anatomi, astronomi m. m.; vid den förra vetenskapen uppehöll sig vår gode prost med särdeles välbehag; hade under veckan någon intressant bok fångslat hans uppmärksamhet, var man säker att följande söndag få höra en och annan repetition ur densamma. Road af

trädgårdsskötsel, ympade och okulerade han med bättre framgång sina träd, än han undervisade sina nattvardsbarn.

Han var en städad och angenäm umgängesmenniska, och utan att bestämdt bära kappan på båda axlar, förstod han att lämpa sig efter dem, med hvilka han umgicks. Fastän en vis och förståndig man hade han dock begått ett misstag; han hade som en några femtiårs enkling gift sig med ett trettiårigt vackert fruntimmer, fröken Appolonia **, och hade han redan sedan tvenne år insett att en boja kedjat sig kring hans fot.

Prostinnan Appolonia var ett i sitt slag anmärkningsvärdt fruntimmer, som, när vi göra hennes bekantskap, sett sina trettiofyra år, och var således fyra och tjugu år yngre än sin man; hon egde en smärt och ungdomlig växt och ett, oaktadt det röda håret, temligen vackert, eller rättare, grannt ansigte; hon var röd och hvit, som bär och mjölk, hade stora, blå, lifliga ögon, tvänne friska, hvita tandrader mellan röda, svällande läppar, och egde hon i särdeles hög grad hvad man kallar "karltycke." Hon var dotter af en afskedad militär, hvars bortskämda barn och afgud hon varit. Den gamle kaptenen tillhörde antalet af de många, som genom slarf och misshushållning förslösa sin förmögenhet; efter hans död befann sig Appolonia som en tjugunioårig fattig fröken utan apparenser att få bortbyta denna titel mot en annan; som ung hade hon valt bland "väpplingen" och tyckte hon sig stanna bland "starren", när hon gaf prosten P., som, bländad af hennes rosiga ansigte, begärde henne till sin andra hustru, sitt ja; heldre än att som en gammal mö på öfveralifna kartan tjena i andras hus, underkastade hon sig det tunga öde att som prestfru framlefva sina öfriga dagar.

I en dyr och beryktad pension i Stockholm, hade fröken Appolonia erhållit sin uppfostran. Från sitt sjette till sitt adertonde år tog hon lektioner och hade studerat fyra lefvande språk. Hon läste Tassos arbeten på italienska, utan att hafva något klart begrepp om Tassos lefnadsöden. Till en stark röst, som egde mycken konstfärdighet, men intet behag, ackompagnerade hon sig på

harpa; hon målade blommor i vattenfärg och ritade figurer i röd- och svartkrita. Skicklig i alla fruntimmersarbeten, hade hon äfven, förunderligt nog, mycken insigt i kokkonsten och kunde tillaga de finaste rätter. Prostinnan P. var i allmänhet känd som en på engång huslig och talangfull qvinna. Man beklagade hennes öde att "med så många partier", efter den tidens sätt att tala, nödgas att som prestfru gräfva ner sig på landet. Till hennes lycka bodde hon på en ort, der, med undantag af archiater Hertz's hus och ett par andra, bildning och kunskaper i synnerhet hos fruntimmer icke hörde till de hvardagliga företeelserna, hvaraf följde att "prostinnan var ett non plus ultra af lärdom och anspråkslöshet", ty när hon var vid det lynnet, höll hon till godo att sällskapa med den ringaste bondhustru.

Med ett ord, prostinnan ansågs icke allenast som ett snille af första rang, men äfven som ett lexikon, af hvilket man i alla möjliga ämnen kunde erhålla upplysningar; men vi, som smickra oss med att närmare känna henne, vilja anförtro läsaren att hennes kunskapsförråd, hvilket inskränkte sig till en mängd anekdoter, var högst ytligt. Hon uppsnappade en fras än här, än der, då och då en berättelse ur någon fransk modejournal eller ock ur "Allmänna Journalen", eller "Stockholms-Posten" (den tidens litterära tidningar), med hvilka hon briljerade i sin konversation; huru öfverlycklig hade hon ej känt sig, om hon varit ett barn af vår tid, då man utan något djupare studium eger tillfälle att genom det öfverflöd af litterärt plockgods, som nu vankas, erhålla en viss, ehuru föga grundlig öfversigt i hvarjehanda ämnen. Men deremot var hon i superlativ grad hvad man kallar bakslug, ehuru hon insvept sig i en mantel af upprigtighet så tät, att ingen enda af hennes illsluga funder kunde för ett ovandt öga framskymta genom densamma. Vi torde nog blifva i tillfälle att skåda henne på närmare håll, och vi nöja oss med att blott säga att man i det hvardagliga lifvet kände sig i hennes närhet omgifven af en tung, tryckande atmosfer. Ensam i ett på bottenvåningen beläget rum, satt en ung flicka, hvars händer läto väspolen flyga fram och åter på det fina bomullstyget.

Vi förbise hennes snygga men enkla drägt och fästa i stället våra blickar på henne sjelf. Hennes hår af äkta nordisk guldfärg, rikt och lockigt, föll kring en mera hög än låg panna; de ljusbruna ögonen afspeglade en själ, redan bekant med smärtan; det lilla ansigtet motsvarade den låga, men fina, spensliga växten; hyen hvit och genomskinlig, var icke uppblandad med några rosor; ett vemodigt leende spelade oftast kring hennes läppar, troligtvis en följd af ett ständigt bemödande att dölja och qväfva hjertats tysta qval. Bullret af väfstolen hindrade henne från att höra den i förstugan ankommandes steg, och var det således för henne en verklig öfverraskning, då Gabriel Nordensvärd stod framför henne i rummet.

Hon stannade fart och såg upp; en lätt rodnad höjde sig öfver de bleka kinderna; hon steg ur väfstolen, och vid åsynen af brefvet i hans hand sade hon:

— Du har bref till mig?

— Ja, men blott med ett vilkor får du det... du läser det i min närvaro.

— Jag läser aldrig mina bref i någons närvaro, — svarade hon bestämdt; — men du har ej rättighet neka mig hvad som är mitt.

— Vi få se! — sade han kallt, och just som han var i begrepp att sticka brefvet inom sin rock, stötte hon till hans hand så att det föll på golfvet. Hastigt upptog hon detsamma, gömmande det inom sin halsduk.

Hans ansigte undergick en sällsam förvandling; det blossade hastigt upp, men öfvergick i minuten derpå till en brandgul färg.

— Det der, Ursula, skall du få plikta för, — sade han med koncentrerad vrede.

— Det står ej i din makt hvarken att skrämma mig eller göra mig något ondt, — svarade Ursula med största lugn.

— Icke det, — återtog han med en ton, som kom Ursula att mot sin vilja spritta till; förändrande rösten sade han: — Jag ber dig, Ursula, säga mig i hvad förhållande du står till min bror... är det annorlunda än det, i hvilket du för *närvarande* — han lade vigt på ordet, — står till mig?

— Jo, det är annorlunda, — svarade Ursula lika lugnt som förut.

Gabriel såg sällan den han tilltalade öppet i ansigtet; hans blick var nedsänkt, men den som vid hennes svar kunnat skåda in i densamma hade häpnat vid det vilda uttrycket i hans ögon.

— Henrik är min broder! — sade hon utan någon förändring hvarken i röst eller mine.

— Du måste återtaga dina ord! — sade han med vekare ton.

— Nej, Gabriel, jag kan icke skrymta ... i dig ser jag en lekkamrat från min barndom, hvars välgång alltid skall utgöra en af mina hjertliga önskningar; men, förlåt min upprigtighet, du är ej sådan, att jag skulle kunna ega en systerlig ömhet för dig.

Han darrade omärkligt, bet sig i läppen, under det att alla afgrundens makter hade liksom satt möte i hans själ. Han egde ej förmåga att framföra ett ord.

— Gabriel, — hon räckte honom handen, — jag vill hvarken göra dig eller någon annan varelse ledsen ... likna din bror, och jag vill också blifva din syster!

Hon lemnade honom skyndsamt och hann det lilla vindsrummet, der hon egde sitt fridlysta herberge.

— Jag dåre, som skulle lemna henne brefvet ... huru lätt hade jag ej kunnat förstöra det? ... men gubben och Henrik hade väl då rifvit upp himmel och jord ... det hade ej kunnat fördöljas för någondera! ... blott för att få se henne ett ögonblick ... åtog jag mig att blifva postiljon.

Så ungefär lydde hans monolog, då prostinnan öppnade dörren till väfrummet; men vid anblicken af Gabriel tog hon ett par steg tillbaka.

— Kors i Herrans frid — (i parenthes sagdt hade prostinnan den vanan, att skiftesvis föra Guds och en *annan makts* namn på tungan) — är notarien här! ... hvar är Ursula? ... jag hörde att väfstolen, bäst det var, tystnade.

— Ursäkta mig, fru prostinna ...

— Notarien är mycket välkommen, men var god stig in i förmaket!

Inkommen i detta ganska vackra och väl möblerade rum, som vid prostens andra bröllopp blifvit fullkomligt förnyadt, redogjorde Gabriel för anledningen till sitt besök.

— Det kostar mycket på mig, — yttrade han, under det att de båda togo plats i soffan, — att se mig af en barndomsvän bemötas med så mycken köld . . .

Prostinnan teg några minuter, liksom eftersinnande hvad roll hon vid detta tillfälle skulle antaga; många ljusa idéer uppgingo i hennes hufvud, men vid en af dem i synnerhet fäste hon sig med förkärlek.

Slutligen sade hon:

— Jag bör visst icke tadla min stjufdotter, men jag beklagar alla, som gifta sig med enklingar, hvilka ega fullvuxna barn; och hade jag, när P. friade till mig, haft den erfarenhet jag nu har, hade jag aldrig i verlden, — sade hon med stark tonvigt, — blifvit hans hustru.

Tårarna kommo prostinnan i ögonen; hon hade nemligen bland sina många andra talanger äfven den att när hon ville framtrolla tårar, så naturligt, som om hon i hela sin lifstid som aktris varit engagerad vid stora operan.

— Jag erkänner det brydsamma i prostinnans belägenhet och är det så mycket mera förtjenstfullt att så väl förhålla sig i densamma.

Appolonia drog en djup suck.

— Ja, Gud vare lof, — hon såg uppåt, — jag har ett rent samvete . . . men kan jag . . .

— Lita på mig, — ifyllde han meningen, — ja, så fullkomligt, — svarade han, — som på den närmaste anförvandt.

— Jag röner, — rösten blef lägre, — ingen tacksamhet, hvarken af min man eller hans dotter . . . det var, sannerligen inför min lefvande Gud, — här inföll hon i en viss småstadston, som låg i vår goda fru Appolonias verkliga natur, — blott af barmhertighet mot P., som jag gifte mig, ty jag hade nog kunnat reda mig ändå . . . men jag tyckte det var synd om den ensamme mannen . . . jag kände icke verlden . . .

Gabriel hade alltför godt hufvud för att af dessa granna ord låta helt och hållet föra sig bakom ljuset; men icke destomindre insåg han nödvändigheten att för sina egna afsigters vinnande stå i ett vänskapligt och förtroligt förhållande till Ursulas stjufmoder.

Hvad som emellan dessa båda vidare ordades, gömma vi till ett annat tillfälle. Högst belåtna skiljdes de ifrån hvarandra, i den ömsesidiga förhoppning, att hvar för sig hafva hunnit målet närmare.

— — — — — — — — — — —

Ursula hade emellertid på sin kammare läst följande:

"Min goda syster!

Max lefver... lefver ännu... huru länge står i Guds hand!... På slagfältet vid Grossbeeren, den 23 Augusti, den för den allierade arméen ärorika dagen, fann jag honom liggande illa sårad i axeln, efter att förut hafva på ett lysande sätt utmärkt sig. Han befinner sig för närvarande hos grefvinnan Bülow, hvars make genom den vid Grossbeeren vunna segern, kan anses hafva bidragit till Berlins räddning. En hel dag har jag derstädes suttit vid hans sjuksäng. Med en innerlig, obeskrifbar glädje återsåg han sin barndomsvän. Många ord kunde han ej säga; men, i händelse han dör, voro det tvänne ting, som lågo honom om hjertat: först att hans femtonåriga, moderlösa syster skulle öfverföras till Sverige, för att i hans fosterföräldrars hus lägga till, i en som han hoppades, för verldens stormar säker hamn; och det andra: att jag med denna medaljong skulle öfverbringa Ursula hans sista helsning.

Han har icke glömt den lilla, trettonåriga flickan, som i hans barndom var hans käraste på jorden, och är det än... och jag tror att han för dig är... Men oskuldens känslor äro mig heliga, jag vill ej inträngа längre i dina hjertkamrar än som du redan tillåtit mig ... och han är nöjd med Guds vilja, nöjd att dö, nöjd att lefva, "såvida han", såsom han sade, "kan uträtta något godt, något nyttigt i lifvet." Jag kan ej neka, att jag, som andra unga militärer, med en viss enthusiasm motsåg det äfventyrliga, omvexlingsrika i ett fälttåg, ehuru jag ej var

nog lättsinnig för att icke tillika inse de svåra följderna deraf för landet. Men vid åsynen af slagfältet vid Grossbeeren kände jag denna enthusiasm bortdunsta som en rök. Något förfärligare kan ej den mörkaste inbillning måla!

Ja, min goda Ursula, hvem vet om jag någonsin mera tillskrifver dig... Jag är upprörd i dag, upprörd vid tanken på vännen, hvars sjuksäng jag nödgades öfvergifva. Men han är i goda händer!

Gud välsigne dig, min älskade syster, när du beder för Max, så bed äfven för Brodren

Henrik."

Under många afbrott hade Ursula läst detta bref; den lilla af glas i guld infattade medaljongen, hvilken innesl öt en kastanjebrun hårlock knöt hon vid ett svart band och lade detsamma kring sin hals.

Hon hörde någon stiga upp för trappan, hvars steg hon väl igenkände; dörren öppnades och Appolonia inträdde:

— Jag hör att notarien Nordensvärd nyss varit här och haft bref till dig?

— Ja, från hans bror.

Hon satte sig bredvid Ursula.

— Jag vet att du ej har förtroende till mig; men ve mig, om det passar sig, att en ung flicka korresponderar med en ung karl.

— Under alla andra förhållanden skulle det icke göra det, men han och jag äro uppfostrade tillsammans.

Stjufmodren såg henne skarpt in i ögonen.

— Du är kär i honom, Ursula!

— Nej, det är jag icke! — svarade flickan med stadig röst.

— Hvarföre har du gråtit?

— Han hälsar mig från en annan barndomsvän, från Max Osbahr... som... kanske redan är... död...

Och nu utbrast hon i så våldsam gråt, att andedrägten hämmades.

— Här ha vi det, — tänkte prostinnan, men visligen tigande med sin upptäckt, lemnade hon rummet.

Vid hennes inträde i matsalen var prosten inne och anrättningen redan på bordet.

— Jag tror, att unga Nordensvärd varit här på förmiddagen? — sade han.

— Ja.

— Hvarföre bad du honom ej till middagen?

— Jag gjorde det visst; men han hade brottom till Wäsby. Det har kommit underrättelser med posten i dag från Tyskland, och Ursula har fått bref från löjtnant Henrik. Är det med hennes fars begifvande, som hon korresponderar med en ung karl?

— Med Henrik Nordensvärd må hon gerna korrespondera; men maten kallnar, kommer hon icke? — och i samma minut syntes Ursula med sina förgråtna ögon.

Pigan inträdde; fadren var för grannlaga att hvarken med blickar eller ord fråga sin dotter om anledningen till hennes upprörda sinnesstämning.

Tretton år gammal, när Max Osbahr lemnade Dahla, kunde ej Ursula ega något klart medvetande af den känsla, hvilken sedermera blef, om vi så må uttrycka oss, hennes lifselement. När Max, en tolfårig gosse, inträdde i archiater Hertz's hus, hade Ursula, fastän hennes mor ännu lefde, blifvit en medlem af den lilla skolan.

En oförklarlig dragningskraft närmade de båda barnen till hvarandra, och det var rörande att se, huru de voro ett i sina lekar, i sina nöjen, i sina böner, ja till och med i sina sorger; när Ursula förlorade sin mor, var Max den ende, som förmådde upprätthålla hennes nedslagna mod; när Max misste sin bror, var det Ursula ensam förbehållet att skingra dysterheten i hans lynne.

Från den dag, då fosterbrodren, som hon kallade honom, flydde föräldrahemmet, daterade sig den stilla melankoli, som mot hennes vilja uppenbarade sig i hen-

nes ansigte, och hvilken genom den otrefnad hon egde i sitt hem, slagit ännu djupare rötter.

Det var vid denna tidpunkt, som det innerliga förhållande, hvilket nu egde rum mellan Henrik och Ursula, tagit sin början.

Han egde en mindre vanlig förmåga att försätta sig in i andras ställning; utan möda tillvann han sig hennes förtroende, och han egde ett så tröstrikt sätt att i ord och handling umgås med de bedröfvade, att dessa tyckte sig i hans sällskap känna smärtans törnen falla från deras beklämda hjertan.

Beklagligtvis finnas personer, som sjelfva icka varande i stånd att fatta en ren, obesmittad känsla, anse omöjligt att mellan man och qvinna en varm, orygglig vänskap kan ega bestånd, och likväl ej ega sitt ursprung från hvad vi i allmänhet kalla kärlek; men Henrik och Ursula vederlade denna fördom, hvilken icke är den enda, som vunnit säte och stämma här på jorden.

VII.

Potpourri från Krigstheatern.

Vi återvända till Tyskland, för att om ej följa, åtminstone taga en öfversigt af de krigiska rörelserna.

När svenska arméen den 6 September tidigt om morgonen uppbröt från Rabensteins skogsbackar, hindrade mörkret henne från att urskilja de omgifvande föremålen, och den ena bataljonen måste således med jägarhornet för den andra tillkännagifva, hvar den framtågade.

Dessa dofva, men harmoniska ljud började i arméens tête och fortsattes ända till dess queue; de upprepades af skogarnas eko och anslogo en moll-ton i månget hjerta; vid sidan af soldaterna marscherade officerarna, och den högtidliga känsla, som på denna mörka höstmorgon, här på främmande jord, intog flera af Sveas unga söner, är omöjlig att beskrifva... de gingo framåt... men kanske *ock nedåt till grafven.*

Henrik Nordensvärd med tankarna delade åt många håll, gick tyst och sluten, då S***, som gick framom honom, vände sig om frågande:

— Njuter du icke af denna morgon?

— Hvad menar du med att njuta?

— Det som man vanligen menar dermed, men för att tala så tydligt som möjligt, menar jag: att känna ett visst välbefinnande, något ljuft behagligt inom sig.

— Det är åtminstone en ganska egen känsla att vandra här i mörkret, långt från fäderneslandet, och det vissa är, att det finnes troligen ingen bland oss, som ej

nu ur en helt annan synpunkt, än den vanliga betraktar lifvet och döden.

— Det förefaller mig som om jag ginge till en fest! — svarade S***.

Emellertid grydde morgonen, och en stark rödnad i öster, ofta förebud till en stormig dag, färgade skyn, som bjärt stack af mot de gröna skogstopparna. Jägarhornen tystnade, och nu hördes tvänne ryttare komma i sporrstreck.

Det var kronprinsen, åtföljd af general Adlercreutz, som red förbi sina soldater, helsande dem med en vänlig ljudlig ton: Farväl gossar.

En stark östanvind susade i träden, och blef allt häftigare, då vid middagstiden den våldsammaste orkan, med motvind, utbröt. I skyhöga hvirflar uppkastades flygsanden, och det fina stoftet af den samma inträngde i ögon, näsa och mun. De blå uniformerna betäcktes af dam, och hade man ej vetat färgen, hade man omöjligt kunnat urskilja den samma. Under större delen af marschen var ej vatten att tillgå, men oaktadt törsten och strapatsen gingo Svenskarna, så väl som de andra arméerna, sitt öde modigt till mötes; och efter en forcerad marsch anlände man slutligen till den nära staden Jüterbock belägna byn Dennewitz.

Marskalk Ney gjorde fienden ett förtvifladt motstånd, och man påstår att han under frammarschen mot Preussiska arméen utropat: — Gossar! segern hör oss till, om två dagar komma vi till Berlin!

Svenska artilleriet uppställdes midt under den fiendtliga karteschelden, och den allierade arméen vann öfver Fransmännen en lysande seger.

Ryska och Svenska artilleriet utmärkte sig i detta fältslag; den preussiske generalen grefve Bülow skar här liksom vid Grossbeeren sköna friska lagrar, och anblicken af detta slagfält var ej mindre hemsk än af det förstnämnda.

Byn Rohsbeck stod i ljusan låga; från de närgränsande byarne som äfven hotats, flyktade de förskräckta innevånarna; mödrar, med små barn på armarma, sprungo med utslaget hår skrikande, om hvarandra. Man såg på

deras anleten, huru förskräckelsen, hvilken hämmade deras andedrägt, helt och hållit bemäktigade sig dem. Deras hus och hem hade de lemnat till sköfling, men dock fanns en och annan ibland dem, som med spartanskt hjeltemod tackade Gud, att segren tillhörde "den", som de sade, "rättvisa saken."

Det var en förfärlig natt; hvem kunde sofva under afhörandet af de skärande jemmerropen, då och då öfverröstade af regnet som öfversköljde marken. Man sökte väl att vid lägereldarna upptina sina frusna lemmar, men när man såg de nyss blifna invaliderna med ett sönderskjutet ben eller en arm kräla fram till eldarna, som genom regnet ofta voro nära att släckas, genomfor en en ny iskyla de trötta krigarne.

— Det är andra gången, — sade Henrik till S*** och K., — hans kamrater, med hvilka han äfven denna gången gjorde en vandring utåt slagfältet, som en dylik tafla utbreder sig för vår åsyn. Det synes mig, som den här vore ännu hemskare än vid Grossbeeren, och likväl gjorde den andra ett om möjligt ännu vidrigare intryck på mitt sinne.

— Hvad är det här för en passagerare! — utropade K., vid anblicken af en ung ihjälskjuten man, hvilken några soldater af hans så kallade fiender, plundrat intill bara kroppen.

— En fransos! — inföll S*** och böjde sig ned och upptog ett öppet bref som låg bredvid liket.

Han närmade sig en flammande lägereld och läste högt vid dess sken ett rörande bref från en far till sin son; det slutades sålunda: — Hvarje dag beder jag tillika med din mor och dina syskon, som med den innerligaste glädje mottaga dina bref, Gud för ditt lifs bevarande för dem och mig *).

För första gången under detta fälttåg försporde Henrik en viss rörelse på S****s ansigte. Af den lindriga ryckningen i ansigtsmusklerna syntes det att anblicken af den dödskjutne främlingen väckte många olikartade tan-

*) Sann anekdot.

kar i hans sinne. Och den herrskande tanken lydde ungefär så: "I dag mig, i morgon dig!" Utan att säga ett ord, lade han brefvet i den likets stelnade hand.

De vände sig bort från den liflösa fransmannen och fortsatte vandringen, erinrande sig det i vår Historia märkvärdiga fältslag, som grefve Lennart Torstenson den 23 November 1644 vann nästan på samma ställe.

— Det är ändå herrligt! — inföll S****, — att lefva äfven efter döden!

— Hvem vet, — svarade K., — om ej "det der lifvet efter döden" är en saga, lika väl som våra Nordiska och grekiska myther!

— Så mycket materialist är jag dock icke, — återtog S**** med en viss dragning på öfverläppen, — att jag betviflar odödligheten, men nu var det ej evighetens lif jag menade; jag tänkte på våra hädangångne store män, hvilkas bilder Clio *) inristar i marmorhällen, under det hon på sin pergamentsrulle upptecknar deras bedrifter!

— Mindre för min egen del än för mina efterlefvande, skulle jag önska mig denna lott, — menade Henrik, — äfven om man antar att anden efter döden kan ega något medvetande af hvad som tilldrager sig härnere, synes det mig som om den då vore helt och hållit oåtkomlig för de känslor af äregirighet och fåfänga, hvilka vi under vår tillvaro härnere icke kunna fullkomligt afskudda oss!

— Det är då odugligt allt hvad vi uträttat härnere? — inföll med en ironisk ton S****.

— Långt derifrån, — svarade Henrik, då de, närmande sig byn Dennewitz, hörde ett klagande ljud, som hindrade honom att fortsätta meningen — återigen en martyr! — utropade han; — de gingo fram till stället hvarifrån den qvidande rösten kom, och funno en i benet illa blesserad fransman, som tillfångatagen af en Preussisk soldat blifvit förd till höjderna kring byn, der

*) För våra i grekiska mythologien obevandrade läsarinnor vilja vi nämna, att Clio, en af de nio museрna, var historiens gudinna.

han liggande på en halmkärfve gret bittert; soldaten stående bredvid honom, ville tvinga honom fortsätta sin marsch, då en annan krigare af samma nation yttrade:

— F—n tage både honom och alla hans kamrater; det önskar jag af hjertans grund!

En svensk soldat som händelsevis var närvarande, yttrade:

— Säg icke så! denne måste lyda och har fullgjort sin skyldighet och så böre äfven vi göra *).

Vi anföra denna anekdot som ett bevis på den bitterhet, hvilken i Preussiska arméen, ja snart sagdt i hela Tyskland, var rådande mot fransoserna.

— Det är en ynkrygg, det må man bekänna! — yttrade K. på fransyska, troligen i afsigt att den olycklige skulle höra hans ord.

— Du vet ej hvarföre han gråter! — svarade Henrik på samma språk.

— Hvem talar? — frågade fransosen, — på dialekten hör jag att det icke är någon landsman, men kan en fiende så väl förstå mig... ja, sannt, han vet icke hvarföre jag gråter.

Henrik lutade sig öfver honom:

— Det är icke någon fiende!

— Hvad landsman är ni?

— Jag är svensk.

— Svenskarna äro ju våra fiender?

— Svenska nationen strider mot er nation, men svenskarna äro kristna, som icke hysa enskilt agg mot dem som aldrig med vett och vilja tillfogat dem något ondt... Det var en af våra som nyss sade: "Denne har fullgjort vår skyldighet, så böre äfven vi göra."

— Hvad ni måtte vara... god! — återtog den sårade, — jag gråter icke öfver min blessyr, men jag sörjer min bror som nyss stupade vid min sida... min ende bror, min gamle faders käraste son... och han gret öfverljudt.

---

*) Denna anekdot är till grunden sann, men händelsen tilldrog sig vid Grossbeeren och icke vid Dennewitz.

— Är det något som du önskar! — frågade deltagande Henrik.

— Ingenting, men att få min bror igen!... — svarade han snyftande.

— Att återgifva dig honom, förmår endast Gud, min gosse, — svarade Henrik rörd, — och han skall göra det i sinom tid!

— Jag vill att han skall begrafvas af en katholsk prest!

— Det är icke lätt min vän, — återtog Henrik, — att i denna villervalla hvarken få reda på honom eller en katholsk prest!

— Kom nu kära Nordensvärd! — bad honom K.

— Ni kan ju gå! — svarade han, — men jag måste hjelpa den här stackaren, så godt jag kan!

K. och S**** gingo sin väg.

— Intet kommer Nordensvärd, — sade K., — att under detta fälttåg dekoreras med någon orden... om icke med *munk-orden*, i fall en sådan funnes! — tillade han skrattande.

— Kanske förr än både du och jag, — svarade S****. — Du bedömer Nordensvärd ganska oriktigt. Han bär likasåväl som någon af oss hjertat på rätta stället, men en ädlare menniska vet jag icke."

— Skada om icke den hedersmannen Kotzebue *) får tag i honom, — menade K., — det kunde bli en ypperlig typ för denne, till en hjelte i någon theaterpies.

Emellertid stannade Nordensvärd öfver natten hos den sårade fransmannen, förskaffande honom läkare, och för öfrigt all den beqvämlighet som tillfället och stället medgåfvo. Öfverlemnande honom slutligen till en preussisk officer, till hvars mensklighet vår hjelte anbefallte honom, då den sistnämnde lofvade att uppföra honom på samma lista som de andra fångarna, öfvergaf Nordensvärd, utan att ens invänta en tacksägelse, det sorgsna stället.

— — — — — — — — — — — —

*) Till vår yngre läsarinnas upplysning vilja vi nämna: att August von Kotzebue var en i Tyskland, i början af innevarande sekel, produktif theater-författare.

Den 8 September klockan half 10 förmiddagen förenades och uppställdes alla armékorpser på det stridsfält, från hvilket man föregående dagen befriat sårade och döda.

Regementvis formerades fyrkant med artilleriet i luckorna. I hvarje division af de fyra arméekorpserna sjöngs i anledning af den vid Dennewitz den 6 Sept. vunna segern, ett högtidligt Te Deum.

Låtom oss några minuter, på inbillningens vingar, färdas till svenska arméen, och lyssna till deras enkla men rörande Choral.

Luthers gamla anderika psalm:

"Vår Gud är oss en väldig borg,"

sjöngs ackompagnerad af den fullständigaste regementsmusik.

Qvinnor och barn i legio hade samlat sig i närheten af Svenskarna; många af dem erinrade sig i dessa ögonblick den evangeliska evigt minnesvärda berättelsen om Den Himmelska härskarans sång som hördes af herdarna vid Bethlehem. Icke jemföra vi himmelen med jorden, ljuset med gruset; men för dessa upprörda varelser, var det som om i dessa stunder, sången så tillsägandes lik en brusande ström, tonat från skyn, en prophetia om de sånger de en gång finge höra, då jordens strider upphört för evigt.

Himmelen, som liknande en grå enfärgad marmordôm, hvälfde sig öfver fältet, var jemnmulen; men vid dessa strofer

"För himmel, ej för jord vi gå
Till strids och glade äre!"

frambröt solen, skyarna skingrade sig allt mer och mer, det var som om ett ljushaf med en hast nedströmmat öfver de bedjande skarorna.

Sången tystnade; hvar pastor inom sitt regemente, sade en kort tacksägelse, efter hvilken följde Fader vår och välsignelsen.

Kanske var det mången bland de både äldre och yngre krigarne af befälet, som nu för första gången, sedan de stodo vid sin moders knän, bad en *bön*... men våga vi tro och hoppas att de under *den bönen* smakade

en af dem hittills okänd fröjd, under det att de lärde sig förstå betydelsen af ordet *andakt*... Under pukor, trumpeter och åtföljande instrumenter, upptogs slutligen vår svenska psalm:

"Nu tackar Gud allt folk!"

Och allt folk prisade Herran!

Efter gudstjenstens slut uppsökte Henrik Nordensvärd sin svåger Bergenstrahl.

— Ehuru jag just icke längtar efter döden, — sade denne, — längtar jag dock att vårt regemente skall verksammare än hittills få deltaga i striden!

— Er tur äfven som vår, — menade Henrik, — kommer, och som jag är vid jägrarna tänker jag, att tillfälle nog gifves att få pröfva klingan.

— Vet du hvad jag äfven längtar efter, Henrik?

— Är det något som rörer Adèle?

— Derom är icke fråga nu, — sade med en egen, afböjande ton, Ragnar — jag längtar att få se "L'Homme du Siècle" *).

— Denna längtan känner äfven jag, — gemälte Henrik. — Huru *stor* skulle *han* icke *kunnat* vara... om han lyssnat till rösten som ropade: "Hitintills skall du gå men icke vidare, här skola dina stolta böljor lägga sig!"

Ragnar såg några minuter stillatigande på Henrik.

— Huru mår du Henrik? — sade han slutligen.

— Huru så?

— Dina ögon brinna af en feberaktig glans.

— Göra de? — svarade han, och som om han med flit velat öfvergå till ett annat ämne, yttrade han: — Om man skrefve hundrade ark om Te Deum på strids-

---

*) Seklets hjelte; ett epithet man tilldelade Napoleon.

fältet, kunde man dock icke föreställa sig det intryck man deraf emottager!

— Sannt, — sade Ragnar, — eget nog att lofsjunga Gud på ett fält som nyss genljudat af de sårades och döendes rop!

— Jag har aldrig förr i mitt lif haft någon aning... men nu har jag en sådan!

— Hvilken?

— Att S*** aldrig återkommer till de sina!

— Det vore visst ömmande, ty han har moder och syskon... men ingen mer heller, — tillade Ragnar med låg och hastig ton; — tillägganде: — Har du haft någon underrättelse från Osbahr?

— Ja, — svarade han gladt, — till och med några egenhändiga ord. Det låter Gudskelof godt. Jag ämnar mig till Jüterbock, för att besöka hans unga syster!

Med ett handslag åtskiljdes svågrarna. Samma dag vandrade Henrik till staden Jüterbock, der en mängd menniskor hvimlade på gatorna i afsigt att leta sig fram till något spisqvarter, men hvart man än vände sig, svarades att förråderna voro slut. Henrik hade dock, som vi veta, en annan afsigt med sitt besök derstädes. Det lyckades honom att få anvisning på det af fru Reichnau bebodda huset.

Klifvande uppför en trång obeqväm trappa, befann han sig i en förstuga, i fyrkant, så stor, som en vanlig afsats i våra svenska trappgångar. Han drog i en klockssträng, då efter några sekunder dörren öppnades, och ett ungt fint qvinnoansigte syntes inom den samma.

Vid åsynen af den främmande officern, drog hon sig som en skygg hind tillbaka.

På sitt modersmål frågade Nordensvärd:

— Är det icke Marianne Osbahr?

— En svensk, ack, en svensk! — ropade flickan på en, fastän med tysk brytning, ren och tydlig svenska. — Nu öppnade hon dörren helt och hållet, och bad honom stiga in.

Det var en temligen lång, späd, fin till vexten, hastigt utbildad flicka.

Till anletsdragen liknade hon sin bror, men hennes

hår var ljusare, och hon hade icke hans svärmiska själfulla blick.

— Marianne! — ropade i rummet innanför en skroflig qvinnoröst.

— Was ist das?

— Förlåt, — svarade hon, — min tant ropar, jag kommer straxt.

Hon försvann i det inre rummet, men i nästa minut var hon tillbaka.

— Får jag icke tillträde till fru Reichnau? — frågade Henrik.

— Min tant är ej frisk, men hon önskar veta ert namn, — och jag vågar fråga om ni händelsevis, efter ni vet hvem jag är, skulle hafva reda på min bror?

— Det är just om honom jag vill tala med er; han har utmärkt sig i slaget vid Grossbeeren, blef blesserad, befinner sig för närvarande i general Bülows hus i Berlin och...

— Max blesserad! — afbröt hon, under det att kindens rosor bleknade bort, och tårarna sipprade i hennes ögonvrår.

— Han är nu på bättringsvägen och längtar höra, huru hans syster mår?

Hon gick honom närmare; öppnade munnen för att tala, slöt den åter, och drog en djup suck.

— Bespara er obehaget säga någonting... jag vet tillräckligt.

— Men hvem är ni? — återtog hon, fixerande honom med förundran.

— Försök gissa? — inföll han.

Hon sänkte ögonen och tycktes eftersinna något.

— Det kan... det kan väl icke vara, någon ifrån — Dahla?

— Jo så är det; har han aldrig nämnt Henrik Nordensvärd?

— Henrik Nordensvärd! och hon slog ihop händer, — ack jo, ack jo!

— Det är han, som ni ser framför er!

Med lifligt intresserade blickar såg hon på honom,

ungefär som när man betraktar något märkvärdigt, som man länge längtat att på närmare håll beskåda!

Vänligt tog Henrik flickans hand i sin:

— Maximilians bror vill äfven vara er; det var er fars önskan att ni skulle uppfostras hos oss, och derföre är det just som om ni hörde mig till.

Marianne rodnade djupt. Hon bar ännu sorgdrägt efter sin mor, och med en mine som väckte Henriks deltagande såg hon på sin svarta klädning.

— Det är icke roligt! — sade hon med en sorglig ton.

— *Det kan väl bli roligt!* — återtog han, broderligt tryckande hennes hand i sin.

— Marianne! — ropade den hesa skrofliga rösten.

— Tant ropar, — sade förskräckt Marianne, släppte hans hand och helsade, tilläggande: — jag ville skrifva till Max, men huru skall jag få brefvet till honom?

— Haf det i beredskap tills i morgon bittida, och jag skall låta en soldat hemta det hos er.

— Marianne, Marianne, Marianne! — skrek ånyo tanten i det inre rummet.

— Nu ej ett ord mera, farväl! — sade flickan, i det hon hastigt skyndade in till sin Argus.

VIII.

En Gåta.

September månad led mot sitt slut; under tiden hade Henrik på ett par dagar medan arméen ännu låg qvar i trakten af Jüterbock, besökt sin vän i Berlin.

I det ögonblick han inträdde i Max' rum, satt denne lutad mot kuddarne i en beqväm soffa, sysselsatt att genomögna några bref, hvilka lågo på ett bord framför honom, bredvid hvilket syntes något på en gång mörkt och glänsande, som genast ådrog sig Henriks uppmärksamhet.

Vår konvalescent satt insvept i en vid uniforms-syrtut; håret låg så, att den vackra pannan var fri; vid åsynen af Henrik, drog sig munnen till ett leende, och med en outsägligt uttrycksfull blick, utsträckte han sin hand mot honom, sägande:

— Nu Henrik, kan jag både tacka dig och tala med dig!

Med värma fattade Henrik Max's hand.

— Det första bry vi oss icke om, men det senare är mig kärt, mycket kärt! — tillade han glädtigt, i det han fattade vännens hand, sättande sig i soffan vid dess sida.

— Det har åter varit en strid på lif och död, hör jag! — sade Max.

— Ja, och striden tog en för de allierade både lycklig och ärofull vändning, men hvad har du der? — och Henrik tog i sin hand ett af gjutet jern, i silfver infattadt kors, framsidan utan inskrift och på baksidan F.

W. med en kunglig krona, samt tre eklöf och årtalet 1813.

— Jag tror, återtog Henrik, att det är den af Preussens konung för detta krig nyss stiftade orden, *jernkorset* kallad.

— Ja, det är den mindre dekorationen, hvilken genom general Bülow blifvit mig i nåder tillställd som utmärkelse, för affären vid Grossbeeren ... men de här — och han visade de päron som Eva skickat honom — fröjda mig vida mera.

Nu vexlades några ord rörande de sista bref, som båda mottagit från hemmet i Sverige.

— Hon är sig lik Eva, — smålog Henrik, — men här har du ett annat bref, — och han lemnade honom ett litet fyrkantigt kuvert af en högst egen beskaffenhet.

— Hvad vill det här säga? — och Max tog upp ett med en synål hopfästadt kuvert af svart siden, i hvilket en liten fin kammardukslapp var innesluten, på hvilken han med möda dechiffrerade dessa med blyertspenna skrifna ord:

"Jag har hvarken papper eller bläck, stjäl mig att skrifva detta medan hon sofver; *Hon* är rädd för dig, Max! jag hör att du varit blesserad men är nu bättre; gudskelof! Dö ej från mig! Det blir allt värre och värre! Jag skrifver dessa ord medan hon sofver! klockan 9 går jag i trädgården, då en soldat kommer och hemtar brefvet.

Kan du ej hjelpa

Din

Stackars

Marianne."

— Stackars, stackars flicka! — klagade Max, — huru hjelpa henne? Hade jag det kunnat, hade hon visst aldrig kommit till detta troll.

— Föräldrarna taga med öppna armar emot henne ... säger ej gamle far det i brefvet till dig?

— Jo visst gör han det, den gode! — ännu en gång sträckte Max ut handen mot barndomsvännen. —

Jag drömmer tillbaka till vår lilla barndomsverld, när vi lärde flickorna gå skridskor på den tillfrusna sjön . . . och Ursula — de bleka kinderna färgades lindrigt — höll sig vanligtvis på min sida, — han tystnade. — Skickade du henne helsningen och medaljongen, — ifyllde Henrik meningen, — var det ej så du menade?

— Jag trodde jag skulle dö, — svarade Max med en stark vibrering i rösten. — Eljest hade jag ej . . . men huru gjorde du?

— Jag öfversände både helsningen och medaljongen.

— Har Ursula svarat dig?

— Ännu icke.

Max syntes tankfull och for med handen öfver pannan; slutligen sade han:

— Du skall tro att jag här mår som en prins.

Orden voro knappt uttalade, förrän en sång hördes ifrån nästa rum.

Det var en vacker men späd qvinnoröst, som sjöng en liten på den tiden bekant visa:

Lebe wohl, vergiess mich nicht!

Stillatigande lyssnade båda till den intagande sången; ofrivilligt betraktade Henrik Max's ansigte, liksom han genom detsamma velat utröna hjertats innersta mysterier. Men med bästa vilja var detta älskade anlete för honom i närvarande ögonblick, en oläslig hieroglyf.

När rösten tystnade, frågade Henrik:

— Hvem var det som sjöng?

— Fröken Bülow, — sade Max med klar och tydlig röst.

— Aha, nu förstår jag! — yttrade Henrik, icke utan en viss ironi.

— Du förstår ingenting! — svarade fort och häftigt Max.

— Har denna röst ofta vaggat dig till sömns under din sjukdom? — återtog Henrik i samma ton.

— Ja, det har den; grefvinnan Bülow och hennes dotter ha visat den vid Grossbeeren sårade officeren en godhet, som han aldrig förgäter.

— Men i det stället förgäter han kanske någon annan? — och Henrik såg Max skarpt in i ögonen.

— Nej Henrik, vid Gud aldrig! — och han fattade häftigt Henriks hand, som han kramade i sin.

Hjertats dörr sprang upp och Henrik blickade in i dess mest fördolda smygvrår.

Svenska arméen hade emellertid inträdt inom Anhalt-Dessaus gebiet. Kejsar Napoleon hade befallt att staden Dessau skulle, kosta hvad det ville, intagas.

Kronprinsen af Sverige, underrättad derom, tog genast sina försigtighetsmått.

Sedan en liten förpost-affär den 26 September, der fem svenskar blifvit blesserade, förefallit, företogs den 28 en rekognoscering af betäckningen för skansarbetet på Dessau.

Den 29 tillgick det skarpare.

Elden fortfor några timmar mellan båda sidors jägare. Skaraborgs regemente var denna dag särdeles blottställdt. Henrik Nordensvärd utmärkte sig på ett hedrande sätt; löjtnant S*** stridde förtvifladt vid hans sida.

— Om jag faller, — sade S***, i det han ur sin bröstficka framtog en liten plånbok, hvilken han öfverlemnade Henrik, — så öppna den här, och sök att fullgöra hvad som nekas mig!

Henrik tog plånboken, som han gömde inom sin rock, svarande:

— Jag faller kanske förr än du!

— Jag har länge haft en brinnande åtrå att deltaga i en drabbning ... min önskan är uppfylld! — svarade S***, och i detsamma träffades han af en musköt-kula midt i pannan och sträcktes död till marken.

En kallsvett badade Henriks ansigte; men här var ej tillfälle att öfverlemna sig åt vekare känslor; som ett ungt lejon kastade han sig i striden, bögg ikring sig till höger och venster; hans egen kapten vardt sårad, flere af manskapet föllo offer för de fiendtliga kulorna, men ju större

motstånd, ju oförskräcktare blef han, och i spetsen för sina soldater dref han ett fiendtligt kompani på flykten.

Kl. 9 på f. m. började drabbningen, och klockan 11 var den som lifligast; den stod vid Mulda, en biflod till Elben.

Flera af fransmännens kanoner, hvilka för att träffa de ned på ängen upppställda svenskarna riktades lågt och nedföllo i Elben, studsade 2 à 3 gånger innan de nedsjönko, emot vattnet, som då sattes i stark rörelse. Man kunde knappast se en vackrare anblick.

Det var som om Henrik Nordensvärd varit osårbar; ingen rispa träffade honom.

General Blücher, som anförde Schlesiska arméen, tog en mängd fångar, och fiendens förlust inom fem veckor kunde beräknas till 100,000 man och 250 kanoner.

I den lilla obetydliga staden Roslau, på kyrkogården som omgaf den lilla mörka, nu till sjukhus af svenskarna begagnade kyrkan, begrafdes kl. 6 på aftonen den 30 September löjtnant S****, beledsagad af sörjande kamrater till det sista hvilorummet.

Han längtade efter striden och blef ett offer för densamma.

De flesta begrafningar (isynnerhet under fälttåg) i Tyskland försiggå utan klockor och föröfrigt ganska knapphändigt. Presten, eller i brist af en sådan, en annan närvarande person, läser en bön, i hvilken en önskan för den aflidnes eviga väl uttalar sig.

Löjtnant S**** jordfästes af regementspastoren, efter svenska lutherska kyrkans ritual. I processionen närmast kistan gingo vännerna K. och Nordensvärd; ett högtidligt, sorgligt allvar utbredde sig öfver den sistnämndes vanligtvis så glada, öppna anlete.

Senare samma afton såg man en manlig gestalt stödd vid en tårpil, under hvilken den nyss igenmyllade grafven var belägen; ögonen voro oaflåtligt fästade på grifthögen; tåren hvälfde sig inom de sänkta ögonlocken, men längre kom den icke.

Slutligen utropade han högt för sig sjelf! — "Far-

väl broder, öfver ditt stoft! Frid åt din ande!" — och nedtryckande mössan mot ansigtet lemnade han det dystra rummet.

Af den minnesruna som Nordensvärds enkla sångmö egnade den fallne krigaren, meddela vi de tre vackraste verserna.

— — — — — — — — — — —

Ditt djerfva bröst, det trängtade i striden:
Med fröjd du svärdet drog i fjerran land;
Men lifvets ljusa dag var nu förliden
Och qvällen hann dig uppå Elbens strand.

Den jord dig fostrat fick ej tacksam gömma,
Det ädla stoftet af en fallen son,
Men skall dig ej bland goda söner glömma,
Fast Gud från jorden tog sitt dyra lån.

I vänners krets vi smärtsamt återkalla
Hur grymt du rycktes ur vår brödrafamn;
På stridens fält, när vilda härskri skalla,
Då blir vårt första hämderop ditt namn! *)

— — — — — — — — — — —

Vid ankomsten till Dessau syntes ganska tydliga tecken efter kulorna både uti stadsporten och i de närmast belägna husen. Med flygande fanor och under klingande spel intågade svenskarne i staden, stor och vacker, anlagd som det säges under 12:te århundradet.

En och annan lucka saknades i den stolta, vackra hären; några lågo sårade på sjukhusen, andra åter djupt

*) I den händelse, att detta obetydliga arbete skulle falla i någon af de nu gamla, då unga krigares händer, som deltogo i denna affär, så förstår han nog hvem den unge hjelte var, som der dog hjeltedöden, och han skall kanske ej utan intresse läsa dessa, öfver densamme författade verser, obetydligt förändrade, sedan vi begagnat oss af den frihet, som är romanförfattare tillåten, i det vi tillskrifva vår hjelte äran af denna griftsång.

ned i jorden; i de öppnade fönstren stodo fruntimmer hviftande med sina hvita näsdukar och nedkastande kransar och blommor på vägen der krigarne gingo fram, och kan man bokstafligt taladt säga, att Martis söner nu vandrade på en blomsterstig; de yngre sågo åt höger och venster, spejande efter unga, vackra ansigten. Arméen hvilade här öfver en dag, då både befäl och manskap besågo slottet, kyrkorna, samt den vackra höga lindallée som börjar vid slutet af stadens förnämsta gata: Cavailler-strasse, och leder utåt Leipzigervägen.

På aftonen var en till svenska arméens ära väl arrangerad bal.

Henrik Nordensvärd ej för tillfället stämd att deltaga i något publikt nöje, stannade ensam i sitt logis; han hade nyss åt grafven öfverlemnat en vän och kamrat; ehuru i den glada dagen ingen hatare af lifvets oskyldiga glädje, syntes det honom dock vara ett stort svalg, som han ej egde mod att öfverfara, mellan danssalen och en nyss tillsluten grift.

Han satt i en liten beqväm soffa nära fönstret, under hvilken Muldafloden brusade; det var skumt i rummet, hastigare än någon ångvagn som ilar fram på jernbanan, ilade hans tankar från norr till söder, från öster till vester; än var han på sitt gamla kära Dahla, än i prostgården hos Ursula, än hos Max Osbahr i Berlin, än hos den unga, i Jüterbock hos den gamla tanten arresterade flickan, och emellanåt tyckte han sig se den på stridsfältet stupande S****, som sväfvade högt ofvan jorden; tystnaden omkring honom, vågornas plaskande, mörkret, med ett ord allt detta förenadt, försatte honom i ett tillstånd som man hvarken kan kalla vakande eller sofvande; han tillslöt ögonen, såg en mängd orediga figurer, och tyckte sig — troligen i drömmen — höra S****s röst erinrande:

— Nordensvärd, min plånbok!

Han spratt till, kände sig nu fullkomligt vaken och påminnande sig både plånboken samt den begäran som åtföljde densamma, hvilken han under de mellankommande händelserna förgätit, famlade han i sin bröstficka efter det honom anförtrodda godset.

Han ringde; en tjenstflicka inträdde som tände tvänne vaxljus.

Han betraktade nu en temligen stor plånbok af röd maroquin, försedd med silfverlås, hvilken vid tryckningen af en fjeder genast sprang upp; han genomletade densamma, fann några bref från den aflidnes mor, en liten teckning i svartkrita, föreställande ett landskap, en i aquarell målad törnrosqvist, båda undertecknade med förHenrik okända initialer.

Nu kände han något hårdt i ena fickan.

— Aha, här har jag det! — tänkte han.

Han stack handen ned i fickan och upptog ur densamma ett något aflångt, men platt maroquinsfodral och ett bref på velinpapper, med utanskrift till

"Löjtnanten vid Kongl. Skaraborgs Regemente, Välborne Herr F. G. S****."

Brefvet var brutet, sigillet svart. Han uppvecklade brefvet och läste dessa med en synbart darrande hand skrifna rader:

"Den personliga aktning som löjtnant S**** under vår sammanvaro ingifvit mig, bjuder mig att åt honom öfverlemna följande uppdrag:

Skulle han under svenska arméens framtågande Tyskland träffa en svensk vid namn Gyllenburg, lemna han inneliggande klenod i dennes hustrus egna händer. Men skulle ej Gyllenburg träffas, så deponeras smycket i någon af de unga Nordensvärdarnes vård, helst i äldste sonens; lif och död stå i Guds hand; om ni känner en dödsstund nalkas, innan ert uppdrag är fullgjordt, ålägger jag er att, om ej på annat sätt, per posto öfverbringa inneliggande till en af ofvannämnde personer. Förunnas er lif och helsa, blir det först efter fruktlösa försök att finna fru Gyllenburg, som ni i ert eget fädernesland lemnar det *i alla afseenden* dyrbara innehållet åt en *Nordensvärd*. Och dessförinnan besvär jag er att e för densamme omnämna detta ert uppdrag!

Träffar ni (som jag af själ och hjerta önskar), Gyllenburgs hustru, så bed henne anse inneliggande som ett talande afskedsruna från den Döende

H. v. S."

— Gyllenberg, — sade Henrik för sig sjelf, — Gyllenberg? detta namn har likhet med vårt svenska grefliga familjenamn "Gyllenborg," ett äfven i vår vitterhetshistoria kändt och aktadt namn!

Med en naturlig nyfikenhet betraktade han detta röda, platta fodral; det var tilläst med ett litet hänglås af guld; den lilla nyckeln var med en silkessnodd bunden vid låset; nästan mekaniskt upplöste han snodden, och upplåste fodralet, då ett äkta perlband af ovanlig skönhet låg der dubbelt viket på det röda sammetet; låset utgjordes af en under glas mörk hårmatta, på hvilken Nordenskärdska vapnet i juveler var anbragt.

Med den undrande blicken häftad på det dyrbara halsbandet, vägde han det i sin hand.

Efter några minuters förlopp lade han det tillbaka i sitt förvaringsrum.

Han försökte att för sig sjelf utröna hvem "H. v. S." kunde vara. Slutligen påminte han sig att S**** omtalat en svensk, en baron von Sternberg, en högst originell man, bosatt i Rostock, hos hvilken den förre under vistandet derstädes varit inqvarterad.

Denne man var enkling, lefde ytterst indraget och låg till sängs af en obotlig sjukdom.

Troligen hade S**** fått sig brefvet sedermera tillsändt. Emellertid betraktade Nordensvärd uppdraget både till sig och S****, halsbandet, brefvet, alltsammans som en oupplöslig gåta.

IX.

Ett Gästabud.

Som de personer, kring hvilka händelserna i vår berättelse röra sig, vistas både i Sverige och Tyskland, bedja vi läsaren ursäkta att vi under loppet af densamma, flyga fram och åter öfver hafvet, men dock ej hastigare än deras tankar, som dväljas på ömse sidor af den stora blå vattenmassan, hvarje dag ila till hvarandra.

Underrättelsen om Maximilian Osbahrs tillfrisknande hade hos familjen på Dahla väckt den lifligaste glädje.

Gubben ifrade för sitt kalas, och det lönade ej mödan att motsäga honom. Fru Althea skämtade då han hörde det, öfver hans infall, men i hans frånvaro tålte hon ej att man med ett ord eller en blick ogillade detsamma: Eva log och sysselsatte sig med tillredelserna. Adèle var så plågad deraf, att hon, när ingen såg det, nästan grät. Gabriel talade om ålderdomssvagheter, och Benedikta brummade.

— Det var den 29 September, samma dag som träffningen vid Muldafloden egde rum; de främmande voro bjudna till middagen; Adèle och hennes mor sutto i öfre våningens förmak, ett stort vackert rum, lika tillgängligt i hvardagslifvet som vid högtidliga tillfällen; dörrarne mellan de trenne inom hvarandra (sängkammare, förmak och sal) belägna rummen voro öppna; det var ej möjligt, när man såg deras stilla arbetsamhet, förmoda att man här i dag skulle tillställa kalas.

Den gamle satt i sitt "sanctum sanctorum," som det innanför hans enskilta kammare redan omnämnda rummet

af familjen på det förtroliga, skämtsamma hvardagsspråket kallades.

På Adèles öppna anlete stod, som vi redan anmärkt, hvarje hennes tanke att läsa, och som fru Althea såg af hennes mine hvad hon om denna förlustelse tänkte, yttrade hon, liksom för att taga sin gubbes försvar:

— Jag begriper intet, hvarföre det är underligare för oss, än för andra menniskor, att bjuda sina vänner och grannar till sig.

— Det har ju ingen sagt, mamma lilla? — inföll Adèle.

— Går icke Benedikta der nere i köket och surrar som ett bi?

— Hon har ju fått patent på att säga och göra allt hvad hon behagar?

— Kan väl vara; men jag fordrar att hon skall ta reson... och du sjelf, du ser ju ut, som om både Upsala och Lunds domkyrkor lågo på ditt hjerta!

— Det är väl icke så underligt, — menade Adèle med en suck.

— Jo det är det! — sade något häftigt gumman, — när man vet hvem som sitter vid styret... och nu är det den här bjudningen som regerar i ditt hufvud. Jag vill bara bevisa dig att far har rätt.

Adèle teg.

— Den som mottar bjudningar af alla andra måste bjuda igen...

Adèle svarade intet, men tänkte: — Jag vet icke att det under hela sommaren här på orten varit någon bjudning.

— Och som far eljest aldrig bjuder...

— Ja, just derföre är det underligt, att det skall komma på nu! — svarade Adèle i sina tankar.

— Men nu vill han att hans vänner skola glädja sig åt den återfunne sonen!

Som ej fru Althea ville hafva någon motsägelse, uppmanade hon ej Adèle att svara, men denna fortfor att tänka helt tyst, om hvilket hennes ansigte sqvallrade; och hennes tankemonolog lydde ungefär så: "att när man ej visste om de bortovarande skulle återkomma, tyckte hon

att det var nästan för bittida att tillställa några fröjdemåltider.

Båda voro tio minuter försänkta i en djup tystnad, då Adèle slutligen inföll:

— Det är något, som jag alltsedan barndomen så mycket begrundat, och som äfven förundrar bröderna?

Gumman förstod nog hvad hon menade; det var icke första gången hon vidrörde detsamma, men likväl inföll fru Althea:

— Hvad är det då?

— Hvem den hemlighetsfulla var, som vistades i mina föräldrars hus ... jag minnes det nog fast jag var liten ...

Fru Althea teg först liksom hade hon velat eftersinna något; slutligen sade hon:

— När du ser, kära barn, att vi undvika detta ämne, kan du väl förstå, att vi ha våra skäl dertill, och derföre ber jag dig nu Adèle, att aldrig mera tala härom.

Och fru Althea kunde vara säker, att det efter detta hennes yttrande icke mera föll Adèle in att upptaga ämnet.

— — — — — — — — — — —

Det var ett särdeles vackert väder, och vid ett-tiden började den ena vagnen efter den andra köra upp på gården.

Medan gästerna samla sig i öfra våningen, helsa och taga platser, vilja vi taga en öfversigt af grannarna kring Dahla; i första rummet kasta vi en blick på den förnämste, baron Bergenstrahl, en farbror till Adèles man; det var en gammal landtjunkare vid archiater Hertz's ålder, hvit i sitt hufvud som en dufva, och hvilken klädde sig i dag på samma sätt som för trettio år sedan; hans egendom Marstad och hans odlingar och förbättringar derstädes var hans favoritämne, och hans förströelser att röka en pipa tobak och spela ett parti trekarl; för honom fick gerna verlden vändas upp och ner, ja, störta samman, om den så behagade, blott att hans Marstad stod qvar. Hans fru, ett tiotal yngre än han, delade sin mans sympathier,

men egde ett bekymmer mer än han, nemligen det, huru enda dottren, nu tjugufyra år gammal, som först tio efter deras äktenskap skådade dagsljuset, skulle möjligen kunna få utbyta sin nuvarande benämning mot en annan.

Fröken Anastasie, i hvardagslag kallad Stassa, var en liten fetlagd, treflig flicka, med runda rödblommiga kinder, små blå plirande ögon, och friska läppar samt hvita tänder. Hon ägde ett rikt ordförråd, och till följe deraf var det ett underverk, när hon någon gång teg en hel qvart utan afbrott. Hon hade redan sytt sin hemgift färdig, var en snäll hushållerska och gjorde ingen menniska förnär, samt var oöfverträffligt huld och god mot kattor och hundar och öfverhufvud mot alla djur.

Dernäst presentera vi fru S**** och hennes döttrar, moder och syster till den unge krigaren, som icke de, men vi veta, samma dag stupade på stridsfältet vid Muldafloden. Det var en fattig, men arbetsam och aktningsvärd familj, som hyrde ett litet landställe tillhörigt prosten i församlingen.

Fru S**** var omkring femti år, hade ett godt utseende, var enkel och anspråkslös i sitt umgängessätt; på det sorgsna uttrycket i hennes ögon syntes att något hvilade tungt på hennes hjerta; hennes båda döttrar, Julia och Augusta, den ena blond, den andra brunett, båda vackra, voro stilla, anspråkslösa varelser, som sin mor.

Ortens domare, den nye lagmannen, häradshöfding Hertz, en trettiosexårig man och archiaterns brorsson, hade ett ansigte, som just passade en rättvisans tjenare; det var något allvarligt redligt, omutligt, nästan strängt i hans blick; hans svar voro korta men innehållsrika, hans sätt att vara, flärdlöst och bestämdt, och var han i allmänhet icke omtyckt af det s. k. täcka könet, med undantag af en enda, nemligen af sin fru, en helt liten fin menniska, som nyss fyllt sina 29 år: med ett behagligt utseende och så passande till hans hustru, som om vår Herre endast skapat henne för hans skull. Tvenne vackra barn, Christian och Althea, uppkallade efter archiatern och hans fru, smögo sig i moderns spår.

Prosten och prostinnan jemte Ursula hafva vi redan presenterat för läsaren, och de öfriga som rörde sig fram och åter i rummen, voro paraleller till de många obemärkta varelser, som under lifvets stora drama synas och försvinna.

I anledning af enkedrottning Sophia Magdalenas i Augusti månad timade död, voro alla damerna klädda i djup sorgdrägt.

Prostinnan Appolonia, som alltid var elegantare än alla andra, bar en svart krusflorsklädning, och som hon vid sina trettifyra år ansåg sig tillhöra ungdomen, var hennes röda hår obetäckt.

En ståtlig middag med sina dryckesvaror gjorde heder åt archiaterns kassa och Evas kokkonst; den gamle proponerade den ena skålen efter den andra, och med sin glödande vältalighet egde han några vackra lämpliga ord i beredskap för hvar skål. De bortovarande krigarna voro ej förgätna.

Sinnena blefvo upprymda och konversationen flöt lätt och ledigt. Baron Bergenstrahl inföll:

— Det är ett mycket godt vin, men utan skryt sagdt, tror jag att mamma (så kallade han sin hustru) hemma vid Marstad har bärvin, som är nästan lika godt; eller hur, mamma lilla?

— Nog har jag bärvin, — svarade friherrinnan, — men om det kan mäta sig med det här, det är en annan fråga. Om det skulle ha lyckats, är det icke min, utan min dotters förtjenst. — Hon såg med en triumferande blick på Stassa.

— Om vi ändå vore så långt komna i industriella företag, — återtog Bergenstrahl, — att det icke ansågs som en skam, utan tvertom som en heder, att förkofra sig på ärligt sätt; hvad ondt uti, t. ex. om unga militärer upphandlade viner i parti och sålde dem här i landet till lägre priser än dem, för hvilka de tillhandahållas hos våra köpmän.

Gabriel drog föraktligt på läpparne.

— Menar bror, — inföll archiatern, — att våra unga officerare skulle hafva ett trefaldigt kall att bekläda; nemligen det af militärer, handlande och *lurendre-*

jare? — han lade stark vigt på sista ordet, tilläggande: — Visst börjar vår tid antaga en reformerande karakter, men så långt är det ännu icke kommet.

— Lurendrejare! — upprepade baron. — Det ordet begagnade icke jag.

— Det ena förutsätter det andra, — svarade archiatern.

Afbrytande detta ämne, öfvergick prosten P. plötsligen till politiken, som från ett samtal snart förvandlades till en tvist, i hvilken egentligen archiatern och lagmannen deltogo, och att döma efter de vakna, agaccrande blickarna, äfven prostinnan.

Napoleon var det stridsfält, på hvilket man, figurligen taladt, kämpade med hvarandra. Melker Hertz var en stor beundrare af den sagolike hjelten, men archiatern och prosten tillhörde oppositionen.

Prostinnan, som äfven gerna ville inkasta ett litet ord i denna disput befann sig i ett stort bryderi; att förena sig med sin man ansåg hon alltför prosaiskt, men hon ville för ingen del motsäga archiatern. Hon beslöt således att tiga tills vidare.

— Stora män, — yttrade lagmannen, — kunna ej bedömas efter samma måttstock, som andra menniskor; lika litet som de sednare förmå svinga sig till deras höjd, känna de grunden till deras handlingar.

— Deruti har du rätt, min vän, — svarade gamle Hertz. — Ju högre de stå, ju mera synas de, och af dem mycket gifvet är, af dem skall mycket utkrafdt varda.

Lagmannen tog mekaniskt ett glas, en lätt rodnad höjde sig på hans kinder; slutligen sade han:

— Den, som lefver femtio år efter denna dag, får höra en helt annan dom öfver den store mannen än den, som nu fälles af hans samtida.

— Lagmannen, — inföll prosten, — måste väl medgifva, att han är en stor eröfrare.

— Ja, än se'n; Hannibal var också en eröfrare, och jag tror, sade han med en ironisk dragning på läppen, — att han i häfderna kallas — *stor*.

— Hannibal, — menade archiatern, — kallade sig ej "kristen", — och se deruti består skillnaden.

— Hvad har han icke gjort för att inom sitt land befordra civilisationen? Det minsta som det största omfattar hans örnblick; han har ju till och med tagit en öfversigt af flickskolorna i Paris och skrifvit reglor för desamma, — sade lagmannen.

— Ha, ha, ha! — skrattade baronen. — Skall nu Napoleon äfven säga, huru fruntimren skola lära sig att sy och brodera?

— Baronen tror således att undervisningen i flickskolorna i Paris inskränker sig till sömnader? — inföll prosten.

— Hvad mera skulle fruntimren behöfva lära?

— "Vårt hushåll är vår republik, vår politik är toiletten." — inföll friherrinnan.

— Det är åtminstone en ganska tråkig "politik", — menade fru Althea. — Gud nåde mig så visst, den har i hela mitt lif utgjort min plåga.

— Och blir hushållet "en republik", — yttrade sig den yngre Hertz, — så skall jag undanbedja mig att vara en medlem af familjen. En vis husmoderlig aristokrati bör råda inom detsamma, så vida trefnad och belåtenhet är vilkoret för husets frid.

— Men fru Lenngren, — berättade baronen, — var ett rart fruntimmer och ett "snille", som det kallas.

— Fru Lenngren var en aktad och älskvärd dotter af sin tid, — sade archiatern, — hon sjöng på den melodi, som då föredrogs; men den som lefver, får måhända se qvinnan, utan att något "skäggbrodd derföre skuggar hennes haka", om ej deltaga i mannens värf, åtminstone intressera sig för desamma.

— Ack, så sannt, herr archiatern talar, — inblandade sig prostinnan ändtligen; — bildning, kunskaper och talanger kunna dessutom väl sammanstå med huslighet och flit. Hvarföre skulle man icke kunna både läsa sin franska och koka sin gröt?

— Sannt, min prostinna, — svarade archiatern,

— härpå är prostinnan sjelf ett af de vackraste bevis vi ega.

Och vi kunna försäkra, att hjelten, som icke längesedan förvånat en hel verldsdel, ej kunde varit mera stolt öfver de segersånger, som tonat till hans öra, än Appolonia öfver det bifall, som archiatern i denna kompliment tilldelade henne.

— Men nu, mina vänner, gifva vi Napoleon, politiken och fru Lenngren en god dag, — återtog gamle Hertz, — och vi dricka i denna bål, som gubben sjelf har bryggt, återigen en skål för våra krigare! Vi börja med löjtnant S * * *, tårarne stodo hans moder i ögonen.

— En skål för hans lyckliga hemkomst!

— Hans *hemkomst*, — inföll modren med darrande röst, — kan ske på mer än ett sätt!

— Och i denna skål bringar jag en helsning öfver hafvet till *mina tre* söner! — sade archiatern.

— Löjtnant Osbahr, — inföll häradshöfding * * *, en af de unge män, som var Hertz behjelplig med sitt tingsarbete, — har verkligen blifvit af lyckans gudinna kastad i en hveteåker!

Ofrivilligt upplyfte Ursula sin blick till honom.

— Har häradshöfdingen, — inföll fru Althea lifligt, — någon kommunikation med honom?

— Nej, icke med honom personligen, men med en af mina akademikamrater, magister M * * *, som för närvarande vistas i Berlin.

— Nå, hvad har denne för godt att förtälja? — frågade fru Althea.

— Att löjtnant Osbahr genom sitt ärofulla förhållande vid Grossbeeren tillvunnit sig general Bülows ynnest till den grad, att hjelten icke allenast åt honom upplåtit sitt hus, men är på väg att gifva honom sin unga, vackra dotter. — Ursula spratt till, det ringde för hennes öron och svartnade för hennes ögon; Gabriel såg förstulet på henne, under det att fru Justitias unge son fortfor: — man säger att han skall vara svåra betagen.

— Kan det vara möjligt? — inföll fru Althea.

— Nej, det är icke möjligt! inföll den unga friherrinnan Adèle med en klar, viss blick.

— Större underverk har man väl sett förr, — menade archiatern; — men låtom oss nu tömma vår trefaldiga skål.

Man hade knappt uppstigit från middagsbordet, förrän Ursula kände en arm sakta smyga sig kring hennes lif och en välklingande röst hviska i hennes öra.

— Ursula följ mig!

Nästan medvetslöst följde den unga flickan, utan att se upp, sin vänliga följeslagerska, som förde henne i en af trädgårdens skuggrikaste bersåer. Septemberluften var nästan ljum.

— Här kunna vi sitta en liten stund, — sade Adèle, — ty deruppe äro många nog ändå... tvinga dig icke längre, min älskade vän, utan gif ditt hjerta luft... vill du vara ensam, så säg ett ord och jag skall genast gå!

— Hvad menar du, Adèle? — frågade Ursula knappast hörbart.

— Du vet nog hvad jag menar... och rodna ej för det, min vän... var upprigtig mot din Adèle, såsom jag vet att du vore det mot Henrik, om han vore här... hvarföre skall du hafva mera förtroende till honom än till mig?

— Ursula teg visst omkring tio minuter; slutligen sade hon:

— Henrik eger ej så många enskilta intressen, som du...

— Må så vara, svarade Adèle, — men den smärta, som jag nu tror att du känner, är af den art, att jag mycket väl förstår den.

På Ursulas fina, bleka kinder förspordes sällan nå-

gon rodnad, men nu skönjde man på desamma en matt färg.

— Hvarföre, — talade Ursula liksom talande till sig sjelf, — hvarföre skulle det oroa mig, om *han* vore förlofvad med en annan, mer än om Henrik vore det? Vi voro ju båda barn, när vi åtskiljdes... — bröstet häfde sig våldsamt och den svarta silkesschawlen gled upp, då märkte Adèle ett svart band kring hennes hals.

— Hvad har du der? — frågade Adèle.

Den svaga rosenfärgen blef starkare.

— Ja, — svarade Ursula, — det är just detta, som ... som... hvarföre skulle han, — och nu drog hon upp det svarta bandet, vid hvilket den redan beskrifna lilla medaljongen var fästad, — när han trodde att han skulle dö, skickade han mig den här, då han straxt derefter var färdig att förlofva sig med en annan?

— Tro mig, Ursula, det är icke sannt! — svarade Adèle häftigt, när en bekant röst inföll:

— Om hvad diskutera herrskapet så lifligt, om jag får fråga?

— Det är ej sagdt att vi bry oss om att säga dig det, — svarade Adèle Gabriel, som stod framför dem.

— Men om jag visste det! — svarade han med en hånande ton. — Var det ej om det nya partiet, som i dag berättades? Man måste medgifva att Max är Fortunas förstfödde son, — tillade han.

— Huru vet du, — återtog Adèle, — att det vore hans lycka?

— Cela va sans dire! få en af preussiska arméens utmärktaste fältherrar till svärfar! Hvad kan man bättre begära?

— Emellertid hade Ursula återfått sin fullkomliga fattning och svarade i det hon såg upp till honom, med en stadig, oafvänd blick: — Icke om han älskar henne, som säkert är förhållandet, om ryktet är sannt; ty Max var hvarken fåfäng eller äregirig.

— Förlåt mig, min bästa Ursula, om jag säger, att när han lemnade oss, var du för mycket barn för att kunna bedöma hans karakter.

— Men jag tror likväl att jag kände honom, —

sade hon långsamt, med blicken fortfarande riktad på Gabriel, som alltjemnt slog ned sin.

— Och jag icke allenast tror, men jag är öfvertygad om, — inföll Adèle lifligt, — att herr häradshöfdingens magister tagit den der nyheten i luften.

— Det är en sak, som tiden får utvisa; hvad mig beträffar, är det sanningen att säga, fullkomligt likgiltigt, — svarade Gabriel.

— — — — — — — — — — — —

Appolonia hade emellertid kommit i tillfälle att lysa med sitt kunskapsförråd och sina talanger der hon nu satt inom hus.

Hon hade läst en och annan anekdot i Allmänna Journalen, hvilken tidning man händelsevis ej egde på Dahla, som hon berättade.

— Den prostinnan, hon vet nu allting och gör icke det minsta af det, — berömde fröken Stassa.

Appolonia, uppmuntrad af det bifall hon tydligen skördade, fick nu lagman Hertz om händer, och hon var nog dumdristig att för honom berätta om Napoleons vidtbekanta tåg öfver Alperna till Italien.

Hon märkte icke den ironiska dragningen kring hans läppar; men när hon slutat steg han upp, i det han lätt bugade sig och sade:

— Jag tackar ödmjukast för *upplysningen*, skada att jag icke, då jag som student skulle taga min examen i historien, hade äran känna fru prostinnan!

Hon förstod piken och från detta ögonblick egde Hertz en ovän för lifstiden.

Denna lilla scen hade ej blifvit obemärkt af hennes äkta make, som ej kunde återhålla ett leende, vittnande om skadeglädje.

Då sällskapet från trädgården åter inträdde, hade Appolonia tagit plats vid en harpa, en gammal relik från fru Altheas ungdomstid, som nyss blifvit uppstämd.

Redan i salen ljöd hennes ganska vackra röst dem till mötes.

— Det är en bra vacker röst, — berömde Gabriel.

Till Ursulas blygd måste vi bekänna att hon, som lik andra menniskobarn någon gång lät sig styras af prevention för eller emot vissa föremål, ej hörde den gerna.

När prostinnan slutat, applåderades hon från alla håll; en enda blef stum, och det var — Melker Hertz.

— Konversationen blef allmän och slutligen uppblandad med sällskapslekar, så vanliga, nästan mera förr än nu, i större samlingar på landet.

Bland andra hade man den bekanta leken för sig att föreställa någonting, *om* hvilket man skulle *undra*, som det heter.

Ursula satt, och hade fallit på den sällsamma idéen att föreställa en etternässla.

Gabriel upptog och framförde *underna*.

— Nå min goda Ursula, — sade han, — hvem dömer du att sitta i ditt ställe?

— Den, som undrade om *nässlan* hoppades att träffa någon *myrtenqvist* hos enkan Brita i Resvälla, emedan hon så ofta om månskensaftnarna vandrar dit.

— Går Ursula ensam om qvällarna till Resvälla? — inföll fru Althea häftigt. Man påminner sig att Ursula varit uppfostrad i skolan på Dahla.

— Ja, jag har gjort det ibland, och anledningen är den, att jag lofvat en vän att å dess vägnar egenhändigt se om mor Brita, som sedan hennes sons inträffade död i Pommern i somras blifvit sinnessjuk och är i behof af omvårdnad.

— Men hvem är nu den sannskyldiga? — inföll unga fru Hertz.

— Jag måste väl deran! — sade Appolonia och steg upp.

Ursula lemnade sin stjufmor plats och förstod fullkomligt dennas afsigt med sitt under.

— Det kunde i sanning, menade Gabriel, blifva en liten ganska vacker fabel om *myrtenträdet och nässlan*.

Nöjena blefvo afbrutna genom ett bref till prosten. Denne gick i andra rummet för att läsa detsamma; dör-

ren mellan rummena var öppen; hans hustru och Gabriel följde oförmärkt hvar för sig rörelserna i hans ansigte; han stod så, att profilen var synlig för dem båda.

Han syntes orolig, och sade:

— Förlåt mig, om jag bryter det glada laget; men jag måste genast begifva mig af hem, för att i dagningen företaga en resa.

Och nu började en ny *underlek*, som i tysta tankarna fortgick från man till man.

Doktor P. och hans familj lemnade sällskapet, då det sedan blef allmänt uppbrott.

— Har du haft mycket roligt i dag, min gubbe? — frågade fru Althea sin man, då hon sednare om aftonen ingick i hans "sanctum sanctorum."

— Åh... ja! — han drog på orden, — men vår lilla prostinna är verkligen i sällskap en lifvande ande!

— Jag tror, — smålog gumman, i det hon kysste hans panna, att hon tjusat er alla.

X.

Vid Leipzig.

Krigsfacklan, en gång tänd, flammade allt mer och mer; med Oktober månads ingång skockade sig blodiga moln öfver den äfven i vår historia bekanta staden Leipzig; Lejonet vester om Rhen hade den 14 Oktober, åtföljdt af konungen af Sachsen och en afdelning af sitt Garde, anländt till Leipzig. Han skyndade snart från staden till sina trupper, och i närheten af galgen slog han sig ned, hvarest en vakteld upptändes straxt bredvid; man bringade honom ett bord och en stol; öfver bordet breddes en landtkarta, som Napoleon i sittande ställning betraktade; klockan 4 eftermiddagen uppbröt han från detta ställe och tog sitt högqvarter på ett landtgods, tillhörigt en af stadens köpmän, och från denna timma till midnatten anställde hans gardesregemente de största förödelser i hus, trädgårdar och fält.

Vår penna, ovan att skildra kriget och dess härjningar, vill försöka att, innan den fortsätter sina i den mörkaste tusch med osäker hand vågade utkast, uppdraga en annan teckning, som vi hoppas skall åtminstone för våra läsarinnor blifva intresseväckande.

Utmed Elsterflodens stränder, snart sagdt bredvid den egendom, hvarest eröfraren tagit herberge, låg ett mindre, oändtligt täckt landtställe; boningshuset var byggdt i likhet med de alphyddor, som vi se aftecknade på gravyrer; byggnaden omgafs af en vacker trädgård, som nu i medlet af Oktober ännu var frisk och grön, smyckad med blommor och frukter stället hette Friedrichshütte, men

hade en olägenhet, det låg i grannskapet af det fält, på hvilket den blodiga drabbningen, som vi snart skola utförligare omnämna, egde rum. Från förstugan egde man utsigt åt den närgränsande stora staden.

Det är den 14 Oktober, som vi inträda inom detta hittills fridlysta område.

En familje-scen framställer sig för våra blickar; redan i förstugan träffas vårt öra af en skön sång akompagnerad af ett piano, det är en vacker bas och tvänne fruntimmersröster som sjunga Theodor Körners — den herrliga ynglingen som några månader förut dött hjeltedöden — minnesvärda krigssång. Vi inträda först i en ljus glad sal, och vidare genom de öppnade dubbeldörrarna i ett förmak, hvars ljusblå enfärgade väggar prydas dels af gravyrer, dels af flera värderika oljemålningar; vid pianot som står mellan tvenne fönster, sitter en ung flicka; ansigtet är visserligen skönt, men det är i synnerhet ögonen och blicken som fängsla vår uppmärksamhet; hennes rika bruna hår bildar, på det sätt som det var ordnadt, nästan en krona kring hennes vackra väl formade hufvud; det djup af känsla och godhet som hon eger inom sitt bröst, uttalar sig i hennes djupblå, af långa silkeshår beslöjade ögon, näsan är rak, munnen liten och artistiskt bildad, hakan lätt klufven och när hon ler synes ett par små fördjupningar på de i ros och lilja skiftande kinderna; hennes vext är, som hade den varit gjuten af en konstnärs hand, och det är en tjusande anblick att se de sköna hvita händerna röra sig på den svarta klaviaturen. Fadern och modern stå vid hennes sida, och en oändlig ömhet uttalar sig i de blickar med hvilka de betrakta sitt enda barn.

Mannen vid nyss fyllda 38 år, ser ut som om han varit minst tio år äldre; gråsprängda lockar krusa sig kring en hög tankdiger panna, i hvars midt bekymren inristat en djup fåra. Ögonen hafva samma färg som dottrens men tillbakahållna lidelser uttrycka sig i dem, dock om man riktigt blickar in i de samma, ser man att det hjerta hvars reflexionsspeglar de äro, icke är ett herberge för orena känslor.

Hans hustru, tvenne år yngre, hade oaktadt sina sorger bibehållit sitt vackra ungdomliga utseende; och dottren är hennes föryngrade porträtt.

En half timma ungefär har man hört ett aflägse buller, hvilket nu tilltager till den grad att det öfverröstar piano't.

— Nej, hvad är det här? — utropar flickan, och låter händerna hvila på instrumentet, i det hon talar en god ren svenska.

— Fienden är i annalkande, — svarar med fattning fadren.

Häftigt springer hon upp från stolen och kastar sig i sin mors armar; hennes ansigte uttrycker i detta ögonblick en häftig ångest.

— O mitt barn, — tröstar henne modren, — icke denna ångest, tror du ej att Gud är hos oss, om än legioner soldater komme till oss?

Den som såg denna qvinna och ej förut hört henne tala, hade med undran varseblifvit det lif, som vid hennes minsta ord uttryckte sig i hennes ansigte.

Engel — så heter flickan, — ser först på sitt piano, sedan på taflorna, liksom hon fruktat för deras öde.

— Nu... nu äro de på gården! — utropar hon. — Ack, om vår ädle älskade grefve vore här!

— Tyst, tyst mitt barn! — Hvad kunde han väl göra? — säger Gyllenburg, och vändande sig till sin hustru ber han: — Elisabeth, min vän, för henne upp på hennes rum.

Sjelf träder han ut på gården, mötande en hel skara fransoser som skrika om hvarandra.

— Nous voulons de la viande, nous voulons du pain *).

— Gå'n in i den der flygeln och hållen till godo med hvad der är! — säger lugnt mannen; — här lönade det ej mödan att göra motstånd; våld hade endast mött ytterligare våld; som vilddjur strömma de in i flygeln, hvarest den arma hushållerskan är nära att angripas af

*) Vi vilja ha kött, vi vilja ha bröd.

slag; sedan de tömt alla förråder kampera de i trädgården, hvarest fruktträden obarmhertigt sköflades. En nordvestlig vind som blåst hela dagen, öfvergår mot aftonen till en våldsam storm. — De stackars soldaterna skälfvande i alla lemmar vilja söka skydd inom hus; och äro nära att med våld bana sig väg ditin, då Gyllenburg på deras modersmål, med en mild röst, visande på flygeln, svarar dem:

— Jag vill ej förmena er att hvila der öfver natten, men skonen mina fönster och dörrar.

Han hade emellertid beredt sitt husfolk skydd hos sin hustru och dotter, och medelst det förras hjelp så skyndsamt som möjligt transporterat piano't och taflorna upp till öfra våningen ... der han ur dörrarna uttog nycklarna. Det var fåfängt att längre återhålla soldaterna från de bästa rummen. Engel och hennes mor som höllo sig så tysta som möjligt, hörde oväsendet under sig; svordomar och lättsinniga visor ljödo om hvarandra; de kunde ofvanifrån urskilja de förbannelser de utöste öfver tyskarna; fönsterrutorna klingade, porcelainer och glas sönderslogos och några minuter sednare hördes ett förfärligt brakande, såsom om jorden remnat i stycken.

— Hvad var detta? — hviskade Engel, sittande på sin moders knän.

Den gamla jungfrun såg utåt fönstret; förskräckelsen målade sig i dennes ansigte och med bruten röst utropade hon:

— Taket på flygeln!

Taket af den samma hade af stormen blifvit nedkastadt till jorden.

— Det är, — utropade flickan, — så som om elementerna förenade sig med de vilda menniskorna för att strida mot oss!

Som nattvakt gick fadren skyddande kring huset. Hästarna betade blomsterparterrerna. En del af röfvarehopen hade i brist af utrymme stannat i trädgården och dess omgifningar; jordfrukterna uppgräfdes; i ladugårdarna och på åkrarna tillegnade man sig boskapen som slagtades; med ett ord, soldaterna ströfvade ända till midnatten kring hela nejden och utöfvade det grymmaste ofog.

Och under detta vilda tumult, satt Elisabeth — så kalla vi fru Gyllenburg — den kristliga undergifvenheten personifierad, med sin dotter tryckt till sitt bröst. Ingen klagan ljöd från hennes läppar; i hennes klara mot himmelen upplyftade ögon läste man den bön som hennes hjerta bad utan återvändo.

— Ack, hvad mamma hunnit långt! Mamma kan lida utan — *att lida*, — sade Engel.

— Jag har ju mina redbaraste skatter qvar, då jag har dig och din far... och dessutom är denna hop som rusar fram utan att veta hvad den gör, värd vårt deltagande, icke vårt hat.

Först klockan 2 mot morgonen togo de sina vanliga rum i besittning. Det var som om de inkommit i en röfvarekula; tapeterna voro sönderrifna och fläckade, fönster utslagna, och flera af deras dyrbaraste saker dels förstörda dels försvunna.

Följande dagen var allt stilla, då Engel, i hvars natur det låg, att nästan enthusiastiskt intressera sig för allt stort och ovanligt, i hvad genre det än måtte vara, kände sig gripen af en stark längtan att på närmare håll se den mannen, som snart sagdt satt hela Europa i rörelse.

Fadren som delade hennes längtan, och hvilken dessutom instinktlikt så tillsägandes uppfyllde, så vida det var honom möjligt, alla hennes önskningar, förde henne ut på en grön plan helt nära den egendom hvarest Napoleon egde sitt högqvarter.

I detta ögonblick satt han under ett stort skuggrikt träd; hans örnblick såg oafvändt uppåt solen, och kunde fördraga dess bländande glans. Ansigtsdragen voro starkt markerade; vexten var något korpulent, snarare under än öfver medelmåttan; det var ett icke vackert men uttrycksfullt ansigte; vid betraktande af det samma, tänkte man ovilkorligt på en bok, hvars titel synes så lockande och mystisk att man längtar lära känna dess innehåll. Ja, ovilkorligt framställde sig denna fråga: "Hvilka tankar hafva byggt bo i din själ?"

Endast när han då och då tog sig en pris snus, sänkte han blicken.

Nu framträdde prinsen af Neufchastel, general Berthier, en af de menskligaste och humanaste af Napoleons generaler, och lemnade kejsaren depescher, hvarpå denne steg upp och gick in i huset.

— Fick du se honom riktigt? — frågade med ett mildt leende fadren, svepande sin kappa kring henne, i det han tryckte henne intill sig.

— Ja, — svarade Engel. — Ack, pappa, det är den första *stora* man jag sett!

— Stor! — upprepade fadren, i det han drog henne med sig till deras förstörda boning. — Ack, mitt barn, hvem är stor på jorden?

De inträdde i Friedrichshütte, der modren, som var allena, sökte att efter bästa förmåga iordningställa de kullkastade möblerna.

Elisabeth mötte henne med samma fråga som hennes far nyss framställde. — Fick du se honom riktigt?

— Ja, mamma!

— Hvad intryck tog du af honom?

— Det är ej lätt att beskrifva, — hon tystnade i det hon satte sig på en stol med tre fötter, hvilken hon ställde mot väggen. — Det var något besynnerligt som rörde sig inom mig! Jag tänkte, — fortfor hon, i det hennes sköna ögon med ett outsägligt uttryck blickade uppåt, — på de många som genom honom blifvit fader- och moderlösa, men jag tänkte också på de kanske icke få, som välsigna honom!

— Ja, säkert, — menade fadren, — är det mer än en som öfver honom nedkallar himmelens välsignelse? Han, — fortfor Gyllenburg, — som nu utgör hela Tysklands skräck och mot hvilken de allierade makterna beväpnat sig, han utgjorde för knappast tolf år sedan hela Europas beundran. Hvad är verldslig storhet! En skimrande såpbubbla som i samma minut pöser upp och försvinner!

— Det är blott ett som fattas honom, — svarade hans hustru, — och det är: — *Tro på Gud*, men deremot eger han ett öfverflöd af *tro på sig sjelf!*

— Sanna mina ord — sade profetiskt Gyllenburg, — i olyckan, som slutligen måste drabba honom, utvecklar mannen sig skönast.

Den 16 Oktober började på allvar den blodiga slagtningen; i öfra våningen på Friedrichshütte, hade man öfversigt af hela stridsfältet. I en halfcirkel kring staden af mer än en half mils sträcka dånade kanonerna på alla punkter. Jorden skalf, fönsterrutor klingade, barn och qvinnor sprungo om hvarandra, uppgifvande de häftigaste ångestrop. Omkring klockan 3 eftermiddagen minskades elden något åt söder, men blef deremot starkare åt vester och nordvest. Napoleon hade låtit de i slutna kolonner uppställda 64 bataljoner garde deployera och framrycka till höger och venster för att afskära och öfverflygla fienden. De allierades fältherrar, beredda på denna manöver, läto sina trupper nära en mil tåga tillbaka. Denna fiendens skenbara retraite ingaf Fransmännen den öfvertygelse att striden var afgjord och segren deras.

Kurirer om denna lyckliga händelse affärdades till konungen af Sachsen.

"La bataille est gagné" *), — var det jubelrop som genljöd från alla håll.

Ringning började i alla stadens klocktorn; krigsmusiken uppstämdes på torgen.

Ett fransyskt gardesregemente uppmarcherade i parad ropande:

— Vive L'Empereur! **).

Konungen af Sachsen hade redan högtidligt uppträdt i kyrkan för att tacka Gud. Men under det att glädjeyttringarna i staden vore som lifligast, började kanonernas dån höras från norra sidan. Från stadens kyrktorn såg

*) Striden är vunnen.

**) Lefve kejsaren!

man genom de åt denna trakt riktade tuberna, betydliga linier af trupper som beständigt ökade sig. De allierade makternas påträngande var så starkt att man omöjligt kunde göra motstånd.

Kanonaden slutade klockan 6 om aftonen, men handgevärselden fortfor till långt fram på natten. Tusen vakteldar upplyste den mörka horizonten, och från flera itända byar, öfvergifna af de flyktade invånarna, flammade lågorna högt upp mot skyn. Icke mindre än sju uppbrändes och sex utplundrades.

De mest hjertgripande scener framställa sig än här, än der; så t. ex. står en ung vacker qvinna, bredvid ett i ena ändan af byn Probstheida, halfbrändt hus; eldskenet, som kastar sig öfver hennes ansigte, gifver åt detsamma något vålnadslikt. Ett barn hvilar i hennes famn. Det långa upplösta håret faller likt ett draperi kring den blå yllekjolen, det enda klädesplagg hon eger; mekaniskt förer hon det (håret) kring det endast af ett tunnt linne betäckta barnet, skälfvande af köld. Ingen tår synes i det vilda, stirrande ögat; än flämtar bröstet som en blåsbälg, än hämmas andedrägten alldeles. Det är som vore hon fastborrad på den fläck hon står; en fransysk soldat, som tillika med sina kamrater, är stadd på sin nattliga vandring, får henne i sigte.

— Voici un ange! — utropar han, — elle est pour moi *), — säger han, kastande armen kring hennes lif.

Då vill en annan, som synes vara under inflytandet af ett rus, rycka barnet ur hennes famn, men i detsamma framstörtar en ung fransysk officer, som med upplyftad sabel hotar de vilda råvande soldaterna.

I den unga officeraren igenkänna de en af sina förmän, och släppa sitt rof.

Officeraren frågar qvinnan. — Hvarför står du här?

— Jag står bredvid det hus der min man dog för några månader sedan; jag vill se det så länge jag . . . kan!

Några hundrade alnar derifrån dolde sig några barn bakom ett högt lummigt träd. — Föräldrarna voro för-

*) Se der är en engel! Hon är min.

svunna, hvart visste ingen. Dessa små sväljde de nedåt kinderna rinnande tårarna; annan spis egde de ej. Dylika taflor, i legio, visade sig dessa dagar åt hvad håll man än vände sig.

— — — — — — — — — — —

Den 17 Oktober ankom kronprinsen af Sverige i god tid till höjderna af Breitenfeld. Den 18 satte sig den norra tyska arméen, hvars anförare han var, i rörelse, för att passera Partha-strömmen.

Byn Paunsdorf, som af fienden utrymdes, besattes snart åter af fiendtligt kavalleri och infanteri. General Bülow, som nu ryckte fram med sin corps, erhöll order att anfalla byn. Fienden började en förtviflad kanonad, som af flera ryska och preussiska batterier besvarades och byn var intagen.

I flera timmar stod ryska kavalleriet i en eld från mer än hundra kanoner, med blindt förakt för döden.

Då marskalk Ney mot klockan 3 eftermiddagen framryckte, befallte kronprinsen kavalleriet att chargera: denna befallning, gifven för att uppehålla fiendens rörelser, utfördes med lika mycken skicklighet som oförfäradt mod.

Emellertid sökte fienden att hindra nord-tyska arméens venstra flygel att framtåga till Leipzig. Då artilleriet på denna punkt fattades, befallte hans kongl. höghet kronprinsen att det sachsiska skulle användas, till dess arméens pieser, som stodo i en defilé, hunno anlända. Det ryska artilleriet utmärkte sig äfven vid detta tillfälle.

Svenska kavalleriet, under general Sköldebrand, — deribland Mörnerska hussarerna, — samt 20 kanoner under general Suremain och lika många under general Cardell, framryckte för att förstärka de andra corpserna. Den sistnämnde med sina 20 piecer framskyndade i galopp; de skarpa, om en rask tankegång vittnande ljusblå ögonen sågo rakt framför sig, under det han med spänd uppmärksamhet iakttog alla fiendens rörelser: med den skicklighet som utmärkte honom, lät han gifva en häftig men jemn eld på byn, och tvingade fienden att kasta sig tillbaka.

Det gick hett till; musiken lät höra sig under hela bataljen, och vid nattens inbrott var äfven denna by eröfrad.

Under tiden lät general Blücher angripa Leipzigs förstäder.

Nu började fienden att så småningom retirera, och på detta sätt slutades denna tredje stridsdag, under hvilken otvifvelaktigt mer än en svensk erinrade sig slaget vid Leipzig den 7 September 1631.

Likvisst beslöto de allierade att följande dagen, den 19 Oktober, förnya striden. Sedan fienden redan klockan 5 på morgonen dragit sig in i Leipzigs förstäder, erhöll general Bülow order att bemäktiga sig staden.

I parenthes sagdt, vilja vi nämna, att i preussiska arméen befann sig Max Osbahr, som tillfrisknat efter sin blessyr, och hastade nu att sluta sig till de tappras leder, samt fann äfven här tillfälle att utmärka sig.

General Adlercreutz hade af kronprinsen mottagit befallning att recognoscera lokalen; han avancerade mot galgplatsen, der han tydligen såg att man betäckt, i skygd af ringmuren, kunde närma sig stadsporten, som icke egde några creauea och der fienden var svagast. En bataljon preussare beordrades taga denna väg och framkom till porten som genast nedstörtades.

Man föreställe sig invånarnas förskräckelse; hvart enda hus darrade på sin grund; under de föregående dagarna hade man med spänd ångest afbidat utgången af den pågående striden. Hela staden var genom granskapet af den starka kanonelden liksom illuminerad. Alla arbeten hvilade, ingen sömn, ingen appetit; knappast hade man något att förtära, och föga lust dertill; de fysiska behofven lågo så tillsägandes i dvala, och nu när sjelfva staden anfölls, stegrades deras ångestfulla oro till sin höjd.

Bataljonen inrusade i staden och möttes af en häftig tiraljöreld från husen, som voro besatta af fienden, och förutan artilleriet, beordrades fyra bataljoner på ögonblicket att framrycka.

Den första divisionens jägarebataljon under major von Döbelns befäl ankom först, och just som den samma,

för att vinna terräng, framrusade i têten, föll i sina bästa år, den tappre befälhafvaren för ett dödligt skott.

Men nu framryckte en annan jägare-bataljon, bland hvilken kongl. Skaraborgs regementes jägare äfven befunno sig, och under lifliga hurrarop sköto de fienden tillbaka.

Löjtnant Nordensvärd var en bland de officerare som nu för andra gången under detta fälttåg egde tillfälle att utmärka sig; en kanonkula susade alldeles förbi hans öron, snart sagdt öfver hans axel, men rörde honom ej; den unge mannen var i detta ögonblick nästan vacker; elden gaf en viss reflex åt hans ansigte; i de bottenärliga ögonen, som utan att blinka, sågo rakt framför sig, afspeglade sig det lugn som herrskade i hans själ. — Seende döden i ansigtet, var han lika frimodig som om han gått till en fest. Fruntimmerna stodo i fönstren, några, ehuru få, utan att darra, med spändt intresse följande utgången af dessa midt under deras ögon pågående hemska tilldragelser. Andra åter, uppgifvande ångestrop, dolde sina ansigten i kuddar, men kunde det oaktadt ej hindra sig från att se skenet af de flammande eldarna, som likt blixtrar genomkorsade rummen. En del voro nästan förstenade, likasom de af förskräckelsen förlorat både hörsel, syn och alla sinnen. Anblicken af det inre af deras boningar, hvarest fienden de föregående dagarna anställt en förfärlig husvisitation, gaf en miniatyr föreställning om Jerusalems förstöring.

Husfäderna vågade sig så långt ut, som i portgångarna, aktgifvande på stridens fortgång, och andlösa skyndade de upp till de sina med glädjebudskapet: de allierade hafva segrat, Leipzig är räddadt.

Mellan klockan 11 och 12 på dagen anlände Napoleon till staden, då flera officerare hade tillfälle att på närmare håll betrakta honom. Till det yttre helt lugn, som om ingenting hade tilldragit sig, stod han vid ett fönster, samtalande med konungen af Sachsen. Efter en halftimmas förlopp lemnade han konungen och tog vägen till den inre Ranstädtarporten, som han fann tillspärrad af den flyende trossen. Han nödgades vända om

och hann slutligen, ridande genom en lång omväg, yttersta stadsporten som förde till vägen åt Lützen.

Han satt till häst, hållande med ena handen löst i stigbygeln, lade venstra armen öfver den högra, så att man kan säga att båda armarna hvilade korslagda öfver hans bröst.

I detta ögonblick sjönk måhända en stor del af de förhoppningar, som så många solhvarf upplifvat hans stolta ande.

Det hjernspöke som han under namn af *ära*, så afgudiskt tillbedt, så krampaktigt slutit intill sig, började fly undan hans famn.

Hvad "seklets hjelte" i dessa ögonblick tänkte, har han troligen aldrig klädt i ord. Men tillåtes det honom nu nedsänka blicken på dessa samma fält, der han stridde mot Europas öfriga makter, är det ur en helt annan synpunkt han betraktar sina under jordelifvet äregiriga planer, sina missräkningar, samt sina på tusende menniskolifs bekostnad eröfrade lagrar.

Stormmarschen uppspelades och de allierades jägarehorn skallade genom alla stadens gator. — Blodig och långvarig var striden, men segern var vunnen, fastän dyrköpt.

För sin egen säkerhets skull lät Napoleon spränga stenbron, då en förfärlig knall, liknande en jordbäfning, skakade hela staden.

Söndersliande var åsynen af de besegrade fransoserna; utan hopp att kunna rädda de talrika kanonerna, afskuro de draglinorna, för att åtminstone kunna frälsa hästarna.

Ringa var det antal som undkom; de flesta blefvo nedgjorda eller tillfångatagna. Ingen enda fransman vågade besvara något skott. Preussarna störtade bland de tätaste massorna, stucko omkring sig med bajonetterna, vände om gevären och nedslogo med kolfvarna alla som kommo i deras väg. De döda vräktes i qvarngrafvarna, hvarest menniskor och hästar hoptals lågo om hvarandra.

Vi stanna här . . . och kasta en slöja öfver de hemska taflor, som minnet sedan denna tid bevarar, men

drōja i stället vid de drag af menskлighet, som sprida en ljusning öfver de hemska scenerna.

Flera officerare öppnade sina kassor för de lidande; många ryssar delade sitt sparsamma mjölförråd med de utblottade fransmän som nalkades dem, och som bevis på den vackra anda, hvilken äfven lifvade våra stridsmän, vilja vi anföra följande: en af Leipzigs innevånare berömde tvenne svenska soldater, som med öm omsorg buro en blesserad fransos:

— Vi förtjena icke, — svarade de anspråkslöst, — något beröm, ty vi tro alla på en Gud *).

Samma dag egde inom svenskarnas läger en vacker ceremoni rum. Med egen hand dubbade hans konglig höghet kronprinsen tio unga officerare till riddare af Svärdsorden, bland hvilka äfven befann sig vår hjelte, Henrik Nordensvärd **). Denna vackra orden med sin inskrift: "för tapperhet i fält", motsvarade nu i vidsträcktaste mening sitt syfte, och blef icke här en betydelselös dekoration.

På locket af major Döbelns kista, som om vi minnas rätt, öfverfördes till Sverige, fästades denna af honom i sjelfva dödsstunden rättvist förvärfvade orden. Men ärofullare var den vackra gärd, som saknaden i det öfver honom i Carlbergsparken uppresta monument, egnat hans minne.

— — — — — — — — — —

Klockan 2 e. m. intågade de allierade furstarna, Alexander, Frans, Fredrik Wilhelm och Carl Johan i staden Leipzig. Det var en vacker imponerande anblick

*) Sannt.

**) Att år 1807 under fälttåget i Tyskland en dylik ceremoni egde rum, känner förf. bestämdt.

I de öppnade fönstren syntes hufvud vid hufvud, och med
hvita näsdukar hviftades ett jublande välkommen.

Med ett tusenfaldigt hurra, ett tusenfaldigt vivat be-
svarade trupperna deras högljudda välkomsthelsningar.

Här och der nedföll en grön qvist och en frisk
blomma, men ack, de flesta rosorna voro icke allenast
af den skarpa Oktober-vinden, men ännu mera af den
härjande fienden sköflade och nedtrampade.

Inom staden var allmän brist på de vanligaste
lifsmedel. Segervinnarne nedstämde sina anspråk och
voro mot stadens invånare lika eftergifvande, som de
varit pockande mot fienden, och staden Leipzig tackar
de allierade makterna för sin räddning.

XI.

En sjuksäng.

— Hvem är der ... hvad ser jag, är det en engel? — utropar med bruten röst en ung man, som liggande i en säng, hvars sparlakan äro till hälften slutna, ser en skön ungdomlig qvinnogestalt stående vid sidan af sin bädd. Rullgardinen är till en del neddragen, en viss halfdager sprider sig öfver det lilla, i sig sjelft mörka rummet.

— Englarna hafva längesedan upphört att besöka jorden ... underverkens tider äro förbi! — svarar på ren god svenska en klar, manlig röst.

— Hvem talar? — undrar den sjuke.

— En vän! — återtar samma röst. Emellertid har mannen som är tillstädes, med en vink aflägsnat den unga qvinna, som den sjuke i sin feberfantasi, naturligt nog, förvexlade med en engel.

— Jag känner ... ej ... i - - gen rö - - rö - - sten; Ingen af mina vän - - ners, — ett långt uppehåll, — hvarken Rag - - n - ar - s eller Ma - - x's ...

— Men det är i stället Fredrik Gyllenburgs! En landsmans!

Det blir ett virrvarr i den sjukes hufvud; tusen fantasier göra intrång i detsamma och slutligen faller han i en djup slummer.

När han vaknar, befinner han sig i ett öfverretningstillstånd, utan förmåga att fatta hvarken hvar han vistas, eller sin ställning.

Vaken eller slumrande ropar han:

— Jag ... vill ... se ... henne ... ännu en ... gång ...

Den förut sedda gestalten sväfvar förbi hans säng.

— O, min Gud, huru ... skön! Han sträcker ut handen, liksom ville han gripa henne i flykten.

Men hon försvinner ånyo.

— Men hvad är allt ... det ... här ... hvad gyckel - - verk ... har ... jag råkat ut ... för?

Han hör huru klockan slår, och ehuru dunkelt och oredigt, tycker han sig märka, att vid vissa klockslag räckes honom af ett icke mera ungt fruntimmer, men hvilket liknar "engeln," ett läkemedel, än i sked, än i glas.

Slutligen infaller den 22 Oktober, tredje dygnet efter sjukdomen.

Efter en djup sömn uppvaknar han, känner sig ytterst matt och svag, men fullkomligt redig. Han hör menniskoröster, han urskiljer dessa från hvarandra, men ser icke de talande.

— På ert läkarebetyg har jag redan rapporterat honom som sjuk och måste vi, ehuru med oro och saknad, qvarlemna honom här! — säger en väl bekant röst.

— Ja, på min läkareed har jag gifvit det betyg, — svarar regements-läkaren doktor Dahl, — att han icke kan utan fara för lifvet transporteras.

Nu infaller en annan röst, som han under dessa dagar flera gånger hört.

— Varen lugna för honom; heligt förbinder jag mig att vårda honom som vore han min son!

— Haf tack för detta löfte! — svarar med en viss hjertlighet i rösten, den som först talat.

Hans kompani-chef och hans läkare närma sig sängen.

Han försöker tala, men är ej i stånd att framföra ett ord.

— Känner Nordensvärd igen oss? — frågar den förstnämnde.

Med möda utstötte han ett matt, knappt hörbart "ja!"

Af den starka färgskiftningen och af de moln som lägga sig på hans panna, i förening med det smärtsamma uttrycket i hans ögon, ser man att han är under inflytandet af en stark sinnesrörelse.

— Det kostar på honom, — säger Dahl, — att ej få följa regementet.

— Gud välsigne dig! — yttrar kapten rörd. — Du har ärligt förtjenat den orden, som svenska arméens generalissimus fästat vid ditt bröst! Det skall blifva en glädje för gamle archiater Hertz, höra huru du, tvenne gånger under detta fälttåg utmärkt dig!

Vid namnet "Hertz" studsar Gyllenburg, men säger dock ej ett ord.

— Farväl Nordensvärd, — infaller läkaren, — det kostar på mig att ej få sköta dig.

Han vill trycka deras händer, men hans hand återfaller mot täcket. Med ett sorgligt leende besvarar han deras afskedshelsning.

En knapp halftimma efter deras aflägsnande, hörer han andra, ännu kärare röster.

Det är Ragnar Bergenstrahl och Max Osbahr.

Man ser att deras ankomst kommer hans blod att löpa fortare.

— Vi måste se dig, innan vi bryta upp! — säger den förstnämnde. — Man talar om en vapenhvila, och då...

— Reser du ... hem? — ifyller Henrik med svag röst meningen.

— Möjligt!

— Helsa ... helsa ...!

— Och säg dem, — infaller Gyllenburg, — att de på Guds makt få återse honom.

— Ja, på Guds makt träffas vi! — säger Ragnar, — träffas vi en och många gånger!

— Max! — säger den sjuke och vill upplyfta sin hand, men förmår det icke.

Denne lägger med ömhet sin hand på hans. En tår glimmar i den unge, i Preussisk tjenst varande officerns ögon.

— Och jag kan icke nu återgälda, hvad du för ej längesedan gjorde för mig! Aldrig har den s. k. pligten synts mig så tung!

Många frågetecken stodo att läsa i den sjukes ögon, men ingen af de närvarande förstod deras betydelse.

Det var som om Max med sin blick tröstrikt besvarat hans fråga.

De aflägsnade sig och Nordensvärd tillslöt ögonen.

— — — — — — — — — — —

Vår hjelte hade sedan början af September månad känt en besynnerlig fysisk förändring genomgå hela sin varelse. Han hade icke känt sig bestämdt sjuk, men icke heller frisk, och de ständiga marscherna samt hans ansträngning under bataljerna hade naturligtvis icke förbättrat hans tillstånd. Om om andra, liknöjd om sig sjelf, hade han icke aktgifvit på sin opasslighet, eller rättare, försmått att rådfråga läkare. Men ehuru stark hans kroppskonstitution än var, dukade dock densamma slutligen under. Dagen efter det vid Leipzig omtalta fältslaget hade han tillika med sina båda vänner, Ragnar Bergenstrahl och Maximilian Osbahr, vandrat till Sanct Theklas på en höjd nära staden belägna kyrkogård.

En rysk officer, som föregående dagen på slagfältet fått sin bane, öfverlemnades nu, i närheten af en afliden landsmans nyss tillslutna graf, åt jordens moderliga famn.

Med rörelse betraktade de tre unga svenskarne den för dem främmande scen, som här framställde sig till deras åskådande.

Popen eller fältpredikanten, en reslig man, med långt, svart skägg, klädd i en dyrbar kåpa, och hållande ett silfverkors i handen, förrättade under sång och tal jordfästningen. Hvad presten sade förstodo de icke, men kring grafven stodo några unga krigare, från hvilkas kinder hjertliga, upprigtiga tårar runno, ett för dem fullt begripligt språk.

— Hvem vet, om icke en af oss också här får sin graf? — sade Henrik tankfullt, då ögat irrade öfver till den andra, nyss omnämnda grafhögen, på hvilken en mångårig trogen tjenare till den som derunder hvilade, knäböjande utgjöt ymniga tårar.

— Det der vore värdigt en målares pensel! — utbrast Bergenstrahl, visande på grifthögen.

— Intet kunde jag måla af honom, — inföll Henrik, — om jag än aldrig så gerna ville det, och heldre ville jag kunna säga honom några vänliga ord, som är mig, fruktar jag, nästan lika omöjligt.

— Kanske talar han tyska? — inföll Max.

Henrik gick till honom och lade sin hand på hans skuldra, då ryssen såg upp.

— Du begråter din herre? — frågade Henrik på tyska.

— Ack ja, en god, god herre! — svarade främlingen på samma språk. — Hvad har jag i verlden att göra, när *han* är borta!

— Det kan vara mycket det, — återtog Henrik vänligt, det kan vara en annan "god herre" som behöfver en trogen tjenare och finner den i dig.

Han skakade hufvudet, men lyftande upp detsamma, mötte hans öga Henriks.

— Ack, så god ni ser ut! — Jag tror ni är lik min herre!

I detta ögonblick kände Henrik en besynnerlig ilning genombäfva sina lemmar, och tillika något krampaktigt i sitt hjerta, som han aldrig förut erfarit; mekaniskt lade han handen på detsamma.

— Behöfver du något? — frågade han ryssen.

— Åh nej, jag har hvad jag behöfver.

När Henrik tog hans hand tryckte han i den några silfvermynt.

— Tag likväl det här, och använd det till minne af främlingen som ber Gud för dig!

Han skyndade ifrån det dystra stället, och med sina kamrater vandrade han öfver det hemska slagfältet, för att återkomma till staden.

— Huru är det med dig? — frågade Osbahr.

— Åh . . . jo . . . bra!

Men benen nekade honom sin tjenst, och han föll ned på en kullstjelpt ammunitionsvagn.

Det är ingenting, låt mig blott sitta här några ögonblick . . .

Han kastade ögonen ikring sig; det vidsträckta fältet var betäckt med döda och sårade menniskor, samt döda

och massakrerade hästar, omkullstjelpta ammunitionsvagnar, samt kringkastade gevär och munderingspersedlar.

— Det är tredje gången mig möter en sådan syn! — yttrade Henrik.

Han steg upp; knappt hade han gått några steg förrän han åter vacklade.

— Fastän du förefallit mig mera osårbar än sjelfva Achilles, ty du har ej en gång blifvit sårad i hälen, — sade halft leende Bergenstrahl, — så träffas du kanske ändå på denna främmande jord af ... döden.

— Kanske! — svarade lakoniskt Henrik, och stödjande sig mot Osbahrs arm, hann han till en af Leipzigs förstäder.

— Jag känner, — sade han, — att jag måste på sjukhuset.

Just som han yttrade dessa ord, föll han sanslös på gatan.

Osbahr och Bergenstrahl buro in honom i det strax bredvid belägna huset; och i detta samma hus förblef han liggande; vännerna ombestyrde att hans saker dit transporterades; och skola vi ännu en och flera gånger återkomma till detsamma.

XII.

Hemlands-scener.

I ett stort, vackert, i nedra våningen beläget rum, låg i den af gröna sparlakan omslutna sängen en ung, blek, men i detta ögonblick skön qvinna, med ett litet, slumrande barn på sin arm; hennes på engång leende och tjusta blick häftades på hennes älskling; i ena hörnet af soffan midtemot sängen satt den gamle, hvars hand for fram och åter öfver den höga pannan, inom hvilken mången orolig tanke i detta nu bodde, medan hans hustru närmat sin fåtölj till den halftärda skymningsbrasan, hvars bränder Eva makade samman.

Regnet föll i tunga droppar till jorden; snöflingorna, blandade med hagel, slogo mot fönsterrutorna och vindarnes våldsamma tjut döfvade alla andra ljud.

— Det är en riktig storm, sade gubben, — godt om ej taken blåsa ner!

— Ack, — inföll den unga modren, som hvarken lyssnade till stormen eller till den gamle fadrens ord, — den som ändå hade en spegel, i hvilken man hvar minut kunde se hvad de älskade frånvarande taga sig till!

— Gud kan se dem "hvar minut", — svarade fru Althea, — det är bättre; ty om vi än kunde det, gjorde vi ej stor nytta dermed.

— Att vår synkrets är stängd inom det närvarande, äfvensom att vi ej kunna se in i framtiden, äro tvänne bland de många af Försynens välgörande inrättningar,

för hvilka vi aldrig nog kunna tacka Honom! — inföll archiatern.

Under de sista veckorna hade inom den krets, hvarest familjen lefde, åtskilligt tilldragit sig, som väckt både uppmärksamhet, undran och oro; och hvad som mycket bidrog till den sednare, var saknandet af alla underrättelser rörande de krigiska tilldragelserna, med undantag af dem, som tidningarne meddelade; genom dessa kände man väl striden och segren vid Leipzig, äfvensom antalet af de officerare, hvilka blifvit döda och sårade. Att ingen af "de våra", som man sins emellan sade, hörde till dessas antal, visste man genom några rader, som Bergenstrahl samma dag skrifvit till sin hustru.

Men från Henrik var det tyst som grafven, från Max likaså.

— Vi böra vara mycket glada och tacksamma, — inföll fru Althea, — som beskyddat vår Adèle; i morgon är nionde dygnet och då vågar hon nog stiga upp.

— Det hade jag kunnat gjort längesedan om jag fått! — menade Adèle.

Gårdvaren började skälla häftigt. Eva lyssnade.

— Jag tycker det kör, — sade hon.

— Kör! — upprepade Hertz, — hvem skulle komma i ett sådant Herrans väder? Han vore antingen kär eller galen. Jag ville ej köra ut min oväns hund! — tillade han. Den gamle mannen var vid ett särdeles dåligt lynne, något hos honom ingalunda vanligt.

Eva, ej fallen för disputer, tände stillatigande sin vaxstapel, och då hon, med denna i sin hand närmade sig dörren, ropade han:

— Kära Eva, tänd åtminstone ljusen här inne, innan du går!

Eva lydde, men gick ut straxt derpå.

Fru Althea lyssnade.

— Min sann tror jag icke hon hade rätt; jag hör huru vagnen stannar vid förstugutrappan!

— Inbillning! — inföll archiatern.

— Hör du icke att förstuguporten öppnas?

— Det är Benedikta, som kommer från flygeln.

— En hastig rodnad purprade Adèles kinder.

— Mamma, goda mamma, — bad hon, — se efter hvem det är!

Just som fru Althea steg upp, hörde man tydligt lifliga röster i förstugan, och i nästa minut salsdörren öppnas och en välljudande karlröst yttra:

— Kanske måste man först bereda henne på min ankomst, innan jag går in?

— Det... är... *han*... O, låt honom komma! — utbrast Adèle, utsträckande båda armarna, i det hon föll i häftig gråt. Barnet vaknade och började skrika.

— Sansa dig, mitt barn! — bad fru Althea, skyndande fram till henne. Archiatern steg hastigt upp, tog ett ljus och gick ut i salen.

Nu hördes flera röster om hvarandra, och deribland en späd, qvinlig röst.

Adèle ville lägga sitt barn till sitt bröst för att tysta detsamma.

— Inte nu, medan du är så upprörd! — yttrade fru Althea bestämdt, öppnande en tapetdörr och kallade sköterskan, som genast kom in och tog barnet.

— Hvarför... hvarför... kommer han icke?... Jag vet ju... jag vet ju... att han är... här! — Hon fortfor att gråta. — Mamma... af barmhertighet... öppna dörren och bed honom komma in!

— Ja, ja, om du lofvar att lugna dig.

Just som gumman stod i begrepp att taga i låset, hörde hon huru man utifrån vred om detsamma, dörren gick upp och Ragnar Bergenstrahl inträdde.

Gif... gif mig henne! — bad hon med qväfd röst, visande på flickan, — jag vill sjelf!...

Sköterskan räckte henne den lilla och aflägsnade sig instinktmessigt; fru Althea, torkande sig helt oförmärkt i ögonen, smög sig äfven ut.

Den unge, kraftfulle krigaren nedföll på sina knän vid sängen, tryckande hennes händer mot sina läppar, sin panna och sitt hjerta.

Läggande barnet i hans famn, sade hon med låg röst:

— Se här, hvad jag har åt dig! Välsigna henne!

I knäböjande ställning mottog han barnet, som han tryckte mot sitt bröst.

Han förde sina läppar mot dess panna, och uppresande sig, lade han det tillbaka på modrens arm, sättande sig på kanten af sängen.

— Är du här... är du verkligen här... eller drömmer jag? — hviskade hon, hållande alltjemt hans hand i sin.

— Du drömmer icke, min älskade... till följe af en månads vapenhvila *) har det varit mig möjligt erhålla permission, och ehuru jag måste tillbringa mesta tiden på vägen, kunde jag dock ej motstå frestelsen att, huru kort det än blir, trycka dig och mitt barn till mitt bröst.

— Huru kort det än blir? — upprepade hon.

Han teg.

Med en nästan ångestfull blick såg hon på honom.

— Se icke på mig så, min Adèle.

— Du är knappast kommen, förrän du talar om att resa?

— Vi skola icke alls tala om det, utan begagna oss af de flyende minuterna...

— Säg, säg fort huru länge jag får behålla dig.

— Det är Måndag i dag... Lördag morgon måste jag resa!

— Fyra dagar... ej mer! — klagade Adèle.

— Jag har rest dag och natt för att komma hit så fort som möjligt. På ett dygn gick jag mellan Stralsund och Ystad... jag uppehöll mig en enda timma i vårt hem der.

— Lemna mig ej en enda minut under dessa dagar... res ingenstädes... Men nu komma de väl hit från östan och vestan, för att tala med dig.

— Var lugn, min lilla, älskade Adèle... jag har rest för din skull, ej för någon annans, hvarenda minut skall egnas dig...

---

*) Om någon vapenhvila vid denna tid inföll, känner förf. ej; men det är ju Romanen förbehållet att då och då afvika från verkligheten.

Han lutade sig ned, kysste henne, kysste barnet. Tio minuter förflöto utan att ett ord vexlades.

Det var en af dessa sällsporda stunder i lifvet, hvilken är värd att benämnas *skön*... en af de få, som man äfven vid grafvens brädd skulle vilja återkalla.

Denna vältaliga tystnad afbröts först af henne.

— Hända hvad som vill, komme hvad som helst, har jag dock varit *lycklig*. Ack, Ragnar, jag tror att denna stund öfverväger alla de ljufva vi under de första oförgätliga månaderna af vårt äktenskap genomlefvat.

Hans blick och hans kärleksbetygelser svarade henne.

— Ja, — sade han slutligen med dämpad rörelse, — detta barn, *vårt* barn... har, om möjligt, ännu fastare tillknutit våra hjertans oslitliga förbund...

— Men döden, döden... den kan ju slita "alla förbund"... allt, allt?

Dragande sig något tillbaka, såg han på henne med en outsäglig blick, sägande med en vibrering i rösten:

— Är ej *kärleken* starkare än... *döden?*

— — — — — — — — — — —

Medan de båda makarna en fullgod timma utbytte tankar och känslor, slöt den öfriga personalen en rund kring Bergenstrahls unga reskamrat, Marianne Osbahr.

Blyg och skygg för de främmande ansigten hon för första gången såg, var hon icke i denna stund till sin fördel.

Hon satt tyst på den stol, der hon engång tagit plats, svarande med sänkta ögon ja och nej på de frågor man gjorde henne, lindade snibben af den svarta silkesschawletten kring fingret; med ett ord, den stackars flickan visste ej *huru hon skulle vara.*

Den, som någon gång i sin ungdom befunnit sig i en dylik belägenhet, fattar väl hvad den femtonåriga Marianne i dessa för henne pinsamma stunder erfor; hon hade väl härdat sig något under resan, då hon både till sjös och lands varit ensam med en för henne hittills obekant man; men nu såg hon på en gång trenne nya an-

sigten, två ålderstigna, och den tredje mycket äldre än hon.

Men den hjertliga välvilja, med hvilken man bemötte henne, besegrade likväl snart hennes blyghet.

— Var icke rädd för oss, mitt söta barn! — sade med godhet fru Althea, hvars svartögda, ofta skarpa blick nu hade i hast blifvit mild och leende.

— Din fader är min bästa vän, — inföll archiatern — och din broder var oss kär som en egen son.

— Hon är lik Max, inföll Eva.

— Ack om Max äfven vore här!... han, — fortfor hon med låg röst, — hade så gerna velat resa med ... men han fick ingen permission ...

Under hela tiden hade hon oupphörligt sett åt dörren, och hvarje gång den öppnades, såg man på hennes ansigte, att hon vid den inträdande personens anblick, hvilken alltid var en af domestikerna, tycktes hafva missräknat sig.

— Hvem ser du efter, mitt goda barn? — frågade fru Althea.

— Efter ... efter ... — hon rodnade.

— Säg ut! — uppmuntrade archiatern henne.

— Efter ... Ursula.

— Ursula P.? — frågade fru Althea.

— Ja, så hette hon visst.

— Har Max talat om henne? — frågade den gamla frun med synbart intresse.

— Ja, mycket, mycket!

— Var det ledsamt att resa från Tyskland? — inföll Eva.

— Åh nej; min moster dog veckan förut ... och i alla fall ... — tårarna stodo henne i ögonen, och knappast hörbart tillade hon — är jag intet hemma någonstädes ... jag är helt ensam ... eger ingen utom Max ... och hos honom kan jag ej vara ... Han har ej något sjelf.

— Var det mycket svårt, när fru Reichnau dog?

Marianne, som omöjligt kunde säga en osanning (en omständighet, som vållat henne så många bittra stunder i den afledna fruns hus) svarade rodnande, men lågt:

— Nej!

— Minnes du Sverige? — inföll archiatern.

— Icke mycket, jag var blott sju år, när jag lemnade mitt fädernesland.

— Du anser det då som ditt fädernesland? — återtog han.

— Skulle jag ej det, när jag är född der?

Nu steg Benedikta in.

— Jag får lof att se på herr Max's syster, — trotjenarinnan gick närmare, — hon är rätt förhand lik honom ... stackars liten ... komma så långt bortifrån är väl ej så godt ... eller huru, min lilla mamsell?

Marianne såg på Benedikta, som om denna varit ett underligt djur.

— Men det var sannt, jag höll på att glömma mitt ärende. Unga frun, — Benedikta brydde sig ej om att säga friherrinna, vill för intet pris i verlden släppa mannen ifrån sig, utan hon ber herrskapet dricka thé inne hos henne ... vet mamsell något om löjtnant Henrik?

— Löjtnant Henrik? — frågade Marianne, undrande, — är det Henrik Nordensvärd, min brors vän?

— Jag längtar just att få tala med Ragnar om honom, — inföll Hertz. — Eva, låt det bli som Adèle vill, duka thébordet i hennes rum.

— — — — — — — — — — —

— Vid inträdandet i detta rum föll den unga flickans blick först på modren, sedan på barnet.

— Ah! — utbrast hon förvånad vid åsynen af det späda barnet, hvars like hon aldrig förr sett, — ett så litet, litet kräk; — nu antog rösten en annan brytning, — ack, så sött!

Adèle räckte henne handen:

— Välkommen, goda flicka, till hemmet i Sverige!

Emellertid hade man tagit plats kring det trefligt dukade thébordet.

— Säg oss nu, Ragnar, något om Henrik! — inföll Hertz; — jag är ganska otålig att höra ett ord om

honom, och jag kan icke begripa anledningen till hans långa tystnad, så vida han är frisk.

Nu kastade fru Althea en blick på Adèle.

— Det är ej bra med honom, — en otvetydig oro röjde sig genast i hennes anlete, — det ser jag på Adèles mine.

— Det är så godt att säga sanningen först som sist, — sade Bergenstrahl. — Henrik är sjuk.

Benedikta, som alltid i hvardagslag var inne, när théet serverades, ropade i sin vrå, der hon satt:

— Gud vare mig nådig... han är kanske redan död!

— Han är död! — upprepade gubben med dof röst.

— Nej, vid min heder försäkrar jag att han icke var död den 22 Oktober, då jag sist såg honom.

Nu berättade han detaljerna vid Henriks insjuknande:

— Det var vår mening, min och Osbahrs, — berättade han. — att endast bereda honom ett provisoriskt logis, och sedan transportera honom på ett sjukhus. Vi instego i ett rum, hvilket, som alla andra i den hemsökta staden, visade spår af fiendens våldsamma framfart. I detta samma rum framställde sig en för oss ganska vacker familjescen. Mannen, hustrun, dottren, alla tillsammanslutna kring ett litet bord, vände sig om vid vårt inträdande. Den förstnämnde, som läste högt, som jag tror, i en andaktsbok, lade densamma genast ifrån sig och steg upp. Vi nedlade vår börda på soffan, samt bådo om några ögonblicks herberge för en sjuk officer: löjtnant Nordensvärd.

Vid detta namn spratt hustrun till och mannen såg upp med en blick, hvilken uttryckte den högsta förvåning, blandad med någon annan känsla, som jag ej rätt kunde dechiffrera.

Med den spändaste uppmärksamhet afhördes Ragnar af sitt lilla auditorium.

Ragnar fortfor att berätta: — Mannen yttrade "Jag är sjelf född i Sverige och jag tackar Gud, som förunnar mig den glädjen att herbergera en landsman."

Hustrun syntes ej mindre bestört och sade liksom vid sig sjelf: "Nordensvärd! — outgrundliga Försyn!"

— Hvad heter mannen? — afbröt Hertz häftigt.

— Han kallar sig Gyllenburg.

— Gyllenburg... Gyllenborg! — upprepade Hertz.

— Emellertid ville herr Gyllenburg, — fortfor Ragnar, för ingen del tillåta oss transportera Henrik till sjukhuset. Jag uppsökte genast min svågers kapten, då denne hos befälet anmälte honom som sjuk. Regementsläkaren, doktor Dahl, besökte honom genast och gaf honom sjukbetyg. Han är ung och stark, och vi skola väl hoppas att han tillfrisknar; enligt hans vårds begäran lät jag transportera hans saker till hans logis; i början var han än sanslös, än under inflytandet af en stark feberyra. Men sista gången jag och Max besökte honom, var han fullkomligt redig och kände igen oss. När jag lät honom förstå att jag möjligen kom att resa hem, sade han: Helsa, helsa!

Nedslagenhet och missmod tecknade sig på hvart enda anlete. Med tåren i ögat tryckte Adèle sin mans hand. Gubben såg ned i sin kopp, under det att gumman, sättande sin på bordet, drog en djup suck. Benedikta snyftade högt i sin vrå mellan kakelugnen och soffan, der hon satt.

— Henrik, min raska, präktiga gosse! — mumlade archiatern.

— Men allt hopp om hans vederfående var väl ännu icke förloradt? — inföll Eva.

— Nej, jag tror icke det, — svarade Ragnar; — men han var häftigt angripen af en elakartad gastrisk feber. Herr Gyllenburg bad mig helsa hans fosterfader med den försäkran, att han skulle vårdas lika ömt, som vore han dess egen son.

För att något lyfta sina omgifvandes sjunkna mod, berättade han utförligt huru Henrik tvänne gånger utmärkt sig, hans dubbning på stridsfältet, samt åtskilliga anekdoter från det pågående fälttåget.

— Och du blef äfven dubbad vid samma tillfälle? — inföll Adèle.

— Ja, — han tystnade, — jag har äfven gjort en

ganska stor förlust, — återtog han, — jag fick min vackra häst, min Sapho, skjuten undan mig.

— Ack! — utropade Adèle, — döden var dig så nära! — vid tanken på den öfverståndna faran, bortsopades rosorna från hennes kind.

— Jag sörjer det vackra, trogna djuret.

— Det skulle äfven jag göra, — sade Adèle, — om jag ej nu endast tänkte på huru det *kunnat* vara... om kulan, i stället för att träffa hästen, träffat... ordet dog på hennes läppar.

— Tala nu något omständligare om Gyllenburgska familjen! — bad fru Althea.

— Mannen har ett intressant ansigte, — svarade Ragnar, — och dottren är en föryngrad och förskönad afbild af modren. Fröken Gyllenburg är den skönaste unga qvinna jag vet mig ha sett, — tillade han. — Hon heter också... Engel!

— Hvad säger du om den komplimangen, min lilla Adèle? frågade Hertz leende.

Innan Adèle hann svara, återtog Ragnar med halft allvarlig, halft skämtsam ton:

— När mannen talar om qvinnan i allmänhet, kommer hans hustru naturligtvis ej med i räkningen; de intryck han så väl af hennes inre som yttre skönhet emottager, behåller han för sig sjelf.

— Marianne, jag får ju säga så? — sade Adèle till den nykomna, — har, efter hvad jag hört, sett min bror?

— Ja, han var hos mig medan jag var i Jüterbock ... han såg så god ut...

— Och det är han också! — sade med värma hans syster.

— Hvar är Gabriel? — frågade slutligen Ragnar.

— Han är på Wäsby hos Melker, — upplyste Hertz, — den sednares fortfarande biträde under tingena. I morgon slutas höstlinget, och då hemkommer Gabriel. Under vintern kommer han att tjenstgöra i hofrätten.

— Vore det ej skäl att tillställa fadderskap medan Ragnar är hemma? — inföll fru Althea.

— Jo visserligen, — svarade denna, — i morgon,

om min mor vill, och jag önskar det så inskränkt som möjligt.

— Hvad skall den lilla heta? — undrade Eva.

— Elin, efter min mor, om Adèle tillåter det! — återtog Ragnar.

— Om du ville hon skulle heta Sabsusa eller Korsmessa, — log Adèle, — *ville* jag det äfven ... det vet du nog — tillade hon med ett ljuft småleende.

— — — — — — — — — — —

Samma afton vexlades i de gamles sängkammare följande ord:

— Jag har en aning! — sade gumman.

— Att E. lefver och vistas i Leipzig under namnet Gyllenburg? — frågade gubben.

— Det var icke det jag menade. — Och nu sade hon honom sin aning.

Gubben blef tankfull.

— Är det så? ... — inföll han, — så ser man Guds finger.

— — — — — — — — — — —

Marianne Osbahr hade erhållit sitt eget enskilta rum. Det var beläget öfver archiaterns, med utsigt åt Warnhems kyrka. Med en egen känsla tog hon detsamma i besittning. Hon, som de flesta vid hennes ålder, var ännu outvecklad, men äfven i hennes hjertas dolda schakter låg ädel metall, som väntade endast på att upparbetas. Sedan sin mors död hade hon varit som en från boet utsläppt fogel, hvilken icke bestämdt tyckte sig tillhöra någon.

I sin tants boning kände hon sig ungefär som när man befinner sig i en arrest. Nordensvärds korta besök derstädes var för henne en skön utsigt till befrielse, men döden kom, och borttagande hennes plågoande, undanröjde han alla fruktade binder.

Hennes broder, glad att genom Bergenstrahls korta besök i fäderneslandet, finna ett för henne skyddande och

passande ressällskap, begagnade sig genast af detta gynnande tillfälle för att öfverföra henne till Sverige.

Hennes mor, en svag, karakterslös qvinna, hade ej förstått att ändamålsenligt uppfostra sin dotter; hon älskade henne med en oförståndig kärlek, det enda hon hade att gifva henne. Emellertid sörjde flickan djupt sin moder, och nu ensam i detta främmande land och endast genom sin brors berättelse kännande sin nya omgifning, upprefs smärtsamt hennes hjertas sår.

Ensam med sig sjelf fattades hon af en för henne hittills okänd oro; hon utbrast i gråt och sedan hon gråtit sig trött, somnade hon djupt.

Hon sof till dager, och när hon ändtligen uppvaknade undrade hon, som ofta är fallet efter en långvarig, djup sömn, hvarest hon befann sig m. m. Men snart nog var hon inne på verklighetens område.

Hon steg upp, gick fram till fönstret, drog upp gardinen, då hennes blickar genast föllo på det göthiska templet, som med sina tornspiror, lik en gengångare från forntiden, framställde sig för henne.

Hänförd af denna oväntade imponerande syn, sjönk hon ned på sina knän: hennes tunga var stum, men hennes hjerta fullt af lif, och den enda rediga tanke som i detta ögonblick banade sig väg genom hennes själ var denna:

— Är det här som jag får knäböja vid Herrans bord?

En hittills på Dahla främmande akt egde rum i den stora salen; fru Althea bar till dopet den nykomne verldsborgarinnan; faddrarna voro archiatern, Gabriel och Ursula. Dörren stod öppen mellan salen och den unga modrens rum; hon var uppe för första gången; satt i soffan bredvid sin make, mot hvars bröst hon lutade sig; ingen såg dem i denna, för dem båda, rörande högtid-

liga stund, och de sågo endast hvarandra, under det att de med varm andakt afhörde sitt barns invigning till himmelen.

Efter aktens slut ingick fru Althea, läggande den nydöpta i dess moders knä, då denna med en nästan konvulsivisk rörelse slöt det intill sig.

Det bfef emellertid temligen högljudt i salen; Gabriels och doktor P:s röster voro isynnerhet ljudeliga.

— Det låter rätt muntert der ute, — sade Ragnar, som genast vid fru Altheas inträde släppte sin hustru, — jag måste se hvad det är, som framkallar så mycken munterhet.

Ursula satt vid ena fönstret, hennes far och Gabriel stodo framför henne, gestikulerande, och som det tycktes disputerande med henne, under det att Marianne på något afstånd nyfiket betraktade denna grupp.

— Kom du Ragnar! — sade Gabriel, — och skilj disputen; jag har Ursulas far på min sida och ändå tvistar hon med mig.

— Jag skall försöka, om jag får höra hvarom fråga är.

— Jag har en fadderskyss att fordra af henne och hon bestrider mig min rättighet!

— Mamsell Ursula, svarade Ragnar, — är ej skyldig dig någon, det är *en annan*, som en dag torde göra sina anspråk gällande, och det borde herr prosten bäst veta.

Gabriels panna och ögonbryn rynkades.

— Det der tål förklaring, sade han med en röst, i hvilken ett concentreradt missnöje uttalade sig.

— Den skall du ock få! Max Osbahr är inskrifven mot mamsell P. — Ett par mörkröda, dock snart försvinnande flammor lågade på Ursulas kinder, under det att Gabriel bet sig i läpparna af förtrytelse, — och du mot min kusin Stassa Bergenstrahl, som för närvarande lärer befinna sig i Stockholm.

— Hvarför gjorde du ej min bror Henrik i stället den äran?

— Han är ock inskrifven mot fröken Engel Gyllenburg, i hvars föräldrahem han njuter den ömmaste vård.

— Det må jag säga, — yttrade Gabriel spetsigt, —

var en egen idée att inskrifva en person, hvilken man aldrig sett, som fadder till sitt barn.

— Har jag ej sett henne?

— Kanske en qvart sammanräknadt.

— Adèle talar alltid om, huru hon önskar sig en trollspegel, i hvilken hon äfven på långt afstånd från sina vänner skulle kunna se allt hvad de företoge sig ... och du tyckes hafva en sådan, när du till och med kan räkna minuterna, hvilka jag tillbringade med en för dig fullkomligt obekant person.

— Blir ej Adèle svartsjuk, så tillstår jag att hon har en ganska flegmatisk natur, — svarade Gabriel med återhållen harm.

— Och nu är ändå hvarken det ena eller andra förhållandet! — återtog Ragnar.

— Men jag vet ändå icke, — inblandade sig prosten, — om ej representanten är sjelfskrifven.

— Nej, herr prost, visst icke, — svarade Ragnar.

Emellertid hade Ursula funnit tillfälle att närma sig Marianne, under det att Gabriel händelsevis aflägsnat sig. Fru Althea hade redan proponerat du dem emellan.

— I början blir det kanske litet besynnerligt och främmande för dig bland din nya omgifning, — sade Ursula med en vek och ljuf ton till den unga flickan, — men blott du hinner blifva hemmastadd med densamma, skall du få se huru väl du finner dig.

— Ack ja, det tror jag visst ... helst om ... om du ville — hon stammade, — bli min vän! — de sista orden uttalades fort.

— Så gerna, — återtog Ursula, med en om möjligt ännu ljufvare röst, — och det skulle vara mig en glädje om jag någon gång kunde vara dig till råd och tröst.

— I vinter skall jag gå och läsa, och då gör jag åtskilliga små visiter hos dig.

— Välkommen, — svarade med en handtryckning Ursula.

— Min bror har så ofta talat om "lilla Ursula," han kallar dig "goda engel" och han somnar visst ej någon qväll utan att först hafva bedt Gud för dig. Blott

en enda gång, som jag kan påminna mig, har han vredgats på mig. Jag roade mig med att betrakta några kopparstick i en honom tillhörig bok; när han i minuten derpå bläddrade i boken, saknade han några prässade blommor, som han påstod legat der.

— Om man bjudit mig en dukat för dessa blommor, hade jag ej tagit den, ty jag hade fått dem af Ursula, — sade han.

Ursula teg, men hennes hjertas minnesbok upptog orden och förvarade desamma, under det att hon erinrade sig det om hans förlofning omförmälda ryktet.

— — — — — — — — — — — —

Under de få dagar Ragnar tillbringade på Dahla, hördes gårdsvarden oupphörligt skälla och den ena vagnen rulla upp efter den andra.

Det var den återkomne krigaren man sökte, det var honom man öfverhopade med tusentals rimliga och orimliga frågor.

Ragnar tillhörde icke antalet af dessa välvilliga menniskor, som tycka sig liksom skapade för att tillfredsställa nyfikenheten, nyckerna, samt med ett ord alla dessa småaktiga begär, hvilka beklagligt nog tyckas hafva sitt stamhäll på jorden. Afsigten med hans resa var att ännu en gång i lifvet (en profetisk röst, falsk eller ej veta vi icke, tillropade honom att det var den sista) se henne, som var hans allt i verlden.

I hemmet egde man den grannlagenhet, att med undantag af första aftonen, lemna honom ensam med sin hustru. Som vi redan antydt, var det ej förenligt med hans lynne att gifva sina känslor till pris åt andras blickar. Om någon, van att se dem tillsammans i främmandes närvaro, förmått blicka in i deras hvardagliga, husliga lif, hade de ej i honom igenkänt samma person. Blicken, rösten, allt var förändradt.

Under dessa dagar måste Ragnar likväl i en angelägenhet, som vi framdeles torde lära känna, nödgas aflägga ett besök på Wäsby hos lagman Hertz.

Ungefär en qvart före hans återkomst hade Gabriel

gått in till sin systers rum, hvarest den unga Marianne för ögonblicket befann sig. Dörren stod öppen till salen.

— Jag vet icke hvad Ragnar hade borta att göra, — sade Adèle, otåligt räknande minuterna under sin mans frånvaro, — i förrgår kom han, och öfvermorgon reser han; vi ha knappast fått tala tvänne timmar sammanlagdt med hvarandra, ett sådant jägtande har det varit ut och in.

— Åh, jag tycker just intet att han har särdeles generat sig, — svarade Gabriel, — han gick knappt in, när gubben på Marstad, hans egen farbror, i går var här.

— Han har inte kommit för deras skull, — genmälte Adèle.

— Det får jag säga, att han har en mer än vanlig förmåga att dölja sina känslor, — återtog Gabriel, — ty när man ser er tillsammans, skulle man till det minsta tro, att ni varit gifta i tio år, och icke att han, efter att blott ha varit gift några månader, blifvit utkommenderad i kriget, och var nu hemma endast på tre dagars besök.

Adèle icke blott sårad af sjelfva orden, men ännu mera af Gabriels brist på takt att i en tredjes närvaro framkasta dem, inföll icke utan häftighet:

— Hvad är meningen med denna din anmärkning?

— Hvad är "meningen" med hvad man i allmänhet talar? — sade han likgiltigt.

I detsamma aflägsnade sig Marianne.

— Vill du? — frågade med stark tonvigt Adèle, sedan den unga flickan lemnat dem, — ingifva denna med oss obekanta flicka, den för mig sårande tanken att ej min man älskar mig?

— Så långt och djupt tänkte jag mig likväl icke in i sakerna. Mig tyckes, — fortfor han i samma ton, — att det kan vara dig likgiltigt hvad andra menniskor i detta afseende tro eller icke tro.

— Icke så alldeles! — svarade hon med förtrytelse, — ty om han ej älskade mig, skulle det kasta skugga på honom sjelf; eller vill du säga en fremmande, att din syster ej förtjenar sin mans ömhet?

— Hvad du kan göra allarm af en småsak, men se det är fruntimmernas sed! För att tala öppet språk, så

måste jag säga att jag ej tror Bergenstrahl mäktig af någon hvarken varm eller djup känsla . . . Nej, — sade han, i det hans ögon gnistrade, — han vet ej ens till namnet hvad passion vill säga.

— Om du än trodde allt det der, — svarade Adèle, stäfjande sitt missnöje, — så borde du åtminstone icke säga det till mig. Men nu skall jag berätta dig, att fastän ej Ragnar som en skylt hänger sina känslor ute till allmänt åskådande, eger han dem ändock djupa och starka, och du får förlåta mig, — tillade hon fortare, under det att en harmfull rodnad glödde på hennes kind, att jag är fullt öfvertygad om, att icke din hustru, om du någonsin blir gift, kommer att så uteslutande lefva i ditt hjerta, som jag vet att jag lefver i min mans.

— Ske dig som du tror! — svarade han med sin ironiska kalla ton, tilläggande: — ett stort bevis på förtroende är att du ej vet ändamålet med hans besök i dag på Wäsby?

Nu öfversteg Ragnar tröskeln.

Han hade ridit till Wäsby och afstigit vid slottet, så att ingen hört honom återkomma, och båda upptagna af det pågående samtalet, märkte ej huru salsdörren öppnades. Senare delen af detsamma hade han hört.

Gabriel höll ganska god min, då Ragnar med fullkomlig fattning utan att förifra sig sade:

— Om det varit Henrik, som till *mig sjelf sagt* — ty till *min hustru* hade *han ej kunnat säga* det — hvad du nu nyss till henne yttrade, skulle jag trott att han talat enligt sin öfvertygelse, men din penetrationsförmåga är alltför stor, för att tillåta dig ett dylikt misstag. Jag vill ej ens nedlåta mig att göra dig några förebråelser, men för din egen skull hoppas jag, att ditt samvete icke uraktlåter att hafva sådana i beredskap för dig!

— — — — — — — — — — —

Vi nämnde att Bergenstrahl icke var särdeles angelägen att samtala med dem, som i och för hans skull under dessa dagar besökte Dahla; men hans goda hjerta

gjorde dock ett undantag för den moder, som under slaget vid Muldafloden, nära Dessau, förlorat sin enda son.

Med henne satt han ensam två timmar, berättade henne den minsta omständighet, som han genom sin svåger kände, rörande hans död, och hade den tillfredsställelsen höra fru S**** vid afskedet yttra:

— Tack, baron Bergenstrahl, för denna stund, den enda ljufva jag sedan min sons bortgång egt!

Den af Adèle med outsäglig ångest motsedda dagen var inne. Hennes mans permission var slut... de skulle åtskiljas.

Förra gången försiggick deras afsked i allas närvaro. Nu hade båda förbehållit sig att utan vittnen få säga hvarandra det sista farväl.

Flickan slumrade i vaggan; föräldrarna stodo på ömse sidor om densamma, lutande sig öfver den lilla sofvande Elin. Stumma och upprörda räckte de af en ömsesidig impuls hvarandra händerna, som sammanknäpptes och förenades öfver bröstet på deras lilla älskade barn.

Ofrivilligt närmades deras hufvuden, och deras läppar möttes i en lång varm kyss. Sedermera böjde han sig ned och kysste barnet, en tår föll på dess ansigte.

— Adèle, ännu en gång! — utropade han, utsträckande sina armar. Hon sjönk i hans famn.

— Tack! — sade han med concentrerad smärta, — tack för den paradisiska fröjd som jag, fastän här på jorden, förnummit genom dig! Gud, Gud välsigne dig!

Hon slöt sig tätt och fast intill honom.

— Tror du icke på ett återseende? — hviskade hon.

— Jo, jag tror på ett *återseende!* — svarade han med stark tonvigt.

— I tiden?

Han teg; hans sista tår hade fallit på hans barn, nu

gret han ej mer, men en ångestsvett framprässade sig på hans panna.

Konvulsiviskt tryckte han henne allt närmare intill sig.

— Ragnar! Ragnar, du förskräcker mig . . . icke var du så till mods när du sist reste ifrån mig . . . hvad . . . hvad betyder detta?

— Nej, nu farväl . . . lef väl . . . farväl . . . ett långt farväl!

Genom en öfvermensklig ansträngning slet han sig ifrån henne, kastade ännu en blick på vaggan och störtade ut i salen.

Der stodo de gamla föräldrarne samt Eva. Blek med förstörda anletsdrag gick han emot dem. Hastigt tryckande modrens hand till sina läppar bad han:

Gå in till *henne!*

— När fru Althea kom in, fann hon Adèle med sammanknäppta händer knäböjd bredvid sitt barns vagga.

XIII.

Halsbandet.

Under trenne långa veckor, låg Henrik Nordensvärd försänkt i ett dvallikt tillstånd. Hans ande sväfvade i ett Chaos. Som en ljusstrimma på en mörk himmel framskymtade då och då en redig tanke, men åter blef det ett virrvar i hans själ; när fantasierna upphörde drifva sin lek med honom, var det som om han bortdomnat; stundom kunde han förnimma hvad som kring honom tilldrog sig, höra hvart ord som sades, men var ändock ur stånd att sjelf öppna sina läppar till ett enda ord.

Någon gång såg han "Engeln", hvars åsyn så underbart slog an på hans inbillning, skymta förbi hans säng. I feberyran talade han om "Sverige" om "Dahla", om "de gamla föräldrarna" och om — "Ursula"... Än stridde han "vid Leipzig, och jagade fransoserna på flykten!"

Emellertid åtnjöt han den ömmaste vård. En skicklig läkare besökte honom flera gånger om dagen, och fru Gyllenburg satt outtröttlig vid hans sjukbädd.

När denna qvinna var ensam, tyckte han sig ofta höra henne bedja; någon gång högt, oftast hviskande; ehuru ej klart uppfattande hvem denna ljufva varelse var, erfor han i hennes närvaro ett visst inre välbefinnande.

Slutligen upphörde feberfantasierna, men afmattningen fortfor.

En afton i medlet af November, då han med slutna ögon låg i sin säng, kunde hans öron tydligt urskilja hvarje ord, i följande mellan man och hustru pågående samtal.

— Om den unge mannen kunde ana, i hvilken nära beröring han står till... oss? — sade Gyllenburg.

— Till hvad skulle det tjena?

— En ren barnafrom själ tyckes hafva uttalat sig i hans feber-fantasier... och dessutom, är han... svensk. O Elisabeth, känner du aldrig en invärtes dallring vid ljudet af detta det mest harmoniska ord, jag vet?

Hon svarade ej först, men efter några minuters stillatigande, sade hon:

— Jo, väl en inre dallring vid ljudet af "detta ord", men icke af hemlängtan, icke af fosterlandskänsla.

Nordensvärd kunde väl der han låg, höra orden som talades, men icke se blicken som de båda makarne utbytte.

— *Ditt fosterland*, — sade mannen, — är *himmelen*, derifrån härstammar du, och der har du din umgängelse!

— Gifve Gud, att så vore! — efter ett kort uppehåll återtog hon: — Jag beder Gud för det land, som sett både dig och mig födas; men jag har under de fjorton år jag der dväljdes, aldrig egt en enda glad stund... hon talade med en för henne ovanlig liflighet — något hemlighetsfullt knöt sig kring min barndom; tidigt blef jag en lekboll för andras egoism och nycker, och för ett agg som egde sin rot i en förgången tid... jag doldes som om jag varit ett lastens barn — hon sväfvade på rösten — inga barndomsbekanta, ej ens bekanta egde jag ... huru skulle jag då kunna längta dit igen?

— Men jag *längtar*, — svarade han, med en stark accentuering i rösten, — skulle du ej vilja följa mig?

— Hvilken fråga? Vore det till verldens ända, följde jag dig, — jag till och med önskar — efter du med en så brinnande åtrå längtar dit — att du innan du dör, må få landa på Sveriges kuster! I hvilka stormar som helst, är jag färdig, att ditsegla med dig!

— Naturkunniga säga, att det icke finnes tvänne löf som äro lika, således ännu mindre tvänne menniskor; nu talar jag ej om den yttre likheten, men om själens; emellan oss båda är ju en mer än vanlig sympathi, och likväl vet jag att du i denna enda punkt ej förmår fatta mig?

— Förlåt mig min vän — och hon räckte honom handen, tilläggande: — du var en yngling när du blef förjagad från Sverige, och hvarföre? emedan du icke afslöjade en hemlighet, som du ej med mindre än att vara en förrädare mot din förmyndare, kunnat afslöja! Hvilka band fästa dig der? inga, ty dina föräldrar voro redan döda, och nu frågar jag dig, hvar har mannen sitt fosterland, om ej der han eger sin familj och sin verkningskrets?

— Verkningskrets! — upprepade han. — Har jag någon verkningskrets? och nu hörde Henrik huru Gyllenburg steg upp, och med ljudliga steg gick fram och åter i rummet.

— Om du icke nu är embetsman, lyckliggör du din familj! Och att arbeta och lefva för dess nytta är dock vår egentliga bestämmelse, och på den fläck på jorden, der man lefver med de sina, har man sin "verkningskrets." — Men min gode vän, jag fruktar du väcker honom.

— Du frågade nyss, — sade han, sättande sig, — hvilka band som fästade mig i Sverige. När jag för tjuguett år sedan för ett brott som jag afvetat, men i hvilket jag ej allenast icke deltog, utan ock afskydde, blef förvisad från mitt fädernesland, hyste det inom sitt sköte en man som sörjde öfver min olycka, som om han varit min far, och lefver han, som jag nu har anledning tro, har jag utom fosterlandskärleken, ännu en magnet, som drager mig till Sverige.

— Hertz?

— Om det är samma Hertz, hvilket jag förmodar, som uppfostrat denne unge officer, så lefver han ännu. Honom glömmer jag aldrig! — tillade han med eftertryck.

— Ifrån löjtnant Osbahr har det ju under denna tid regelbundet kommit bref två gånger i veckan?

— Ja, och jag har lemnat ordentliga bulletiner om helsotillståndet, och jag gissar att Osbahr har uppdrag att vidare transportera de samma, emellertid var det en förunderlig Herrans skicklighet, öfver hvilken vi ej nog kunna förvåna oss, att det skulle bli dig, min Elisabeth, förunnadt att vårda din brorson — hans son!

Icke ett ord af detta samtal hade Henrik förlorat; mer än ett ljus uppgick för hans blick: Han erinrade sig den af den döende S**** mottagna plånboken, halsbandet med det på låset briljanterade Nordensvärdska vapnet... men likväl var gåtan icke upplöst; — det var mer *än en gåta*, det var en *logogryf*, hvilken innehöll en mängd ord, som återstodo att gissa innan det hela var funnet.

Emellertid började Henrik att betraktas som konvalescent och man sparade ingen möda att för honom förkorta tiden.

Många betydliga förluster hade Gyllenburg lidit under kriget; hans vackra Friedrichshütte hade blifvit sköfladt och förstördt in och utvändigt; hans hus i en af Leipzigs förstäder äfvenledes; men han var dock icke alldeles utan resourser. Han bebodde likväl ännu det med sina minnesmärken efter kriget brännmärkta huset.

Aftnarna tillbringade man i ett större vackert rum, hvarest den räddade tabläsamlingen jemte piano't utgjorde de största prydnaderna.

Än sjöng familjen en trio, än en duett, än föreläste fadren esthetiska arbeten, af hvilka han egde ett godt urval. Än studerade han Goethe, än Schiller, än Wieland, än Klopstock m. fl.; stundom Dantes Tasso, och för variations skull våra svenska skalder som Creutz, Gyllenborg, Leopold och Oxenstjerna.

Henriks tillfrisknande fortgick med jättesteg; han tyckte sig förflyttad till en ny verld... Gyllenburgs hus föreföll honom som en lefvande idyll. Han kunde ej hindra sig från att anställa jemförelse mellan detta och hans fosterfaders hus; det senare föreföll honom som en vacker kraftfull i högre stil skrifven prosa, det förra som en ljuf klangfull poesi.

Begge voro honom kära, men hans själ kände sig så tillsägandes fängslad vid det senare; sedan helsan återkommit, egde han endast ett dunkelt minne af det makarna emellan nyss anförda samtalet; han var ej säker om det var en dröm, en feberfantasi, eller en verklig tilldragelse.

Att mannen så väl som hustrun voro födda i Sverige visste han och drog en stark misstanke det Gyllenburg var samme E., som Hertz med så mycken ömhet erinrade sig, och som medvetande af den olyckliga sammansvärjningen blifvit landsförvist.

Oviss huruvida ej mannen önskade iakttaga en sträng anonymitet, förteg han i sitt, efter tillfrisknandet, första bref till hemmet, denna sin misstanke. Emellertid hade han hunnit, att af de trenne personer, med hvilka han under dessa veckor sammanlefvat, uppfatta de särskilta karaktererna.

Fadren var en mångsidig man, musikus och artist; om ej litteratör och poet, älskade han åtminstone med passion litteraturen och poesien, och som han för öfrigt egde vidsträckta kunskaper, voro hans samtal både intresseväckande och lärorika, samt erinrade Henrik om gamle Hertz och hans aftonunderhållningar.

Med djupaste ömhet älskade han maka och barn, men en svartalf störde dock friden i hans själ, och denna var en okuflig hemsjuka, som blef honom med hvar dag alltmer och mer öfvermäktig. Förhållanden funnos dock till som hindrade honom från att tillfredsställa densamma.

Ett mera menniskoälskande, kärleksfullt och undergifvit sinne än makan till denne man, hade ej Henrik sett. Ingen varelse på detta vida klot var henne likgiltig och aldrig har någon i en mera vidtomfattande mening än Elisabeth Gyllenburg förstått betydelsen af budet "Älsker eder inbördes!"

J skolen ej tro, mina läsarinnor, att hon var en slö varelse, utan vilja, utan känsla; viljen J veta huru hon hunnit den höga ståndpunkt som hon i moraliskt afseende innehade, svara vi: genom ett klart uppfattande af Evangelii lära. Först erkänd af hennes förstånd, och sedan anammad af hennes hjerta, blef den till följe deraf strängt lämpad på hennes lefnad.

Engel, nyss fyllda sjutton år, uppammad och fostrad i kärlek, var så till det yttre sam inre, det ljufvaste väsende, fullkomligt motsvarande sitt namn, som hittills framställt sig för vår hjelte.

Hon hade föga kännedom om föräldrarnes lefnads-

öden, och hade tills kriget utbröt, äfven ett ganska inskränkt begrepp om verlden och menniskorna.

Af naturen excentrisk, rönte hon ett lifligt intryck af allt hvad hon förnam så i konstens som naturens rike. Hennes föräldrar hade varit hennes lärare, och både i musik och målning egde hon en mer än vanlig talang. Fadren hade sjelf med henne läst historien, och det hade för honom varit en verklig njutning att aktgifva på de intryck han deraf erfarit; att se hennes afsky för lasten, hennes enthusiasm för allt ädelt och stort.

Under deras afton-underhållningar hade Henrik tillfälle att följa hennes poetiska sinne i alla dess färgskiftningar.

Emellertid beslöt han att uträtta sitt uppdrag.

En afton hade Gyllenburg och hans dotter mottagit en bjudning till en af de få familjer som de räknade till sina umgängesvänner.

Nordensvärd satt ensam i sitt rum, ännu lutad mot sina kuddar, när hans milda värdarinna inträdde. Hon satte sig bredvid honom i soffan.

— Huru står det till i afton? — sade hon med en ton, som gaf anledning förmoda, att hon verkligen ville veta hvad hon efterfrågade.

— Jo, Gudskelof, jag börjar repa mig.

— Det ser ut som om löjtnanten vore försänkt i djupa betraktelser? — återtog hon småleende.

— Så är äfven förhållandet, — svarade han allvarsamt. — Jag funderar på åtskilligt som tilldrog sig under min sjukdom och jag undrar om det varit verklighet eller dröm.

— Löjtnanten gör mig nyfiken.

— Det är något jag vill säga, men om mina ord skulle förefalla er alltför dristiga och påflugna, så beder jag er på förhand förlåta mig.

— Ja, jag lofvar er utan vilkor, fullkomlig absolution.

— Nå väl, mig anar att det är ett nära samband mellan mig och er.

Vid den belysning hon af lampskenet emottog, tyckte sig Henrik märka en liflig rörelse på hennes ansigte.

— Men nu i min ordning, må det tillåtas mig framställa den förfrågan: hvad har gifvit anledning till den ni nyss till mig framställde?

Han steg upp och framtog ur sin koffert det omnämnda röda maroquins-fodralet; med osäker hand öppnade hon detsamma, och vid anblicken af halsbandet undföll henne ett svagt utrop.

Flera minuter höll hon det stillatigande i sin hand.

— Slutligen utbrast hon:

— Hvar i all verlden har ni fått tag i *detta halsband?* — handen darrade synbart.

I få ord berättade Henrik denna händelse, i det han lemnade henne biljetten som åtföljde det äkta perlhandet.

— Sternberg, baron Sternberg... han hade detta, — han bodde i Rostock... han är död?

— Ja, — svarade Nordensvärd; — det här blir mig alltmer och mer gåtlikt, — säg, är ni ej min fars syster?

— Hvaraf slutar ni det... är det emedan Nordensvärdska vapnet befinner sig på denna lås...

— Nej icke derföre; men en afton för ett par veckor sedan, då ni och er make sutto vid min säng, båda öfvertygade att jag sof, hörde jag ett samtal er emellan som gaf mig åtskilliga upplysningar.

Han berättade nu hvad han trott sig höra; jag har icke med mig sjelf varit ense, — sade han, — om det varit dröm eller sanning.

— Det var sanning, — sade hon långsamt, — jag var er fars syster, men vi hade hvar sin mor — det var en Guds skickelse, som förde min brors son till mig, — tårarna kommo henne i ögonen, — det var som det varit Försynens vilja, att jag skulle vårda *hans son*, då denne tycktes vara vid grafvens brädd.

— Min fars syster! — utropade han, tryckande hennes hand till sina läppar.

— Ja, Gudskelof, — tårarna tillrade nu utför kinderna; — hon talade liksom vid sig sjelf — ja, Gudilof att dessa dagar farit sin kos, o, jag ville ej för allt i verlden hafva en enda åter!

Henrik blef hastigt allvarsam.

— Kan jag ej få del af dessa framfarna dagar?

— Icke nu... och bäst om ni... om du aldrig finge del deraf.

— Har min far haft något att förebrå sig mot sin syster? — frågade han, läggande stark vigt på orden.

— Det är allt som man tar det... Det skulle väl så vara!

— Det var ett tvetydigt för mig föga tillfredsställande svar. Men jag vill, emedan ni önskar det, vårda denna hemlighet, — svarade han, kyssande hennes hand — vårda den, tills ni finner för godt att afslöja densamma. Men du, den ädlaste bland qvinnor, upptag mig som en son vid ditt hjerta!

— Ditt rum i mitt hjerta har du längesedan intagit, men ett beder jag dig, lemna icke Engel del af den slägtskap som är oss emellan, hvilket å hennes sida, skulle föranleda en mängd gissningar, som hon hvarken sjelf kunde upplösa, eller hennes föräldrar tillfredsställa. Hon har nog, stackars barn, haft att bråka med, för att utfundera hvad som fört oss från vårt fädernesland.

— — — — — — — — — — — —

— Ser du här? — sade hustrun till mannen, när de voro ensamma i deras sängkammare.

Stum af förvåning betraktade Gyllenburg halsbandet.

XIV.

Glädje och smärta.

Från denna dag inträffade en märkbar förändring i förhållandet mellan de båda makarna och deras gäst!

I anledning af det som i föregående kapitel meddeladt är, egde ett långt samtal rum, mellan Gyllenburg och Nordensvärd, af hvilket vi vilja anföra följande:

— Ja, jag är samme unge E., — sade med djup och långsam röst Gyllenburg — om hvilken professor Hertz talat med dig, och jag tackar dig för din grannlagenhet, att icke i dina bref till honom hafva röjt dina misstankar härutinnan. Om jag icke med tillförsigt trodde att en högre hand hade samma omsorg om hvarje länk i den stora kedjan, som den har om kedjan sjelf, skulle jag säga att ödet på ett förundransvärdt sätt leker med menniskorna! Uppsattes mina lefnadsförhållanden på papper, kunde de gifva ämne till den mest invecklade, mest otroliga roman — vid 17 års ålder blef jag landsförvist, emedan jag kände en sammangaddning, som jag afskydde, men som tacksamheten förbjöd mig yppa; min moder, hvars namn jag sedermera antog, älskade konungen och hade lärt mig, medan jag ännu var en späd gosse, att hvarje morgon och afton innesluta honom i mina böner; den hemlighet jag kände var mig således en börda, men kunde jag röja min förmyndare, hvilken var mig i faders ställe? Om jag härutinnan felat, hoppas jag att Gud dömer efter andra lagar än dem som gjort sig gällande på jorden, och att han — förlåtit! Det vissa är att mannen skulle handlat annorlunda än ynglingen.

— — — — — — — — — — —

Dagarna gingo, och i samma mån som krafterna återkommo, var det en annan känsla som i Nordensvärds själ, om ej undanträngde, åtminstone öfverröstade alla andra. Den känsla, som under namn af kärlek, tyranniserat verldens största despoter, föranledt månget löftesbrott, och för längre och kortare tid, ödelagt mångens glädje, mångens frid, hade nu för första gången, tagit vår hjeltes hjerta i besittning. Denna kärlek bortdog ej som en, i en brusten luta ensam ton; nej, den egde fullt återljud i *ett annat* hjerta.

Engel hade under sina hastiga besök i sjukrummet hört honom nämna ett namn som ofta återkom för hennes tankar, och detta *namn* var — Ursulas.

Elisabeths husmoderliga omsorger tillåto henne icke alltid att med sin närvaro omgifva de båda älskande; dörren mellan fadrens s. k. attelier, och det hvardagliga rummet med piano't och tablåsamlingen var väl öppen, men när Gyllenburg fängslad vid sin staffli, på duken målade sina bilder, glömde han allt, och ögonblickligen till och med sin Engel, och gaf således icke akt på de ungas inbördes samtal, hvilka meränd els hvälfde sig kring Sverige, och Henriks hem derstädes.

Hon framställde åtskilliga frågor som han besvarade, och när han såg det intresse, som hans berättelser väckte, blef han omständligare och lifligare i sina skildringar; inom få dagar var Engel lika bekant med fader och moder Hertz, med Adèle, hennes man, Eva, Max, Osbahr, Ursula, gamla Benedikta ej förglömmandes, som om hon varit uppfostrad bland dem alla.

Tvenne personer hade han dunkelt och otydligt tecknat, nemligen sin broder och prostinnan Appolonia. Hans goda, ädla hjerta tillät honom icke att ingifva Engel ofördelaktiga tankar om för henne fullkomligt obekanta personer. Han teg heldre än han tadlade, och lika mycket som han afskydde ett meningslöst, öfverdrifvet smicker, lika omsorgsfullt undvek han att med förtalets gift besmitta sin tunga. Att han dolde sin broders fel var naturligt, men äfven der naturens röst ej talade, var menniskokärleken nog stark för att ej onödigtvis vidröra nästans fel.

En dag satt Engel vid fönstret, sysselsatt med ett

broderi på silfverskir, och Henrik bredvid henne, ritande ett mönster åt henne.

— Ursula är ett ovanligt, men ej vackert namn, — inföll hon, — dock förefaller det mig, som om hon som bar det, vore *mycket vacker*.

Hon såg upp till Nordensvärd med en frågande blick.

— Hvarför tror ni det? — En lätt rodnad höjde sig på hans kinder, hvilken liksom genom en elektrisk kraft spridde sig till hennes ansigte.

— Under er feberyra hörde jag er någon gång nämna detta namn.

— Gjorde jag det? Ja, hon är mig kär som en — *syster*.

Ofrivilligt lade han tonvigt på sista ordet.

— Ni sade icke om hon var vacker? — upprepade Engel.

— Det kommer an på tycke ... hon har ett ovanligt ansigte, som vid första anblicken väcker intresse.

— Hvad jag gerna skulle vilja se detta Sverige som min far så varmt älskar! O, det måtte vara ett skönt land!

— Ja, — svarade Henrik med en stark vibrering i rösten. — Nog tycka vi svenskar så; det är rikt på omvexlande naturscener och erbjuder pikanta kontraster, som t. ex. Norrlands fjällar och brusande forssar, Blekings dalar och bokskogar, samt norra Skånes sydländska landskap och det södras rika slätter.

— Men aldra vackrast måste den trakt vara, i hvilken Dahla är belägen?

— Icke vackrast, ehuru ganska vacker. Det göthiska templet och den gamla ruinen äro båda intressanta minnen från forntiden och en för ögat imponerande, ja verkligen skön anblick, en prydnad för hela nejden.

— Har löjtnanten, — frågade Ursula, — gått första gången till skrift i den kyrkan?

— Nej, icke jag, men min vän Osbahr.

— Det bryr jag mig icke om, — sade hon naivt i det hon rodnade, men med låg röst tillade hon: — Jag känner icke löjtnant Osbahr.

Icke låtsande märka hennes förlägenhet, svarade han: — jag gick till skrift vid Carlberg och läste för en prest, som jag näst Gud och min fosterfar, har att tacka för hvar enda god känsla i min själ.

— Hvad hette han?

— Choræus! Han var lärare vid Carlberg.

— Lefver han än?

— Nej, han dog 1806, helt ung, blott 32 år gammal; det goda han utsådt hoppas jag icke dör, men uppspirar skönare än här i alla evigheters evighet. — Han blef tankfull; han kom plötsligen att förirra sig i sin barndoms skönaste minnen.

— Det var en söndag, — återtog han, — som Choræus predikade, och både jag och flera kamrater kände oss så djupt gripna af hans ord, att vi för honom upptäckte förseelser, som ej någon kände *). Ingen utmärkelse, ingen ärebetygelse, — hade han sedermera yttrat till en vän, — kunde i så hög grad hafva smickrat min fåfänga, som detta prof på de ungas förtroende rörde mitt hjerta. — Sedermera kallade han mig enskildt till sig, då han sade:

— Jag vill icke, efter ett så otvetydigt bevis på ånger, oroa Nordensvärd med några förebråelser, men jag hade icke väntat detta af er... Långfredag blir nattvardsgång, då går ni för andra gången till skrift. Förnya då de gamla löftena, och blif de nya trognare än ni varit de första!

Tårarna rullade utför ynglingens kinder, — fortfor med rörelse Nordensvärd, — han lade sin hand i lärarens, yttrande blott: "på Guds makt!" och minnet af detta löfte har varit och är hans talisman på vägen genom lifvet.

Vi — fortfor han, — hade under våra söndagsbesök i hufvudstaden druckit och spelat; jag hade tappat en för mig betydlig summa, som jag ej egde, och jag var nog lättsinnig att pantsätta min salig fars klocka; genom Choræi försorg återfick jag klockan, och från denna stund

*) Anfördt i Choræi lefverne, framför hans samlade skaldestycken.

har jag ej tagit kort i min hand. Förlåt mig, som oskärat edra rena öron med berättelsen om fel, för eder lika okända, som omöjliga att begå. Men det ena ordet ger lif åt det andra!

— Om jag ej spelat kort, — smålog Engel, — har jag gjort annat, som ej varit rätt; jag har icke alltid varit så lydig mot mina föräldrar, som jag bordt ... jag är ingen "Engel" fastän jag heter så! — tillade hon dels skämtsamt, dels allvarligt.

— Just emedan ni ej tror er vara det, är ni det så mycket mer, — sade Nordensvärd eldigt, fattande hennes händer, som han med värma kysste. — Ack, om jag vågade bedja Gud, edra föräldrar och er, att ni blefve den *Engel*, som följde mig på min lefnadsstig.

Han tvärtystnade, i det han med sin klara vackra blick forskande sökte hennes, som var nedsänkt.

I detsamma öppnade fadren dörren, hvilken till hälften varit tillsluten. Ovilkorligt smög sig dottren i hans famn, Gyllenburg lade med outsäglig ömhet hennes hufvud mot sitt bröst, i det han oroligt betraktade Nordensvärd.

— Jag har kanske, — sade denne, närmande sig fadren, — gjort mig skyldig till en stor förmätenhet; jag har af min känsla låtit hänföra mig att säga ord som ...

— Voro förhastade? — inföll Gyllenburg, häftigt tryckande sitt darrande barn till sitt hjerta.

— Visst icke förhastade, — genmälte Nordensvärd, — ty hvad jag sagt har mitt hjerta under flera veckor dagligen upprepat.

Nu inträdde Elisabeth.

— Tag du henne i din vård, — sade Gyllenburg, — jag måste tala vid Nordensvärd.

— Kom! — Och han öppnade dörren till sitt arbetsrum, dit Henrik följde honom.

Med det lugn, som det goda samvetet ingifver, satte sig Henrik på den honom anvista platsen, genast infallande:

— Tjugufem år gammal, har jag tills dato ej sett en enda qvinlig varelse, som på mitt hjerta gjort ett lif-

ligare intryck, men ifrån det ögonblick då jag såg er dotter skymta förbi min sjuksäng, kände jag mig genast, huru svag jag än var, under inflytandet af en för mig hittills främmande passion, denna har under senare veckorna antagit form, väsende och färg, och nu nyss då ni kom in, sade jag ord till henne, som tydligt nog läto henne förstå min i tiden högsta mest brinnande önskan. Hvad säger Engels far, vredgas han öfver min djerfhet, eller ger han mig — hopp?

Henriks blick var oaflåtligt fästad på Gyllenburg; med en nästan ångestfull uppmärksamhet följde han hvarje rörelse i den senares ansigte.

— Gå in i din kammare! Om en timma kommer jag dit till dig. Jag måste tala med min hustru.

Mekaniskt ingick Henrik i sitt rum. Hittills hade hans lif sorglöst förflutit; på sig sjelf hade han tänkt minst; att fylla sina skyldigheter, samt sprida glädje och trefnad ikring sig hade varit hans lefnads syftemål. I dessa ögonblick afgjordes måhända hans öde. Han hörde urets knäppande. Det var samma ur som tillhört hans far och som, efter hvad han nyss berättat Engel, en gång stått på spel. Det hängde öfver hans säng ... Han kastade ögonen på detsamma; det visade på eftermiddagens tredje timma; ännu var Novembersolen på himlafästet, men lutade dock till nedgång; dess strålar liksom förgyllde väggarna i det lilla rummet.

Huru långsamt tycktes ej visarna på urtaflan framskrida; emellertid skredo de till 4; solen sjönk bakom horizonten, och ännu hade ingen afbrutit hans enslighet.

Ändtligen hörde han tvenne personer närma sig hans dörr; Gyllenburg och hans hustru inträdde.

— För enskilt del, började Henrik, var jag lugnare när jag vid Leipzig hörde kanonerna dundra och tusende svärd blixtra; ovissheten är det pinsammaste af allt; sägen fort hvad jag har att hoppas!

— Framtiden står i Guds hand, — svarade Gyllenburg, — endast öfver det närvarande kunna vi bestämma. Lika öppet som du behandlar oss, skola vi som återskänk bemöta dig. Flickan älskar dig, men hon är vår klenod, vår dyraste skatt; vi känna dig ännu alltför

litet för att kunna tryggt öfverlemna henne i dina händer. Du heter Nordensvärd.

— Samma namn bär Engels mor ...? — afbröt Henrik.

— Din far och Elisabeth hade icke samma moder ... — Han tystnade men återtog: — Jag kommer nu med en ganska materiel, men icke destomindre nödvändig fråga: kan du försörja hustru?

— Jag har ej en skilling utom min löjtnantslön, men tack vare fader Hertz, icke heller någon skuld, och han har genom den uppfostran han gifvit mig, lärt mig att umbära mycket; med ett ord, jag har få behof; om det kommer derpå an, kan jag sjelf plöja och beså den jord som föder mig.

— Men Engel, — inföll hennes moder, — hon har ännu aldrig saknat något; jag tillstår uppriktigt att jag har respekt för fattigdomen.

— Får jag då afslag? — Det sista ordet uttalades med en ton, helt olik hans vanliga röst.

— Nej icke det, — svarade Engels fader, — men vårt samtycke blir ställdt på framtiden. I ären båda unga; hon isynnerhet; dock nekar jag ej till att jag gerna skänker mitt barn åt en landsman; det skulle vara mig ljuft, om åtminstone hon en gång finge andas luften inom mitt älskade fädernesland! Ditt öppna, ärliga väsende har ifrån första stunden behagat mig; dina grundsatser, sällsynta att finna hos en ung man, synas mig vara en slags borgen för den qvinnas sällhet, som blir din maka; men invecklade förhållanden tillåta mig icke att offentligen förlofva min dotter. Lofva mig blott att för ingen, eho det vara må, nämna din och hennes inbördes förbindelse, samt tillika att icke påyrka giftermål förrän du blifver i tillfälle att försörja hustru, så må den glädjen nu förunnas eder att vexla edra trohetslöften.

Häftigt fattade Henrik Gyllenburgs utsträckta hand, då Elisabeth afbrytande sin make yttrade:

— Och om Gud skulle lägga något hinder i vägen för hvad du och hon nu ansen för eder högsta jordiska sällhet, så hoppas och beder jag, att ni båda undergifne böjen eder under Hans mäktiga hand!

För första gången i sin lefnad knäböjde Henrik för en mensklig varelse. Liggande för Elisabeths fötter tryckte han hennes händer till sina läppar, till sitt hjerta, då han till svar på hennes ord yttrade: — Måtte jag aldrig, aldrig blifva satt på ett så svårt prof.

Med mildhet uppreste honom modren. — Du har ännu icke sagt huruvida du ingår på de af min man föreskrifna vilkoren?

— Jag går in på allt, blott att jag nu får trycka Engel som min fästmö till mitt hjerta, kalla henne min, säga henne att hon är den första qvinna vid hvilken jag varit fästad genom kärlek.

En halftimma senare slöto föräldrarna sina barn till sitt bröst.

Den bön som Gyllenburg och Elisabeth läste i sin unga dotters ögon, hade icke minst bidragit till deras samtycke. Fadren var mera än modren böjd för detta giftermål, men den fasta öfvertygelse att det var en högre skickelse som fört Nordensvärd i hennes boning, lugnade henne fullkomligt.

— Är det henne icke nyttigt, — sade hon i sina tankar, — blir det icke af, och den som lägger bördan på, gifver ock kraft att bära den.

De älskande befunno sig emellertid på lycksalighetens ö; snart påminte Nordensvärds återställda krafter honom, att nu var stunden inne att förflytta sig derifrån ut i den stormiga yttre verlden.

— Ack, — sade Engel, — hvarför skall du resa?

— Emedan det är hans skyldighet! — inföll hennes far.

— Vet pappa, — inföll hon, — att jag tycker att man skulle kunna lefva af rätt ingenting.

— Såå, — smålog fadren, — när gjorde du det rönet?

— Man behöfver ju ej mer än litet kött och soppa till middagarna och en kopp thé till aftnarna.

— Och det der, — skrattade Gyllenburg, — tror du att man får "för rätt ingenting."

— Men Henrik har sin lön, 300 banko; på den kunna vi lefva som Crœsus! — menade hon.

— Nej, min älskade, — inföll leende Nordensvärd, — de räcka knappast till en tarflig utkomst, men jag hoppas på framtiden.

— Grefve Lichtenfeldt, som jag ofta nämnt för dig, hjelper oss säkert.

Engels uppfostran hade måhända blifvit behandlad ur en alltför ensidig synpunkt.

En äldre historisk författare säger: "ingen sol utan fläck", och erfarenheten förkunnar oss dagligen: "intet menniskohjerta utan svagheter."

I detta älskade barn omlefde föräldrarna på nytt sin ungdom; modren, så resignerad i hvad som enskildt rörde henne sjelf, hade ifrån det ögonblick Engel kom till lifvet tills närvarande stund, undanröjt så mycket det i hennes förmåga stått, allt hvad som kunnat förorsaka den älskade varelsen minsta obehag, och hennes man hade i detta, som i allt annat, gjort ett med henne.

Alla bekymmer, så materiella som moraliska, hade föräldrarna gömt för sig ensamt, och Engel hade, som ofvanföre är antydt, aldrig, förrän då kriget utbröt, vetat hvad bekymmer, saknad eller sorg ville säga.

När föräldrarna talade om att ej Nordensvärd kunde gifta sig förrän han egde en tryggad utkomst att erbjuda sin hustru, föreföll det henne högst underbart.

"En koja och ett hjerta!" Denna gamla utnötta fras var hennes uppfattning af äktenskapet, och på alla inkast svarade hon: — Blott grefve Lichtenfeldt kommer, blir det bra . . . han gör ett med mig.

Nu först, då det var alltför sent, började Elisabeth att förebrå sig, att för sin dotter för mycket hafva undandolt lifvets verkliga sida.

Man var i början af December månad; dagen före Henriks afresa var inne. Han måste lemna sitt Canaans land för att rastlöst begifva sig till den i Holstein befintliga svenska arméen.

Under denna tid hade han då och då hört Engel nämna ett honom obekant, men som det tycktes, henne kärt namn, fordna sachsiska ministern grefve Lichtenfeldt; denne man hade för två år sedan tagit afsked och befann sig för närvarande i Paris, samt återväntades nästa vår.

— Det vet jag visst, — sade hon, när hon hörde föräldrarna tala om utsigter till bergning m. m. — att när grefve Lichtenfeldt kommer hem, hjelper han oss, om jag blott säger ett ord.

Henrik märkte icke molnet som lade sig på fadrens panna.

— Gud endast skola vi bedja om hjelp, min Engel, — inföll Henrik, — nemligen att han ger oss krafter att genom flit och omtanka sjelfva försörja oss!

— Rätt så, min son! — inföll Gyllenburg.

— Om du visste huru god grefve Lichtenfeld är, — svarade Engel, — ansåg du det icke förödmjukande mottaga hans hjelp.

Vid godnattagandet hviskade Gyllenburg i Henriks öra:

— Ett enskildt samtal i min attelier!

De åtföljdes i detta stora, vackra rum.

— Jag har med min hustru rådgjort huruvida jag borde lemna dig del af mina underbara öden; hon, som snart sagdt är mitt samvete, säger att det är min pligt; jag har under två à tre nätter uppoffrat några timmar af min hvila, för att lemna dig ett fragmentariskt utdrag af min händelserika lefnad. Du får derigenom se hvilket besynnerligt samband det är emellan oss, och äfven gåtan med halsbandet upplöst . . . ja, detta halsband . . . detta lås . . . jag är af naturen ej vidskeplig . . . men en besynnerlig egen sammanträffning är allt detta.

— Läs icke dessa anteckningar, förrän du kommer i ro; lofva mig det!

Henrik räckte honom handen.

Ett litet på elfenben nyss fullbordat miniatyrporträtt låg på bordet.

Henrik kastade ögonen på detsamma.

— Engels bild, målad af hennes far! Skänk mig den! — bad han.

— Icke nu . . . men framdeles.

— — — — — — — — — — —

Följande morgon var Henrik resklädd. Blek och förstämd hvilade den gråtande flickan ett ögonblick vid hans bröst.

— Henrik, — hviskade hon slutligen, — jag begriper ej sjelf, att du på några veckor kunnat blifva mig så kär, men du är så god, så god! — sade hon med qväfd röst.

— Gud välsigne dig, min dyra, älskade flicka! Tänk på mig, tala om mig någon gång och skrif, skrif ofta!

— Ja, jag vill skrifva... långa bref! Tror du... säg om du tror, att vi åter träffas?

Ja, på Guds makt!

— Men... jag,... jag tror det icke ... En förfärlig aning säger mig ... aldrig!

Med mildt våld tog fadren henne ur Henriks famn.

— Var stark min dotter och skjut ifrån dig hvarje mörk aning!... farväl min son, Gud vare med dig!

— Ja, Gud vare med dig! — upprepade Elisabeth, — med dig och oss!

XV.

En Vision.

Adèle var redan kyrktagen, men som hon sjelf ammade sin lilla Elin, var hon lik snäckan, bunden vid sitt bo.

Hon hade hela sommaren och hösten bebott ett rum, som egentligen var Evas, beläget innanför salen i nedra våningen, och hvilket denna sednare, efter den lillas tillkomst, helt och hållet afstått åt henne. Nu hade hon uppflyttat till öfra våningen, der hon residerade i tvänne ljusa, glada rum, af hvilka det innersta var vägg om vägg med Mariannes. Det både helgdag och hvardag begagnade förmaket låg mellan hennes rum och det gamla parets sängkammare.

Det var den 7 December; flera alnars djup snö betäckte marken, men den hade fallit jemnt, och det var vackert att se, huru genom solstrålarnas fallande på den hvita jorden, regnbågens alla färger, i mångahanda figurer, tecknade sig på densamma.

En oss kär författarinna har i ett af henne nyligen utgifvet arbete *) yttrat, "att det yttre ljuset besvarade ljuset inom henne." Måhända är det en och annan, som icke fattande hennes mening, utdömer den som "romanesk, exalterad m. m.", en benämning, som man i verlden oftast ger åt det man ej sjelf begriper.

Men ett sinne, som lätt tar intryck af de yttre tingen, tycker sig stundom genom lifvet i naturen erhålla ett svar på mången i själen dunkel fråga. Tänker man sig

*) Mell Bremer.

in i framtidens okända dagar och man då inkommer i ett på solsidan beläget rum, är det liksom den glada belysningen gåfve oss ett lugnande svar.

— Är det för ögonblicket ljust inom oss, är det just som om skenet utifrån sade ett tröstefullt amen till våra inre ljufva aningar.

Något dylikt erfor Adèle, der hon satt vid förmaksfönstret, arbetande åt sin lilla flicka, som hon nyss söft med sin sång.

Men stundom äro dessa röster bedrägliga, och huruvida de denna gången höllo ord, skola vi snart nog få erfara.

Fru Althea, Eva samt Marianne Osbahr voro äfven inne, alla träget sysselsatta med sina arbeten.

— Du ser så glad ut i dag, Adèle? — sade fru Althea.

— Ja, vädret är så vackert och uppfriskande att det just gör godt både till kropp och själ.

— Hvad tycker du om vårt nordiska klimat, Marianne lilla? — frågade Eva.

— Jag fryser intet på långt när så mycket här, som i Tyskland, ty här får jag elda så mycket jag vill.

— Fick du intet det der?

— O nej, visst intet. Veden var så dyr! Man hade mycket jernkakelugnar, som först gaf en qväfvande värma, merendels åtföljd af os, men denna värma räckte icke länge. — Hon tystnade och tycktes falla i djupa tankar.

— Hvad tänker du på, Marianne lilla? — frågade fru Althea.

— Nu tänkte jag på prostinnan Appolonia.

— Hvad tänkte du om henne? — frågade Eva.

— Jag tänkte... dumheter.

— Nå, huru låta de? — återtog Eva småleende.

— Jag törs knappt säga dem.

— Huru så? — undrade prostinnan.

— Hon anses ju som en mycket rar dam... och hon förefaller mig just som en konstig kristen.

Gumman log för sig sjelf; läpparna tego, men ögonen uttryckte: — Du sade det.

— Prostinnan är ett städadt och bildadt fruntimmer, — menade Eva; — men hon är icke på sin plats.

— Hvad vill det säga, att vara på sin plats? — frågade flickan.

— Att vara i en lefnadsställning, som passar våra själsförmögenheter och anlag, — upplyste Eva.

— Då vet jag visst att hon är på sin plats, — sade Marianne helt naivt, — ty hon är i tillfälle att ljuga så mycket hon behagar, och det måtte, efter hvad jag kan finna, vara hennes "anlag."

— Nu är du skarp, min söta, lilla flicka! — förebrådde henne den milda Eva. — Prostinnan P. kan ha' sina små egenheter, men hon är aktad af alla.

— Jag tycker att du varit alldeles för litet med henne för att kunna bedöma henne, — yttrade Adèle. — Du har ju knappast varit här tre veckor.

— Men under dessa veckor många gånger i prostgården, — sade hon, med en, med det lilla hufvudet bekräftande nick. — Ursula är min bästa vän.

— Det har gått fort! — log Adèle.

— Har du ej hört ordspråket, min lilla Marianne, att mången klappar barnet för ammans skull? — inföll fru Althea.

— Hvad betyder det, mamma lilla? — Marianne hade redan fått tillåtelse att kalla Hertz och hans fru: fader och moder.

— Du tyckes i många fall vara ganska skarpsinnig; och om du funderar litet, förstår du nog meningen.

— Mor tror kanske att Ursula håller af min bror? — sade Marianne rodnande, — det är just det som prostinnan intet tål.

— Har Ursula sagt att hon håller af Max? — återtog fru Althea.

— Ja, såsom jag, Adèle och Eva hålla af honom, men nog tror jag hon håller litet mera af honom, än hon låtsar.

— Men hvarifrån tar du ditt omdöme om prostinnan?

— Jag hörde henne häromdagen bedja en *viss ful person*, som jag alldeles intet vill nämna, ta' sig, om intet bror Max var förlofvad med genel Bülows dotter.

— Huru kan du veta, lilla pladdrerska, hvad han är eller icke? — frågade prostinnan.

— Jo, det vet jag, ty om så varit, hade han nog sagt det, när vi skildes åt. Men är det nu vackert, det vill jag fråga, — och läggande arbetet på sitt knä, såg hon än på den ena, än på den andra, — att svärja på en osanning, och hon är fruntimmer, hon är prestfru; min döda mamma svor aldrig och tant Reichnau, som eljest intet just var så noga, gjorde det icke heller. — Och nu nickade hon återigen.

— Men det är ej vackert, Marianne lilla, — rättade henne fru Althea med moderligt allvar, — att berätta andras svagheter. — Så brukas icke i vårt hus, — tillade hon litet kärft.

Flickan fick tårarne i ögonen och smög sig ut.

— Af barn och narrar får man veta sanningen! — sade fru Althea. — Jo, jo, det är intet allt guld som glimmar. Jag har då aldrig varit så förtjust i den der Appolonia, som har kommit i ropet på en ort, der man just icke är spränglärd, blott för det att hon knäpper litet på harpa, klenar några blommor på papperslappar, samt repeterar en och annan enstaka anekdot, som står i Allmänna Journalen och Stockholmsposten. Till och med min gamle, rare man tror henne vara vis som en Aspasia.

— Mig roar hon mycket, det tillstår jag, — sade Eva.

Nu hördes bjällror.

— När man talar om trollen, äro de ej långt borta, — återtog fru Althea, — pass på, nu ha' vi henne här!

— Och nu steg fru Appolonia lifslefvande in i förmaket.

— God afton, min aldranådigaste! — hon neg ända ned till golfvet för fru Hertz, — jag kunde ej motstå begäret att pröfva det goda slädföret. Huru står det till?

— Jo bra, Gudskelof!

— Hvar har prostinnan Ursula? — frågade Adèle.

— Hon hade litet att göra... och hon var intet

hågad ... man kan visst säga att hon har ett *egendomligt* lynne.

— Det är ganska bra, — menade fru Althea, — att icke vara som en flöjel, hvilken blåser åt hvad håll vinden är.

— Hon är uppfostrad i den på sin tid vidt berömda Dahla-skolan, så att hon borde visst vara förträfflig.

— Det är hon också, — inföll Adèle, — hon är en söt och god flicka. Det är sannt, att vi äro uppfostrade tillsammans, men jag vet också ingen jemnårig, som jag håller så mycket af.

— Mycket smickrande för Ursula. Kanske hon då skulle kunna vara friherrinnan till någon liten glädje under denna tid? Under Julen skulle jag kanske kunna undvara henne.

Ingen af dem visste hvilken afsigt dolde sig under denna proposition.

— Ack ja, så roligt det vore! — inföll Adèle.

— Det är en besynnerlig vänskap, som under några veckor uppstått mellan mamsell Osbahr och Ursula.

— Det är vanligt ungdom emellan! — upplyste fru Althea. — När man är ung, ser man vänner i hvart hörn man vänder sig.

— Men Ursula är minsann icke barnslig.

— Så är Marianne det så mycket mera, — sade fru Althea.

Efter ett par timmars förlopp reste Appolonia.

Dagen nådde sitt slut; Adèle låg ensam i sitt inre rum; vid hennes säng stod vaggan, i hvilken lilla Elin slumrade sött och godt. Länge låg hon vaken, tänkande på och bedjande för den frånvarande vännen; men slutligen somnade äfven hon; i sömnen tyckte hon sig höra ett besynnerligt buller; det var som om någonting släpat och klingat vid vaggan, hon slog upp ögonen och vid månskenet såg hon tydligt en högväxt man, med sabel vid sidan, böja sig öfver densamma. Hon kunde ej se det nedböjda ansigtet, men växten och håret påminte om hennes make.

— Ragnar! *) — ropade hon.

I ögonblicket var han försvunnen.

Barnet började gråta; hon tog upp det ur vaggan, men dess lilla krage var fuktig, alldeles som om någon blött den med sina tårar.

Hennes utrop hade hörts ner till Eva, som låg i rummet under henne. Några minuter sednare stod denna vid Adèles bädd.

— Hvad har händt, Adèle?

— Ragnar har besökt mig... Gud, min gud, hvad betyder det?

— Du har drömt.

— Bullret af hans sabel väckte mig, och lika vaken som jag är nu, såg jag, vid månskenet, honom stå lutad öfver barnet. Känn, hennes mössa, hennes krage äro ännu helt fuktiga af hans tårar **).

---

*) Denna händelse lärer verkligen i December år 1813 hafva tilldragit sig.

**) Af trovärdiga personer har det så blifvit oss ordagrannt berättadt.

XVI.

Vid Bornhöft.

Den nord-tyska arméen förenade sig med den både preussiska och svenska, hvilka sedan Augusti månad, under generalerne Wallmodens och Vegesachs befäl motarbetat fiendens rörelser kring Hamburg och Lübeck. Af historien känner man marskalk Davousts beteende i Hamburg, huru han sprängde den öfver Elbe anlagda kolossala bryggan m. m. Vi förbigå dessa krigiska tilldragelser och vilja i stället taga en öfverblick af den enda, under det då pågående fälttåget, af Svenskarne i och för deras egen sak levererade batalj mot Danmark vid den i Holstein belägna byn Bornhöft.

Den 4 December, innan dagningen, uppbröto Danskarne. De af den för tillfället befälhafvande generalen emottagna orderna slutades med följande ord: "*Hans Kongl. Höghet Kronprinsen väntar att Generalen sätter Svenska kavalleriet i respekt.*"

Dessa ord uppeldade både öfver- och underbefäl samt manskap.

Alla broar på deras väg voro af fienden upprifna; men i anseende till de mindre betydliga vattendragen kunde broarna, med något litet besvär, iordningställas. Kavalleriet var nära att upphinna fienden vid en å, der han nyss nedrifvit bron.

En tysk bonde träffades derstädes. Han tillfrågades och svarade:

— Akta er vid Bornhöft; der ämna de bombardera er!

Bron iståndsattes; generalen hastade med tvänne sqvadroner Mörnerska hussarer öfver bryggan och befallte de andra komma efter så skyndsamt som möjligt.

Vid anblicken af den nära byn Dalldorf framskymtande fienden, som ställde sig i fyrkant med ett arriergarde af Hussarer, saktade generalen marschen, med ögat stadigt riktadt mot densamma. Klockan 3 på eftermiddagen voro trupperna förenade vid deras bestämda mål.

Vi gå ett dygn tillbaka i vår berättelse.

Natten emellan den 5 och 6 December kantonerade befälhafvande svenska generalen med sina trupper, öfver natten, i trakten kring Lübeck. I ändan af byn låg ett litet hus, som gaf herberge åt flera officerare; i en rymlig förstuga till höger flammade en temligen stor brasa i spiseln, enda skenet i rummet. En bänk och en säng voro de derstädes befintliga möblerna, båda upptagna af sofvande stridsmän; på golfvet lågo flera på sina utbredda kappor.

En enda vakade, det var Ragnar Bergenstrahl; han satt bredvid spiseln, och vid den flammande elden skref han följande:

"Natten mellan den 5 och 6 Dec. 1813.

Min djupt älskade maka!

Inqvarterad i en bondgård, med sofvande kamrater rundtomkring mig, skrifver jag några ord till min maka, mitt barns moder! En eldbrasa flammar högt på spiseln; i en på golfvet sittande ställning skrifver jag vid dess sken för sista gången till henne! Ja, jag är öfvertygad att min lefnadssol närmar sig sitt slut. Om jag sade, att jag i mina kraftfullaste år, omgifven af hvad lifvet har skönast, har bäst, med gladt hjerta afginge från skådeplatsen, toge jag en osanning med mig i grafven! Jag

skrymtar icke i dödsstunden! Jag är resignerad och tror på en fortsättning, tror på en evig, god och förbarmande Gud, som låter nåd gå för rätt! Ja, om i denna minut fritt val mellan lif och död lemnades mig, besinnade jag mig icke! Dock, ingen klagan! Jag hör redan kallelseropet, och jag följer!

Nu en bön till dig, min ömt älskade Adèle! Sörj icke så som de der icke hopp hafva! I lifvet ha' vi egt samma tro, skulle vi icke då få mötas i himmelen? Ack, i dessa ögonblick försäkrar mig en ljuf aning, att vi der genom en ännu skönare, renare förening skola återknyta det brustna bandet! Lyckligare *der* än här! O, föreställ dig då, min Adèle, hvilken öfversvinnelig salighet, som bidar oss!

— Men hvem kan vid ingången till evighetens dörr utan en orolig bäfvan, äfven i andligt afseende, motse dess öppnande? Icke jag åtminstone. Till och med mina så kallade bästa gerningar synas mig nu som idel lappverk. Jag har blott min suck, min bön, med den träder jag fram, och tror att en *annan Förebedjare* förut manat godt för mig! Att du blir i tillfälle att åt ditt barn gifva en annan far, tror jag med visshet, men tillika att du åt mig, tills vi åter träffas, bevarar din tro.

Anse icke detta som en begäran, icke engång som en önskan! Men den kännedom jag äger af ditt lynne, tillförsäkrar mig det *du* blott kan älska en gång!... Mången lika ädel, lika öm, har ingått i en ny förbindelse; således innebär icke denna min om dig yttrade öfvertygelse något tadel öfver dem som handla annorlunda.

Mina jordiska angelägenheter äro redan reglerade. Min önskan i anseende till din vistelseort, är att du fortfarande förblifver på Dahla så länge de gamla lefva.

Huru det sedan skall bli, får händelsernas utveckling vidare bestämma.

Näst i religionen, så eg din tröst i ditt barn! Lef för henne. Hon bär min moders namn, ett namn så kärt för din Ragnar. Jag behöfver icke bedja dig på det

sorgfälligaste vårda hennes intellektuella uppfostran, ty jag vet att det blir ditt enda syftemål i tiden!

— Du är ung, men sorgen mognar och ger erfarenhet. Du skall, som jag hoppas, nog förstå att leda henne med en med allvar förenad ömhet. Lemna henne aldrig ifrån dig. Du har tillräcklig bildning, äfven talanger för att sjelf blifva hennes lärarinna.

I afton drar jag upp min klocka för sista gången; innan jag går i striden, lemnar jag den till en aktad kamrat med uppdrag att öfverbringa den till dig. Du begagnar detta ur tills Elin blir sexton år, då det på hennes konfirmationsdag lemnas henne som ett minne af hennes fader.

Min förlofningsring följer mig i kistan.

Farväl, trogna, älskade maka! Tack för den lika ljufva som korta sammanvaron på jorden! Bed du här nere, att vi må träffas der ingen sorg, ingen skiljsmessa är!

När vår dotter hinner den ålder, då du med henne kan tala om hennes fader, vet jag att mitt namn mången gång nämnes i edra samtal! Säg henne då, att huru späd hon än var, älskades hon ömt och varmt af sin fader!

Innan brasan brinner ned, måste jag skrifva några ord till din broder.

Helsa de gamla, vördnadsvärda föräldrarna och de af din omgifning, som i tiden godhetsfullt intresserat sig för mig.

Farväl, ett långt farväl! Lef väl tills du lägger din båt intill land vid andra stranden, då du mötes och omfamnas af din

dit förutgångne

Ragnar."

Läggande ihop detta bref, som han förseglade med munlack, skref han ett annat af följande lydelse:

"Min gode, redlige broder

Nyss förseglade jag ett afskedsbref till min hustru,

och måste jag äfven säga dig några ord, innan det blir för sent.

Henrik, du är, af alla dem jag mött under min lefnadsfärd den, hvars karakter jag mest uppskattat.

I mitt testamente, hvilket lagman Melker Hertz har i sitt förvar, är du utnämnd till min lilla dotters förmyndare och min hustrus gode man. Det dyraste jag äger på jorden förtror jag i din vård.

Jag vet du ansett mig vara en kall äkta man, men det har icke legat i mitt lynne att i andras närvaro visa höjden och djupet af mina känslor. *Hon* har aldrig misstagit sig på dem.

Farväl, min broder, min bäste vän!

Gud gifve dig all den jordiska sällhet mitt hjerta önskar! En känsla af oändlig frid genomgår mitt hjerta nu, sedan jag förtrott mina älskade i din vård.

Farväl för en liten, kort tid; ty lifvet här nere är ju en minut mot det eviga ofvan skyn!

Din

redlige broder

R. B."

Innan afmarschen sade han till trenne af sina mest aktade kamrater:

— Om jag faller, så ligger i den plånbok jag har i min bröstficka tvänne bref; den af er, som lefver och i dödsstunden är mig närmast, beder jag att fortskaffa dem till deras bestämmelse. Mitt ur, som jag äfven bär på mig, sändes också till min hustru. Min förlofningsring får man ej fråntaga mig; den följer mig i grafven! Jag säger nu detta på en gång till eder alla tre, ty skulle än någon af eder, *liksom jag*, få ilbud, så känner den, som efterlefver, min önskan.

Framför byn Bornhöft var marken indelad i små fyrkanter, omgifna af vallar med taggiga buskar. Närmare byn, der lerjorden börjas, voro vallarna högre, dikena djupare och buskarna tätare.

Fienden hade med hastig marsch kastat sig inom dessa vallar; dess styrka uppgick till omkring 600 man, Svenskarnas till 900 man. De sednares under dylika förhållanden möjliga seger, var knappast tänkbar.

Emellertid satte sig general Sköldebrand i spetsen för Mörnerska hussarerna. När Svenskarne kommo de danska ungefär 1000 alnar nära, började de sistnämnde att med rundkulor aflossa kanonelden, riktad mot Mörnerska hussarerna.

Fienden hade laddat med drufhagel; elden var på trettio alnars afstånd från Danskarna; en af de högre regementsofficerarne, baron C., sårades svårt i högra armen, men icke destomindre försökte han att fortsätta ridten och uppmuntra truppen, men utmattad af blodsförlusten föll han af hästen, då ryttmästaren, baron Bergenstrahl i spetsen för sin sqvadron skyndade fram; en subalternofficer vid densamma träffades af en fiendtlig kula och föll död till marken.

— Hurra! — ropade på en gång generalen och majoren von der L.

— Hurra! — intonerade Bergenstrahl, hvilket som ett eko med hänryckning utropades utåt hela linien.

— Gören er skyldighet, gossar, för Gud, konung och fädernesland! — utropade Ragnar, då en kanonkula träffade honom i hjertat.

Hästen, svigtande under sin börda, nedsjönk med sin döda herre.

Generalen med den honom efterföljande sqvadronen inträffade på vägen, der kanonerna stodo, och nedhögg hela servicen.

De öfriga sqvadronerna flögo öfver vallarna.

En ung kornet fick sin häst skjuten och låg under den, då hans kamrat, som tagit en på fältet lössläppt häst, kom till hans biträde. Den unge mannen satte sig på det honom lemnade djuret och red i sporrstreck fram till generalen, utan sadel och utan hatt.

Ryttmästaren R—z vid karabiniererna såg standarjunkaren vid sin sqvadron dödskjuten och standaret falla till marken; han kastade sig af hästen, upptog det och förde detsamma till affärens slut.

Utgången af denna strid känna vi; segren tillhörde Svenskarne, och på kronprinsens anhållan tilldelade Carl XIII Mörnerska hussarregementet tvänne med Svärdsordenstecknets stora kors broderade standarer, att föras under stor parad, med underskrift:

För den 7 December 1813 vid Bornhöft.

Vid Segebergs kyrka den 9 December begrofvos med militärisk honneur de på ärans fält stupade krigarne.

Det var just i solnedgången. Allvar och dysterhet tecknade sig på alla närvarandes anleten, och såsom stoftet nu doldes i jorden, rotfästade sig minnet af denna sorgligt högtidliga stund i mången kamrats hjerta.

Ceremonien var slut och klockringningen, enligt plägseden i de aflidnes fädernesland, började ånyo, då en resande officer i detsamma körde förbi. Han stannade plötsligt, steg af och frågade en svensk underofficer, som slutit sig till det nu ifrån grafven vandrande tåget:

— Hvem har man begrafvit?

— Ryttmästaren baron Bergenstrahl och kornet C.

— — — — — — — — — — —

Skymningen hade redan inbrutit; vid den nyss igenkastade grafven stod vännen och brodren.

Nu närmade sig en annan krigare platsen.

— Hvem är här? — frågade honom en obekant röst.

— Den aflidnes broder!

Den främmande gick närmare.

— Löjtnant Nordensvärd, Bergenstrahls svåger?

— Är det ryttmästar * *? — frågade Henrik.

— Tvänne bref, ett guld-ur och varma helsningar har jag att öfverbringa er från min tappre, saknade kamrat. Bergenstrahl var högaktad och värderad af sina förmän, älskad af sina kamrater och tillbedd af sina underlydande. Många uppriktiga tårar hafva i dag runnit vid de bäda ädla krigarnes grifter! Frid vare öfver deras stoft!

Efter slaget vid Bornhöft blef från den 15 December 1813 till den 6 Januari 1814 ett stillestånd afslutadt mellan Sverige och Danmark.

Nordensvärd, begagnande sig af den korta vapenhvilan, begärde genast permission, och nyss, snart sagdt, tillfrisknad efter en häftig sjukdom, trotsade han årstidens och den föränderliga väderlekens obehag, samt öfverreste till Sverige med den deremellan och Danmark tvänne gånger i veckan seglande postjakten.

Han längtade till den sörjande systern; hans hjerta bjöd honom, att, om ej skänka tröst, åtminstone genom sitt varma deltagande låta den unga, hårdt pröfvade qvinnan förstå att hon ej förlorat allt, när en öm, trofast broder återstod henne.

Men han reste icke ensam. I Kiel hade han träffat Max Osbahr, och denne var ej sen att antaga vännens förslag, nemligen det att blifva honom följaktig på resan.

Max lyckades ock att under det för Preussarna äfven afslutade stilleståndet *) erhålla en kort permission.

Ehuru vintren redan visat sig i åtskilliga trakter af Sverige, var dock sjöfarten ännu obehindrad; efter en temligen snabb, men besvärlig resa till både sjös och lands, fingo de den 25 December, klockan 6 på morgonen, Dahla och dess omgifningar i sigte.

---

*) Preussarne hade ej afslutat något stillestånd, och beder förf. om ursäkt för sina små afvikelser.

XVII.

En öfverraskning.

Våra unga herrar hade rest hela natten, och under resan inomlands färdats dels på vagn, dels på släda, och begagnade nu slutligen detta sednare åkdon, då vägen krökte sig förbi Warnhems kloster, från hvars fönster tusentals ljus glimmade; från den mörka himmelen föll snön i stora flingor; det var fullkomligt urväder.

— Nu, Gudskelof, ha' vi hunnit så långt, — sade Henrik, — och ett underverk att vi i mörkret hittat vägen.

— Sulle vi ej det? — inföll skjutspojken, — vi ä' ju i kända landet; jag sulle i sömnen, om så vore, kunna hitta den.

Från templet ljöd melodien på en bekant Julpsalm.

— Henrik, mig fattar ett begär, — sade Osbahr, — att ännu en gång öfvervara en Julotta i detta gamla, kära tempel.

— Du kan ju gå af här, om du vill, men jag längtar fram.

Osbahr steg af vid kyrkan, och medan Henrik fortsätter vägen fram till Dahla, följa vi honom in i det göthiska templet.

Han träder inom stora dörren; anblicken af den rikt upplysta dômen synes honom så skön, att han häpnande tager ett par steg tillbaka. Tvänne å ömse sidor dubbla pelarrader gå ända fram till choret, hvars runda cirkel är liksom garnerad med mellan fönstren utskjutande små kapell, griftvårdar öfver aflidne utmärktare personer.

De höga, tjocka pelarne ega en ljusgrön färg *), det är ingen menniskohand, det är tidens, som öfverstrukit dem med densamma.

Huru långt bort han än står, igenkänner han den unga qvinna, som sitter i en liten till venster i rak linea utmed choret varande bänk.

Han smyger sig fram och ställer sig mellan tvenne pelare, så att han kan se utan att ses.

Det trettonåriga barnet, honom så kärt, har utbildat sig till en nittonårig mö; en liten svart hatt betäcker det guldlockiga hufvudet; hon synes honom skönare än någonsin; stora tårar droppa, utan att en enda muskel rörer sig i hennes ansigte, på hennes bok, han tycker sig se en engel fira sin jul. Slutligen uppstiger på predikstolen hennes far, hvars sällsamma föredrag aftorkar hennes tårar; nu vänder hon händelsevis blicken åt pelarne, mellan hvilka Max har dolt sig; hennes rörelse med hufvudet kommer en annan att vända sina ögon åt samma håll.

Nu först varsnar Max Gabriel som sitter i bänken midt emot Ursula; och han upptäckes nu af dem båda.

Max förändrar ej ställning; han ger akt på hennes minsta rörelse, märker huru det förut snöbleka ansigtet öfverdrages af den skönaste rodnad, som åter bortsopas för att lemna rum för den förra hvita färgen. Mekaniskt lutar hon ansigtet mot bänkkanten och det är honom omöjligt att nu längre kunna se en skymt af dessa älskade drag.

Prosten P. gör som vanligt ganska vidsträckta utflykter från sitt ämne. Han talar om slaget vid Leipzig, om huru svenskarna utmärkt sig under det pågående fälttåget, den välsignelse Gud skänkt åt deras vapen, om Napoleon, om kometen, som år 1811 och 1812 syntes i Sverige, huru allmogen trodde att den betecknade missvext och krig, då han sökte förklara att väl det förra, genom naturlagarnes gifna bestämmelse kunde vara möjligt, men att det senare egde endast rum i vantron m. m.

---

*) Lärer vara verkliga förhållandet.

Hans åhörare, vana vid dessa fria afvikelser från ämnet, höra utan att höra, och Max, som i Tyskland hört många förträffliga predikanter, kan ej hindra sig, att oaktadt ställets helgd, draga på munnen.

Gudstjensten är slut. Just som Ursula står i begrepp att träda utom kyrkdörren, känner hon en hand lätt fatta tag i hennes pelis, och hör en röst sakta men tydligt säga:

— Ursula!

Nu hör hon en annan i hennes öron skärande röst infalla:

— Jag tror Ursula förnyar en gammal bekantskap. Men hvart fa... — han hejdar sig — hvarifrån kommer du Max?

— Goddag broder Gabriel! — svarar Max vänligt, tagande hans hand. — Om du ämnar dig hem till Dahla, så gif mig rum i din släda!

— — — — — — — — — — —

Man föreställe sig gamle Hertz's och hans hustrus förvåning, när Henrik juldagens morgon träder in i salen, hvarest de med sorgen i hjertat, tänkande på sin Adèle, sitta vid kaffebordet.

Men han gifver sig knappt ro att mottaga deras omfamningar, har knappast tid att säga ett vänligt ord till sin gamla Benedikta, som i sin förtjusningsfeber är hardt nära att klämma ihjäl honom.

— Hon vet det väl redan? — frågar han.

— Ja, hon vet det! — Fru Althea suckar djupt.

— Drick en kopp varmt kaffe först, — ber Eva, — det behöfver du, som rest hela natten!

— Är hon vaken, så måste jag först se henne.

Adèle ligger ännu; man har redan underrättat om brodrens ankomst.

På hennes arm hvilar hennes barn; Henrik återhållande sin rörelse, sätter sig på sängkanten, lutar sig öfver henne, tryckande en kyss på hennes läppar. Adèle känner en tår falla på sin panna, det var Henriks.

Hon gråter icke, men hennes kind eger samma färg som örngottet, mot hvilket den hvilar.

— Du är förunderligt stark, Adèle!

— Är jag? — säger hon, konvulsiviskt tryckande hans hand i sin ... Så god du var som kom! ... Har du nyligen sett honom?

— Ej sedan i Oktober, då jag var sjuk ... för menskliga ögon var jag då min upplösning närmare än han.

— Om jag ändå fått en helsning ... en rad ...!

— Det har du, Adèle.

— O, gif hit, gif hit! — Ur sin ficka tar han brefvet och ger henne. Förgäfves söker hennes darrande händer att bryta förseglingen, då Henrik hjelper henne. Under många afbrott genomläser hon brefvet; slutligen utbrister hon i gråt.

— Ack, huru godt det kännes! — Och hon för handen mot sitt beklämda hjerta.

Henrik visste att:

"Den första tröst härnere, är dock den att gråta ut."

och besvärade henne icke med några trösteord. Det var vackert att se huru hans manliga hjerta förstod att behandla hennes qvinliga.

Han gret med henne, ingick i hennes bekymmer, gjorde rättvisa åt den bortgångnes förtjenster, samt berättade åtskilligt som förefallit under deras då och då under fälttåget ögonblickliga sammanvaro. Slutligen gaf han henne uret, som hon med hänryckning förde till sina läppar, mot sitt hjerta.

— Henrik, huru väl gjorde du icke att du kom! — hviskade hon många gånger. — Det är så ljufligt, — sade hon med eftertryck, — att tala med dig!

— — — — — — — — — — —

Henrik hade icke omtalat att Maximilian var i farvattnet. I ett af de föregående kapitlen hafva vi omnämnt att fru Appolonia föreslagit att Ursula skulle tillbringa helgen på Dahla. Hon hade kommit dagen före julafton, och Gabriel hade erbjudit sig att på morgonen kuska för

henne till kyrkan. Som detta anbud skedde i archiaterns och hans frus närvaro, vågade hon icke vägra att mottaga hans artighet.

Klockan hade nyss slagit 9, då familjen, samlad i öfra förmaket, nyss hade hört den vördnadsvärde husfadren föreläsa predikan. Hans lilla auditorium utgjordes af hans hustru, Eva — Henrik satt hos sin syster, — samt Marianne Osbahr, som hindrad af en obetydlig opasslighet, ej bevistat julottan.

Just som Hertz sade ett andaktsfullt "Amen," hördes bjällror; Marianne såg ut. — Ursula är ej med ... det är en herre i stället. Ack, ack, ack! — Hoppande slog hon ihop händerna. — Max! — utropade hon och i ett språng var hon utom dörren och ned för trapporna.

— Är flickungen tokig? — undrade fru Althea.

— Pass på att Max gjort Henrik sällskap, och stigit af vid kyrkan? — sade Eva profetiskt.

Man hann ej göra några invändningar förrän den unga preussiske officeren, ännu vackrare om möjligt, än han för sex år sedan var, steg in till de med öppna armar stående fosterföräldrarna.

De båda gamla omfattade honom nästan på en gång; än trycktes hans till gubbens, än till gummans hjerta; Marianne stod några steg ifrån dem, väntande på en ny omfamning. Den lilla flickan med glädjetårarna i sina ögon var nästan svartsjuk.

— Min käre lagerkrönte, herrlige gosse, — utbrast Hertz, — all den smärta vi för din skull haft, är glömd. O, slå dig ned hos oss ... blif svensk medborgare!

— Förlåt mig! — bad Max.

— Du har ju ingenting att bedja om förlåtelse för, — inföll gumman, — var det underligt att du gick när din mor ropade!

— Med all den sonliga vördnad jag är skyldig min mors minne, — sade Max rörd, — skulle jag vara mera än lofligt otacksam om jag ej både högt och inom mig erkände, att jag var skyldig er båda lika mycket, — han kysste deras förenade händer; — om ej mera, — tillade han sakta, — än henne. Och eder godhet sedan, att lyssna till den bön, som jag, troende mig sjelf stå vid

grafvens brädd, till eder framförde, att äfven blifva föräldrar för denna värnlösa flicka! — han visade på Marianne. Nu smög hon sig till hans sida. Hjertligt omfamnade han henne, sägande: — Måtte du kunna motsvara all den välvilja och alla de omsorger, för hvilka jag är säker att du är ett föremål!

— Godt att vår lilla Marianne trifdes hos oss! — sade med sin vänligaste ton fru Althea.

— Jo, det gör jag visst! — inföll Marianne, — alla äro goda mot mig.

— Men hvart tog Ursula vägen? — frågade Eva.

— Nu inträdde Gabriel med en högst besvärad min; hans mörka blick såg efter vanligheten ned i golfvet.

— Ursula cederade artigt sin plats till Osbahr? — svarade Gabriel, som hört Evas fråga.

— Det hade icke behöfts, — sade Max, — ty jag bad att få stå bak på meden af släden.

— Jag undrar icke på att du höll så mycket af Ursula, Max; ty hon är för söt, — sade Marianne. — Efter jul får jag gå och läsa, och då får jag så ofta se henne. Hon är alldeles förtjusande! — tillade med barnslig hänryckning den lilla, lifliga flickan.

Emellertid hade man något sansat sig efter den stora öfverraskningen, och man kunde ej misstaga sig på den sorgsna anda som genomgick familjen.

Fram på eftermiddagen inträdde den unga, i djup sorgdrägt klädda enkan; hon hade, som det den tiden brukades, ett kammarduksklädе med tvenne bakåt lagda snibbar, fästadt öfver sitt hufvud; hon var nästan skön, oaktadt att spåren efter de i dag, för första gången efter hennes sorg gjutna tårarna, syntes på hennes ansigte.

De närmaste grannarne, Ragnars farbror, lagman Hertz från Wäsby och prosten P., alla med familj, samlade sig. Adèle satt tyst och sluten i ett soffhörn, då hennes mans slägtingar just uppslogo läger ikring henne.

— Kära barn lilla! — yttrade i sin välmening gamle baron. — Dö skola vi alla; om du gret blodstårar, kommer han ej igen ... du måste tänka på hvad du är skyldig dina omgifvande!

— Och tänk huru lycklig han är! — inföll friherrinnan.

— Ja, söta du, det är han visst, — instämde deras dotter Stassa, hvilken gret några hjertliga tårar i det hon smekte prostinnans lilla mops, som hon hade i sitt knä. — Minnes du huru det står i den vackra visan: "Väg din förlust emot hans säkra vinst."

— Och så lemnar han dig icke på bar backe, — menade baron; — tror intet lagmannen, — sade han till archiaterns brorsson, Melker Hertz, — att Ragnar Bergenstral lemnar en 40,000 banko efter sig.

— På juldagen brukar man icke hålla bouppteckningar, — sade lagmannen något kärft!

— Åh bevars, tag ej illa en så enkel förfrågan... föreställ dig min söta Adèle, i hvilken tryckande belägenhet kaptenskan S***s befinner sig; hon har ock nyss blifvit enka, och har åtta barn och precist lika mycket som det nu är på min hand; det vill säga intet!

— Ack ja, min sötaste vän, det kunde vara mycket värre! — inföll friherrinnan.

Alla dessa stående fraser, födda af välmeningen eller likgiltigheten, susade som de i luften försvinnande ljuden, förbi hennes öron.

Hon hade gått ut i förmaket endast för att ensam i sitt rum slippa mottaga ett besök af sina slägtingar, som hon fruktade då skulle bli ännu långvarigare; men slutligen uttröttad af detta pladder, aflägsnade hon sig, i det hon på sin broder kastade en bedjande blick, som sade: "Följ mig!"

— Hvad karlar i allmänhet äro oömma! — sade med en sentimental ton Appolonia till lagmanskan Hertz, — hörde du icke, Heloise, allt det tomma prat, som baron nyss besvärade den unga enkan med?

— Ja, men jag hörde tvenne fruntimmer instämma i samma språk.

— Ack, hvilken vacker sed var det icke när likena brändes och qvinnorna kastade sig på sina mänsers bål och dogo med dem!

— Mamma! hör mamma huru lärd den prostinnan

är, — sade Stassa. — Ack om jag kunde, om jag visste så mycket.

— Jag hoppas, — svarade modren med en viss stolthet, — att du tar dig rätt godt ut, med hvad du kan och vet!

Nu satte sig Stassa bredvid prostinnan.

— Men min bästa prostinna, huru är det möjligt, att intet äldre än prostinnan är, ändå hunnit lära sig så mycket; om jag blefve hundra år, kunde jag intet lära mig hälften. Hvad det der var vackert med hustrurna som kastade sig på sina mänuers bål. Men för all del tala ej om det när Adèle kommer in igen, — hviskade hon, — ty då kan hon hitta på detsamma.

— Han är ju redan begrafven! — erinrade prostinnan.

— Hon kunde taga in förgift i stället!

— Mig synes mythen om Baldur och Nanna särdeles rörande, — återtog Appolonia.

— Ack, berätta, berätta! — bad Stassa.

Och nu berättade prostinnan den bekanta mythen, och såg åt alla håll om herrarne skulle märka huru kunskapsrik hon var.

Samlingen, ehuru icke stor, var dock tillräcklig för att tillåta en och annan tête à tête.

Gabriel hade med diplomatisk skicklighet afvändt hvarje tillfälle för Ursula och Max att enskilt samtala med hvarandra. Men lagman Hertz kallade honom till ett enskildt samtal, just då hon tillika med Marianne och de båda barndomsvännerna voro i den innanför förmaket belägna sängkammaren. Instinktmessigt aflägsnade sig Marianne.

Max satte sig bredvid Ursula i den lilla soffan.

— Ursula! sex år är en lång mellanrymd.

— Ja, — svarade Ursula med sänkt blick.

— Är du missnöjd med mig?

— Hvad anledning har du till denna fråga?

Hans blick fäste sig på hennes hvita hals, men den fann ej det svarta band han der sökte.

— Jag trodde jag skulle dö, — sade Max med stadig ton, — jag skickade dig genom Henrik, som jag vet

du håller af som en broder, en biljett och en medaljong . . .

Ursula rodnade flyktigt.

— Jag mottog både det ena och det andra som minnen af en barndomsvän, som jag då fruktade att förlora.

— Ja Ursula, vi voro vänner som få det varit, — sade han med de sänkningar och höjningar i rösten, hvilka en häftig sinnesrörelse vanligtvis föranleda, — och Ursula, äro vi det icke än . . . Ja, det var mest för din skull, som jag blott för tvenne dagar sedan, ty i öfvermorgon måste vi fara igen, företog denna besvärliga resa. Jag älskar alla här som föräldrar och syskon, och jag har ju äfven en syster här, en liten stackars värnlös varelse, som goda menniskor förbarmat sig öfver; men hade det ej varit för att se dig, hade jag väntat till sommaren; — han tryckte hennes händer mot sitt hjerta, till sina läppar. Dörren var öppen, men de sutto så att ingen kunde se dem.

Våldsamt klappade Ursulas hjerta. Hon bibehöll fortfarande tystnaden.

— Ja, Ursula, du är mig af alla kärast på jorden!

— Max! — och med en på en gång forskande och förebrående blick såg hon upp till honom.

Han såg klart och trofast in i hennes öga.

— Jag vill veta hvad det frågtecken betyder, som jag läser i dina ögon?

— Jag vet ej om jag skall säga det.

— Du måste säga det . . . förr Ursula, hade vi allt gemensamt; aldrig något doldt för hvarandra? Mins du hur jag lärde dig gå skridskor på den tillfrusna sjön; — han såg ut åt den samma — huru jag med mina skridskor skar ditt namn i isen, och huru du skulle försöka att med dina skära ett M, men det gick icke . . . och när din mor dog var jag den enda som förmådde trösta dig, — så som du mig, när jag förlorade min bror — men säg, hvad ville du fråga?

— Du sade, att "jag ännu är dig kärast på jorden", men om ryktet är sannt, måtte väl någon annan vara dig kärare.

— Ryktet säger troligen att jag är förlofvad? — sade han kallt, men ingalunda öfverraskad.

— Ja, — svarade Ursula lågare, men med fast ton: — man har till och med från Berlin skrifvit att du är förlofvad med fröken Bülow?

— Det är ej sannt, — sade han, betraktande henne med sin vackraste, varmaste blick, — men jag vill ej dölja för dig, att jag tror — nu sänkte han rösten — att det dels berodde af mig sjelf att blifva det, och dels att jag kunnat älska henne om ej Ursulas bild för alltid fästat sig i mitt hjerta... hvarföre upphörde du att besvara mina bref?

— Jag har skäl att göra dig samma fråga

Max, af fruktan att väcka någon misstanke mot sin moder, bibehöll några minuters tystnad, slutligen återtog han:

— Ursula, jag har ej hem att bjuda dig... men jan känner att jag aldrig kan fästa mig vid någon annan qvinna... nog vet du om dessa känslor finna gensvar ditt bröst! Gör ej den invändningen att vi voro barn, när vi åtskiljdes; hvad mig beträffar, har min ömhet för dig, under dessa åren tagit en annan karakter, med ett ord, jag har icke sett någon qvinna, som gjort det intryck på mitt hjerta: som barnet Ursula... Hon är den enda, som jag vill och kan älska som min hustru.

Ursula kunde beherrska sina känslor, men deremot var det henne omöjligt, att när hon blef uppmanad säga sanningen, fördölja de samma.

— Nu har jag biktat mig... nu är det din tur. Jag beder dig Ursula! — Han höll båda hennes händer i sina. — Säg sanningen!

— Ja, hvarföre skulle jag förneka den? — sade med låg men tydlig röst, Ursula — du frågade nyss om dina känslor finna gensvar i mitt bröst och jag svarar: — ja! Hon rodnade icke nu, men hennes vanligtvis liljehvita ansigte, blef ännu blekare; hon såg först ned, men sedan med en öppen och trofast blick upp till honom! Jag blyges icke öfver min bekännelse! — tillade hon.

— Och hvarföre skulle du det, du hulda! — Vi hoppas på Gud och vet att han har lika mycket gifvit

som ogifvet! Öfver framtiden kunna vi ej bestämma, men väl öfver våra egna hjertan.

Dagen led till slut; de fremmande reste, men Ursula stannade qvar. Hennes styfmor hade sjelf föreslagit att hon skulle tillbringa helgen på Dahla.

— — — — — — — — — — —

Vi ha omnämnt den innanföre archiaterns arbetsrum, belägna helgedomen, på hvardagsspråket kallad: Sanctum sanctorum; ett stort rum, hvars väggar voro beklädda från golf till tak med skåp, mellan hvilka, platser voro lemnade för tvenne små hörnsoffor med sina bord och taburetter framför sig. De på längsta väggarna varande skåpen innehöllo bibliotheket, och de mellan fönstren, snäck- och medalj-samlingar, insekter och uppstoppade foglar. Längs utmed golfvet stodo bordsfötter, hvilka uppburo stora glaslådor, innehållande åtskilliga curiosa. På ömse sidor af dörren presenterade sig Buffon och Linné i Lebensgrösse; utmärkt väl lyckade statyer af vax.

Klockan var 10 på aftonen; de båda gamla och Henrik — Max hade nyss lemnat dem, — sutto i den ena lilla hörnsoffan.

— Huru kär surprisen än var, — sade fru Althea, — som ni gjorde oss, fruktar jag att ni båda två få plikta för den här resan.

— Huru så min mor?

— Intet var det särdeles förnuftigt att, sjuka som ni båda varit, du senast och farligast, företaga midt i vintren, en så besvärlig och lång resa, till både sjös och lands.

— Man är ej midt i vintren, — log Henrik, — förrän i medlet af Januari.

— Och en så lång resa blott för tre dagar! — återtog hon.

— Banna honom intet nu, mor lilla, och låt ej tanken på en möjlighet som med Guds hjelp ej inträffar, störa vår närvarande ro. Mig synes att det var vår Herre sjelf, som i vår bedröfvelse, skickade oss denna fröjd.

— Ja Ragnar, — suckade gumman, och den bedröfvelse hon i hjertat kände, tecknade sig på hennes anlete. — Stackars vår lilla Adèle, men hon tror på Gud, och när blott smärtan först tagit ut sin rätt, är jag viss om att Han i sin nåd, nog lugnar henne. Men att som baron Bergenstrahl i dag gjorde, sätta sig och predika för henne, vore, som man säger, att gjuta oljan i elden.

— Hvad Max blifvit för en vacker karl, — inföll Hertz, — jag är just stolt öfver honom; jag tyckte mig i dag se att barndomsvänskapen för Ursula, långt ifrån att förkolna, synes i stället ha öfvergått till en ännu varmare känsla. Men det ser ut som Gabriel sloge sina krokar åt det hållet. Jag förstår mig ej på honom, han är den enda af mina nu lefvande fosterbarn som i moraliskt afseende gör mig bekymmer.

— Men Ursula tål honom icke, — inföll fru Althea.

— Henrik teg, då Hertz inföll: — Du har varit inqvarterad i Gyllenburgs hus?

— Ja, — svarade lakoniskt Henrik.

Mannen är svensk.

Henrik bejakade äfven denna fråga.

— Och vet du hvem han är? — återtog den gamle, fixerande honom.

— Jo, just samme unge E., som du vet var mig så kär, och som deltog i den olyckliga sammansvärjningen.

— Hvilken anledning har far till denna förmodan?

— Först att namnet Gyllenburg har ett starkt syskontycke af E—s moders familjenamn, som var Gyllenborg, och sedan den tystnad du iakttagit i hänseende till allt hvad som närmare rörer honom?

Då Henriks svar uteblef, återtog gubben:

— Du tiger, Henrik?

Att säga en osanning var för Henriks, mer än vanligt öppna karakter, en verklig tortyr.

— Han kallar sig Gyllenburg, — sade han slutligen, — i anseende till allt som har gemenskap med hans fordna öden, sluten som en bok, och anser jag som en skyldighet, att respektera den anonymitet han sjelf önskar iakttaga.

— Hvarje ålder har sina drömmar, — sade Hertz,

— och åldern 73 — log han så mildt och vackert, — saknar icke sina! — Mor, — fortfor han, och såg på sin hustru, — Gud har ej välsignat vårt äktenskap med några barn, men vi äro dock icke barnlösa... Den här byggningen i förening med högra flygeln erbjuda för två à tre hushåll vårt eget inberäknadt, nog rymliga lokaler. Max är född i Sverige, och fosterlandet skall en gång, kanske snart nog, ropa honom tillbaka.

— Eller hans eget hjerta, — omvände Henrik meningen, — ropa efter fäderneslandet.

— Lika mycket; men han måste åter blifva vår! och då skall han med sin hustru, och du Henrik med din, — sade den gamle med ett af sina genomgripande tonfall, — bygga och bo här på vårt vackra Dahla... Medan vi lefva, går allt för gemensam räkning, och när vi lägga våra ögon tillhopa, skiften J barn utan tvister, utan gräl, mellan eder det lilla vi efterlemna.

— Det var ett grannt luftslott du timrade upp far! — svarade hans åldriga följeslagerska, läggande sin hand på hans knä. — När den ende Rättfärdige, — fortfor hon, — som någonsin funnits på jorden, egde en Judas bland de sina, skulle då vi svaga syndare bland dem vi fostrat, kunna påräkna en så stor enighet och kärlek, som fullbordandet af dessa illusoriska föreställningar förutsätter! Minns du icke hvad du nyss sade?

— Om Gabriel? — frågade Gubben.

— Ja, just så menade jag.

— Och minnes du icke huru ofta du upprepat detta skriftens språk: "Att Herren leder menniskornas hjertan som vattubäckar!" Månne icke hans hjerta ock slutligen skulle kunnas ledas till det som godt är!

Henrik tog godnatt af de båda gamla, som ännu dröjde en timma i deras lilla fridlysta helgedom.

— Althea, — sade Hertz, — Gyllenburg är utan tvifvel min käre Fredrik E., och jag ser på Henriks ansigte, att han gömmer hemligheten i sitt hjerta.

XVIII.

Fragmenter ur Fredrik Gyllenburgs lefnad.

"Tio år gammal, förlorade jag min fader, — skref Fredrik Gyllenburg i de fragmentariska anteckningar som han egenhändigt lemnade Henrik Nordensvärd" — och öfverstlöjtnant L., såsom dess mest aktade och bäste vän, blef då utsedd till min förmyndare.

Mina föräldrars sammanlefnad erbjöd den vackraste tafla af äktenskaplig enighet och kärlek, men var det dock en stridshandske som stundom kastades dem emellan, och som alltid af en af dem med häftighet upptogs, och denna stridshandske var: Gustaf III; min far i likhet med de flesta af landets aristokratiska familjer — med undantag likväl af dem som omgåfvo konungens person, — hatade honom, min mor, en Gyllenborg, en slägtinge till skalden, (en af Gustafs gunstlingar) egnade honom en enthusiastisk tillgifvenhet. Af min mor ärfde jag denna vördnadsfulla kärlek för min laglige konung; blott fyra år öfverlefde hon min far; de sista ord hon på sin dödssäng sade mig, voro dessa: "Akta dig för den minsta inblandning i politiska intriger! Frukta Gud, ära konungen och älska bröderna!" och just som det sista ordet slocknade på hennes läppar, utslocknades äfven hennes lefnadsljus.

Jag förbigår denna min första, rätt bittra sorg... Jag kom, en fjortonårig gosse, i L:s hus. Om ej den vördnadsvärde lärare, för hvilken jag har att tacka för hvarje ädel tanke, som sedan dess funnit herberge i min själ, der stått vid min sida, hade jag i detta mitt nya

hem känt mig olycklig. Året derpå blef jag, ehuru blott 15 år, student, och bodde i Upsala hos denne ädle man, hvilken då nyss gift sig med en syster till brodren af den qvinna, som sedermera blef mitt lifs följeslagerska.

Denna frändskap, som han troligen tillochmed i denna stund icke känner, var jag då långt ifrån att ana.

Vid denna tid bildade sig en liga mot konungens person; af din fosterfader har du troligen hört en detaljerad berättelse om densamma. Min förmyndare var med i komplotten ... R**, H. och Ankarström egde sina sammankomster i L**s hus; mitt rum, (då jag under ferierna vistades på hans (L**s), egendom, belägen vid Mälaren), var genom en tunn vägg skildt från det, hvilket de valt till lokal för sina öfverläggningar, — hvart ord som der talades nådde mina öron.

Jag hörde, ryste och teg; jag vågade icke förtro mig till någon. O, om jag hade gjort det till Hertz... Jag föll på mina knän och bad Gud att Han skulle hindra det ondas framgång. Våren 1792 läste jag till Herrans Heliga Nattvard. Ringa var den möda som religionens tjenare på den tiden egnade åt sina unga skriftebarn. Hvar tid eger sitt skaplynne, sina onda och sina goda sidor. Den gammaldags fromhet, som under föregående tidehvarf utmärkte svenska folket, hade under Lovisa Ulrikas och hennes sons tid förlorat sin färgglans.

Att i sällskap tala i religiösa ämnen, ansågs stridande mot goda tonen. Men liksom under ett missvext-år, icke alla ax äro tomma och sakna must, finnes äfven under lättsinniga tider, en och annan man, som på ett hälleberg byggt sin tro, den ingen rubbar. Och som en dylik vacker afvikelse från den allmänna då rådande lättsinnigheten, så i trossatser som lefnad, framställde sig archiater Hertz. Han hade i mitt bröst inplantat en religionskänsla som väl stundom varit afkyld, men aldrig förkolnad. — Och tro mig, utan denne stödjestaf hade jag längesedan fallit så djupt, att ej upprättelse varit möjlig.

Blott tvänne gånger läste jag för presten i församlingen, en visserligen oförvitlig man men utan presterliga gåfvor. Bland de frågor han till mig framställde var den:

"om kungen var min nästa?" *). Men icke destomindre var jag rörd och lifvad, och Söndagen före den olyckliga dagen då skottet träffade konungen, begick jag för första gången Herrans Nattvard.

Ransakningen företogs genast; alla i brottet delaktige upptäcktes; som jag vistades i en af de sammansvurnes hus, måste jag till följd deraf att jag redan begagnat salighetsmedlen, äfven inställa mig inför rätten. Jag kunde ej förneka det jag var medvetande af brottet, och på denna grund blef jag, en sjuttonårig yngling, förvisad från mitt fädernesland.

— — — — — — — — — — —

Detta var första såret, som träffade ynglingen, hvilken nyss inträdt på verldsbanan. Jag tillbakahåller mina anmärkningar öfver rättvisan af denna dom.

Ingen utom min oförgätlige lärare uträckte handen till den värnlöse ynglingens försvar. Han sökte och vann tillträde till den då allrådande ministern baron Reuterholm, men måste gå utan ringaste hopp; han ville framtränga ännu längre, nemligen till hertigen sjelf, men det förnekades af Reuterholm.

Hösten år 1792 lemnade jag för alltid, tillika med H., L** och ännu flera, mitt fädernesland. L** blef på samma gång förlustig sin förmögenhet, och naturligtvis, jag som hade mina penningar hos honom, förlorade äfven det lilla jag egde.

Lagen vårdade sig icke om att försvara den landsflygtiges rätt. Några månader senare dog L** i Köpenhamn. Vid sjutton års ålder befann jag mig nu i ett fremmande land, utan vänner, utan stöd.

För mina år egde jag temligen grundliga studier, och dessutom ett esthetiskt sinne; jag egde anlag för målning, för musik m. m., och hade redan i Sverige något idkat dessa fria konster; som späd gosse roade jag mig

*) En sådan fråga tillställde en prest i 18:de århundradet ett skriftebarn.

att rita figurer på hvarje papperslapp jag öfverkom, och hade jag en särdeles lycka att träffa likheter. Ännu eger jag qvar en profil som jag aftagit af min mor.

Ehuru sjelf i bekymmersamma omständigheter, visade mig dock min förmyndares enka, godhet och välvilja. Under den tid jag i Sverige vistades i hennes hus, var hon ofta sträf och frånhållande, men kännande i sitt hjerta att hennes man dragit mig med sig i olyckan, var hon nog rättsinnad för att i sin mån söka visa mig ömhet och deltagande. I början skref jag till archiater Hertz, men en händelse inträffade, genom hvilken jag sjelf dömde mig ovärdig till denna brefvexling.

Fru L** egde en bekant, hvars bror var handlande i Altona; genom sistnämnda frus bemedling kom jag som kontorist till denne man. På mina lediga stunder sysselsatte jag mig med målning, i synnerhet porträttering, hvarigenom jag förtjenade mig mången handpenning. Alla Lördags- och Onsdags-eftermiddagar tog jag lektioner i språk, musik m. m., och jag inskränkte min nattro till få timmars hvila, då jag i stället läste, arbetade samt dels underhöll, dels förstärkte mitt lilla kunskapsförråd.

Min principal var en hård man; en af mina kamrater hade, för att hjelpa sin gamla mor, anropat honom om förskott på sin lön, men blifvit nekad; jag hade just då ett porträtt under arbete, men inga penningar i kassan; jag undanstjäl nycklarna till hans kassaskrin, tar en louisdor, men tre dagar senare, då porträttet var färdigt, ersatte jag den stulna penningen.

Men emellertid röjde en tillfällighet att jag varit den brottslige. Herr ** var gift med en sannt christlig qvinna; genom hennes kärleksfulla förböner hos sin make, inskränkte han sitt straff till att gifva mig mitt afsked. Hennes man ovetande, gaf hon mig tillfälle att återvända till Köpenhamn, hvarest jag som elev ingick vid målare-akademien, och på hennes bekostnad uppehöll jag mig derstädes ett helt år.

Välsignelse öfver denna ädla qvinna; hon har flera år hvilat under jorden, men ej glömmes hon någonsin af den som ofvan den samma mången gång vandrat sig trött på dess ojemna marker.

En förunderlig ödets skickelse öppnade nu för mig en helt ny bana: der grundstenen lades till min mångåriga husliga lycka.

Mot slutet af förra århundradet, anlades i Christiansfeld i Norra Schleswig, ett Herrnhutiskt institut, hvarest lika mycken ordning som menniskokärlek och sedlighet var rådande. Denna stiftelse egde i likhet med hvarje annat menniskoverk, sina brister och ofullkomligheter, men de goda resultaterna deraf voro dock vida öfvervägande. Det fanns ej någon lärogren, ej någon skön konst med undantag af dans, i hvilken ej undervisning bibringades.

Gossarna voro helt och hållet skilda från flickorna, och endast i kyrkan hvarje Söndag, hade de tillfälle se hvarandra. Bröder och systrar hade tillåtelse träffas på deras födelsedagar, men icke oftare. Portar och dörrar lästes aldrig, och det oaktadt kunde man icke uppvisa något exempel hvarken af stöld eller osedlighet.

Sättet att tillvägabringa äktenskapen, var en af de få skuggsidorna; dessa skedde alltid genom lottning. Vid detta institut blef jag för gossarna anställd som lärare i musik och målning. Jag var då endast 18 år gammal.

Jag var lika skild, som mina elever, från allt umgänge med det täcka könet. Men hvarje Söndag såg jag i kyrkan en ung flicka, som genom sitt älskliga utseende, ådrog sig min uppmärksamhet.

Slutligen fick jag genom en af ynglingarna, hvars syster vistades i flickornas institut, veta, att det var en svenska, en fröken Nordensvärd; öfverstigandet af den chinesiska muren var ej mera outförbar än ens en tanke på möjligheten att öfverträda de vid institutet en gång fastställda stadgarna. Det närmade sig snart till nämnde ynglings födelsedag, då han för andra gånger under årets lopp skulle få träffa sin syster. Jag tänkte en minut att genom honom, medelst förskaffandet af en biljett till min vackra landsmanninna, göra mig känd af henne, men jag insåg genast de allvarsamma följder, som en dylik oförsigtighet ovedersägligen måste åstadkomma. Att träffas vid in- eller utgången till kyrkan var lika omöjligt; ty karar och fruntimmer utgingo från hvar sin särskilta port.

Tvenne år förflöto på detta sätt. Hon, å sin sida, hade bemärkt mig; jag kände att mitt hjerta för lifstiden var fängsladt vid henne; nödvändigheten för mig att innesluta denna känsla inom eget bröst bidrog till dess underhållande.

Emellertid inträffade en vid Christiansfeld märklig tidpunkt, den till äktenskap brukliga lottningen. Den vildaste förtviflan bemäktigade sig hela min inre varelse. Jag beslöt att rymma, och hade i och för detta äfventyrliga företag vidtagit åtskilliga mått och steg.

På förmiddagen skulle lottningen försiggå och till följande natt hade jag utsatt timman till min flykt.

Men man föreställe sig min och hennes öfverraskning, då min lott bestämmer Elisabeth Nordensvärd till min — hustru.

Jag var tjugo, hon sjutton år; vi hade under dessa två år ej utbytt ett enda ord med hvarandra.

Men denna dag tillät man oss att, i en af de vidsträckta trädgårdarna, gemensamt företaga en promenad. Det var en Juli-dag **1797**. Det var icke allenast sommar i naturens rike, utan äfven i mitt lif. Jag tyckte mig förflyttad till ett högt berg, från hvars spets jag såg ett Paradis utbreda sig för mina fötter, och detta paradis skulle tillhöra mig.

Timmarna förflöto som minuter; huru mycket hade vi icke att meddela hvarandra; jag öppnade för henne hela min själ, sade henne, huru hon under dessa tvenne år uteslutande beherrskat mitt hjerta, och tillskyndades mig den outsägliga, öfversvinneliga sällheten att se mina känslor besvarade, hvilket hon med rodnaden på sitt intagande ansigte tillstod.

Vi meddelade hvarandra våra öden; vi hade båda tidigt druckit smärtans kalk, och se här ett kort utdrag af min Elisabeths barndom.

— — — — — — — — — — —

Öfverstlöjtnant Nordensvärd, hennes far, hade varit gift tvänne gånger, den första, med en person af hans eget stånd, och den andra, med en fattig borgaredotter,

från en mindre stad; i första giftet hade han en enda son, din far, men ännu ung förlorade han sin första hustru och sörjde henne djupt och allvarligt. Hans mor, som härstammade från en tysk adlig slägt, hvilken på 1770-talet blifvit under friherrligt nummer introducerad på svenska riddarhuset, var äfven på denna tiden ryktbar för sitt börds-högmod, och påyrkade ständigt, det hennes son skulle fria till någon dotter af de högre familjerna.

Emellertid åtog sig den gamla adliga damen att som värdinna och husmoder vårda sin sons hus. Under en kommendering några år senare, passerade Nordensvärd en småstad, men insjuknade farligt: inqvarterad i ett bagarehus, mottog han af den derstädes varande unga, vackra dottren, den ömmaste vård; han tillfrisknade, men hade under tiden fattat för sin unga vårdarinna den lidelsefullaste och mest brinnande kärlek; inga löften, inga lockelser, försäkringar, eller utlagda snaror förmådde afvända henne från oskuldens och dygdens väg; och som hon verkligen besvarade hans kärlek, egde denna ståndaktighet en så mycket större förtjenst. — Slutligen öfvervinnande bördsfördomen, från hvilken icke han heller var fritagen, begärde han hennes hand; som han kände hennes finkänslighet, visste han att om hon egde någon aning om hans moders stolta sinne, skulle hon aldrig samtycka att blifva hans hustru. Till följe deraf dolde han för henne att han egde en mor; denna ovetande, lät han lysa alla tre gångerna och i största hast viga sig; efter vigseln underrättade han sin moder skriftligen om sitt förehafvande, bönföll om hennes förlåtelse, och bad henne med godhet emottaga hans maka, hvars värde han i de varmaste ordalag skildrade. I Nordensvärdska slägten befann sig ett familjesmycke, ett af orientaliska perlor dyrbart halsband, med ett lås, på hvilket vapnet i juveler var anbragt. Detta halsband hade gått i arf från son till son, och hade alltid varit den bröllopsgåfva, som förstfödde sonen gaf sin unga maka då han hemförde henne. Hårmattan, på hvilket det dyrbara sköldemärket hvilade, byttes alltid om i hvarje ny egares hand; en sägen gick i familjen, att detta halsband var en slags

amulett, som från alla olyckor skyddade henne som bar detsamma.

Knappast hade presten välsignat det unga parets förbund, förrän din farfar knäppte pärlbandet kring sin unga hustrus hals.

När mannen och hustrun anlände till sin egendom, voro den gamla damen och din fader försvunna.

Nordensvärd, som under vägen berättat sin hustru, det han egde en moder, och äfven anledningen till hans tystlåtenhet härutinnan, blef snart sagdt förkrossad. Alla efterspaningar voro fåfänga. Oaktadt den inbördes kärlek, som förenade de båda makarna, var friden försvunnen från deras hjertan och deras boning — Han sörjde sin son och sin moder, och hon sörjde öfver att vara en oskyldig orsak till hans själslidande.

Efter ett års förlopp, skänkte den värdiga, lidande, undergifna qvinnan lifvet till en dotter; en morgon när hon vaknade var halsbandet försvunnet från hennes hals. Man misstänkte det svärmodren hade någon hemlig agent på stället, hvilken under sömnen beröfvat dess egarinna klenoden. Långsamt gick tillfrisknandet för den unga modren; medan hon ännu låg, inträdde en finsk gumma, begärande allmosor; denna föregaf sig kunna spå, då fru Nordensvärd bad henne säga sin lilla flickas öden. Hon tog barnets hand, då hon skakande på hufvudet sade: "Åh det var ändlösa linier i den handen; den ena går så konstigt in i den andra, att hon stackars liten får mycket att genomgå innan hon kommer till ro . . . det ser ut som om något vore borttappadt, och förrän det kommer till rätta igen, blir ingen frid i er slägt. Om hon någonsin får det i sina händer, blir det bra för henne, men förr icke."

Innan fru Nordensvärd var kyrktagen, inträffade den olyckan att hennes man, som en dag gått ned till tröskverket, genom någon af honom begången oförsigtighet kom under detsamma, krossades och dog; hustrun förlorade förståndet; gamla friherrinnan återkom med sin sonson till fäderneslandet.

Hennes sinnesstämning blef alltid en oupplöst gåta för hennes omgifning! det enda vissa var att högmodet

var den känsla, som i hennes själ var den mest framstående; hon flyttade med sin sonson till Sverige, tog hand om affärerna, sålde den egendom, hvarest Nordensvärd lefvat med sin senare hustru, och köpte en ny possession i Westergöthland, hvarest man ej kände något om deras fordna familjeförhållanden.

Den vansinniga enkan och lilla flickan inlästes i ett af tornen på den antikt byggda egendomen. Detta torn innehöll tvenne mindre rum; en pålitlig sköterska anskaffades för de olyckligas räkning. Elisabeth säger det hennes mor emellanåt egde ljusa stunder; men äfven under de mörka, då förnuftets ljus var fördunkladt, var hon tålig och stilla.

Den stränga farmodren tillbringade likvisst hvarje dag tvenne timmar hos fångarna i tornet; och undervisade sjelf lilla Elisabeth i läsning, skrifning och handarbeten. Flickan fick hemta frisk luft dagligen när vädret det tillät, men på de mest afskilda ställen af parken, och man valde dertill alltid de stunder då folket var ute på arbete och då man kunde förmoda att ingen skulle träffa henne.

Slutligen förlossade Gud den tåliga korsdragerskan från sitt lidande. Hon blef jordfästad en sommarafton klockan 9; många underliga rykten gingo om den mystiska qvinnan i tornet, ty att någon der lefde och led, kunde ej betviflas.

Den förunderliga qvinnan öfverlefde ej länge sin martyr.

Ingenting i materielt hänseende fattades hvarken min svärmor eller min hustru; den gamla var i sitt umgänge med dem human och vänlig; men omöjligt kunde hon förmå sig att inför verlden erkänna en borgaredotter som sin sonhustru, och dennas barn som sitt barnbarn. Hon lät verlden genom dunkla, gåtlika ord förstå att det var en vansinnig varelse som doldes derstädes, samt att hon handlade enligt med sitt samvete.

Innan din farmor dog, tog hon det löfte af sin son, att aldrig öppet erkänna sin halfsyster. Vid denna tid gifte han sig med, efter hvad jag hört, en flicka af adlig familj, som lärer varit en syster till min älskade lärares hustru.

Tvenne år lefde Elisabeth inkognito i sin moders rum; vänligt och godhetsfullt bemött af sin bror och svägerska. Men emellertid kan du föreställa dig hvilken barndom min stackars hustru genomlefvat. Hon påstod sig sjelf icke veta, huru hennes lynne af naturen är; minnet af hennes olyckliga moder är en med törnen omgifven eternell, som hon är öfvertygad följer henne till grafven.

Emellertid beslöto hennes bror och svägerska att förmildra hennes belägenhet, samt sände henne till det i Christiansfeld berömda institutet. Hon var då tolf år; egande en snabb fattningsförmåga, gjorde hon hastiga framsteg, och hon föreföll sig sjelf som en fågel, hvilken ur buren släppes i en skön, löfrik lund.

Vid sin första nattvardsgång meddelade hon sin själasörjare en tekning af sin hänsvunna barndom. Hvad hon och isynnerhet hennes mor lidit, hade i hennes unga sinne qvarlemnat en bitter, för henne sjelf olycklig känsla.

Den prestman som beredde henne var en i ordets bästa mening andlig man, som föreställde henne det oriktiga och okristliga af denna sinnesstämning. Vid denna tid grundlades det hos henne sannt religiösa sinne, hvilket så skönt uppenbarar sig i hennes väsende, i hennes ord och i alla hennes företag.

När hon hunnit sitt sextonde år, upphörde hon att vara elev vid institutet, men blef i stället lärarinna, och när det behöfdes, äfven sjuksköterska. Man skulle kunna skrifva hela volymer om hennes stilla uppoffrande verksamhet derstädes, under detta sista år. Men det behöfves icke, ty som jag hoppas, är det af nåd uppskrifvet i himmelen.

Det var din fader, som fyra år betalade för henne vid Christiansfeld, och hon och jag hafva med oro och deltagande sport att hans vackra egendom såldes på konkursauction.

— — — — — — — — — — —

Under de tvenne år jag vistats vid Christiansfeld, hade jag besparat mina löner. Vi voro nu förenade,

men som tvenne fåglar måste vi flyga ut i verlden och söka en liten fläck der vi kunde bygga vårt bo. Jag längtade till den klassiska jorden, men hvar finna medel att verkställa denna resa? Vi reste först till Berlin; svenska dervarande ministern visade sin af olyckan förföljde landsman särdeles intresse; genom hans rekommendationer bereddes oss tillfälle att göra ressällskap med en tysk familj, som ämnade tillbringa tvenne år i Italien; jag skulle lära döttrarna italienska språket, i hvilket jag var temligen skicklig, och Elisabeth i allt öfrigt blifva deras lärarinna. Fritt vivres och fri resa för oss båda voro de betingade vilkoren. Bland många fördomar, egde man den tiden den: att det för personer af högre börd var förödmjukande att med arbete förvärfva sitt bröd. Vi bemöttes af denna familj som underordnade personer; till min stora blygd måste jag bekänna, att jag både mången het strid att härutinnan kämpa med mitt högmod, och blef jag merändels den öfvervunne. Men min englalika maka ansåg dessa bekymmer så obetydliga, att det icke lönade mödan att på dem kosta en suck.

— Ack, min vän, — sade hon, — äro icke de mera att beklaga än vi, som hafva en så dunkel, oriktig uppfattning af saker och ting.

I Rom träffade jag en landsman, som bar det namn jag måst aflägga, men han var af greflig, jag af friherrlig familj. Denne var en af de älskvärdaste personer jag någonsin sett i mitt lif. Om något menniskohjerta varit oåtkomligt för allt som kan rubriceras under namn af lidelse, var det han. Sinne för skön konst var hans herrskande böjelse. Sjelf både konstnär och konstdomare, lefde han så till sägandes i och för *de fria konsterna*. Skönheten var för honom det högsta, och urbilden af allt skönt var — *Gud*. Med kritisk blick följde och bedömde han hvarje artistiskt alster; men aldrig någon personlig bitterhet röjde sig i hans omdömen. Han var så till sägandes en öfverstepräst i konstens tempel, och huru trånadsfullt hastade jag icke dit, för att der emottaga undervisning, ... och min längtan tillfredsställdes. Han var min Gamaliel, vid hvars fötter jag satt och lyssnade till den vishet, som flöt från hans läppar.

I pekuniärt afseende hade han intet att gifva mig, men mycket i konstnärligt; huru matta voro icke nu i mina ögon de produktioner, som jag hittills med en viss sjelfbelåtenhet betraktade. I anledning häraf måste jag berätta en scen mellan min goda hustru och mig.

Jag hemkom en dag; en nyss fullbordad tafla, föreställande Psyche, som dryper olja på Amors skuldra, stod på min staffli; utan att säga ett ord, tar jag en pensel och öfverkorsar densamma. Elisabeth springer fram och rycker penseln af min hand.

— Hvad gör du? O, det är för sent... taflan är förstörd! — och hon föll i gråt.

Det var första gången jag såg henne gråta öfver hvad verlden kallar småsaker.

— Fredrik, Fredrik! har du förlorat ditt förstånd?

— Nej, min vän! — svarade jag, — jag har aldrig varit klokare. Taflan duger icke.

— Hvem har inbillat dig det?

— Öfverstepresten i konstens tempel.

— Han talar i fåvitsko, när han säger så. Denna tafla, tänkte jag, skulle bli mitt sällskap, när du mången gång nödgas vara skiljd ifrån mig.

Jag kysste bort hennes tårar, svarande:

— Jag skall måla dig en ny "Amor och Psyche," som tiodukbelt skall ersätta dig denna.

Efter ett års förlopp reste grefve E*** till Sverige; vi sågo hvarandra aldrig mera.

— — — — — — — — — — —

Vid denna tid skänkte mig min Elisabeth en dotter; hon bad att få gifva henne namnet Engel, hennes mors namn.

Min Engel född i Rom, förenar den mildhet som utgör det karaktersdrag vi tänka oss hos den nordiska qvinnan, med det enthusiastiska sinne som utmärker söderns döttrar.

Då Elisabeth första gången lemnade rummet efter Engels födelse, hängde i min attelier en ny i bronsram infattad Amor och Psyche.

Nu började bekymren lägra sig ikring oss; den familj, med hvilken vi följt till Italien, ville ej längre begagna sig af en lärarinna som var moder, förebärande att hennes tid ej tillät henne egna sig åt deras undervisning.

Elisabeth sade att de hade rätt och att hon ej hade skäl till missnöje. Rätt snart, under förevändning att barnen redan förvärfvat tillräckliga insigter i italienska språket, förlorade jag äfven min plats.

Min hustru fick bröstböld och led outsägligt. Der stod jag nu i ett annat främmande land, utan resurser till de minas försorg.

— Det är omöjligt, — sade Elisabeth, när hon såg mitt mod nära att duka under, — att Gud skulle öfvergifva oss ... han döljer sig blott i ett moln ... bäst det är, får du se solen skymta fram.

Så stark var redan då den adertonåriga qvinnan; — Jag begriper icke, Engel, — sade jag, — hvarifrån du får din styrka?

— Den hemtade jag vid altaret i Christiansfelds kyrka, när jag gick första gången till skrift, — svarade hon.

— — — — — — — — — — —

Jag målade porträtter för godt köp; skaffade mig kunskap om namnen på alla möjliga helgon, hvilka jag målade på små taflor, som jag sålde dels till klostren, dels till allmogen.

Jag arbetade nätter och dagar för hustru och barn. Elisabeth, hvilken i likhet med alla i Christiansfeld uppfostrade qvinnor, egde en ovanlig skicklighet i fruntimmersarbeten, förfärdigade blommor, i skönhet fullt ut jemförliga med de fransyska; som köptes af en och annan signora, för att med dem pryda madonnabilden i hennes bönrum.

En dag kom en konstälskare in i vårt yttre rum, hvars ena vägg pryddes af Amor och Psyche.

— Hvad vill ni ha för denna tafla, och jag gifver er det?

— Taflan är min hustrus, — svarade jag.

Konstälskaren var en Engelsman, och han upplade, utan att invänta hennes svar, en så ansenlig summa på bordet, att vi för ett par år egde vår bergning. Det sista halfva året tillbringade vi i Venedig och Milano, och året derpå i Schweitz.

Genom bekanta och deras relationer, erbjöds mig fri resa till Baden, om jag ville åtaga mig att lemna undervisning i svenska språket åt den blifvande drottningen i Sverige, Fredrika Dorothea Wilhelmina. Jag mottog det högst förmånliga anbudet.

— — — — — — — — — — — —

År 1802 lyckades jag att, efter många bekymmersamma resor fram och åter, vinna en stadigvarande plats som dekorationsmålare vid kongl. operan i Berlin. Jag var då tjugusju år gammal, min hustru tjugufyra.

Elisabeth, som äfven ville samla strå till vårt bo och föda åt vår unge, förfärdigade äfven här allehanda lyxartiklar, hvilka hos nipperhandlerskorna egde en ganska god afsättning.

Vi tillbringade tvänne lugna år, utan att något moln skymde vår lefnadshimmel. Men den mörknade snart, och den storm, som hängde öfver våra hufvuden, dröjde icke att utbrista.

En högt uppsatt person fattade en brinnande, lidelsefull kärlek för min hustru; jag förbigår de intriger han använde för att vinna sitt ändamål, och han lyckades så tillvida, att jag blef svartsjuk . . . Jag förlorade min befattning vid kongliga operan, men ej nog dermed; en afton, då jag promenerade "unter den Linden", såg jag tvänne med hvarandra samtalande personer, som jag ganska väl kände; jag hörde dem nämna min dygdiga hustrus namn, då den ena var nog oförskämd att högt stämpla detsamma med den svartaste fläck.

Jag bad om ett enskildt samtal med belackaren; en duell blef följden; jag sårade honom, som man då trodde dödligt, och de få vänner, som jag egde, rådde mig att fly till polska gränsen. De goda inkomster jag under

dessa tvänne sista åren egt, hade tillåtit mig samla litet penningar, nu vår tillflykt i nöden. Jag förändrade namn; vi nedsatte oss i staden Ostrolenka, närmast preussiska området.

Vår lilla Engel var då åtta år, och icke ens till namnet kände hon hvad smärta och bekymmer ville säga och ännu mindre deras betydelse. I anseende till sin ålder hade hon gjort temligen snabba framsteg, och hade tills dato endast haft beröring med sina föräldrar.

Vi hade gifvit hvarandra och oss sjelfva det löfte, att till hvad pris som helst undandraga och för henne dölja allt hvad som kunde störa hennes barndoms frid.

Men i Ostrolenka började bekymren att ännu ytterligare hemsöka den landsflyktiga familjen. Jag angreps af en lika invecklad som plågsam sjukdom, hvilken slutligen lade mig på sjuksängen. Inga ord kunna återgifva den uppoffrande ömhet, på hvilken min hustru under denna tid så väl i anseende till mig, som till mitt barn, afgaf de mångfaldigaste bevis.

I flickans närvaro fällde hon aldrig en tår, tvärtom försäkrade hon den lilla att min sjukdom icke var farlig; de stunder, som hon egnade sig åt Engels undervisning, anförtrodde hon mig åt en lejd sjukvårderska, men satt alltid då i rummet utanföre, lyssnande till min minsta rörelse.

Emellertid hade denna sjukdom medtagit våra tillgångar, och om ej en ljusning spridt sig på vår mörka horizont, hade vi snart måst taga påsen på ryggen och stafven i hand.

Våren 1805 mottogo vi ett högst oväntadt och öfverraskande besök af samme man, som jag trodde mig hafva förfogat till andra verlden.

Jag var ännu sängliggande, men vid denna underbara syn kände jag en lindring i plågorna, som jag ej på länge erfarit. Som resande passerade han vår stad, bad mig och min hustru högtidligen om förlåtelse, och med en rörande hjertlighet frågade han oss i hvad han kunde vara oss till tjenst. Mannen sjuknade i det hus vi bebodde; på sin dödssäng gaf han oss med varm hand ett i klingande mynt icke obetydligt kapital, som en slags

ersättning för de bekymmer, till hvilka han varit ursprungliga anledningen.

Fram på sommaren företog jag i min hustrus och min Engels sällskap en resa till Pyrmont. En mängd badgäster voro der församlade, bland andra, baron Sternberg med sin fru. Mannen, såväl som hustrun, voro slägt med min Elisabeth. Han var till nationen Svensk, men af den tyska friherrliga slägt, som din stolta farmor; han var gift med en infödd tyska, men af samma familj, som min hustru. Hennes far hade som helt späd ankommit till svenska Pommern, der han blifvit uppfostrad.

Sternberg tycktes vara en intressant och kunnig man, men hans friherrinna, egen och besynnerlig; emellertid fann min hustru behag för dem båda, och de erkände henne som deras slägtinge.

Elisabeth hade ofta hört sin moder i hennes både ljusa och mörka stunder sakna och begråta *sitt halsband;* redan första gången hon såg friherrinnan Sternberg varsnade hon det dyrbara pärlbandet kring den främmande damens hals och låset väckte isynnerhet hennes förvåning.

Hon lemnade oss sedermera den upplysning, att gamla friherrinnan Sternberg, under sitt vistande i Pommern, (dit hon med sin sonson begaf sig vid underrättelsen om sonens giftermål), till henne sålt detta familjesmycke för en betydlig summa. Som redan är antydt, hade troligen den högmögna damen, som var ursprungliga anledningen till min hustrus olyckor, låtit genom någon på sin sonhustru i Sverige spionerande trotjenarinna bortstjäla halsbandet, som hon lärer både hafva emottagit och redan försålt ett par dagar före underrättelsen om sonens död.

Elisabeth, som qvinnan i allmänhet, eger mot sin bättre öfvertygelse en viss böjelse för att hängifva sig under vidskepelsens och fördomarnas välde. Jag har knappast sett min goda hustru så upprörd, som vid anblicken af detta halsband. Jag tror icke att jag kunnat bjuda henne något i hela verlden, som skulle förmått att hos henne väcka en så liflig glädje. Det var hvarken smyckets

eller dess värde, som fängslade henne; men det hade dels varit hennes moders, det var — så trodde hon dock i sin fördoldaste hjertvrå — en amulett, som skulle från den, som egde detsamma, om ej afvända alla bekymmer, åtminstone värna från mången fara.

Men det stod icke i min makt att skänka det åt henne.

Min helsa blef förbättrad; mina vilkor hade genom den gåfva jag erhållit, blifvit goda. Jag återvände till Berlin, men blef der en kastboll för nya händelser.

— — — — — — — — — — — —

Jag kastar en slöja öfver de tvänne följande åren af min lefnad. Inblandad i politiska förvecklingar, måste jag lemna Berlin, sedan blef jag på de till utseendet mest grundade misstankar i en af Schlesiens större städer anklagad och häktad för ett mord. Min hustru följde mig, men lemnade min elfvaåriga dotter till ministern vid hofvet i Dresden, grefve Lichtenfeld. Man inbillade flickan att vi för en längre tid rest till den sydligaste delen af Tyskland. Gud var oss nådig (som han dock mot mig alltid varit). Den sannskyldige missgerningsmannen blef upptäckt och jag frikänd.

— — — — — — — — — — —

Under mitt irrande lif hade jag lärt känna grefve Lichtenfeld, en man af sällsynta naturgåfvor, men hvars karakter företer en mängd motsägelser. Han var gift, då han tog Engel i sitt hus; kort derefter dog hans hustru. Genom hans bemedling blef jag handsekreter hos konungen i Sachsen, hvilken befattning jag i anseende till mitt hypokondriska lynne och svaga helsa nedlade 1811. Vid denna tid tog Lichtenfeld afsked. Jag köpte mig en villa nära Leipzig, kallad Friedrichshütt, och ett hus i en af stadens förstäder; jag erhöll äfven en betydlig pension af

konungen i Sachsen, för hvilket jag hade att tacka Lichtenfeld.

Samma år (1811) reste grefve Lichtenfeld till Paris, då han bekände för mig sin kärlek för Engel och ville att jag skulle förbinda mig att åt honom, oåtkomlig för alla andra, bevara henne till hjerta och hand, tills han våren 1814 ämnade återkomma till Sachsen. Jag gaf intet löfte utan svarade blott: "om hon sjelf vill — endast med detta vilkor — samtycker jag till uppfyllandet af eder önskan.

Jag glömmer icke den blick, som besvarade dessa ord; efter några minuters tystnad sade han:

— Kom ihåg att jag har ert öde i min hand.

Jag häpnade vid detta svar.

Den pension, som lemnades mig, var vilkorlig; samma stund jag lemnar Sachsen, fråntages mig den. Genom kriget har jag förlorat större delen af min lilla förmögenhet, och för närvarande lefver jag nästan uteslutande af min pension.

Min hustrus känslor, när hon mottog *halsbandet*, i sin hand, äro omöjliga att beskrifva.

Nu ett ord till slut om grefve Lichtenfeld. Han är 37 år gammal, ett år yngre än jag, har en ståtlig figur och ett vackert, uttrycksfullt ansigte, han har starka passioner och en okuflig vilja.

Det finnes ingen på jorden, utom min hustru, som jag är skyldig en så varm tacksamhet.

Engel älskar honom, icke allenast med en dotterlig, men med en enthusiastisk tillgifvenhet. I grefve Lichtenfeld ser hon urtypen för en af chevaleritidens hjeltar. Hon kallar honom "mannen med det äkta riddarsinnet", och ehuru hon ej känner *allt* hvad han gjort för hennes far, vet hon dock att det är — *mycket*.

Jag lemnar allt i Försynen s händer; mitt tillf dig gifna löfte är orygglig, men dess följder kunna vi ännu icke beräkna.

Skulle jag, när jag blickar tillbaka på min förflutna lefnad, söka någon för densamma motsvarande bild, kan jag ej uttänka någon lämpligare än den af en trasslig härfva, hvars tråd man knappast kan finna. Vid morgonen af

mitt lif blef jag förvisad från mitt fädernesland, och som en landsflyktig har jag ock under dessa tjuguett år irrat från ställe till ställe. En enda för enskild del varm, ja trånadsfull önskan eger jag, den, att ännu en gång sätta foten inom Svea landamären. Passionerna förefalla mig som husvilla, förkastade, oroliga varelser, hvilka irrande söka ett hem, som de merendels finna, och hemmet är: menniskohjertat, som de martera och sönderslita, så framt ej religionen med dem strider om väldet och slutligen segrar. De äro af många slag, och *hemsjukan* är icke en af de minst upproriska.

Jag nedlägger pennan; huru slingra sig icke vägarna på jordens vida klot? *Brodrens son* fann vägen till *systrens dotter*, och det *bortstulna smycket* lemnades genom honom till arftagerskan af detsamma.

Jag påminner mig spåqvinnans ord; men skola väl dessa någonsin gå i fullbordan? Halsbandet är återfunnet, men skall derföre "allt bli bra?"

På vägen mellan Leipzig och Holstein läste vår hjelte ofvananförda fragmentariska anteckningar.

För första gången i sitt lif kände han sitt glada, förtröstansfulla mod svigta; dystra aningar skymde hoppets ljusa genius, som nyss förut så förtroligt sänkt sig ned i hans hjerta *).

*) Af den persons öden, hvilken vi, som en af hufvudpersonerna låtit framträda i vår dikt, känna vi endast hans oskyldiga landsförvisning, men som han är framställd i en ren och vacker dager, hoppas vi att, om någon af hans anhöriga skulle vara qvar i lifvet och händelsevis läsa vår lilla novell, ursäkta oss den frihet, vi taga oss; unga baron E. lärer hafva varit en högst älskvärd och ren yngling.

XIX.

Bakom kulisserna i prost-gården.

Det finnes personer i lifvet, som sällan synas, men likväl icke lefva overksamma; händelsernas ked fortlöper: obemärkt vända de uti den befintliga länkarna, så att den vrider sig åt det håll, på hvilket deras blickar riktas.

Under loppet af denna berättelse hafva då och då figurer skymtat fram, ungefär som bilderna i ett skuggspel, och hvilka måhända hafva för läsaren framstått dunkla och otydliga: vi mena Gabriel och fru Appolonia.

Den ena är en i många afseenden rikt begåfvad natur, eger en genomträngande blick, en klar och snabb uppfattning, men äfven vilda passioner, hvilka liksom elden länge kunna rufva under askan, men blossar den en gång upp, äro de, liksom den (elden), omöjliga att dämpa.

Appolonia deremot var oaktadt sin förmenta öfverlägsenhet och sina högst ytliga kunskaper, ett ganska medelmåttigt hufvud; men hon var listig och förslagen, kallt beräknande var hon i sjelfva verket annorlunda än hon syntes vara; i bedömandet af menniskor, misstog hon sig lätt; att hafva sina beqvämligheter, sin bergning, roa sig och lysa inför verlden, dit syftade hennes begär; hon egde inga våldsamma passioner, var icke häftig men väl bitter; den som motarbetade hennes planer, förlät hon aldrig, och fattade hon en gång ovilja, agg eller hat mot en person, var det för lifstiden. Vi sade nyss att hon var passionfri, men egde hon någon lidelse, så var det hämdbegär. Gabriel hade längesedan utgrundat henne, men hon icke honom, och skulle det på djupet hos nå-

gondera finnas en gnista af det goda, ädla och sanna, var det förr hos honom än hos henne.

Föraktande henne i sitt hjerta, fann han dock för godt att begagna henne till vinnandet af sina ändamål och hade i icke otydliga ord låtit henne förstå att om hon hos Ursulas far, dref det ända derhän att gubben tvingade sin dotter att gifva honom sin hand, skulle han som återtjenst öfvertala prosten att till sin hustrus förmån göra en disposition.

Hon som hittills icke allenast vårdslösat sin mans små vanor och tycken, blef i en hast den uppmärksammaste, ömmaste hustru; hon smickrade hans svagheter, och slösade ofta på honom det osmakligaste beröm. Ehuru prosten ganska väl utgrundat sin Appolonia, fastnade han dock i den väl utlagda snaran.

Han började knota på Ursula, förebrå henne ohörsamhet och köld mot sin mor; flickan teg utan att urskulda sig; någon gång kunde hon dock svara:

— Hvad mamma befaller, — när jag *kan* göra det, — gör jag.

— Hon befaller dig aldrig, och fordrar inga omöjligheter.

Hon svarade icke ett ord.

Apollonia prisade från morgon till qväll den utmärkt hygglige notarien; han var en föresyn för alla unga karlar.

Om våra läsarinnor påminna sig, mottog, samma höst prosten P., på en bjudning hos archiater Hertz, ett bref som föranledde en skyndsam afresa.

En person, som hos prosten hade penningar innestående, skref till honom att han önskade att genast få återbetala dem till egaren. Gabriel var en aflägse anledning till den åtgärd prostens gäldenär tagit.

Dennes bryderi blef ganska stort, och han reste i ögonblicket till densamme.

Notarien Nordensvärd inblandade sig genast i affären, underrättade prosten, att han kände en egendom i hvilken man mot första inteckningen kunde få dessa penningar placerade, erbjöd sig att rangera saken, men tycktes dervid böra fästa ett vilkor, nemligen det, att skuldsedeln skulle ställas på prostinnan.

— Det kan jag icke, — var prostens första svar. — Dessa 10,000 rdr tillhöra Ursula. Min hustru får efter min död tillgodonjuta sin lagliga rättighet.

— Ursula har sitt möderne, som uppgår till nämnde summa, och ha räntorna under dessa sju år lagts till kapitalet, hvarigenom detsamma betydligt förökats. — Men hvad får prostinnan? Jo, tjugonde penningarna ur lösöreboet; fardagsåret skall hon och dottren dela, och jag anser att det är prostens skyldighet att betrygga sin enkas framtid; i annat fall hade det varit bättre att icke gifta sig.

— Dessa 10,000 rdr kunna ju äfven betraktas som tillhörande lösöreboet. De äro förvärfda och icke erhållna för försåld fastighet.

— Herr prost; jag följer alltid min öfvertygelse; jag har härvidlag icke annat intresse, än det som känslan för det rätta och billiga ingifver mig. Att jag som är uppfostrad tillsammans med er dotter, skall intressera mig för henne, är naturligt. Men hon får i alla fall vida mer än hennes styfmor.

Prosten P. tänkte ett ögonblick att sjelf resa till egaren af den omnämnda fastigheten, men han var fullkomligt obekant med densamme.

— Herr prosten måste skyndsamt bestämma sig för eller emot, ty mannen har från annat håll förslag på en lika stor summa, och kommer jag ej till honom i morgon bittida, är det för sent.

— Skulle notarien då vilja åtaga sig hela affären?

— Ja, men med vilkor. Så länge herr prosten lefver, uppbär prosten naturligtvis räntorna. Men som jag icke gerna vill synas när jag kan uträtta något godt, blifver det helt och hållit mellan herr prosten och mig.

Prosten P. var icke någon affärsman, men ändock lågo hans pekuniära förhållanden honom varmt om hjertat; fruktan att antingen icke få någon säkerhet för sina penningar eller ock att de skulle flera månader hos honom sjelf ligga oförräntade, hade förorsakat honom flera sömnlösa nätter. Den vackra fruns smekningar och söta ord, när hon af sin mans hand mottog den till henne ställda skuldsedeln, lockade leendet från hans läppar och söfde samvetsskruplerna i hans hjerta.

Appolonia lemnade sin man en skriftlig förbindelse, att aldrig under hans lifstid lägga tu strå i kors för att uppbära räntorna.

Gabriel som visste att man här på diplomatisk väg måste underhandla, hade, då han vände sig till prostinnan, tagit ett ganska klokt beslut. Hade han friat på vanligt sätt, hade Ursula sagt nej, och fadren förhållit sig fullkomligt passivt.

Under det han med omsorg, understödd af prostinnan, studerade prostens svaga sidor, i det han oaflåtligt bemödade sig att vinna den sistnämndes ynnest, förde hon indirekt hans talan hos sin man, och för att lägga sista hand vid den snart fullbordade planen, hade Gabriel och styfmodren öfverenskommit att Ursula under sken af att vara Adèles sällskap och tröst, skulle tillbringa julen på Dahla.

Men nu framställer sig helt oförmodadt den fruktade rivalen; att då genast för några dagar aflägsna henne, skulle till någon del hafva uppenbarat deras hemliga förhandlingar och bortskämt deras sak.

Appolonia, som vunnit sitt egentliga syftemål, kunde nu ej hafva samma intresse af Gabriels framgång som förut; väl sannt att hennes dagliga, mest brinnande önskan var den: att bli skild från Ursula, hvilket endast genom flickans giftermål kunde uppfyllas, men på det hela taget, kunde det vara styfmodren likgiltigt *hvem* som blef den utkorade; dock ansåg sig Appolonia af *sin heder* förbunden att honorera sin gifna förbindelse. Efter den sjelfpröfning hon med sig sjelf anställt, hade hon upptäckt det tacksamheten var ett af grunddragen i hennes karakter, och hvem kunde dessutom beräkna alla ytterligare fördelar hon framdeles deraf kunde skörda . . .?

Men hvilken var egentliga orsaken till Appolonias sträfvande efter Ursulas aflägsnande? Styfmodrens instinkt hade längesedan sagt henne att hennes andliga menniska var känd och genomträngd af styfdottren. Att vara omgifven af detta rena, obefläckade väsende besvärade henne. Ursula borta, och Appolonia tycktes hafva friare händer; hon fruktade det flickan skulle märka hennes små industrigrenar som icke voro få. Med ett ord, hon hatade

sin mans dotter, och hvarföre? Jo, af det enda skäl, att hon anade det Ursula till punkt och pricka kände hvarje skrymsle i hennes hjerta.

Om en af helvetets innevånare hade i en hast presenterat sig för Gabriel och hans bundsförvandt, kunde ej dess anblick gjort ett på deras sinne mera obehagligt intryck, än Max Osbahr's hastiga uppträdande.

— Hvad är att göra? — sade Gabriel till Appolonia. — Jo, endast att hålla god mine i elakt spel . . . om tre dagar reser han . . . hvem vet om icke jag innan dess talat vid *hennes* far?

— Kanske, — svarade hon, — vore detta rådligast.

— Saken tål att tänka på . . . jag har natten till öfverläggning. Juldagens eftermiddag, förevar detta korta samtal mellan Gabriel och Ursulas styfmor.

XX.

Halsstarrighet.

Oaktadt den sorg som drabbat en af familjens medlemmar, den unga intagande Adèle, kände dock gamle Hertz och hans hustru, vid återseendet med deras käre, så ömt och djupt saknade Max, en flägt af ungdomligt lif, genomströmma hjerta och själ.

Medan Henrik nästan tillbringade hvarje minut hos sin sörjande, snart sagdt förkrossade syster, satt Max i gubbens älsklingsrum hos de båda gamla; emellanåt sprang Marianne dit in, under det att Ursula, försänkt i sina betraktelser, satt ensam på sin kammare, dit Eva någon gång inblickade.

Det var Annandagen på eftermiddagen; högtiden till prydnad skulle kaffet serveras i helgedomen, hvilket Eva ej kunde påminna sig förr hafva inträffat.

Adèle och Henrik aflägsnade sig snart; Marianne, som först med archiaterns särskilta tillstånd, hållit en revue med snäckorna, smög sig nu i broderns knä; smekande, ungefär som när man leker med ett barn, slöt han henne in till sig, tryckande en kyss på hennes mjuka hårflätor.

— Du var något lycklig, — sade han med mildhet, — som kom hit... hvarken du eller jag kunna vara nog tacksamma.

— Marianne, — inföll Eva; — har avancerat långt i gunstlingsskapet hos far, som får revidera i fars samlingar så mycket hon behagar.

— Det, mitt lilla hjerta, — sade fru Althea, som eljest sällan begagnade några smeknamn, — är jag rädd

du får skrifva på din broders räkning, ty ingen annan, knappast mig, beviljas ett dylikt nådebevis.

— Prat, gumma lilla, får icke prostinnan, hvar gång hon är här, taga ut böcker, och beskåda så den ena som andra.

— Ja, se hon är lärd, gudbevars, — sade icke utan en liten hånfull dragning på läpparna, fru Althea.

— Men jag anser icke dig, uppfostrad af en vetenskapsman, som din fader var, så lärd som hon? — Hertz såg djupt i sin hustrus ögon, — men har ingen sagt till Gabriel att kaffe't serveras här i eftermiddag?

— Gabriel är i prestgården! — sade Eva.

— Jag tror att han är lika förtjust i din styfmor, Ursula, — hon var äfven inne, — som gumman min påstår mig vara.

— Det ser så ut, — svarade lakoniskt Ursula, i det hon steg upp, gick till ett af borden med glaslådorna, på hvilket hon öppnade locket, tilläggande med en på en gång hjertlig och ödmjuk blick på Hertz, — får jag?

Han nickade bifall.

Eva gick ut, och Hertz sade till Max:

— Du har en fordran innestående hos Ursula?

— Det var en öfverraskande nyhet, — smålog Max.

— Ragnar lät inskrifva dig och henne som motfaddrar till den lilla nu faderlösa Elin.

— En fadderkyss? — och Max såg upp till henne, med en leende varm och bedjande blick?

Mörkröda skyar foro fram och åter på Ursulas kinder, som der hon stod vid glasbordet, lutade sitt hufvud mot en dyrbar grupp i vax.

Max, som med en smekning förde undan Marianne, gick bort till henne.

— Ursula är för god och samvetsgrann, för att ej vilja betala sina skulder, — log han.

— Var nu ej barnslig, min söta flicka, — sade fru Althea, — har icke du och Max som barn vexlat mången broderlig och systerlig kyss.

— Den der granna färgen, — skämtade gubben, — klär dig icke Ursula, du är verkligen vackrare med

dina bleka hvita kinder, eller hur Max, du som förstår dig på slikt?

— Gif honom, hvad han ber om, Ursula? — sade Marianne, i det hon sprang fram till dem.

Ursula gjorde ej längre motstånd; denna minut var för henne plägsam, men instinkten sade henne huru hon borde handla.

Ingen kyss hade sedan deras barndom blifvit vexlad dem emellan; ej en gång i går, då de utbytte sina löften.

— Ack, om Ursula ändå blefve din ... din hustru? — sade den frispråkiga Marianne.

Ursulas förlägenhet var obeskriflig, då fru Althea sade:

— Har du ej lust, min lilla pratmakerska, att denna vackra, klara eftermiddag, försöka föret?

Marianne förstod att man ville blifva af med henne, och, ehuru med motbjudighet, lemnade hon rummet.

— Ursula, — sade Max, fattande hennes hand, — inga hemligheter för våra älskade föräldrar, — han förde henne fram till dem. — "Hvad Gud har förenat, kunna icke menniskor åtskilja", — tillade han: — J veten huru vi som barn älskat hvarandra ... i går vexlade vi våra trohetslöften ... Välsigna oss!

— Till den punkten, — svarade archiatern, — har jag just önskat framdrifva händelserna. Ursula är ju ej så arm ... hon har sitt möderne ...

— Men ännu eger jag ingenting, — svarade Max, ... och jag vill ej tala om giftermål förrän jag kan försörja hustru.

— Då fruktar jag att du får vänta länge, — sade Hertz, skakande sitt hufvud.

— Jag är i god tur ... om några år så ...

— Och du vill draga henne ut till Tyskland? — inföll Hertz, — nej, tag du afsked, gift dig, slå dig ned hos oss och sköt Dahla!

Rodnaden och blygheten öfvergåfvo Ursula; som den skönaste och ljufligaste musik, genljöd hvart enda af den gamles ord i hennes öron; aldrig hade hon hört honom begagna ett vältaligare språk; nästan ofrivilligt fattade hon hans hand som hon tryckte till sina läppar. Det var som

hade han på afstånd visat henne ett förtrolladt slott, med det löfte: "Der skall du bo!"

Det var icke allenast förhoppningen om en förening för lifstiden med den hon så innerligt älskade, det var lika mycket utsigten till befrielse från sitt fängelse, — ty så betraktade hon sitt hem — som fyllde hennes hjerta med en namnlös fröjd.

— Du tiger mor! — sade Hertz.

— När J voro barn begge två, — sade med rörelse fru Althea, — tänkte jag "kanske att vår Herre ämnar dessa båda för hvarandra, huru väl skulle icke det passa." — Ja, J kunde gerna bo här hos oss.

Ursula sjönk ned på knä, i det hon lade sitt hufvud mot fru Altheas.

— Hvarföre gör du så kära barn, — sade fru Althea, förande handen öfver flickans hufvud, — knäböj icke för en svag menniska...

— Låt mig få ligga, — hviskade Ursula, — det är en god hvila för kropp och själ.

— Hvila för kroppen, tycker jag just ej det kan vara, — skrattade gubben... Max stod bredvid henne, med hufvudet lutadt mot hennes axel.

— Jag tillråder dig, att innan du reser, tala vid Ursulas far, — sade Hertz till Max.

Morgonen derpå, Tredjedag Jul, gick Osbahr till prestgården.

Prosten P. satt ensam i sitt arbetsrum. Vid Max's inträde steg P. långsamt upp, hela hans väsende antog ett visst besväradt uttryck.

— Löjtnanten kommer troligen i afsigt att taga afsked? Herrarna resa ju i morgon.

— Ja, så ämna vi.

— Det har millat i natt... vårt präktiga före har brutit upp; herrarne får säkert, fruktar jag, dåliga vägar.

— Herr prost, — sade Max, — uppriktigt sagdt, är det ett ämne som ligger mig alltför mycket om hjertat, för att något annat, alldraminst väderlek och vägelag, skall nu kunna taga min uppmärksamhet i anspråk . . . Preludier duger aldrig; derföre nu genast till saken. Jag älskar herr prostens dotter; redan som barn älskade vi hvarandra; våra känslor som under frånvaron antagit en annan karakter, ha icke förkolnat; innan jag reser, önskade jag få emottaga hennes fars samtycke.

— Herr löjtnant, — sade han fort, och med sänkt blick, — Ursulas hand är redan bortgifven!

— Hvad? — Max steg upp, och tog ett par steg tillbaka.

— Ja, i går gaf jag notarien Nordensvärd mitt löfte, och hvad jag en gång gifvit, tar jag icke tillbaka.

Max bleknade; efter några minuters tystnad, sade han:

— Det hade dock måhända varit skäl att vädja till Ursula, innan herr prosten afgifvit något "löfte", och förrän hon återtagit det jag af henne fått, anser jag icke vår förbindelse bruten.

— — — — — — — — — — —

Samma eftermiddag tilldrogo sig scener af ganska egen beskaffenhet.

Prosten P. hade rest till Dahla. Archiatern, hans fru, Ursula och hennes far, voro ensamma i fru Altheas sängkammare.

— Vi hafva uppfostrat Ursula, — sade fru Althea, med allvar och bestämdhet i rösten, — och vi anse oss till följe deraf ock öfver henne ega föräldrarättigheter: tillåtes det mig fråga på hvad grund herr prosten bortgaf löftet om hennes hand, utan att först hafva rådfrågat sin dotters böjelse?

— Jag ansåg det vara min rättighet; jag känner notarien Nordensvärd, men icke löjtnant Osbahr, som på ett föga hedrande sätt för några år sedan lemnade sin fosterfaders hus.

En högröd färg höjde sig på archiaterns kinder, och häftigt afbrytande prosten, sade han:

— Bror känner så väl som jag anledningen till ynglingens försvinnande, och vet således att grunden dertill var snarare ädel än tadelvärd.

— Som fader, — återtog prestmannen, anser jag det vara min skyldighet att sörja för min dotters väl; jag är öfvertygad att notarien Nordensvärd är den make som bäst passar henne.

— Denna öfvertygelse hvilar på en nyck, — återtog i samma ton archiatern. — Gabriel hör mig ock nära till; han är icke allenast min hustrus systerson, utan han är äfven min fosterson ... men skall jag säga det ... han är den af mina fosterbarn ... — han tystnade, med koncentrerad harm fortfor han: — Lika mycket, Osbahr har under det nu pågående fälttåget utmärkt sig på det mest hedrande sätt; han är i alla afseenden, efter hvad Henrik säger, väl känd i det land hvilket han för närvarande tjenar; — rösten mildrades; han räckte prosten handen. — Låt oss i enighet och vänskap bilägga denna tvist; jag åtager mig att tala med Gabriel; det är icke bror som återtager sitt löfte; det är din dotter som beder sin far att få förena sitt öde med honom, med hvilken hennes hjerta är så till sägandes sammanvext.

— Emedan de några år som barn lekte tillsammans så ...

— Så ha de under dessa åren bibehållit för hvarandra denna innerliga rörande illgifvenhet, på hvilken man knappast har exempel. Då Max trodde sig vara nära döden, var Ursula hans nästan enda rediga tanke.

— I allt annat är jag villig som skyldig att efterkomma min värda broders önskan, men i detta afseende är jag obeveklig. Det jag lofvar den ena dagen, ryggar jag icke den andra.

— Pappa, — inföll Ursula, som hittills tegat, — hör nu mig. Det är sannt hvad fader Hertz nyss sade. Tretton år då Max lemnade oss, kände jag ej sjelf naturen hvarken af min eller hans känsla. Men under dessa sex år har jag fullkomligt väl lärt känna densamma; man sade mig att han var förlofvad med en annan, jag trodde mitt hjerta skulle brista; jag kallade mig sjelf romantisk, excentrisk m. m., men det hjelpte icke ... hvad jag kän

de, det kände jag; för min skull, — hon såg på fosterföräldrarna, — förlåten honom! — bad hon, — har han, — återtog hon, — denna kalla årstid gjort en lång och besvärlig resa... Det är Gud, — fortfor hon med exaltation i röst och åtbörder, som förenat våra hjertan, — hon hopknäppte sina händer, — bjud ej till att åtskilja dem!

— Ursula, slösa inga flera böner på mig; det är förgäfves!

Med fullkomlig sjelfbeherrskning svarade flickan:

— Utan min fars samtycke och välsignelse hvarken kan eller vill jag ingå en äkta förening, och jag förbinder mig äfven, att icke utan pappas vetskap, med Osbahr underhålla minsta kommunikation, men tillika aflemnar jag nu den högtidliga försäkran att om än pappa gifvit Gabriel sitt löfte, får han aldrig mitt. Det må lysas... pappa må föra mig i brudstolen... men jag säger nej.

Så talade den nittonåriga Ursula; med stolthet betraktade henne fosterföräldrarna. Dörren stod öppen till andra rummet.

Hon vek in åt detsamma, i det hon sakta tillstängde dörren. Man hörde huru hon snyftade; smärtan hade tagit ut sin rätt.

— Jag beundrar, — sade archiatern, — denna lugna ståndaktighet hos ett nitton års barn... men en stark qvinna — han såg på sin hustru — har ock uppfostrat henne.

— Men fjerde budet har hon glömt, — svarade prosten med undertryckt vrede.

— Det budet har jag lärt henne såväl som de andra, — menade fru Althea, — men allt har sin gräns ... och således äfven barns undergifvenhet för sina föräldrar. Om prosten, — tillade fru Althea lugnare, — icke anser Ursula och Max känna hvarandra tillräckligt, så ha de ju framtiden för sig. Max kommer hit i sommar... stannar hos oss... öfvertager den yttre befattningen på Dahla... och de unga hafva tillfälle att under långa år, om så fordras, närmare lära känna och pröfva hvarandra.

— Ursula blir Gabriel Nordensvärds hustru, ingen annans!

— Det der är en fix idé, — sade Hertz häftigt, — bror hörde sjelf hvad flickan sade; hon säger nej i brudstolen.

P. teg.

Hertz kände vreden sjuda i sina ådror.

— Lagen, vår svenska lag, — han höjde rösten, i det han spände ögonen i prosten P., — sträcker föräldraväldet nog långt, men handla som du behagar... Vår Herres hand hinner dig!

Dessa sista ord ljödo som ett åskedunder.

— — — — — — — — — — —

Medan detta samtal föregick i sängkammaren, vexlades mellan bröderna Nordensvärd följande ord:

— Så höll du ditt löfte till mig, Gabriel! — sade Henrik, — då jag i våras for till kriget, lofvade du mig att icke besvära Ursula med något frieri.

— Jag har ej heller vändt mig till henne.

— Men till hennes far? så mycket sämre.

— Jag är ej skyldig dig reda för mina handlingar.

— Icke mig, men Gud och ditt samvete, om du har en gnista heder i din själ, så uppsöker du i denna stund hennes far, och återger honom sitt löfte.

— Hon skall bli min, skulle jag än i och för hennes egande offra min eviga salighet... hör du... jag svor en ed... jag håller den.

— Du är förfärlig, Gabriel! — svarade Henrik rysande.

— Svär du... jag svär ock... svär att göra allt för att hindra ditt och hennes giftermål!

— — — — — — — — — — —

Prosten P. tog sin dotter samma afton med sig. Intet afsked egde rum mellan henne och Max. Hon låg om natten i prostinnans rum. Ursula kände inom sitt bröst rörelser af bitterhet och agg. Till sitt yttre var hon stel som en bildstod och kall som en snödrifva.

— — — — — — — — — — —

Samma afton förevar ett långt samtal mellan Gabriel och fosterföräldrarna.

— Arflös i pekuniärt afseende, — sade slutligen fosterfadren, — hade jag rättighet att göra dig ... men mitt testamente blir oförändradt ... dock om du framhärdar på den bana du synes hafva valt ... så eger du åtminstone i min välsignelse ingen arfslott.

— — — — — — — — — — —

Innan afresan reste Henrik till lagman Hertz för att taga en öfversigt af sin svågers testamente, uppsatt och bevittnadt under den aflidnas sista besök i fäderneslandet. Allt hvad han ärft tillföll naturligtvis hans dotter; men ehuru blott tretti år gammal, hade han genom besparingar samlat sig ett särskilt, icke obetydligt kapital, som oberäknadt Adèles giftorätt samt lösöreboet, tillföll henne. Han hade under hennes lifstid velat betrygga hennes existens, väl vetande att allt en gång dock skulle tillfalla dottren.

XXI.

Ett hastigt besök hos Gyllenburgska familjen.

Det är nyårsmorgonen 1814. I den lilla med utsigt åt Elsterfloden belägna kammaren ligger i den med ett hvitt, luftigt draperi omgifna sängen, en ung sofvande jungfrulig gestalt; hennes hufvud är obetäckt; den tillhälften nedfallna hårflätan ringlar sig kring den fina, af batist broderade tröjan, som dock lemnar halsens sköna stängel fri; genom den gröna nedsänkta rullgardinen inblickar solen, kastande sina strålar på detta, af de friskaste färger förskönade ansigte. Läpparna draga sig till ett leende och i kinderna smyga sig tvenne skalkaktiga gropar. Den ena armen synes icke, den andra hvilar på det rosenfärgade täcket.

Anblicken af detta rum, som förråder på en gång ordnings- och skönhetssinne, är ytterst behaglig, men den der slumrande engeln utgör dock dess största rikedom, dess skönaste prydnad.

Vid sängen sitter Elisabeth, som med en sorgligt ljuf blick betraktar sitt barn och i detta ögonblick sakta lindar halsbandet kring Engels hals, och med mycken rörelse knäpper låset.

— Kanske är det för bittida... endast hustrun till äldsta sonen af en Nordensvärd bör ega detsamma... om du *icke* blifver *hans* hustru...? Men det är ju en amulett i vår slägt!

På tröskeln till rummet står fadren, som med outsägliga blickar betraktar moder och dotter.

Den sednare uppslår ögonen; god morgon, god mor-

gon, godt nytt år! — och hon utsträcker sina armar, — men hvad har jag här? — hon tar i halsbandet... — Ack, ett äkta halsband... mamma... pappa... o! det är för mycket, alltför dyrbart. En hel familj kunde ju ett helt år hafva lefvat af den summa som det kostat.

Gyllenburg gick fram till sängen. — Halsbandet har kostat mer än det hvartill ditt och dina föräldrars årliga underhåll uppgår. Det är ett familjesmycke i Nordensvärdska slägten... och den af våra som detsamma sist tillhörde, blef det fråntaget under en sömn. Och jag... jag fick det under sömnen.

Ack hvilken intressant historia! — tillade Engel, — berätta den omständligt.

— Minnes du historien om Amor och Psyche? — erinrade modren, — när hon försökte att få se honom, så flög han ifrån henne, om du försöker att intränga i saker som ej äro lyckliga för dig att känna, så kan du vara viss om att du åtminstone icke på två nätter får njuta någon sömn.

— Hvad gjorde det, — inföll Engel, — jag skulle gerna vaka åtta nätter för att få veta något så intressant.

— Min lilla älskade Engel, — svarade fadren med sin vekaste röst, — kanske får du tids nog veta det, som nu så lifligt retar din nyfikenhet. Bjud ej till att lyfta hvarken på den förlåt som döljer det förflutna eller framtiden; men lef i det närvarande, njut af minuten, var glad och tacka Gud... Ett nytt år går in i dag, — fortfor han med stigande rörelse, — hvem vet hvad det har att innebära, — han bade framträdt till sängen, och slingrade sina armar kring sina älskade. — Gud vare med oss! — tillade han.

— Och med... *honom!* — utropade Engel och hennes ögon fylldes med tårar.

— Ja, med honom, ock... du menade väl Nordensvärd?

— Ja, men jag vill äfven tänka på och bedja för grefve Lichtenfeld, — för honom åtminstone måste vi tala om min förlofning.

— Det tål att tänka på, — svarade fadren.

— — — — — — — — — — —

I staden Leipzig hade man under de senare månaderna någorlunda repat sig efter de härjningar som kriget anställt. En af dem som i enskilt afseende, ehuru hon ej sjelf varit lottlös, bidragit till lättnad och tröst för de lidande, var fru Gyllenburg. Hon hade hvarje vecka aflagt något besök hos en betryckt medmenniska och efter sin råd och lägenhet afhjelpt behofvet, icke allenast för stunden, utan för veckor och månader.

Hennes egen garderob hade under tiden undergått en särdeles stor förminskning, och de arbeten som hennes händer förfärdigade, ämnades till någon behöfvande, eller ock försåldes för någons räkning som ägde mindre än hon.

— Din mor lefver för andra, icke för sig sjelf, — brukade hennes man säga till sin dotter, och han sade sannt. Sedan hon hvarje dag först egnat tid och omsorger åt sitt hus och de sina, gjorde hon det till sitt studium att utleta hvarest verkligen behöfvande funnos och huruledes hon på bästa sätt kunde bispringa dem i deras nöd.

Ingen lofordade henne, de flesta som mottogo hennes hjelp kände henne ej ens till namnet. Inga biafsigter, ej en gång den ädlaste och bästa: "jag vill handla så, ty det är min pligt," styrde hennes tankar, hennes steg, hennes hand; nej, det var hennes kristliga hjertas drift; opåkalladt och otvunget hade hon sina medmenniskor ständigt i minne och hjerta, och tänkte ej allenast på att afhjelpa de oundvikliga behofven; det var hennes högsta fröjd när hon någon gång kunde strö en af dessa blommor, som i öfverflöd finnas i den rikes boning, i den fattiges hem.

Den 1 Januari straxt på eftermiddagen tog hon sin hatt och sin pelis.

— Går nu mamma ifrån oss? — frågade Engel.

— Om jag nändes att på en så stor högtidsdag taga dig från pappa, skulle jag erbjuda dig göra sällskap.

— Jag har mina böcker och min målning! — svarade Gyllenburg. — Låt henne följa dig!

Elisabeth och Engel gingo till ett, på en af de aflägsnaste gatorna beläget hus.

De gingo uppför en trång trappa; fru Gyllenburg knackade på dörren.

En ung qvinna mellan tjugu- och trettitalet öppnade.

Vid anblicken af Engel tog hon ett par steg tillbaka, i det hon ovilkorligt sade:

— Huru skön... hvilken Engel!

— Denna rodnade då fru Gyllenburg inföll:

— Min dotter heter väl "Engel" efter sin mor... men för öfrigt min goda mamsell, får hon, som vi alla, vänta att blifva det tills stofthyddan en gång faller af.

— I sängen satt hennes något äldre syster; Engel fästade genast ögonen på denna och föll i gråt. Hon var en personifierad afbild af det djupaste själslidande.

Elisabeth gick fram till henne.

— Huru står det till, mamsell Amalia?

— I dag som i går, i år som förra året, och så blir det tills dagarna hafva en ända.

Elisabeth fattade den lidandes hand som hon tryckte i sin, i det hon såg på Amalia med en blick, i hvilken icke allenast deltagande utan äfven ömhet uttalade sig.

Ack, hvad denna blick gör mig godt... den tröstar mer än de längsta tal om undergifvenhet; blott jag får se frun så upphör masken jag har här, — hon lade handen på hjertat — att gnaga mig.

— Hvad är det hon säger, — frågade Engel förvånad, — "har hon en mask i hjertat?"

— Hon menar smärtan, — svarade modren.

— Sådan som det vi erforo under kriget, eller det som man känner då någon reser bort som man håller mycket, mycket af.

— Kriget brydde min syster sig föga om... hon har en sjukdom om hvilken ingen kan göra sig begrepp, som ej sett dess verkningar eller sjelf erfarit densamma. Hon är mjeltsjuk.

— Mjeltsjuk! Hvad vill det säga?

— Ett oupphörligt aldrig hvilande själsqval.

— Ack! — var det enda ord som undföll Engel.

Ur sin redikyl — den tiden hade man inga pirater — tog Elisabeth ett par kakor chokolad samt en flaska eau de cologne.

— Om detta kunde förfriska litet, — sade hon, läggande alltsammans på bordet bredvid den sjuka.

— Allt, allt tänkar frun på: — sade Minchen, den friska systern.

— Frun måste hafva lidit? — inföll Amalia med en undrande blick.

— Det kan nog hända, — svarade Elisabeth.

— Men det har mamma aldrig talat om! — inblandade sig Engel.

Hennes ögon föllo på en liten vacker bordstudsare.

— Mamsell undrar på att vi ha något så dyrbart, men en herre, en svensk, som ett par gånger i början af förra månaden var hos oss, gaf oss den; Amalia klagade att hon ej sof om nätterna och att det vore så roligt att då hafva ett slagur.

— En herre, en svensk, och huru såg han ut! — afbröt fort och lifligt Engel.

— Han var stor och lång . . .

— Hade blå, sköna ögon, öppna och goda? — frågade Engel.

— Ja, — svarade Minchen, — men för öfrigt var han icke vacker alls, han var litet koppärrig.

— Ack, mamma! det var han. Jo, han är . . . vacker! — sade med ett nästan svärmande uttryck i blick och röst Engel.

— Men han sade ju — erinrade sig Amalia, — att han kände fru Gyllenburg.

— *Han* hade visst sett mig någon gång gå bit upp, — trodde Elisabeth. — Förlåt mig, — sade hon till Amalia, — att jag dröjt en hel månad att besöka er; det har varit oförlåtligt.

— Säg icke så, — svarade Amalia, — ingen är skyldig att komma till mig, stackare! Den der herrn, som Minchen talar om, hade något så tröstrikt i sitt sätt, som erinrade om frun; pastorn, liksom någon gång min goda syster, ber mig låta bli att vara orolig; så gerna kan jag bedja sjustjernan komma ned till mig. Vår värdinna säger att jag har ingenting att sörja för; men sådana der ord äro som taggar i ett sår. Har inte frun nu en tid alla dagar bedt Gud för mig.

— Jo, det har jag, hvarföre frågar mamsell det?

— Under någon tid har det varit mindre mörkt inom mig... jag tror på de godas förböner. Bed... bed ... bed alltid för mig! — sade hon lifligt.

— Och jag vill också bedja, — sade med en englamin den oskuldsfulla flickan.

— Tack, tack! — sade den själsjuka och ville kyssa Engels hand.

— Nej, det passar icke, — sade Engel, — det bör vara tvärtom... jag vill kyssa dens hand, som Gud så hårdt agar... och tacka Honom, som har gifvit mig så mycket godt.

— Icke "hårdt," mitt söta barn, agar Gud... men det står i skriften: "den Gud älskar, den agar han."

Ett moln skuggade Engels panna, men hon teg.

— Skall jag läsa något för mamsell Amalia? — frågade Elisabeth.

— Ja, frun läser så väl, men det gör icke Minchen eller frun der nere. Stackars Minchen ... hon har allt mycket ondt af mig.

Elisabeth läste i en tysk psalmbok en vacker nyårspsalm, men lade när hon slutat, genast ihop boken. Hennes känsla sade henne att icke ett sönderslitet hjerta länge förmådde sammanhålla sina tankar.

— Nu skall jag försöka att qvarhålla det der, — sade Amalia.

— Gud välsigne mamsell Amalia, — yttrade Elisabeth, i det hon böjde sig ned, kyssande hennes panna. Tro säkert att om Gud än döljer sig i molnet, är han tillstädes med nåd och kärlek...

Men pastorn, — afbröt Amalia, — säger att när menniskor kunna tröttna vid min klagan, hvad skall Gud då göra?

— Han tröttnar aldrig, — svarade Elisabeth med sin mest harmoniska röst. — Om mamsell Amalia har behof af att utgjuta sig, så gör det för mig, jag tröttnar icke.

— — — — — — — — — — —

— Ack, mamma! hvad det måtte vara förfärligt att

vara mjeltsjuk! — sade Engel på återvägen till sin mor — jag skulle icke ha mod att gå ofta till henne... ty då blefve jag hvad hon nu är.

— Om min Engel såge att hon derigenom kunde lindra hennes smärta, tänkte hon icke på sin egen plåga.

Engel blef i en hast tankfull och synbart orolig.

— Hvad går åt dig, min flicka?

— Mamma sade nyss: "den Gud älskar, den agar han," således älskar han icke mig ... ty mig har han aldrig "agat;" oron under kriget räknar jag icke, ty den fingo vi dela med så många andra.

— Han har många sätt att yttra sin kärlek, — svarade modren, — än i solstrålarna, som värma jorden, än i regnet som bidrager till dess fruktbarhet... Ack — tillade Elisabeth för sig sjelf, — agan är kanhända ej långt borta.

— — — — — — — — — — —

Samma afton sutto föräldrarna och dottern i rummet med taflorna, som var näst attelier'n.

— Nu tycker jag att vårt hus blifvit rätt bra, — sade Engel. — Pappa har reparerat det fullkomligt, och synes ej några spår till efter krigets härjningar.

— Mycket ha vi förlorat, som vi aldrig kunna få ersatt, — svarade modren.

— Ack, om pappa äfven ville reparera Friedrichshütte!

— Dertill hade jag icke råd, och till följe deraf sålde jag detta sommarnöje, men jag har förlorat betydligt derpå.

— Ledsamt, mycket ledsamt... men kan pappa och mamma uplysa mig huru Henrik fått reda på mamsellerna **?

— Han har troligen liksom din mor under någon utvandring för att uppsöka den gömda nöden, funnit dessa olyckliga.

— Jag undrar om andra unga karlar likna honom?

— I hvad fall menar du? — frågade modren.

— I kärlek och omtanka för sina medmenniskor.

— Jag har åtminstone icke, — sade långsamt och begrundande Gyllenburg, — sett någon, som härutinnan liknar honom.

— O, det är en känsla öfver all beskrifning skön, — sade den unga flickan med hänförelse, i det hon tryckte händerna hårdt samman mot sitt bröst, — att rätt djupt kunna högakta den man älskar! Han är ej rik, det vet jag, — tillade hon med rörelse, — klockan har troligen varit dyr, och säkert har han icke utan att försaka något för sig sjelf, kunnat köpa den. O, mamma, jag vill också göra en uppoffring, jag vill sälja mitt halsband.

— Har du redan ledsnat vid det? — frågade Elisabeth.

— O, nej... det är så vackert... det är den enda prydnad jag önskat mig... och det är mig kärt... ty jag har fått det af mamma, på årets första dag under min sömn... men jag behöfver det ju icke... och när min fästman beröfvar sig hvad han behöfver — ty jag vet att han gjort det — för att förljufva tiden för den lidande... skulle jag icke då uppoffra hvad som på det hela taget är blott en lyxartikel.

— Nej, min dotter, det får du icke; erinrar du dig icke, att vi sade dig att det var ett *familjesmycke*, länge för oss förloradt... och genom en särdeles skickelse återfunnet.

"Du får icke" voro ord som ej Engel varit van höra från sin faders läppar.

Hon teg, men en obehaglig rörelse, hvilken hon ej sjelf visste hvadan den kom, genombäfvade hennes bröst.

XXII.

Dufvoposten.

Af den skriftvexling som under vintrens och vårens lopp egde rum mellan Henrik Nordensvärd och hans "Engel," taga vi oss friheten meddela läsaren följande utdrag:

Henrik till Engel.

Hamm den 6 Februari 1814.

Min Engel!

Intet bref, intet ord, ingen rad har jag ännu mottagit från dig, och likväl har jag sedan vi åtskildes skrifvit tvänne bref till Engelen min!

Om du erhållit mina förra skrifvelser, känner du anledningen till min, under denna högst besvärliga årstid lika hastigt beslutna som verkställda resa till Sverige. Min unga, glada, lyckliga syster är förvandlad i en sörjande enka, hon klagar icke, gråter sällan, men hon — *sörjer!* Gud vare hennes tröst!

Min broder, Max Osbahr och jag följdes åt; några minuter stannade vi inom hemmet; *trenne dagar* äro *minuter* då man har många att dela sig emellan, mycket att säga hvarandra. Denna gången tog dock Adèle ut brorslotten; min andra syster, min kära Ursula, var nu i mindre behof af mig, ehuru det såg ut som om mörka andar kring henne spunnit trådar, som jag fruktar är uppränningen till någon svart intrig.

Innan vapenhvilans slut hunno vi nätt och jemt att

förena oss hvar och en med sin armé. Max har rest till Holland, hvarest preussiska arméen är i full verksamhet.

Den 16 Januari firades i Kiel den emellan Danmark och Sverige afslutade freden, då Norrige, som genom naturen är vår bundsförvandt, blef oss för evärdliga tider tillförsäkradt.

Medan vi under marschen till Rhentrakten uppehålla oss i den i Westfalen belägna staden Hamm, skrifver jag till min dyra, ömt älskade flicka, och jag är nog egenkär för att våga hoppas det jag bereder dig ett litet nöje, om jag i detta bref gör ett utdrag af min dagbok under den hittills tillryggalagda färden.

Genom tidningarne känner du huru marskalk Davoust, hertigen af Eckmühl, behandlat det arma Hamburg. Förutseende en för sin armé fullkomlig hungersnöd, befallte han stadens innevånare att under 6 månader förse honom med lifsmedel, då han hotade att inom 48 timmar drifva alla dem ur staden, som ej efterkommo detta maktbud. Flera tusende blefve härigenom husvilla och många familjer togo sin tillflykt till mitt lugna, fridfulla fosterland. Men Sveriges kronprins kom som en välgörande skyddsengel till dessa olyckliga. Alla de, som till följe af prinsens af Eckmühl befallning blifvit tvungna att lemna Hamburg, mottogos af norra tyska arméen och försågos efter deras behof med kläder och lifsmedel; åldriga, qvinnor och barn funno i synnerhet skydd, och i städerna Lübeck och Bremen öppnades för dem bostäder.

Emellertid hoppas man på en snar befrielse för de olyckliga.

I den gamla hansestaden Lübeck uppehålla vi oss öfver vår kronprins' födelsedag, som der högtidligen firades. För hvarje infödd svensk eger denna stad ett dyrt och heligt minne; med djup rörelse besökte jag rådhuset och den märkvärdiga Hanseatiska salen, i hvilken Gustaf Wasa, vårt fäderneslands befriare, talade allt hvad fosterlandskärleken ingaf honom, inför det fordom i Lübeck betydande rådet. Det ohyflade golfvet, de höga bänkarna, det tjocka skranket och de historiska målningarne äro desamma som för 300 år sedan. Såsom det varit i dag, såg jag med min själs klaraste, skarpsyntaste blickar, den

unge svenske ädlingen, som här stod ensam, landsflygtig, förtröstande på Gud och sin egen kraft, uttalande sin själs mest brinnande önskan att rädda sitt förtryckta fädernesland.

Ja, trenne sekler hafva sedan dess rullat bort i evighetens haf, och hvart enda af dess år, är en liten bölja i den omätliga oceanen; det mesta som under denna omätliga tidrymd timat. Det är som hade det aldrig varit, men hjeltens handling qvarstår som stammen på vårt svenska frihetsträd, vid hvars fot de generationer som gå och komma, med vördnad och tacksamhet plantera en minnesblomma.

Förlåt denna utflykt, men oaktadt dina sjutton år och ditt veka kön, fattar du dock storheten af hvarje ädel handling; din fader har ingifvit dig vördnad och kärlek för fädernas ärorika minnen; du känner vår Historia; du har läst den under din faders ögon, och ditt hjerta älskar det land, hvarest han skådat dagsljuset.

Genom Hannover hafva vi återtågat, och just inga särdeles märkvärdigheter hafva under vägen fästat min uppmärksamhet. I Minden, en af de fordna Hanseståderna, och som redan under Carl den Stores tid florerade, rönte svenska arméen ett mindre vänligt bemötande. Af en litterär man i denna stad fick jag nyckeln till denna gåta; han berättade mig att innevånarnes agg mot svenskarna härleder sig från trettioåriga kriget, då svenskarna **1634** intogo staden och ej förr än år **1650** återlemnade densamma.

Det anmärkningsvärdaste i denna stad är den öfver Weser-floden med sina sju hvalfbågar byggda bron; tvänne hafva likväl fransmännen på sitt återtåg i grund nedrifvit.

Under mitt korta vistande härstädes, har jag för första gången öfvervarat en katholsk messa; den egde rum i ett fransiskaner-kloster, började kl. **4** och slutade kl. half **5**, e. m. Hvarje dag har sina bestämda böner; några af Davids psalmer, på latinska språket öfverflyttade, sjöngos af tvänne i choret stående munkar, och ackompagnerades af en annan på orgeln. Sången var skärande och högst obehaglig, men orgelmusiken herrlig.

De i trenne klasser indelade munkarna, äro blott

nitton till antalet; alla äro lika klädde, i en vid, ned till fötterna hängande, mörkgrå kappa, och stor capuchon; i hvilken väderlek som helst, gå de med bart hufvud; öfver hjessan är en liten afrakad platt, kallad tonsur; omkring lifvet bära de en gissel af hvitt ullgarn. Jag har besökt en af deras celler; det är ett litet rum omkring tre alnar i qvadrat, utan någon eldstad; det är icke utan intresse att betrakta den sida af lifvet, som i ett kloster framställer sig; den erbjuder föga variation, och visar oss hvilka försakelser en stark vilja är mäktig; det animala lifvet är här inskränkt till de oundgängligaste behofven; alla äta på grofva stentallrickar vid ett odukadt bord. Deras sysselsättningar äro lektyr, insamling af allmosor för sig och andra fattiga, sjukbesök samt att i biktstolen afhöra hemliga bekännelser. Innan jag lemnar Hamm, skall jag aflägga ännu ett besök derstädes.

Trogen det löfte jag gaf din fader, har jag icke för de mina omnämt vår förbindelse; det är första gången i mitt lif, som det varit mig en plåga, en uppoffring att ej bryta mitt löfte. Lika stolt som lycklig af ditt hjertas egande, skulle jag för hela verlden vilja säga, hon är min, och huru mycket lifligare då för dem, som så varmt deltaga i allt hvad som rörer mig.

Lifvet har ifrån mina spädaste år synts mig som ett friskt åkerfält, der vi med gladt mod skulle utså våra skördar; bekymren som jag sett störa mångens lefnadslugn, hafva förefallit mig ungefär som regnet, åskan och stormen hvilka renat luften; att icke förslösa mina ringa pund, var en af de första förmaningar, sedan jag sjelf kunde fatta en redig tanke, hvilka jag mottog, och äfven en af dem, som jag vid mitt inträde i verlden gaf mig sjelf; ingenting för enskild del har hittills fallit mig tungt, jag har lefvat i och för de mina; men nu har en stor scenförändring egt rum i mitt lifs drama. Ofta stannar jag, och låter tankarna och hjertat fritt som de behaga, få uttala sin monolog, som rörer sig kring dig och mig, *ty de tu äro ett*, *så* känner jag det redan. Ja, min Engel, någon vrå skola vi väl hitta på denna stora vida jord, som ger oss rum och föda! *När* ... och *hvar* denna min skönaste förhoppning skall realisera sig, står i

Guds hand. Men när vi veta och... *känna* att vårt öde hvilar i den handen, kunna vi ju vara fullkomligt trygga!

Farväl min älskade, helsa dina vördnadsvärda föräldrar! Skrif nu snart och snällt till mig; som barnet längtar efter julafton och julbocken, längtar jag efter min Engels första bref! Adressera det till Cöln, som är målet för vår marsch! Jag är icke svartsjuk af naturen, men likväl är det *ett namn*, som jag vet är dig kärt och som du ofta nämnde till mig, men vid hvilket jag *då* fästade mindre betydelse, som sedan förorsakat mig en skymt af något som liknar oro! Nämn *honom* öppet i ditt bref, jag ber dig derom! I lif och död

Din

Henrik.

Engels svar.

Leipzig den 18 Febr. 1814.

Min gode älskade Henrik!

Blott ett bref, utom det sista, min Henrik, har jag mottagit, och det har jag äfven med rörelse och glädje besvarat. Hvem har vidtagit de andra brefven, som endast tillhörde dig och mig? De hafva väl bortkommit under vägen! Måtte detta träffa dig i den urgamla staden, som upptager ett icke obetydligt rum i verldshistorien.

Ack, den som finge resa, resa kring hela verlden; som barn gjorde jag det mycket; hvad jag då såg, hvar jag då var, deraf har jag endast bibehållit ett svagt, dunkelt minne. Men denna reslust som jag nu haft ett par år, har, sedan du tog halfva mitt hjerta (ty ser du hela kan jag ej bortgifva, det har mina goda föräldrar, det är nog att de cederat dig hälften) något förlorat sig; att

stanna på en enda liten fläck med dig, med pappa och mamma i närheten, vore nu för mig långt ljufligare än att färdas öfver land och haf! Tack *min vän*, för sista brefvet! Ja, jag har gråtit öfver din systers Adèles tunga, hårda öde! Att hon kan lefva, är mig obegripligt; i hennes ställe skulle jag ha dött af sorg. Icke kunde jag öfvarlefva hvarken dig eller mina föräldrar!

Gudskelof att jag ej visste, att du under den kalla December, företog en så besvärlig resa! och ännu mera tackar jag Gud, som var... dårars förmyndare! Förlåt ordet! Men hvarföre banna dig? Jo, emedan jag är egoist, ty denna resa kunde ha kostat dig din helsa, ditt lif, och mig min lefnads glädje. Men handlingen var i sig sjelf så vacker att den lockat tårar ur mina ögon. Huru rörd skulle ej din syster vara öfver detta bevis af broderlig tillgifvenhet!

Hvad du är god, Henrik! Du tänker på... *alla!* Mamma och du äro till edra själar lika, som två bär. Tror du icke att jag vet att mamsell Amalia ** under den långa natten nu hörer hvad tiden lider... och jag vet också hvem hon har att tacka derför? Du kan icke dölja något för mig! — Jag snappar upp allt hvad som rörer dig!

Tack för det du nämner hvad som under vägen fäster din uppmärksamhet. — Beskrifningen på munkklostret var just hemsk. — Kloster vore goda inrättningar, i synnerhet för fruntimmer; men de skulle vara organiserade på annat sätt. Ingen fasta, ingen gissling, inga löften, andra än de som hvarje christen dagligen gifver sin Gud.

Hos oss har under tiden ingenting märkligt tilldragit sig; pappas hemsjuka tyckes vara i tilltagande... och jag kan ej förstå hvad som hindrar honom från att tillfredsställa sin brinnande åtrå att återse sitt fädernesland.

Förmiddagen tillbringar han i sin attelier; när det skymmer om aftnarna, lägger han sig på soffan, då mamma och jag sjunga — som han sjelf säger — vaggsång för hans hjerta.

Du beder mig nämna grefve Lichtenfeld. Ack det gör jag så gerna, gerna! Hvarföre satte du ej ut hans

namn, och hvarföre skall tanken på honom kosta dig något som "liknar en skymt af oro?"

Ja, han är mig mycket kär, ty han är *en ädel man* och har mot mig och mina föräldrar varit mera god än jag med ord kan uttrycka. Men icke skall du förvexla min känsla för honom med den jag hyser för dig. Jag längtar att få säga honom att hans lilla Engel som han alltid, då jag var barn, kallade mig, har gifvit bort sitt hjerta till en af de aldra bästa menniskor på jorden. Mina föräldrar voro utan flicka, när jag var borta, borta en längre tid; då var jag i hans och hans frus hus; aldrig gjorde jag honom emot, och jag ber Gud att icke någonsin komma i den belägenhet, att jag skulle göra hvarken honom eller någon af dem jag håller af, ledsen.

Nu väntar jag mig ett mycket långt och intressant bref från Cöln. — Gud välsigne min Henrik, beder alla dagar

Din

trogna

Engel.

Henrik till Engel.

Elberfeld den 16 Februari.

Min ömt älskade Engel!

Under ett par dagars uppehåll i Tysklands Lyon, börjar jag det bref till min Engel som jag ämnar, såsom svar på det som der väntar mig från dig, från Cöln afsända till Leipzig.

Vi äro nu inkomna i det så kallade Tysklands trädgård. På bergens spetsar, på kullarnas sluttningar och i dalarnes djup ligga de täckaste byggnader, omgifna af trädgårdar med lusthus af vinrankor; här och der ser man bildstoder, vaser eller andra prydnader.

Fabrikshus ligga hela vägen framåt och till landsvägen höres antingen väfstolen eller hammaren, idogheten symboler eller rättare vittnen om dess aktningsvärda tillvaro i denna trakt.

Traktens trefnad och skönhet tyckes inverka på folket, som öfverallt är öppet, godlynt och välvilligt. Staden Elberfeld är särdeles vacker, reguliert byggd och delas af Wipperfloden i tvänne delar.

Jag bor ganska trefligt hos en sidenfabrikör, som har 800 arbetare, och som hvar lördag aflönar sitt folk med 1200 rdr klingande mynt.

Om jag nu finge börja min bana, skulle jag ha lust att blifva fabriksidkare, och det anar mig, att om 50 år härefter har upplysningen hunnit nog långt, för att låta adelsmannens son, när hans intellectuella anlag motstrida allvarligare studier, utan vanheder, inträda inom den aktade handtverksklassen; det lif och den rörelse som råder på en större fabrik, sympathisera med mitt lynne, och hvem vet, om du icke en dag finner mig med afrakade mustascher och ordenstecknet på den tarfliga rocken sitta i en verkstad; så underligt har man sett förr en gång.

Innan jag lemnade Hamm, gjorde jag som sagt är ännu ett besök i det i mitt förra bref omnämnda Franciscanerklostret. Aftonen var regnig och mörk; med möda kunde jag leta mig fram i de långa klostergångarna, der jag ej kunde se en hand framför mig, och der blotta andedrägten gaf genljud i hvalfven. Inbillningen hade fritt spelrum, och utan att hafva anlag för vidskepelse, hade man här i sanning kunnat blifva en andeskådare. Hastigt nådde ett hemlands-ljud mitt öra, en krigssång sjungen af en bland de tolf här inqvarterade svenska soldaterna, återkallade mig till verkligheten. Jag infördes till måltidsrummet, der en ung man, pater Angelus, ådrog sig min uppmärksamhet. Af inre böjelse hade han i sitt sextonde år ingått i andliga ståndet. Jag ingick med honom i ett längre samtal. Det var intressant att inblicka i denna rena själ, som var i ordets vackraste bemärkelse en Herrans boning, utan att vara ett tillhåll för

svärmeriet och fanatismen. Hela hans ungdom, efter hvad man sade mig, hade varit uppoffring och försakelse; mer än ett hjerta hade han återfört från brottets steg; han var af själ och hjerta biktfader och allmose-utdelare. När han talade om sina lidande bröder, mörknade hans blick, men när orden togo en annan vändning, och man nämnde någon olycklig, som blifvit försatt i en förbättrad lefnadsställning, bortvek molnet från hans panna och ögonen blixtrade af fröjd.

Jag måste återgifva dig en liten del af vårt samtal:

"*Jag.* — Af naturen är jag icke nyfiken, men likväl skulle det intressera mig lära känna den anledning, som förmått en ung man, med ädla intellektuella förmögenheter, att så godt som lefvande begrafva sig, här i denna dystra grift.

Han. — Vi skola aldrig förvåna oss öfver något här i lifvet. — Vi begripa oss icke sjelfva, ännu mindre andra.

— Jag är för obekant för er, eljest skulle jag vilja *fråga*, men det skulle måhända synas er, och det med allt skäl, *oförsynt.*

— Visst icke... *fråga gerna!* Munken eger ingen hemlighet, som hör honom sjelf till.

— Kanske icke ni... men de flesta andra munkar hafva det!

— Dömer icke! — svarade han med en tillrättavisande röst. — Hvad vill ni veta, fremling? Jag är redo att svara er!

— Har ni aldrig saknat familjelifvet... var det icke någon olycklig kärlek som så tidigt ryckte er från verlden?

— På den första frågan svarar jag, att jag eger *familj*, ty de fattiga jag besöker höra mig till; och hvad det andra beträffar, säger jag ett ärligt nej. Är ni romanförfattare, — smålog han, — så hemtar ni inga materialier hos mig, ty jag är en vanlig menniska, hvars lif varit en enkel prosa, men temligen ackurat stafvad!

Minnet af pater Angelus är mig angenämt, och jag skulle önska att bland våra pastorer i våra svenska landtförsamlingar, finna många hans likar.

Jag fortsätter brefvet från Cöln.

Cöln den 28 Februari 1814.

I går hit anländ, hade jag knappast hunnit att få rum för mig och mina saker, förrän jag gick till postkontoret och hemtade min Engels första bref till hennes Henrik!

Jag tror mig icke hafva någon excentrisk natur, men oaktadt det, säger jag att icke Cicero sjelf skulle kunnat hafva skrifvit ett bref, för mig mera hänförande än dina okonstlade få rader. Och likväl, Engel, undföllo dig ord, som ... som ... men ej mera härom ... en dag kan komma, då jag uttrycker mig tydligare.

Du slösar alldeles för många granna ord på mina enkla handlingar. Om det vore en vanlig menniska som talade, så skulle det icke förvåna mig, men du med ditt rena oskuldsfulla sinne, uppfödd af en moder som aldrig räknar mödorna, då pligten är i fråga, bör icke berömma en menniska för det hon gör hvad hon ej utan synd kunde underlåta, hvad var naturligare än att i sorgens stund hasta till sin olyckliga syster. Osbahr blottställde sig ju likaså väl som jag, för resans obehag, men du prisar icke honom.

Nu ett ord om denna i sanning antika stad, som är byggd i form af en halfmåne. Den är i synnerhet anmärkningsvärd för sitt stora antal kyrkor. Det är väl något minskadt sedan fordna dagar; år **1738** räknade det **260** till Guds ära uppbyggda tempel.

Domkyrkan är den utmärktaste, byggd i Göthisk stil, och ehuru dunkelt erinrar den mig dock om mitt Warnhem; *klostret* som den der i trakten kallas.

Den är ofullbordad och blir det troligen alltid, men planen är storartad.

På venstra gafveln äro tvänne praktfulla portar, genom hvilka man inträder i ett dystert hvalf, der en halfdager sprides genom de öfverallt målade fönstren. Denna del af kyrkan är ofulländad.

Högchoret är fullbordadt, högt, ljust och skönt, skildt från den öfriga delen af kyrkan genom konstrikt arbetade jernportar samt en tio alnars hög mur beklädd med taf-

lor. — Kring kyrkomurarna äro små sidokapeller med sina altaren, vid hvilka läses mässa hvarje dag. Uti ett sådant, långt fram i kyrkan, förvaras enligt katholikernas påstående, *de tre heliga konungars ben* uti en silfverkista, omkring hvilken flera ljus brinna natt och dag. Det är efter dessa trenne helgon, som Cöln kallas *tre konungars stad.*

Nu kom en kamrat och frågade om jag ville besöka Ursuliner-klostret, kallad efter S:t Ursula . . . tanken, det friaste och snabbaste vi ega, det enda i verlden oss tillhöriga, öfver hvilket ingen annan kan befalla, för genast till *min syster* Ursula, som då jag lemnade henne, var föga lyckligare än Adèle.

Jag går bort på ett par timmar, men är snart åter hos dig . . .

— — — — — — — — — — —

Jag kommer nu ifrån Ursuliner-klostret, och i korthet vill jag omtala mitt hastiga sällsamma besök derstädes.

Vid en liten port, på hvilken var en med jerngaller förvarad skottlucka, hängde en liten klocksträng; då man drog på den visade sig portvakterskan, som såg ut som en ulf i fårakläder. Hon anvisade oss sällskapsrummet, försedt med ett bord, två stolar och en kakelugn. De på väggen midtemot befintliga dörrarna liknade ett skåp; efter en half timmas väntan hördes ett dof buller, ett lås upplästes, dörrarna flögo in i väggen, ett jerngaller blef synligt, och innanför detsamma stod en nigande svartklädd qvinna med hvitt dok. Det var abbedissan, lifslefvande. Hon tycktes vara omkring fyrti år, och var icke obehaglig hvarken till utseende eller väsende. Hon sade sig vara en fröken von Smül, uppfostrad vid hofvet i Baden, och bar nu, som andlig syster, namnet Cunigunda. Hon var föreståndarinna för tjugu nunnor, hvilka dagligen undervisade tjugu unga flickor. Ingen karl, med undantag af biktfadren, var det tillåtet att se någon af nunnorna, och den vördige patern fick endast genom gallret tala med dem. Hon försäkrade oss att aldrig än någon nunna gjort sig skyldig till löftesbrott.

Hon tackade oss för samtalet, inbjöd oss till en koncert, som de heliga systrarna i morgon skola uppföra i klosterkyrkan.

Ditt oförvillade omdöme uttrycker sig alldeles riktigt rörande klostrens organisering. Munkkloster borde aldrig existera. Mannens verkningskrets är icke af Skaparen ämnad att inskränkas inom ett klosters murar. För värnlösa fruntimmer vore de deremot förträffliga tillflyktsorter, om man blott finge göra en och annan förändring. Den nu invigda abbedissan borde vara en vanlig qvinna i verldslig drägt, som skulle vara i moders ställe för de unga värnlösa flickorna, hvilka egde rättighet, om något bättre erbjöds dem, att ombyta vistelseort. Icke skulle denna fristad vara ett societetshus, öppet för förlustelser af alla slag, ty deraf kunde många missbruk uppstå, men blott en asyl, hvarest en och hvar egde rättighet att efter smak och lynne indela sin tid, i musik, läsning och arbete. Andaktsöfningarna borde öfverlemnas åt egen ompröfning och kallelse. Vore jag en stenrik man, skulle jag i mitt fädernesland bilda en dylik stiftelse.

Svenska arméen bryter upp ifrån i morgon till Achen, vidare den 4 Mars till Lüttich, och i början af April, torde vi anlända till Brüssel.

Jag är orolig för de mina; jag har ej haft ett enda bref från dem sedan jag reste.

Man talar om att ungdomen bygger luftslott; jag har hittills föga sysselsatt mig med denna förlustelse, men nu upptimrar jag ibland sådana; byggnaden är enkel, ligger i en vacker trakt på vår Skandinaviska Halfö, den är *min* och inom den samma sitter *du, min maka!*

Få se om jag icke på återtåget kan på en dag få komma till dig. Mörka aningar oroa stundom min själ, och störa friden der. Dessa svartalfer voro mig fordom alldeles obekanta.

Dock hvi skall jag nämna dem för dig . . . dig hafva de säkert aldrig nalkats?

Din far lofvade att skicka mig din bild; ännu har jag ej fått den samma. Det skulle vara godt att ibland få fästa de lekamliga ögonen på den; de andliga skåda dig hvar timma och stund.

Mina kamrater svärma omkring här; en del af dem hafva under dessa dager funnit tillträde till en och annan större sällskapscirkel; de hafva här sett en blandning af fruntimmer från olika länder. Skrif till mig på Lüttich, och framförallt tänk på mig! Tänk på vårt förbund, — Farväl min själs älskade!

Din

Henrik.

Engels svar.

Leipzig den 12 Mars 1813.

Henrik, Henrik! *Något* är det, men hvad? Dina mörka aningar, fruktar jag, äro sanna profetior. Jag darrar så att jag knappast kan hålla pennan, ty jag begår en synd . . . och det med uppsåt . . . för första gången i mitt lif, gör jag något som mina föräldrar ej veta, — ty utan att de ana det, skrifver jag till dig . . . icke att de någonsin förbjudit mig denna kära sysselsättning, men som jag ej vill att de skola se eller fråga mig hvad jag skrifver om, döljer jag det för dem; jag går till mamsellerna **; Minchen bär brefvet på posten.

Jag har fått ditt bref och tackar dig! Jag skrifver oredigt, ty för ögonblicket äro alla mina tankar i ett virrvarr. Utan att lyssna. har jag hört ett samtal nu nyss mellan mamma och pappa; jag har ej sett dem sedan dess; pappa sade:

— Får *han* veta Engels förlofning, så är jag säker att det lilla välstånd vi nu njuta af, är förbi.

— Jag tror så med, — svarade mamma, — men *allt* var Guds skickelse, vi ha intet att förebrå oss . . .

— *Hon* får intet uppoffras! — återtog pappa.

— Har du sagt till Nordensvärd, huru sakerna stå?

— Ja, — svarade min far.

— — — — — — — — — — —

Henrik, mamma var nu inne; hon såg att jag skref; jag rodnade, jag bleknade; slutligen gret jag; jag måste säga allt. Mamma, den goda, den älskade, förlät mig! Jag fick ingenting veta! Men jag får afskicka detta bref. Du vet mer än jag. Nu förstår jag betydelsen af vissa ord i ditt sista bref till mig.

O, min Gud, hvad jag lider. Intet kunna vi tänka på att förena våra öden, om det skulle ske på bekostnad af våra föräldrars lycka. Och, och . . . jag hade så fästat mig vid denna tanke . . . ser du fläckar på papperet, så äro *dessa fläckar* spår efter Engels tårar . . . Men . . . nu kom hoppets genius och hviskade ett litet ord i mitt öra, och detta lilla ord var: *Ditt äkta halsband.*

Min gode far har nyss i en plånbok låtit infatta mitt porträtt för dig. Han tillåter mig att sända dig detsamma. Om vi än icke få tillhöra hvarandra på jorden, så kan du ju ändå ibland *se på Engel.*

XXIII.

En nattlig scen i Warnhems kyrka.

Det hade varit dystert på Dahla under den förflutna vintren; de gamla hade tagit några steg djupare ned i årens kyliga dal, bekymren hade ökat fårorna i deras ansigten, men den inbördes kärleken, ännu alltid den samma i deras hjertan, var den eld vid hvilken de värmt sig, när stormar inom och utom hus skakat deras lugn.

Tvänne söner i annat land deltogo ännu i krigets äfventyrliga strider. En dotter i djup sorgdrägt med ett spädt barn på armen, begret sitt käraste på jorden; en annan dotter några bösskott derifrån, var en lekboll för en förvillad faders fixa idée och en listig styfmoders intriger, och ursprungliga anledningen till hennes lidande var: *en af de tio,* som de fostrat, vid sitt hjerta och i sitt hus.

Men "dagen är aldrig så lång att icke aftonen stundar" och vintren aldrig så kall och mörk, att icke våren, med sol, varma vindar och sångfåglar kommer. April månad med sin ombytliga väderlek, hade redan inträdt. I Dahla trädgård voro krusbärsbuskarna gröna och penséerna utslagna; en friskare färgton började så småningom genomgå familjlifvet.

Den unga enkan, hvilken vi sett stum och dyster som den tillslutna grift, hvilken gömde hennes lifs glädje, hade nu åter vaknat till intresse för lifvets verklighet; icke var det flärd, lek och joller som drog henne med sig i hvirfveln. Nej, gömmande i djupet af sitt hjerta sin saknad och sina minnen, bar hennes sköna ansigte prägeln af en viss ungdoms friskhet; hon deltog i andras

sorg, i andras intressen, i andras glädje; det var icke mer en personifierad bild af sorgen, hvilken snäcklikt skred genom rummen; det var en lefvande verksam qvinna som visste att Försynens vägar äro icke allenast outransakliga, men äfven visa; hon slöt sig med ett nästan tränadsfullt begär till dem hon hade qvar; hennes lilla flicka, en afbild af den begråtne, utgjorde hennes högsta fröjd; när Elin log, log äfven hon; i detta älskliga barn säg hon sina kommande dagars stöd och tröst, och hon gjorde sig sjelf det löfte, att med den största omsorg vårda och fostra den veka ömtåliga plantan. Hon täflade med Eva i uppmärksamhet mot föräldrarna; medan hennes man lefde, syntes hon någon gång sjelfvisk, men nu räckte hon till för alla. "Henriks fattige" (bland andra den sörjande modren, nämnd i början af detta arbete) åtog hon sig; hon hade fullt upp att göra; hennes af naturen glada, öppna, något excentriska natur hade genom sorgen blifvit märkbart förädlad, och brukade Benedikta säga:

— Mig tyckes att det var just en lycka att baron dog, ty frun var förut ett barn, men nu har hon blifvit en fullvuxen menniska.

Unga Marianne Osbahr beredde sig till den första Nattvardsgången. Tvänne gånger i veckan var hon i prostgården, och hvarje gång hon derifrån återvände, var hon nästan alltid förgråten.

På fru Altheas fråga: "Hvad går åt dig?" — svarade hon: — Jag får aldrig tala med Ursula, åtminstone ej ensam.

Det var riktigt rörande att se med hvilken ömhet alla husets medlemmar omhuldade den unga flickan; archiatern ansåg icke den undervisning, hon tillika med de andra nattvardsbarnen mottogo, tillräcklig; ensam satt han med henne i *sin helgedom,* der han efter sin egen method meddelade henne kristendomens läror. Han meddelade henne äfven undervisning i svenska och fransyska språken, samt historia, geografi och naturalhistoria. Fru Althea roade sig att lära henne musik. I hushållning och handarbeten tog hon lektioner af Eva; att hennes uppfostran blifvit vanvårdad var omisskänneligt, och det enda i hvilket hon egde färdighet var: stickning.

Särdeles väl förstod fru Althea att behandla detta barn.

— Vi skola byta, Marianne lilla, — brukade hon säga; — i utbyte mot mina spel-lektioner måste du lära mig dina vackra stickningar, så äro vi hvarandra qvitt.

Eva bad om samma gunst; och med en ifver som om det varit fråga om ett vetenskapligt studium, lärde hon dem sina många, i stickning varierande mönster.

Marianne var redan husvarm, fann sig väl i det nya landet, hvarest hon sjelf framkallats till lifvet; hennes natur, god och uppriktig, utvecklade sig vackert under deras händer hon nu var; hennes små egenheter och vanor voro väl icke bortstrukna, men dels öfversåg man med dem, dels fortfor man att varsamt borttaga dem; hon var lifvad af det mål hon hade i sigte, och hon hade, som ungdomen ofta brukar, tillit till sin egen kraft, sin egen styrka.

Gabriel hade tillbringat hela vintern i Jönköping; mellan honom och fosterföräldrarna hade ett spändt förhållande uppkommit; och om vi säga att han icke led deraf, så afvika vi betydligt från sanningen. Men hos honom var kärleken starkare än förnuftet; han älskade Ursula till passion, och ju häftigare motstånd han rönte, ju mera vild och otyglad blef hans lidelse.

Ursula å sin sida var ett rof för de mest olikartade känslor. Egande en ren, högsinnad karakter, varmare på djupet än ytan tillkännagaf, var hon dock ingalunda oåtkomlig för fel och brister. Hon var icke af dessa lynnen som förädlas genom olyckan; hon blef bitter, och hon kände inom sig en fullkomlig revolution; hon hade gifvit sitt löfte att icke med Osbahr underhålla någon skriftvexling, och hon höll ord, men svartalferna i hennes själ utbredde sina vexande ringar alltmer och mer; hon nästan hatade Gabriel och sin styfmor, och kärleken för hennes fader var (så trodde hon) nästan förkolnad.

Att hindra henne från ett fortfarande umgänge med innevånarna på Dahla, vågade hvarken hennes far eller Appolonia, men hon hade hvarje gång hon varit der sjelf, så många obehag, att hon högst sällan derstädes infann sig.

När Ursula någongång dit begaf sig, var hennes styfmor henne antingen dit följaktig, eller ock kom hon straxt efter, i fruktan att styfdottern skulle beklaga sig för sina fosterföräldrar.

Men härutinnan hade Appolonia hittills misstagit sig. Att klaga låg icke i Ursulas natur; huru mycket hon älskade sina fosterföräldrar, ville hon icke inblanda dem i sina familjeangelägenheter; dessutom erinrade hon sig fruktlösheten af alla archiaterns föregående medlingsförsök. Nu mera än någonsin saknade hon Henrik, ty han var den enda till hvilken hon velat anförtro sig.

Sedan sin afresa hade Osbahr tvenne gånger skrifvit till prosten P., men fått sina bref ouppbrutna tillbaka. Uppbragt, så mycket han enligt sin natur kunde blifva det, vände han sig skriftligen till Hertz, då denne icke uraktlät att med kraftiga ord tillrättavisa prosten. Denne man, smidig, mjuk och ytterst försigtig i sitt umgänge med menniskor, hade nu, lik kameleonten, ombytt färg; han påstod att Max, hvars karakter han sedan ynglingaåren kände, icke passade för Ursula, men att en sådan man som Gabriel Nordensvärd skulle betrygga hennes lycka.

Så ungefär stodo sakerna i April månad 1814, och som ofta hvad vi kalla tillfälligheter blifva upprinnelse till tilldragelser af större vigt, skola vi på närmare håll följa bändelsernas gång.

En dag sutto Marianne Osbahr och archiatern inlästa i hans innersta rum; det var en lördagseftermiddag (föregående dagen hade han varit i prestgården). Den gamle satt i sin lilla hörnsoffa, flickan på en taburett, och mellan dem stod ett bord, på hvilket låg en stor uppslagen praktbibel.

Marianne flyttade sin stol något åt sidan, för att

närmare kunna betrakta gravyren, som föreställde "den förlorade sonen."

Jag tror, — sade flickan, — att *han* till utseendet liknar Max.

— Nej, mitt barn, det gör han icke, — sade gubben, — huru kom du på den tanken?

Hon teg först några ögonblick; sedan sade hon:

— Jag har hört något sedan jag kom hit som är så . . . så ledsamt, — tillade hon lifligt.

— Inga halfqvädna visor!

— Man säger att Max rymde från sin fosterfar.

— Det är sannt, — svarade archiatern lugnt.

— Sannt? — och hon gjorde en rörelse på stolen der hon satt, så att den lyftes något från golfvet.

— Ja, men icke af någon orsak som är för honom vanhederlig. Han visste att hans mor längtade efter honom, derföre gjorde han det . . . Han handlade visserligen icke rätt, ty han borde haft förtroende för mig; men som "förlorad son" har hvarken min hustru eller jag någonsin betraktat honom.

— Gudskelof! — utbrast flickan, kastande sina armar kring hans hals, — en börda faller från mitt hjerta.

— Hvem har lagt dit den bördan?

— Det har prosten P.

— Prosten P.? — upprepade Hertz och djupa veck lade sig på den förut fårade pannan.

— Han trodde ej jag hörde hvad han sade till Ursula; hvad som talas i förmaket höres i salen, äfven när dörren är stängd.

— Om din broder, — sade Hertz långsamt, under det man såg att missnöjets rodnad begjöt hans kinder, — än varit "en förlorad son," skulle han visserligen blifvit mottagen på samma sätt som den här, — han visade på kopparsticket, — men han har gudskelof intet förslöst. — Han vände om bladet och gick tillbaka till början af Mathei evangelium. Det är dessa 5:te, 6:te, 7:de och 8:de kapitel som vi skola läsa tillsammans. Egde vi ej annat Herrans ord än det, som vi på dessa blad läsa, vore det nog för vår lycka, så i tiden som evigheten.

— Gubben läste med sin imponerande röst, under

det att en choral hördes sjungas och spelas några rum ifrån.

Ovillkorligt tystnade han. Hans ögon vidgades, hans läppar logo, och slutligen sade han:

— Det är mor som spelar och sjunger ... den 20 Augusti är hon 64 år! — tillade han, och dessa ord var ett betydelsefullt loford.

— Ack, hvad det är skönt! — utropade Marianne, — ljudet af denna enda sång gör mera intryck på mig, än alla prostens tal.

Det fortfarande leendet på hans läppar voro tillräckliga intyg om det välbehag med hvilket han hörde den öppenhjertiga flickan.

Det var något eget, hvilket vårt nattvardsbarn fullkomligt senterade, att höra den lätt vibrerande vackra sången, medan den gamle med sin klangfulla manliga röst, som hade en aflägsen likhet af tornklockans ljudliga malm, återtog läsningen af det gedigna gamla, men dock alltid nya bibelspråket.

Sången och läsningen tystnade slutligen på en gång.

— Far — så kallade äfven Marianne prosten, — sade att hvad som står skrifvet i dessa kapitel skulle befordra vår lycka i tiden och evigheten, men jag ville gerna disputera litet.

— Försök, och jag skall vederlägga dig!

— I evigheten tror jag visst att vår lycka skulle beredas, om vi kunde vara sådana, men här på jorden — hon gjorde ett uppehåll — vore det ej roligt att så i hvart ögonblick bevaka sig sjelf. Är den lycklig, som i hvarje minut ålägger sig ett sådant tvång?

Först hade han svårt att hindra sig från att le, sedan återtog han med en stark allvarlig betoning i rösten:

— Jag medger att en kristen icke kan vinna utan att strida, och att striden är stundom ansträngande för den svage, men tro mig mitt barn, att för hvarje liten seger vi vinna, uppbära vi äfven här vår lön.

— Äro då alla goda lyckliga? Se på Adéle! se på Ursula! Gabriel har visst mycket roligare?

— Är då Gabriel icke "god"?

— Jag tror det icke... kan den vara god, som aldrig ser folk i ansigtet?

— Antag att han det icke vore, huru vet du huru lycklig han är? Men för att återgå till vårt ämne, så ser det ut som om vår lilla Marianne, liksom lärjungarne, ej kunde fatta annan lycka än den jordiska! Lönen jag menade, är en kämpande kristens kraft att *kunna* umbära det Gud nekar honom och ändå icke sakna sin glädje.

Här blefvo de afbrutna genom Evas lätta knackning på dörren, som sade: — Får jag komma in!

Vi äro öfvertygade att de flesta af våra läsare äro Eva särdeles förbundna, som afbröt ett samtal, som i deras tanka troligen hotade att blifva ett kateches-förhör; men Marianne var deremot icke nöjd med hennes inträde utan sade helt tvärt:

— Ack, att Eva skulle komma; det var något jag ville frågat far efter.

— Vi komma straxt, Eva lilla! — svarade Hertz.

— Théet är inne! — sade Eva med sin passiva ton och gick.

— Finnes det spöken? — frågade hon.

— Hvad menar du med spöken?

— Det ingen kan begripa.

— Ja, då finnes det visst mycket spökerier, — skrattade han, — ty det vi begripa, min söta flicka, är icke stort; begriper du huru du kan leda ditt finger?

— Jag menade intet så... jag menar om andar gå om nätterna och tända ljus i kyrkorna och på grafvårdarna.

— Det vill jag hvarken påstå eller bestrida, men om en sådan historia är sann, äro tio deremot osanna.

— Men nu har man i natt sett ljus i klostret.

— Prat, — svarade gubben, — låt oss gå in i salen. Théet väntar.

Fru Althea, Adèle och Eva sutto redan kring thébordet och Benedikta i sin vrå.

— Viljen J ha kallt thé, — frågade fru Althea.

— Nej, jag tackar ödmjukast; jag skall bedja om en kopp varmt, — inföll gubben glädtigt.

Medan man i ro drack sitt thé, pågick följande samtal.

Benedikta började:

— Klockan 12 i natt har man sett ljus i klostret.

— Hör far! — inföll Marianne.

— Sagor! — menade Hertz.

— Hvarföre tror far att det är en saga? — inblandade sig Adèle.

— Ingenting sker utan ändamål, — återtog archiatern, hvad skulle detta tjena till?

— Det är den der högmodige grefve la Gar eller Garde, hvad han heter, som har sitt grafchor i kyrkan, — menade Benedikta.

— Grefve Magnus De la Gardie, menar du, — rättade henne Hertz. — Han som legat öfver hundrade år i sin graf, skulle nu först spatsera ur densamma ... det är otroligt.

— Det är icke sagdt att det skall vara han, — sade Adèle, — det kan ju ega en annan betydelse; obestridligt är det en kommunikation mellan denna och en annan verld; — ovilkorligt såg hon på Eva, — derpå är jag så säker att jag både vill lefva och dö.

— Det är något som heter inbillning, min vän, — svarade Hertz, — och den skapar våra flesta syner.

— Men när nu verkligheten realiserar inbillningens ingifvelser, hvad säger far då? — frågade Adèle, och sky efter sky kom och gick på hennes vackra upprörda ansigte.

Han svarade icke, och nu inföll Benedikta:

— Men herr archiater, det är ogudligt tvifla på sådant; i vår gamla kateches, som nu kan tänka ej duger, står "om sjörån, spökelser och tomtegubbar och mera sådant;" jag tror väl att doktor Martin, ty så simpel jag är, vet jag nog hvad det var för en karl, hade så godt förstånd som erkebiskopen i Upsala ... 1811 antogs ny handbok och ny kateches, och se derföre fick vi först kometen, så missvext 1812, och året derpå krig.

— Du glömde rödsoten 1811, — erinrade henne Eva.

— Ja, se det var sannt! men den var intet öfver-

allt, således rådde väl icke handbok och kateches för den saken. Men när kommer nu knektarne tillbaka?

— Jag tyckte du brydde dig ej stort om Henrik när han var hemma, — inföll fru Althea.

— Jo, gjorde jag så, men han brydde sig icke om gamla Dikta, — och hon drog en ljudelig suck.

— Han var hos henne som bäst behöfde honom, — inföll Adéle med osäker röst.

— Pluto skäller! — ropade Marianne.

— Någon kommer, — sade Eva, — det kör.

Marianne som stod vid fönstret berättade:

— Notarien kommer hem.

Man talar om menniskor som alltid förebådas af deras egen vålnad, men det gifves äfven några, hvilkas blotta åsyn liksom instinktlikt sprider en slags otrefnad hvar de visa sig, helst i familjelifvets kretsar; Gabriel Nordensvärd hörde till dessa vanlottades antal.

Redan i sin barndom var han åtföljd, om vi så få uttrycka oss, af sin demon. Barnen kände sig i sina lekar alltid mera obesvärade när "icke Gabriel var med;" han grälade väl icke, men den skygga misstrogna blicken, de i hans samtal inkastade få, men bittra orden, drogo i mer och mindre grad, med undantag af Henriks, hvarje hjerta ifrån honom.

Demonen, som nästlat sig intill barnet, hade ej öfvergifvit den unga, välbildade menniskan.

Vid Mariannes ord: "notarien kommer" mörknade archiaterns blick och en ovilkorlig tystnad inträdde i den lilla kretsen; han steg in, mekaniskt uppstego de unga, de gamla sutto qvar; sjelf hade han en ypperlig färg och hans hastiga rörelser tillkännagåfvo att han var mera än vanligt lifvad.

Han gick fram till fru Althea, kysste hennes hand, och mot sin vana såg han henne i ansigtet, då hon ofrivilligt studsade tillbaka för den blick som mötte hennes; i denna blick tyckte hon sig skönja en nästan demonisk glädje.

— God afton Gabriel, — tilltalade honom archiatern. Hvadan kommer du och hvarföre kommer du?

— Är jag ej välkommen? — frågade han med en

röst som tillkännagaf det obehagliga intryck som hans mottagningssätt ingaf honom.

— Jo, om du kommer i *goda* och *rätta* ärender, — inföll fru Althea.

— Jag kommer från Jönköping, i afsigt att meddela mina fosterföräldrar och min syster de ljusa utsigter som helt oförmodadt yppat sig för mig. Som J veten, har jag alltsedan mitt inträde i hofrätten haft fru **s affärer om händer, och jag vågar säga att jag genom de råd jag ingifvit henne, räddat hela hennes förmögenhet; med varm hand skänkte hon mig för en månad sedan sitt betydliga lösöre-bo, jemte 10,000 r:dr kontant; hon eger en gård på landet, och kreaturen och åkerredskapen på densamma inberäknades i lösöreboet. För några dagar sedan kallade vår Herre henne; icke utan rörelse mottog jag underrättelsen om min välgörarinnas död, men jag tackar Försynen, som så underligt styrt allt för mig.

— Rådet du gaf henne, huru lydde det? — och archiatern spände så till sägandes sina ögon i hans, tilläggande: — Kanske du meddelar mig det helst mellan fyra ögon.

— Om jag ej genom mitt löfte till den aflidna vore bunden att förtiga detsamma, kunde jag omtala det såväl mellan tio som "fyra ögon." Gåfvan lemnades mig i vittnens närvaro; allt är lagligt och riktigt.

Ingen glädje förmärktes öfver den meddelade underrättelsen.

— Jag har hopp att öfver sommaren mottaga arrendet i den intill denna gränsande domsagan, och jag kan då vara här hvar söndag.

— Du har många nyheter i dag, Gabriel, — svarade Hertz, — och äro de till din nytta, så kan du vara säker att de glädja oss.

— — — — — — — — — — —

En timma senare förevar mellan Adèle och Gabriel följande enskilta samtal:

— Hvarföre Gabriel, — började hon, — skall du gå ibland oss lik en mörk skugga?

— Adèle! — sade han med en röst så hemsk att hon ovilkorligt bäfvade.

Hon lade sin arm kring hans hals.

— Icke denna skärande, förebrående röst! Jag är ju din syster, tror du att jag skulle begära något bättre än att få dela min ömhet lika mellan båda mina bröder!

— Hvad är din mening med allt det här? — sade han, i det han hastigt ryckte sig ifrån henne.

— Att bedja dig aflägga din mystiska omklädnad, och sluta dig till oss alla!

— Huru skall jag kunna sluta mig till er alla? — sade han med en förändrad ton, i hvilken han inlade något ömt förebrående. — Jag har ju sedan barndomen "gått som en Paria ibland eder."

— Hvems skuld har det varit, Gabriel? — sade hon fixerande honom.

— Möjligen en blind fatalitets, men icke *min*, — svarade han. — Jag kom till eder glad och upprymd, för att meddela er en i mitt öde lycklig vändning, och huru togen J emot mig, hvad intresse visade ni mig, såg jag en skymt af glädje i något enda ansigte?

— Derföre att vi som känna dig, frukta att du skall missbruka Guds godhet emot dig, samt använda dina medel till befordrandet af mindre goda afsigter.

— Adèle, jag ämnar icke taga några tillrättavisningar af min knappast tjuguåriga syster, så enka hon än är, och han lemnade henne hastigt.

I den på öfra våningen belägna sängkammaren slumrade de ålderstigna makarna. Just som den i deras rum femtiåriga klockan slog 1, vaknade mannen. Det var en månljus april-natt; en tanke föll honom in; han kastade på sig kläderna jemte en kappa kring sig och smög sig tyst ur rummet.

När han kom ned i förstugan fann han porten redan öppen. Han vandrade vägen framåt till klostret; han såg ett matt sken, hvilket blef starkare allt som han närmade sig kyrkan, lysa från fönstren af densamma.

Han gick in på kyrkogården, såg stora porten öppen och inträdde i det imponerande templet; fram i koret såg han tvänne figurer, en qvinlig och en manlig; den förstnämnda var insvept i en svart sidenkappa, med ett hvitt flor knutet om sitt hufvud och hade vid sin sida ställt en lanterna, i hvilken brunno tvänne ljus. Framför henne låg den manliga gestalten knäböjd. Gubben smög sig mellan pelarraderna så sakta, att han ej kunde höras, och båda lifligt upptagna af sitt samtal, märkte honom icke.

Huru stor blef ej hans förvåning, när han igenkände Gabriel och Ursula.

Han ställde sig bakom en pelare och hörde henne säga:

— Skall jag icke engång i Guds hus få vara fridlyst för dina förföljelser! Jag har gått hit för att i denna mig heliga, kära och minnesrika boning ostörd få åkalla min Gud; jag har med flit valt denna timma, då alla hvila, och ingen således hvarken kan se mig eller bli skrämd genom den inbillning, att det är någon andesyn!

— Marianne Osbahr, — en underlig förvridning i hans anletsdrag märktes vid uttalandet af detta namn, — och Benedikta pratade i går aftons om ett spöke, som i förrgår natt skulle visat sig här; nyfikenheten dref mig hit... tro mig, det var Försynens skickelse, Ursula... Gud har bestämt dig för *mig*, icke för *honom*.

— För "dig" är jag icke bestämd, — svarade hon lugnt men med isande köld, — hvad som för öfrigt är mig ämnadt, vet hvarken du eller jag.

— Ursula, blif godvilligt min! och jag lofvar dig icke allenast den innerligaste kärlek, men jag gifver dig frihet att omskapa min själ; jag vet att jag, som din make, blir en förbättrad menniska, alla de onda andar, som från min barndom bott i mitt hjerta, kan du besvärja...!

— Stig upp, Gabriel!

— Ej förr än du lofvar att blifva min!

— Skola vi då stanna här hela natten, ty jag är ingen löftesbryterska.

— Hvem har bett dig blifva en "löftesbryterska?"

— Det blefve jag, om jag gåfve dig ett sådant löfte... du har en gång begärt min systerliga vänskap; den kunde jag ännu egna dig, om du upphörde att i samråd med stjufmor intrigera... ty, tror du icke, att jag genomskådat både henne och dig, samt lemnade mig i ro. Blif en god menniska, tag din bror till efterdöme, jag förlåter dig då allt det onda, du hittills gjort mig, och skall i lif och död blifva dig en upprigtig vän och tillgifven syster.

— Det var en tid, då jag trodde mig kunna tillfredsställas med den smula, du nu tillbjuder mig... men nu är det ej så... O, Ursula, var ej obarmhertig! Är du obeveklig? — tillade han med en så sönderslitande röst, att gubben kände en rörelse af medlidande genombäfva sitt hjerta.

— Ja! — svarade Ursula.

— Nå, så hör mig nu, — rösten förändrades; långsamt, men högt, sade han, och ekot i hvalfven upprepade hvart ord:

— Du skall bli min hustru, så sannt mig Gud hjel....

— Tyst! — ropade en röst, ännu djupare än hans, — svärj icke!

Gabriel ryste, men icke Ursula; han steg upp; båda vände sig om, och archiater Hertz stod framför dem.

— Gå, Gabriel, jag *befaller* dig det... sedan få vi talas vid... nu, här på detta heliga rum, vill jag ensam tala med Ursula.

Gabriel gick, men kastade på Ursula en blick, som hon aldrig glömde.

— — — — — — — — — — —

— Hvarföre, Ursula, — började den gamle, —

insmyger du dig om nätterna som ett spöke, in i denna gamla kyrka?

— Jag känner mig olycklig, — sade Ursula med koncentrerad smärta, — jag kan ej sofva om nätterna; jag hade ett oöfvervinnerligt begär att få bedja här i denna kyrka, vid detta samma altare, der jag första gången "kände huru ljuflig Herran var." Organisten, som håller af mig, gaf mig nycklarna; jag har blott varit här en natt förut... men *han*, som var min plågoande i lifvet, skulle icke engång unna mig denna tröst...

— Afstå från dessa nattliga besök, min dotter... du skrämmer menniskor och gifver vidskepelsen näring ... din suck hinner Gud lika så väl om den uppsändes från det nattliga lägret i din kammare, som här i det af menniskohänder upphyggda templet! Säg mig allt, Ursula, är hemmet dig en pinoboning?

Ursula öppnade sitt hjerta för sin fosterfader.

— Hvem kunde trott *henne* vara... sådan? — sade Hertz med förvåning, — jag erbjöde dig af hjertat mitt hem... men du finge ej emottaga det... dock, mitt barn... du måste bedja Gud om nåd att fördrifva de rörelser af agg och bitterhet, som ditt hjerta innesluter... kom ihåg att *Han* är din fader.

— Jag hatar ej min far...

— Men din kärlek till honom är utdöd.

Ursula brast i gråt; den vanligtvis så starka, lugna flickan darrade märkbart; han förde henne till närmaste grafkapellet till venster, der Birger Jarls stoft hvilar; han satte henne på den grift, der mannen ligger, som var den förste inom Svea rike, hvilken försvarade qvinnans rätt.

— Om du är svag, är Gud stark, — sade den gamle. — Jag vill hjelpa dig att bedja... — och drifven af en mäktig impuls, trädde han ut i koret, nedföll på stengolfvet, bedjande högt:

"O, fader, omgifven här af en hel förmultnad konunga-ätt *), ett af de många bevisen på förgängligheten

*) Hela Erikska ätten, med undantag af Erik den Helige, är begrafven i Warnhems kyrka.

af mensklig storhet, beder jag för detta värnlösa barn, för hvilket *jag* föga kan göra. Lär henne att *rätt* bedja sitt "Förlåt oss våra skulder så som vi förlåta dem oss skyldige äro!" Förbarma dig öfver henne, fråntag henne den kalk, som man åt henne tillreder, men låt henne framför allt ihågkomma de löften, hon här vid altaret gifvit dig!"

Ljusen i lanternan slocknade; månens ljus ersatte eldens och kastade sitt magiska, fantastiska sken på dessa praktfulla lemningar af en förgången tid.

Stillatigande lade den gamle sin arm omkring den ungas lif och förde henne till prestgården.

Han stannade vid porten och omfamnade henne med dessa ord:

— Jag skall göra hvad jag kan.

XXIV.

Engels prisma *) *brister sönder.*

Genom Napoleons i Fontainebleau den 11 April skedda thron-afsägelse och Ludvig XVIII:s utropande till Frankrikes konung, ansågs Europas fred vara betryggad och fälttåget afslutadt.

I slutet af April återtågade svenska arméen från Brüssel, yttersta punkten för dess framskridande mot södern, och vi förbigå affären vid Mastricht, det enda fältslag, i hvilket Svenskarna 1814 deltogo.

Emellertid vilja vi en vacker vårdag i slutet af April uppsöka våra vänner i staden Leipzig.

Engel hade för några dagar sedan mottagit ett bref af Henrik, i hvilket han tackar för den dyrbara gåfvan och söker lugna hennes upprörda sinne.

I rosenbädden, på hvilken hennes föräldrar ifrån hennes barndom sökt att invagga henne, hade hvassa törnen, som träffat vägen till hennes hjerta, nu insmugit sig. Ännu visste hon ingenting bestämdt, men dock att hennes förening med Henrik kunde kosta hennes föräldrar det lilla välstånd, hvaraf de njöto, och hvad behöfde hon mera veta? Hon vågade icke besvära dem med flera frågor; hon vann ingenting derigenom; hon endast plågade dem, ty de besvarades icke.

Hennes längtan och hennes hopp slöto sig nu kring grefve Lichtenfeld, som, näst hennes föräldrar, från

*) Ett optiskt glas, genom hvilket man ser föremål färgrikare och skönare.

barndomen utgjort det högsta föremålet för hennes tillgifvenhet.

En af Engels lyckliga instinkter var tacksamheten: att röna ömma och kärleksfulla omsorger, och ej med tillgifvenhet återbetala dem, var för hennes hjerta lika omöjligt, som för en annan att förhindra sin andedrägt; hos personer i Engels förhållanden är denna vackra impuls högst sällsam; den, som från barndomen alltid varit van att mottaga, glömmer slutligen att tacka.

Gyllenburg hade i anseende till uppgörandet af en liten affär gått ut i staden, hans hustru äfven, i något välgörande ändamål; Engel satt ensam i tafvelrummet vid sitt piano. Hon spelade, utan att bestämdt veta hvad; det var den skapande anden inom henne, som lät de skönaste fantasier återljuda på instrumentet.

— Hvad det här är vackert! — sade hon, — det är icke af mig sjelf... nej!

— En Engel har frambragt de tonerna! — sade en väl känd röst bakom henne.

— Ack... ack... ack! — utropade hon och vände sig om, då en lång, vacker, kraftfull manlig gestalt stod framför henne.

Ramsvart hår krusade sig kring en bred, hög panna; svarta, blixtrande, djupt liggande, uttrycksfulla ögon blickade fram under ett par tjocka, båglika ögonbryn. Den mörka hyen var upplifvad af en klar, frisk färg; dragen voro för öfrigt sköna.

— Grefve Lichtenfeld, — återtog hon häftigt, fattande hans begge händer.

Tryckande dem först lidelsefullt mot sina läppar, släppte han dem straxt derpå, i det han, tagande några tillbaka, ställde sig vid kaminen och betraktade henne med för henne sjelf oförklarliga ögonkast.

— Mina föräldrar hafva gått ut i staden, hvar och en på sitt håll. Hvad de skola blifva glada, när de komma tillbaka. — Hon gick till honom, fattande å nyo hans ena hand, — är det något som oroar er?... O, säg... huru gerna ville icke er lilla Engel trösta er om on det kunde.

— "Min lilla Engel!" — upprepade han med en halft ironisk, halft klagande ton.

— Hvarifrån kommer ni sednast?

— Ifrån Brüssel. Jag har helsningar till Engel från en . . . bekant . . . en vän . . . eller hvad han för henne är . . . får hon sjelf säga . . . från en ung officer i svensk tjenst, löjtnant Nordensvärd.

Den skönaste karmosin höjde sig på hennes kinder; hon nedslog ögonen under det att ett leende krusade hennes läppar; slutligen såg hon upp till honom; det var något på engång blygsamt, rent och oskuldsfullt i hennes blick.

Vår grefve hade i sina dagar sett många skönheter af olika nationer, men något så idéaliskt skönt tyckte han sig tillförene aldrig hafva skådat, hvarken i konsten eller i verkligheten.

— Icke har grefven träffat Nordensvärd? — sade hon med låg, men tydlig röst.

— Jo; händelsen förde oss till samma logis; den unge Svensken behagade mig, vi blefvo snart bekanta; en dag kom jag händelsevis i hans rum: på bordet låg en öppen plånbok, i hvilken ett fruntimmersporträtt var infattadt; innan han hann få fatt i densamma, kastade jag mina ögon på porträttet . . . föreställ er min förvåning, när jag igenkände Engels bild!

— Ja, — svarade hon blygt, — jag har gifvit mitt hjerta och mitt löfte till Henrik Nordensvärd; jag har just längtat att få säga det för min gode, ädle, faderlige vän, men nu tackar jag Gud, som fogade det så, att ni först skulle träffa hvarandra . . . ett hinder likvisst, som jag icke känner . . . måtte lägga sig emellan vår förening . . . Mina föräldrar veta det, fast icke jag . . . tala med dem derom . . . och ni, som hittills gjort så mycket för mig och dem, skall visserligen icke nu undandraga oss ert beskydd . . . Jag har ett så fast förtroende både till er förmåga och till er vilja, att jag tror att det finnes ingenting som ni icke kan både förekomma och hjelpa . . .

— Engel . . . *han* . . . har afstått dig till . . . *mig!*

— Gud, min Gud! — utropade hon.

Skälfvande som ett löf, hade hon neddignat på golfvet, om icke han mottagit henne i sina armar.

Hennes mor återkom först, hennes far ett ögonblick sednare; nu brast den prisma sönder, i hvilken Engel hittills skådat lifvet; i de mest passionerade uttryck berättade han henne i hennes föräldrars närvaro: att han, medan hon ännu som barn var i hans hus, älskat henne, att då han blef enkling, var det hans tanke, att så snart Engel fyllt sitt adertonde år tillbjuda henne sin hand, att den röranде ömhet, hon visat honom, hade ingifvit honom de för framtiden skönaste förhoppningar.

— När jag, — fortfor han, — fick se ditt porträtt i en annan karls händer, kände jag, vid trettioåtta års ålder, för första gången furierna sönderslita mitt bröst. Min harm vände sig mot din far, som utan min vetskap bestämt öfver ditt öde; en förklaring egde rum mellan Nordensvärd och mig, och den öppenhjertige unge mannen kunde ej dölja det han kände mina förhållanden i detta hus...

— Jag har aldrig vetat om andra förhållanden, — afbröt Engel, — än dem, som välgerningarna å ena och tacksamheten å andra sidan ingifver.

— Men din far kände min hemlighet; jag hade ålagt honom att bevara dig åt mig, och det var min mening, då jag återkom, att säga dig allt; men han har förrådt mig...

— Intet förräderi är begånget, — svarade Gyllenburg med värdighet; — jag har aldrig gifvit grefven något löfte... och emedan jag ville sjelf vara den förste, som mundtligen underrättade dig om hennes förbindelse, offentliggjorde jag icke heller densamma.

— Har Henrik afstått mig? — frågade Engel upprörd.

Orden dogo nästan bort.

— Ja, om du sjelf vill det.

Våldsamt häfde sig Engels bröst; hennes mor utsträckte sin högra arm, och hon lade sitt hufvud till detta trogna hjerta. Ögonen tillslöto sig; hon fruktade att fästa dem på något yttre föremål; hon ville ostörd reda sina tankar. Slutligen såg hon upp:

— Jag håller mycket af er, — sade hon till Lichtenfeld, — ehuru en illusion äfven i anseende till er försvunnit ... jag trodde att ni var upphöjd öfver alla menskliga svagheter.

— Arma flicka! — utbrast han, i det han med den mest passionerade blick såg på henne, — huru förfärligt måtte icke ditt uppvaknande vara!

— Ja, det är förfärligt! — sade Engel, förande sin hand först mot sitt hufvud, sedan mot sitt hjerta; — hade jag icke min moder, min fader, — hon räckte en hand åt hvardera, — dignade jag under bördan.

— Du föreställer dig kanske också "din älskare som upphöjd öfver alla menskliga svagheter?"

— Ja.

Han såg på henne med en nästan hånande mine.

— Jag håller för mycket af er, — återtog hon, — för att vilja bedraga er, och jag vore er ovärdig, om jag, med hjertat uppfylldt af en annan, ginge med er till altaret; men lycklig blir jag icke heller med honom ... då ni är olycklig.

— Du afstår således honom också ...?

— Nej, det kan jag icke ... men lyckan har för alltid flygit sin kos från mig ... det känner jag.

— — — — — — — — — — —

Lichtenfeld blef några dagar derefter angripen af ett slag-anfall och förlorade talförmågan.

Nu började en ny strid för den arma flickan; gifta sig med honom kunde hon icke, men öfverlemna honom åt lejda händer, förmådde icke hennes tacksamma, varma, till öfverdrift känsliga hjerta.

Hon satt nu vid hans bädd; han kunde endast genom att skrifva på en tafla meddela sig till henne; hon sade honom:

— Så länge ni lefver och behöfver min vård, gifter jag mig ej med Nordensvärd ... mina föräldrar och jag skola flytta till er. — Och han, han mottog offret.

Våra läsare — om vi erhålla några — äfvensom våra läsarinnor skola, vi veta det, bryta stafven öfver En-

gels handling, som öfverspänd och onaturlig. I det förra fallet gifva vi eder rätt, men i det sednare icke; hvad som är onaturligt för det ena lynnet, är det icke för det andra, och svårligen finner skalden eller romanförfattaren något ämne för sin person som, fastän hörande till undantagen, ej någon gång eger sin motsvarighet.

Engel var ännu ej fyllda aderton år och af naturen svärmisk, åt hvilket hennes ensliga uppfostran hade gifvit näring; hon hade sedan sin barndom med hängifvenhet fästat sig vid grefve Lichtenfeld, och hennes föräldrar egde till honom en stor tacksamhetsskuld; de voro lika "svärmiska" som hon, och långt ifrån att afstyrka hennes nästan exempellösa uppoffring, samtyckte de till densamma.

Om man i allmänhet känt alla de vid detta tillfälle sammanfogade omständigheterna, hade man sagt att det var föräldrarnas egennytta, som understödde flickans romantiska sjelfförsakelse. Icke utan att både Gyllenburg och hans hustru förutsågo möjligheten att förlora, den genom grefve Lichtenfeldts bemedling, af Sachsiska regeringen dem tillerkända årliga pensionen; men om denna fruktan nu varit driffjedern till deras handlingssätt, hade de genast sagt ett afgörande Nej till Nordensvärd. För att gifva våra unga läsarinnor ett klart begrepp om föräldrarnes tänkesätt i alla afseenden, vilja vi anföra de ord som vid detta tillfälle dem emellan vexlades.

— Ett tungt öde hvilar öfver mig, och dem som mig tillhöra, — sade dystert Gyllenburg. — Jag borde aldrig gift mig, ty jag kunde ha insett att landsförvisningens dom, hvilken i min första ungdom ljungade öfver mitt hufvud, skulle bannlysa mig för alltid från all lifvets glädje.

— Det finnes intet öde, — svarade Elisabeth, med en stark betoning i rösten. — Det är Gud som stundom tillåter — alltid till något välgörande ändamål — den ena menniskan blifva ett offer för den andras intriger och egennyttiga afsigter.

— Om det der vore *mycket* att orda, — svarade mannen tankfullt, i det han stödde sitt hufvud vid sin hand. — *Vill* Gud det onda, — fortfor han i samma

dystra ton, — har han ej gifvit menniskan fri vilja? Konungamordet var urspungliga anledningen till mina lidanden, en gammal qvinnas oefterrättliga aristokratiska högmod, grundorsaken till dina. Vill vår Herre — här höjde han rösten — att den ena menniskan skall döda den andra? Vill han att hon skall blindvis lyda sina passioner, och gifva andra till pris åt dem?

— Vi hafva ofta talat i detta ämne, och mina tankar härutinnan äro alltid de samma. Det är sannt att vi fått den farliga skänken af en fri vilja, som nödvändigt måste missbrukas när ej kristendomens ljus upplyser vår lefnadsstig; men "denna fria vilja" måste äfven när vår Herre det för godt finner, gifva vika för hans. Huru många onda gerningar hafva icke blifvit uttänkta, hvilkas utförande den enda starka allsvåldiga handen förhindrat! Handlingen är vår, för den, för uppsåtet, måste vi ansvara, hvilka följderna än må blifva. Hade vår Herre ansett det öfverensstämmande med sina visa afsigter, att tillbakahålla det mordskott, på hvilket du dagligen tänker, hade han ock det kunnat, och det var ej en slump, att det blef du och icke en annan som inkastades i denna olyckliga sammansvärjning.

— Jag var aldrig med i den, — afbröt han i samma dystra ton.

— Nå, du afvetade den då ... lika mycket ... Det är skillnad på Guds *absoluta* och hans *tillåtande vilja* ... låtom oss böja oss i stoftet, så för den ena som den andra, begagna vårt förnufts öga så långt det räcker, och sedan kasta oss i Guds armar, — hon talade med lif och värma. — Må vara att jag misstagit mig, så ville jag ändå icke för allt i verlden förlora denna tro. Styr icke Gud mina öden ... hvem styr dem då? Är det jag sjelf! Hvad vet jag, hur långt ser jag? Är det en händelse jag kan förekomma, är det tio som jag ej med allt mitt sträfvande förmår att hindra! Är det mina svaga, stundom illasinnade medmenniskor som styra dem? Hon ryste, — så skulle jag ej kunna vara lugn en minut ... jag vore ju då handlöst kastad i händerna på hvilken ni-

ding som helst, — han teg och hon återtog: — Låt oss blott taga en öfverblick af de senare händelserna! Hvilken egen skickelse var det ej att *halsbandet* skulle efter så många års förlopp, genom min egen brorsson, falla i mina händer, att han skulle sjukna i vårt hus, fatta kärlek för vår dotter och hon besvara hans böjelse. Vi kunde ej i detta afseende förhålla oss annorlunda än vi gjort; oaktadt den möjligen befarade förlusten vägrade vi dem icke vårt samtycke, vi ställde blott deras förbindelse på framtiden. Grefve Lichtenfeld är nu vårt *synliga öde*... han handlar som en *egoist*... det blir för hans räkning; vi hafva honom nästan att tacka för allt... skulle vi nu i nödens stund öfvergifva honom? Och vore det sagdt att Engel obestridligt skulle bli lycklig som Henriks hustru? Fattigdomen blefve en af de oundvikligaste följderna.

— Du talar af erfarenhet! — svarade han, skarpt fixerande henne. — Arma qvinna, den blef din hemgift!

Hon lade nu sin arm kring hans hals. — Tro icke att jag en enda minut under mitt lif, för enskilt del, suckat öfver fattigdomens börda, eller att jag någonsin en sekund önskat att vår förbindelse varit om intet... men innerligt tackar jag Gud, att blott en dotter varit frukten af vårt äktenskap... Jag skulle ej med samma styrka, det säger jag öppet, se min dotter i ringa omständigheter, omgifven af en talrik familj... och dessutom Nordensvärdska namnet .. har ej i äktenskapligt afseende haft någon lycka med sig... låtom oss emellertid förtrösta på Gud och afbida tiden!

Grefve Lichtenfeld var en karakter sammansatt af idel motsägelser; icke lycklig i sitt äktenskap, hade han fattat ett om qvinnan i allmänhet mindre fördelaktigt begrepp; redan som barn föreföll honom Engel som ett idealiskt väsende; den ensliga uppfostran hon erhållit, hennes okunnighet om allt ondt, egde för honom en viss dragningskraft...

Ännu ung då han förlorade sin hustru, gjorde han sig sjelf det löfte, att lefva ogift tills Engel Gyllenburg fyllt sitt adertonde år. Icke okunnig om sin manliga skönhet och den tjusningskraft hans personlighet för öfrigt egde, ansåg han det ingalunda omöjligt att hon med hjerta och själ skulle engång gå hans mest brinnande önskan till mötes, och den nästan enthusiastiska tillgifvenhet som hon yttrade för honom, gaf ökad styrka åt hans förhoppningar.

Då han föregående vår reste till Frankrike, öppnade han, som vi redan känna, sitt hjertas djupaste hemlighet för Engels far.

I Brüssel förde händelsen honom i Nordensvärds närhet; och en tillfällighet gaf en dödsstöt åt hans enda förhoppning i lifvet.

Ett ögonblick tänkte han att utöfva den enda hämd som vore i hans makt, nemligen den: att ånyo hota Gyllenburg med indragandet af dess årliga pension, men han förkastade straxt denna småaktiga låga tanke, med hvilken han visste sig ingenting kunna uträtta.

Ett chaos uppstod i hans själ; han kände sig djupt olycklig; han försmådde, att ehuru stor diplomat han än var, på listens väg tillskansa sig den skatt han eftersträfvade.

Gud straffade honom hårdt, och då mottog den egoistiske mannen det offer som bragtes honom.

Den 3 Juni passerade svenska arméen på sitt återtåg till Sverige, den vackra staden Schwerin, i Storhertigdömet af samma namn, i ett af de större hotellen hade en resande och hans unga dotter intagit qvarter; resan hade ett särskildt syftemål.

De till sin hemort vandrande krigarne uppehöllo sig en dag i Mecklenburg-Schwerins residensstad, och i ett vackert rum af ofvannämnde hotell hade Gyllenburg, Engel och Henrik Nordensvärd på några timmar, sammanträffat.

Fader och dotter sutto i soffan; Henrik stod framför dem.

Uttrycket i den senares ansigte var något så ovanligt, att om en af hans vänner i denna stund betraktat honom, hade den trott sig skåda en helt ny personnage.

Ett sorgeflor var kastadt öfver det glada, öppna anletet; munnen tycktes liksom förseglad; det var som om den saknat förmåga att yttra ett ord.

— Henrik, — sade Engel, — vore *han* ej *olycklig*, så handlade jag icke så som jag nu gör ... hvem skulle med ömhet vårda honom om ej mamma och jag ...? det är icke fråga om att med dig bryta min förbindelse ... den ställdes ju på framtiden i den stund den knöts .... när man rätt öfvertänker saken ... har ju ingen olycka skett ... allt är ju som det varit hafver, blott en enda förändring har inträffat och den är endast ... för mig ... *han*, som för mig varit det högsta ideal af en äkta riddersman, — är nu i mina ögon en vanlig ... egoist ... höll hon på att tillägga, men ordet ville ej halka utför hennes läppar, skall jag äfven förlora tron ... på *dig?* och tårar dallrade i hennes öga.

— Att du, — sade Henrik, — har ställt mig på en högre ståndpunkt, än den jag i sjelfva verket innehar, fruktar jag, men jag har åtminstone icke med afsigt visat mig annorlunda än jag är ... Engel ... en aning säger mig att vi aldrig mera träffas på ... jorden!

— O nej, säg icke så ... om du ej vill att mitt hjerta skall förkrossas.

— Jag skall då ingenting säga, — sade han med qväfd röst.

Han tryckte henne till sitt bröst; om det var för sista gången skall framtiden utvisa. I Engels hjerta hade ej hoppets gnista ännu slocknat.

— Nordensvärd, — sade Gyllenburg, tryckande hans hand, — vill du ... så kan du för den gamle vördnadsvärde läraren och hans hustru nu få nämna ... men ej för någon annan ... hör du ... Fredrik E—s eller Gyllenburgs namn!

— Tack, — svarade Nordensvärd och besvarade det trofasta handslaget.

XXV.

Lysning, Bröllop och Död.

En grön löfrik krans slöt sig kring Hornboga-sjöns stränder, på hvars yta det grannaste solsken glindrade; himlen var klar, molnfri och blå, fastän vestanvinden vänligt lekte med trädens lummiga kronor. Det var den 26 Juni, som detta år inföll på en söndag. Det åldriga templets portar voro öppna, den allmänna gudstjensten pågick som bäst. I Dahla bänk, den främsta på stora gången, sutto den unga enkan, friherrinnan Bergenstrahl, samt Marianne Osbahr, i den till höger midtemot, lagman Hertz, prosten predikade, och både Adèle och Marianne, — som för några veckor sedan för första gången gått till den H. Nattvarden, — anmärkte att han var ovanligt rörd; ingen lärd afhandling trakterade han med den dagen. Predikan var myckert kort, och det föll sig ganska oväntadt, när ordet Amen utsades. Efter bönerna uppsteg klockaren på predikstolen med ett papper, som liknade en lysningssedel. Med darrande hand tog han densamma . . . hostade några gånger, och skiftade märkbart färg:

— Hvad blir det här af? — tänkte lagman Hertz.

"I dag för första gången förkunnas för denna respektiva församling, ett kristligt äkta förbund mellan extra notarien i Götha Hofrätt, vice häradshöfdingen, välborne herr Gabriel Nordensvärd och demoiselle Ursula Maria L., och önskas dessa kontrahenter all möjlig lycka och välsignelse af Gud som äktenskapet stiftat hafver."

De sista orden dogo alldeles bort: med darrande röst läste han bönerna, och efter Fader vår vände sig Adèle

till Marianne, på hvars ansigte en med ångest blandad förvåning uttryckte sig: — Sitt qvar till gudstjenstens slut, då jag möter dig vid kyrkporten!

— Hvart går du?

— In i prostgården.

— — — — — — — — — — —

Just som Adèle satte foten på trappan, hvilken ledde upp till Ursulas rum, kom prostinnan mot henne i förstugan. Denna var, kanske för första gången i sitt lif märkbart förlägen.

— Jag vet ej om jag drömt, om jag yrat, eller om jag hört rätt? — sade Adèle, som knappt helsade.

— Är det lysningen som friherrinnan menar? — sade Appolonia med temlig fattning, — så tvår jag mina händer; det är min mans verk: Ursula har fogat sig efter hans önskan och jag tror att hon en gång skall tacka sin far, som tänkt för henne, då hon ej sjelf förstod sitt eget bästa.

Adèle skyndade upp för trappan, nyckeln var ur dörren.

— Ursula! öppna, — bad hon.

Hon hörde huru man innanföre gjorde ett fruktlöst försök att efterkomma hennes önskan.

— Är ej nyckeln i dörren? — svarade Ursulas röst, — då har min styfmor tagit ur den och jag är inläst.

Det var ett så kalladt dubbel-lås på denna dörr; då den lästes utifrån, kunde ej den person som var i rummet på något vilkor sjelf befria sig ur sin arrest.

Adèle, af naturen ytterst liflig, utropade, i det hennes kinder genom den inom henne upplågande vreden, erhöllo den grannaste färg:

— Det här är präktigt! och störtade hon ned för trappan, först i salen, sedan i förmaket, der fru Appolonia, högst prydligt klädd i en mörkröd bomullslevantinsklädning, satt i en soffa, läsande i en italiensk bok.

— Jag anhåller att prostinnan har godheten lemna mig nyckeln till Ursulas rum, ty jag måste träffa henne.

— Nyckeln, — svarade hon, tagande på sig en oskyldig mine, — sitter ej den uti?

— Nej, visst icke.

— Då har jag säkert i tankarna tagit ur den; — och hon började söka likt och olikt.

— Ve mig, — sade hon, — "ve mig" var ett af prostinnans hvardagsuttryck; — om jag vet hvar jag lagt den; men nu spelade händelsen henne det lilla spratt att inskicka en piga, som begärde något, hvilket tvingade henne att öppna en byrålåda; hastigt drog hon upp densamma, och Adèles snabba blick kastade sig genast på den deruti befintliga nyckelkorgen.

— Den är kanske der, — inföll Adèle, då hon, hastigare än tanken, grep den och fattade en stor nyckel.

Appolonias ansigtsfärg blef blodröd, men som hon nästan aldrig förifrade sig, sökte hon dock att bibehålla fattningen.

— Jag har sådana der små distractioner iband, — sade hon, som må ursäktas den som har så stort hushåll och så mycket annat att tänka på.

Adèle tog helt simpelt nyckeln och spatserade upp för trappan, öppnade den tillåsta dörren, då Ursula blek, men sansad, satt uppkrupen i en liten soffa; hon lekte med ringen som hon höll mellan sina händer.

Hennes gyldne flätor hade upplöst sig och nedfallit på hennes hvita hals; hennes ansigte var om möjligt ännu blekare än vanligt, och liknade till färgen den nettelduksklädning, som omslöt hennes fina späda gestalt.

Hon satt qvar; hon syntes så trött och medtagen ut, som om det kostat henne möda att lyfta sig ur stället.

— Har det då kommit så långt? — frågade Adèle, — och genom hvad mirakel har detta skett?

— Visste ni icke af det? — frågade Ursula, utan att en muskel rörde sig i hennes ansigte.

— Nej intet förrän då jag hörde lysningen afkunnas från predikstolen.

— Har icke Gabriel omtalat huru han fått den arma fogeln i snaran.

— Nej icke ett ord... ej en gång för vår fader och vår moder.

Adèle satte sig i soffan bredvid Ursula.

— Tala sakta, — bad denna, — ty jag ansvarar för att *hon* står på lur.

— Berätta mig huru sakerna kommit till denna punkt!

Ursula lutade hufvudet mot sina händer. — Slutligen upplyfte hon detsamma:

— Jag måste först reda mina tankar... nu tror jag mig kunna tala om det i sammanhang; i fredags morse kom min far upp till mig medan jag ännu låg; "Ursula", sade han, i det han satte sig vid min säng; "när barnen ej förstå sitt eget bästa, måste föräldrarna handla för dem... om söndag lyses det för dig och Gabriel Nordensvärd."

Det var som om en svärdsudd klingat förbi mitt öra.

"Jag har ju sagt att jag aldrig i detta afseende lyder min far." "Hör mig mitt barn!" sade han blidare, och gaf mig ett förtroende som jag ej har rättighet uppenbara. Detta förtroende ändrade ingenting i mina känslor, i anseende till det olyckliga giftermålet. "Vill du att din far skall bli en löftesbrytare, — sade han slutligen. — Nordensvärd har mitt högtidliga löfte. Samma eftermiddag kom Gabriel hit... och han och min far ha beslutat vigseln tills i dag fjorton dagar, då det lyses ut, och det är sagdt att vi skola bo på ett litet landtställe, som han arrenderat nära M. tingshus... han har ju fått ett års förordnande öfver domsagan.

— Och du fogar dig i allt det här?

En underlig dragning på munnen var hennes svar, slutligen sade hon:

— Jag har knäböjande bedt om förskoning, men det är omöjligt.

Medan dessa ord vexlades mellan de båda vännerna i Ursulas kammare, var Appolonia nära att qväfvas af raseri; hon trodde sig genomskådad af Adèle, och det var henne nog, för att mot denna rikta all den ilska, som kunde rymmas inom hennes bröst.

Hon hade med den största talang, utan att synas, ledt sakerna till denna punkt, och för att tillvinna sig

ännu flera sympathier, beslöt hon att på sin styfdotter slösa de ömmaste omsorger.

— Förlåt mig, söta Ursula! — sade hon, när hon inträdde i flickans rum, hvarest Adèle ännu var, — att jag tog ur nyckeln. Det var i tankarna. Huru är det med dig, — hon tog Ursulas hand, hvilken låg orörlig i hennes, — det gör mig så ondt om dig... men din far menar så väl... och jag är öfvertygad att du blir lycklig.

Ursula bibehöll en ihärdig tystnad.

— Jag borde visst vara särdeles intresserad i detta afseende, — inblandade sig Adèle, — och vore Ursula fästad vid min bror, kunde jag ingenting högre önska, hvarken för hans eller min egen skull; det vore outsägligt ljuft att ännu ytterligare gifva henne det kära systernamnet; men nu är det icke så, och jag har aldrig i min lefnad hört något så onaturligt som denna tillställning.

Sällskapet ökades genom prostens inträdande, som nu hemkom från kyrkan, och hvilken, drifven af en okuflig oro, hastade upp till dottren.

Tagande ett par steg tillbaka, när han fick se Adèle, bugade han sig.

— Jag vet mig knappast någonsin i min lefnad ha blifvit så förvånad som i dag; — sade Adèle, — och prosten ursäktar om jag vågar fråga huru prosten, som far, kunnat hafva hjerta att handla *så?*

Under det att han oroligt betraktade Ursula, — sade han stammande:

— Det kanske sårar friherrinnan att en simpel prest-dotter inträder i den adliga, aktade Nordensvärdska slägten?

En stillatigande föraktlig blick var Adèles svar.

— Jag medgifver, — sade P., i det han satte sig, — att jag icke har skäl att framställa denna fråga, ty visst gömmer jag i mitt minne, den godhet, hvilken min dotter från barndomen rönt af eder alla — han var verkligen rörd, — men mina dagar kunna ej blifva så många, och jag önskade att innan jag nedstiger i grafven, se min dotter väl försörjd.

Adèle, huru liflig och häftig hon än var, erinrade sig sina tjugo och prostens sexti år, och fastän med harmen i hjertat, tillslöt hon dock sina läppar.

— Du vet, bästa P., — inföll Appolonia, — att jag i morgse bad dig besinna dig, innan det var för sent.

— Ja, i morgse! — svarade prosten, seende ned i golfvet.

Om verlden remnat under deras fötter, hade familjen på Dahla ej kunnat erfara större bestörtning, än vid underrättelsen om denna oerhörda nyhet.

Archiatern, hvars sinne var i den starkaste gäsning, gick fram och åter i sina rum, mellan hvilka dörren stod öppen. Liksom han behöft ännu mera luft, öppnade han dörren till salen och fönstret i sin skrifkammare.

Prostinnan slog några ackorder på sitt gammalmodiga piano, som i trettio år varit hennes tillflykt, under mer än en orolig stund. Eva satt tyst i en vrå; Marianne förgråten på gungbrädet på gården och Adèle med sin lilla flicka på knäet, vid hennes sida.

Nu uträdde Hertz i salen; gumman lät sina händer hvila på pianot.

— Ingen af mitt hus får resa dit på gratulationsvisit, — sade han; nu syntes en mörk gestalt vid grindarne, som öppnade dem.

— Gabriel, — sade Adèle, då han kom fram till gungbrädet, — hvilken sorg gör du icke oss alla!

Utan att svara, ingick han i salen. Eva lemnade rummet.

Han blef ensam med de gamle.

Vid den blick som ur deras ögon mötte honom, stannade han som om han varit fastborrad på ett ställe.

Flera minuter förflöto utan att ett enda ord sades; slutligen frågade Gabriel med en hos honom ovanligt vek röst:

— Icke en helsning, icke en lyckönskning?

Till hvad skulle vi lyckönska dig? — frågade Hertz med sin djupaste, långsammaste, starkaste bas.

— Till det mest afgörande steget i min lefnad... till mitt giftermål!

— Giftermål! — inföll gumman, spännande i honom sina skarpa, bruna ögon, — gif icke åt denna nedriga komplott detta heliga namn; du är min systerson, Gabriel, och ännu mer, min fosterson! men jag säger dig nu, på denna sabbathseftermiddag, i Guds och i min makes närvaro, att du är oss ett sorgebarn... och jag vore nästan färdig tro, att vi genom något misstag i din uppfostran ådragit oss Guds förbannelse!

Medan hon ännu talade, gick archiatern med korslagda armar fram och tillbaka på golfvet; det dröjde länge innan han vunnit nog välde öfver sig sjelf, för att med lugn kunna säga några ord; slutligen inföll han:

— Jag begriper icke huru en karl kan vara i så total brist på all hederskänsla, att han vill tvinga sig till hustru... Gabriel, som du nu sjelf beredt dig eget hem, har du icke behof af mitt... och jag förvisar dig — rösten blef ännu högre och långsammare — från den boning, der du bortjollrat din barndom och förberedt dig till dina studier. — Vulkanen brann våldsamt inom hans åhörares bröst, — och — fortfor den gamle, — med min vilja öfverstiger du ej mera min tröskel, förrän du en dag kommer i betryck, då är du välkommen!

Lindrigt darrande stödde sig Gabriel mot dörrposten.

— Bevistar ej fa... ej archiatern mitt bröllop?

— Nej!

— Min mors syster? Han vände sig till fru Althea.

— Nej, icke heller hon, ingen i mitt hus; icke en gång gamla Benedikta skulle jag dertill vilja gifva tillåtelse, — svarade Hertz.

Gabriel tog ett par djupa andedrag; slutligen sade han med koncentrerad sinnesrörelse:

— Den som är så hård, så obeveklig, måste glömma att han sjelf en gång skall stånda inför en domstol af högre beskaffenhet än de rätter, der jordens svaga söner skipa rättvisa och orättvisa.

— Gabriel, — sade med mildare röst archiatern, — det har jag icke glömt... men oaktadt många svagheter och brister, följer mig icke dit minnet af en enda sådan handling, som den till hvilken du i dag gör dig saker!

— Fosterfadren nekar fostersonen sin välsignelse till den vigtigaste handling i hans lif! — återtog Gabriel.

— Fostersonen, — genmälte Hertz, — tar ut lysning, utan att derom säga ett enda ord till fosterfadren; han tilltvingar sig sin fostersyster, som han vet älskar och är älskad af hans fosterbroder... han har bortskjutit alla mina *böner*... och nu skjuter jag bort hans... Gabriel, vi ha ej flera ord att utbyta!

— Ja, jag skall gå! — svarade Gabriel mellan tänderna; hastigt for han med afviga handen öfver ögonen och störtade ur rummet.

— Han är ändå Hannas son! — sade fru Althea, i det hon lade handen på sin mans skuldra.

Nu öppnade Hertz dörren, i det han ropade till Gabriel, som med foten nyss öfverstigit förstugutrappan:

— Kom ihåg att om lyckan vänder dig ryggen, då vänder jag mitt ansigte mot dig!

— — — — — — — — — — — —

— Min bror, — ropade Adèle, och sprang efter honom, — ännu kan allt ändras, ännu är det ej för sent.

— Hvad?

— Lysningen behöfver ej fullbordas!

— Tror du att jag ämnar låta uppföra frispektakel? Och han slet sig från henne.

Fjorton dagar, långa för Ursula P. som ett helt år, förflöto; om hon fått tillbringa dessa veckor i ensliga betraktelser, hade dock någon tröst förunnats henne, men

den ena gratulationsvisiten aflöste dagligen den andra; prostinnan hade nu Marthas bekymmer; hon var sysselsatt att utrusta Ursula; väfvarne togos in från bleket; hvilken flit i både hennes och alla hennes tjenarinnors händer! Saxar och synålar voro i oupphörlig rörelse. Hon reste hvarannan dag till närmaste stad för att göra uppköp hos guldsmeder m. m. Kajsa Warg och några andra ännu finare kokböcker rådfrågades; bröllopssupén var redan i tankarna anordnad, brudkammaren möblerad, och Appolonia i hvar mans mun, lofordad som ett non plus ultra af förträfflig styfmor.

Gabriel var under dessa tvenne veckor hvar tredje dag i prostgården; Ursula visade ett förstånd och ett välde öfver sig sjelf. som skulle gjort heder åt en trettiårs qvinna; att förhållandet mellan de båda trolofvade var spändt, var naturligt; men inga stickord ljödo någonsin från hennes läppar; hon var icke heller alldeles stum; hon talade om dagens förefallande händelser, men anmärkningsvärdt var, att man icke såg henne, som eljest var sjelfva fliten, sy ett enda stygn på sin så kallade hemgift.

När Appolonia frågade henne: — Hvad slags sidentyg hon ville hafva till brudklädning? — svarade hon:

— Jag har en hvit ny lenongsklädning och behöfver ej någon dyrbarare.

I granngårdarna pratade man mycket, utan att känna förhållanderna.

En eftermiddag på Marstad, hos baron Bergenstrahl, då lagman Hertz's der voro på besök, frågade gamle baron:

— Säg mig, min bästa lagman, huru det kommer till att Hertz's äro så missnöjda med Nordensvärds parti; tycka de icke att flickan har nog pengar?

— Jag känner icke den saken, — svarade lagman kallt, — men skulle tro att icke penningen vore det de afsåge.

— Hvad mamsell Ursula beträffar har icke deras uppfostringsmethod lyckats, — inföll friherrinnan.

— Jag skulle tvärtom tro, — svarade fru Heloisa

Hertz, — att den lyckats mycket bra, ty Ursula P. är en ovanligt förståndig tjugoårig flicka.

— Men styfmodren lärer med henne hafva sina krusade dagar! — trodde fröken Stassa. — Här ha vi prostinnan! — tillade hon.

— — — — — — — — — — —

Prostinnan P:s ärende var att tinga kalkoner till bröllopet, och i detta ändamål bad hon om ett enskildt samtal med fröken Stassa, som hade hela hushållsdetaljen.

— Ack, hvad prostinnan har för ett rart hufvud, som på en gång kan rymma i detsamma italienska, franska, engelska, tyska och ... kalkoner.

Prostinnan smålog.

— Lilla fröken må tro, att jag får allt rymma mer i det än det vill säga, eller rättare, i mitt hjerta; — tårarna stego mycket naturligt upp i prostinnans temligen vackra, blå ögon.

Stassa rörd in i själen af dessa tårar, tog prostinnans hand och klappade den.

— Ack, det gör så godt, så godt, — sade Appolonia, — att se sig någon gång vara föremål för ett ömt hjertas deltagande.

— Hvem skulle icke deltaga för en så söt menniska som prostinnan; ja, det är en riktig ära, att få vara i prostinnans sällskap, och ännu mera om jag genom mitt intresse kunde lindra något litet hjertesår. Vore jag mamsell Ursula, jag skulle veta värdera min styfmor.

— Jo, hon värderar mig! — svarade Appolonia med en hånfull dragning på läpparna.

— Det blir allt bättre, lilla prostinna, när hon kommer bort. Och hon klappade Appolonias arm.

— Det har jag verkligen ingen del uti, — svarade Appolonia.

— Nå, hvem har del uti det då? — frågade Stassa nyfiket.

— Hon sjelf!

— Hon sjelf?

— Ja, oss emellan sagdt, söta fröken, men jag kan ju lita på fröken som på ett förseglad bref.

— Ja, mycket mera! — sade Stassa lifligt.

— Hon är så konstig, — men låt oss för all del tala sakta, så att ingen hör det, — att man måste stiga upp med solen för att lära känna henne. Hon är verkligen kär i honom . . . men när hon väl gifvit honom ja, drog hon sin Maths ur skolan; då hennes fader kom och sade: — Nu skall det ske. Jag bad för henne, men fröken vet väl huru karlarna äro . . . hvad de få i sitt hufvud, sitter der som mossan på stenen.

— Åh, en mycket syperb liknelse. Står den i Tass . . . Ta . . . Tasso; heter han så?

— Jag tar icke mina liknelser af någon annan än mig sjelf; jag hatar plagiasmer.

— Plagiasmer, hvad är det?

— Att låna andras tankar, som man ger ut för sina egna.

— Tack söta, snälla prostinna! Alltid får jag lära mig något nytt af prostinnan!

— Huru mycket kostar kalkonerna?

— Det skola vi tänka på sedan.

Emellertid trädde Stassa och Appolonia ut till det andra sällskapet.

— Ja, jag säger för sannt, — sade fröken Stassa, — att ett sådant fruntimmer som prostinnan, har jag då aldrig sett i mitt lif; jag får alltid lära mig något nytt hvar gång jag är med henne. Nu vet jag hvad "plagiasmer" vill säga.

— Fröken kunde visst icke vända sig till någon, — — svarade lagman Hertz med en spetsig ton och ett sarkastigt småleende, — som var skickligare att gifva definition på det ordet, än prostinnan Appolonia P.

Appolonia förstod piken och nedsväljde sin förargelse.

Tredje lysningsdagen var inne. Vigseln skulle ega rum på eftermiddagen; föregående afton knäböjde Ursula

på sin mors graf, der den gamle gråhårige fosterfadren, beviljande hennes ödmjuka bön, hade gått henne till mötes. Efter detta samtal hade en stor förändring föregått inom henne.

"Nu i prestgå'ln slamrades med mortlar,
Brottom hade alla husets hjon."

Men det var snarare en offerfest än en glad familjefest, med hvars tillredelser man var sysselsatt.

Prostinnan stod i sitt kök och var både till kropp och själ klädd i sin hvardagsdrägt.

Från köket gick hon in i ett litet inom detsamma beläget hushållsrum, der en madam, en af prostinnans förtrogna, satt och skalade äpplen till frukt-budding.

— Ta mig f—n, — sade Appolonia, om jag bryr mig om att passa upp gubbkräket bara jag får flickan ur huset, jag vet madam Lönn tiger . . .

— Ja, som muren.

— I går klockan half 11 på qvällen mätte jag sjelf i tysthet ut en halfspann hvete . . . det skall vara dels arbetslön till madams Elsa för skjortorna som hon sytt, dels litet sportler för gamla tjenster.

— Äro de bra sydda, så att prostinnan ej skäms för att bära namnet.

— Mycket bra, söta madam. Sanningen att säga, ha gubben — så kallade hon alltid sin man — förlorat så mycket på köpmän som cederat i Skara och Götheborg, att om jag ej burit mig klokt åt, hade jag haft intet. Han har haft en svaghet att passera för rik, derför har han lånat penningar till höger och venster, som han återigen lånat ut till andra . . . och nu ha de tvenne, hvilka han visat detta förtroende, spelat bankrutt, och han är nära på . . . ruinerad . . . Han är förmyndare för flickan, och de omyndigas pengar går alltid först ut; men häradshöfding Nordensvärd har lofvat att gifva efter hennes arf. Jag har gudskelof *mitt* i säkert förvar. Dör han, har jag mina 10,000 r:dr, som ingen kan taga ifrån mig.

Klockan var 5 på aftonen; det hade regnat hela dagen och ingen ljusglimt kunde ännu upptäckas på himmelen.

I förmaket stodo framför soffan tvenne på en broderad matta utsirade kullerstolar.

Tvänne vilkor hade Ursula fästat vid det till hennes bröllop aftvungna löftet, att vigseln skulle ega rum hemma, samt inga andra gäster än Lagman Hertz och hans hustru samt komministern, äfven med fru, skulle inbjudas. Alla på Dahla hade vägrat mottaga inbjudningen.

Prosten hade ej sjelf styrka att förrätta vigselakten.

Fru Heloise Hertz hade klädt bruden, och styfmodern under tårar ditfästat kronan.

— Jag befarar ändå, — sade brudgummen till sin blifvande svärfar.

— Nej, ingen fara. Jag känner henne bättre.

— Men kom ihåg hennes ord i sista stund.

— Lika mycket... jag är lugn.

Med boken i sin hand stod komministern framför kullerstolarna, och brudgummen, klädd i hofrätts-uniform, gulblek med sänkta ögon, hade redan intagit sin plats, då fadren införde den hvitklädda bruden.

Ett högtidligt allvar hvilade på hennes panna; det var som hon med sin blick sökt himmelen. En lätt rodnad flammade upp på de bleka kinderna; läpparna rördes sakta till en bön. Förstulet kastade Gabriel en blick på bruden, aldrig hade hon synts honom så skön.

Akten började; presten framställde först den till brudgummen vanliga frågan, hvilken besvarades med ett högt ja, och nu vände han sig till bruden: "inför Gud och denna kristna församling frågar jag dig, Ursula Maria P., om du vill hafva denna föreställda person, Gabriel Nordensvärd, till din äkta man."

— Nej! — svarade Ursula med klar och tydlig, fastän låg röst, i det hon med en blick, i hvilken fasthet och beslutsamhet uttalade sig, såg upp till presten.

— Gud! — utbrast brudgummen, under det att fadren vacklade tillbaka; ångestdropparna framprässade sig på hans panna. Handen darrade, så att benen knappast

ville bära honom, då Hertz tog hans arm och förde honom till en stol.

Komministern förnyade frågan.

Återigen ett — nej, men kortare och ljudligare.

— Nu är min embetspligt slut! — sade pastorn, — och herr prosten får sjelf försöka att framkalla ett — "ja"...

Med blyg värdighet smög sig Ursula till sin far, tagande hans arm, hviskade hon i hans öra: — Förlåt mig, min far! men jag sade ju det förut. Låt oss gå härifrån! — tillade hon, i det hon häftigt darrade.

Fru Appolonia spelade nu en särdeles egen roll; hennes vanliga sjelfbeherrskning svek henne; ilskan framlyste ur hennes ögon, då Melker Hertz sade till sin hustru:

— Heloise, vill du se en tigrinna, så kasta ögonen på *henne!*

Gabriel rasade; han såg blott en enda, det var Ursula; störtande fram till henne, kastade han sin arm kring hennes lif, utropande:

— Du är min hustru inför Gud och menniskor; det har lyst för oss; tills den verldsliga lagen åtskiljer oss... är du min.

— Men den *kan* åtskilja er! — inföll lagman.

— Ursula, Ursula, hvad har du gjort? — klagade fadren.

Gabriel hade dragit henne till sig, och höll henne konvulsiviskt tryckt i sin famn, i det han ursinnigt kysste hennes läppar.

— Släpp henne! — utropade Hertz, då i detsamma Henrik Nordensvärd steg in, med allvar och godhet i blicken helsade han flyktigt de omgifvande, lade sina båda starka armar kring brudens lif, då brodren, hvars fysiska styrka var hans i hög grad underlägsen, måste vika tillbaka; han tog henne under ena och prosten under andra armen, och väl bevandrad i husets alla vinklar och vrår, förde han dem i ett aflägset rum.

— Henrik, kommer du från skyarne... eller hvarifrån? — frågade hon.

— Jag kommer nu senast från Götheborg, och vid

middagstiden hamnade jag i det kära hemmet... Herr prost! haf förtroende till mig. Jag kommer som vän... kommer som budskap från gamle Hertz, som beder att ännu en gång få öppna sitt hem för Ursula... Envisas ej längre, gamle man; lemna er dotter i mitt beskydd; jag har hästar och vagn med mig!

— Hvad skall verlden säga? — stammade prosten.

— Verlden! Alltid kommer den med i beräkningen. Låt den säga hvad den vill!

— Jag kan icke lemna min far nu, — sade Ursula, i det hon dignade ned och omfamnade hans knän.

Fadren öppnade sina armar; Ursula reste sig upp, slöt sig till hans bröst. Han gret som ett barn; en tårflod öfversköljde hans ansigte, och med bruten röst sade han: — Låt nu allt vara godt mellan oss... jag har kanske ej långt igen.

— — — — — — — — — —

Emellertid hade ett blodkärl brustit i Gabriels bröst, och i den vagn som var beräknad att föra Ursula till Dahla, satt nu brudgummen, blek med slutna ögon lutad mot brodrens axel.

När vagnen stannade vid förstugutrappan, stod archiatern der med blottad hjessa; nu slog Gabriel upp ögonen.

— Jag är förvisad härifrån... för mig bort!

— Nej, — svarade Hertz. — Nu, min son, är du välkommen, ty du är olycklig.

Den som har det minsta begrepp om samtalsämnena i det antingen i en småstad eller på landet vanliga sällskapslifvet, föreställe sig den uppståndelse, som ofvannämnda händelser väckte.

Till deras upplysning, som ega en på allmänna opinionens tillförlitlighet bergfast tro, vilja vi nämna: att skuggan af hvad som tilldragit sig föll på Ursula och archiater Hertz samt dess familj, med undantag af brudgummen, hvilken betraktades som en martyr.

Appolonia var ren som ett nytvaget lam, och som man icke kände alla de smädeord, obehag och små knappnålsstygn, med hvilka styfmodern dagligen undfägnade den tåliga styfdottern, var den sednare till öfverdrift tadlad för sin skenbara otacksamhet.

Läsaren gissar säkert, att innan Ursula tog sitt djerfva beslut, förtrodde hon sig till sin fosterfar, som långt ifrån att afråda, tillstyrkte detsamma.

Två månader senare afled, efter en kort sjukdom, prosten P., på sin dödssäng tog han löfte af archiater Hertz, det hans dotter i det hem som omslutit hennes barndom, skulle nu under sin värnlösa ungdom finna huldhet och skydd.

Lagman Hertz blef utredningsman i boet; konkurs blef oundviklig: Henrik Nordensvärd blef tillförordnad förmyndare för Ursula, och utgick hennes fordran, hennes möderne före någon annans; styfmodern tillgodonjöt sina 10,000 r:dr, hvilka hon som gåfva genom Gabriels bemedling erhållit.

Efter den märkvärdiga katastrofen insjuknade Gabriel häftigt; en kort förut inträffad förkylning, i förening med så många olikartade sinnesrörelser, af hvilka förödmjukelsen icke var den minsta, lade äfven honom på sjuksängen. Hertz var hans läkare, och lyckades att återgifva honom helsan.

Flera veckor lefde Ursula och han under ett tak, utan att se hvarandra.

När Gabriels krafter det medgåfvo, lemnade han genast Dahla.

Det var en morgon i början af December. Han gick ned i trädgården för att hemta frisk luft, då Ursula i djup sorgdrägt, sittande i en berså, var det första föremål som mötte hans ögon.

En lindrig nervskakning, som icke undföll honom, fattade hela hennes varelse, men hon satt qvar.

Han var blek och märkbart affallen; de gula insjunkna kinderna och de kring ögonen stora groparna gåfvo något hemskt åt hans i sjelfva verket vackra utseende.

— God morgon, Ursula!

— God morgon! — svarade hon sakta.

— Jag beklagar din sorg!

— Tack! — var hennes enstafviga svar.

Han satte sig bredvid henne.

— Du och jag äro ännu icke genom lagen åtskiljda, sade han, närmande sitt ansigte till hennes, och seende henne djupt in i ögonen.

— Men vi kunna och måste blifva det, — sade hon med en ton, som förrådde styrkan af hennes vilja.

— I denna fråga trodde jag mig också hafva *ett ord*, — svarade han, alltjemt fixerande henne.

— Gabriel, jag kunde svara *mycket*, men du har lidit mycket, jag äfven, isynnerhet genom min fars bortgång... låt oss icke tvista längre, men i godo slita det band, som i ondo knöts.

Han steg upp, fattade hennes hand, släppte den strax och aflägsnade sig.

— — — — — — — — — —

Den till hemlandet återvändande arméen fick ej hvila på sina lagrar; Norrige var knappast eröfradt förrän det, som bekant är, uppreste sig mot moderlandet. Kort var detta fälttåg. I December månad hade Sverige fred med alla sina grannar, och öfver fyratio år har lejonet sofvit i ro vid den blå bölja, som på trenne sidor sköljer vårt fäderneslands kuster.

En och annan tapper son fann sin graf på främmande jord och de hjertan som vid dess bortgång då blödde, hafva nu sjelfva kanske brustit i döden... hvarom icke, är dock vägstycket säkert i det närmaste tillryggalagdt.

XXVI.

I Köpenhamn.

Sommar, höst och vinter hafva förflutit sedan de i föregående kapitel skildrade tilldragelserna.

Man var nu i Juli månad 1815. På kyrkogården, som omsluter den lilla obetydliga staden Segeberg i Holstein, uppreste sig ett hvitt marmorkors med denna i förgylda bokstäfver på framsidan inristade inskription:

Ragnar Bergenstrahl

Stupade på ärans fält den 7 December 1813.

Och på frånsidan lästes:

Gömd, men aldrig Glömd.

En ung, skön, svartklädd qvinna omfattade korset med sina armar; och på några stegs afstånd stod en ung karl, hvars ögon voro med deltagande ömhet fästade på henne.

Slutligen upptog han sin klocka, såg på densamma och smög sig sedan bakom henne, i det han upplyfte henne.

Hon vände sig om, klara tårar rullade utför hennes kinder.

— Henrik, det är icke lätt att slita sig härifrån!

— Det måste ju ändå ske!

— Nå väl då... jag får ju i morgon, innan jag reser, ännu en gång helsa på... *här?*

Med sin blick bejakade Henrik frågan, och förde henne från det dystra stället, till värdshuset, hvilket de gemensamt bebodde.

Som vi genom deras samtal torde erhålla åtskilliga upplysningar, vilja vi lyssna till detsamma.

— Du var god, — sade Adèle, — god, som du alltid är, som följde mig hit... nästa gång har jag min lilla, älskade Elin med mig.

— Gud vare prisad, — svarade Henrik, — som lugnat och mildrat din sorg.

— Ja, den är lugnad... och derföre har jag, näst Gud, dig att tacka. Hade icke du med så oändligt mycket förstånd behandlat mig, hade icke du så fullkomligt ingått i mina känslor och förhållanden, så hade jag icke varit det jag nu är... d. v. s. lugn och undergifven. Huru många nätter har du ej genomvakat med mig! Du har icke genom predikningar och tröttande moraliska föreläsningar, men genom ditt exempel lärt mig att det icke finnes någon, som ej har mer eller mindre att lefva för; du har lärt mig fatta lifvets betydelse, lärt mig huru jag bör använda det öfverflöd Gud gifvit mig! När Ragnar var till, erkänner jag att jag endast lefde i och genom honom; han utträngde alla andra ur mitt hjerta, äfven dig; men nu, Henrik, älskar jag dig outsägligt, — hon smög sig intill honom och lade sin hand i hans. — Huru outtröttlig har du ej varit i vården om mina materiella angelägenheter! Husets i Ystad försäljning, auktioner m. m., allt har du ombestyrt, utan att ens vilja höra talas om ersättning för din möda, ännu mindre emottaga den. Lycklig hon, som en dag blir din maka! Så ren i grundsatser, så öppen och redlig, tänkande på alla...

— Jag trodde det skulle vara slut nu! — sade han, småleende.

— Hvad?

— Loftalet öfver mig, som du så snällt håller på att författa. Jag har ingenting gjort, som ej hvar hederlig karl bör göra, men deremot uraktlåtit ganska myc-

ket både i ett och annat afseende. Nu till annat! Du har gifvit grefve R. korgen?

— Ja, och träffar du någon, som hyser samma afsigter, ålägger jag dig bedja honom att ej blottställa sig för samma öde.

— Kanske bibehåller du icke samma tänkesätt! Hvem kan ansvara för sitt eget hjerta?

— Jo, Henrik, jag kan ansvara för mitt... Huru skulle jag kunna ha' hjerta att gifva min lilla flicka en stjuffader?... Efter Ragnar önskade det, stannar jag qvar på Dahla, så länge de gamla lefva; men du, Henrik, du funderar ju på att nästa vår taga mot ditt boställe och sätta egen hushållning?

— Det beror helt och hållet på utvecklingen af Ursulas öde; hon kan ej tänka på någon annan förening förrän hon blir lagligt skiljd från Gabriel; förr återvänder icke heller Max till Sverige. Gifter hon sig med honom, öfvertager han i mitt ställe den yttre hushållningen på Dahla, och det unga paret nedsätter sig i högra flygeln.

— Troligen har far en sådan afsigt, emedan han con amore nu reparerar, tapetserar och iordningställer densamma.

— Det tror jag ock; men mycket måste dessförinnan tillrättaställas; i första rummet den obehagliga affär utageras, som nu som bäst pågår, och konglig majestät bifalla upplösningen af deras förbindelse. Ursulas både helsa och lynne har mottagit allvarsamma stötar af hvad som passerat, — han gjorde ett uppehåll, — Gabriel gör mig bekymmer... han tiger väl... men hatet.., det dolda hatet, har funnit herberge... för alltid... fruktar jag i hans hjerta.

— Ja, denne broder! — sade Adèle, i det hon ryste, — det är, som om han vore ett förkastelsens barn...

— Så kallar han sig sjelf... men låtom oss hvarken döma eller fördöma... det är ingen konst att kallt predika för den, som hvarken varit frestad af sina passioner eller händelserna. Jag beklagar honom.

Henrik talade icke om, huru han mången natt, då Ga-

briel varit på besök på Dahla, hört honom, då han trodde brodren sofva, förbanna Max och förbanna sig sjelf.

Henrik återtog:

— Äfven mellan honom och mig har ett spändt förhållande inträdt, och det endast för Ursulas skull, hvars förmyndare och beskyddare jag är. Icke utan att jag umgås med tanken på en utrikes resa, och jag ville då locka Gabriel med mig; jag ville förlika honom med sitt öde, förjaga de upproriska, mörka andarna från hans själ, och om möjligt, leda honom från den osaliga väg, på hvilken händelsernas gång och hans eget olyckliga temperament inkastat honom.

— Jag tycker att det skulle vara honom en plåga att qvarstanna på en ort, hvarest alla dessa händelser, som väckt så mycket uppseende, tilldragit sig.

— Han söker sig ock ett annat förordnande, och har hopp att få detsamma; jag tror till och med att han tänker på att arrendera en domsaga inom Kalmar län . . .

— Du, Henrik, du . . . — sade Adèle, — du talar icke om . . ?

— Ja, Adèle, — sade Henrik dystert, jag förstår din mening . . . *något* är det, som förorsakar *deras* tystnad . . . förliden sommar, straxt efter mitt afsked från Engel, följde familjen, grefve Lichtenfeld till Pyrmont . . . Vid Jultiden upphörde Engels och hennes fars skriftvexling; kan det vara möjligt att *hon* — sade han, liksom till sig sjelf, — att hon låtit öfvertala sig att viga sig vid honom, och att föräldrarna samtyckt dertill?

Med ömhet tryckte Adèle sin broders hand.

Bror och syster återvände till Köpenhamn. Henrik föreslog att de derstädes skulle uppehålla sig några dagar.

— Det är mycket der, — sade han, — som är intressant att taga i betraktande.

De intogo icke på något hotell; Henrik var bekant med en instrumentmakare, som under den tid han var kadett, bodde i Stockholm och hvilken nu var etablerad i den vackra, folkrika staden på andra sidan sundet, och egde genom sin skicklighet i sitt fack både förtroende och ett hedradt namn.

Herr Berndes, egare af ett mindre stenhus, logerade ofta resande, och till denne vände sig Henrik.

Han gjorde någon svårighet att åt dem upplåta något rum, emedan alla voro upptagna: "Det enda vore, om jag skulle afstå min hustrus sängkammare med det derinom belägna förmaket; men sängkammaren har ingen särskilt utgång, och den som bebor densamma, måste passera förmaket och salen."

— Låt oss få dessa rum, och vi äro mycket belåtna, — bad Henrik.

— En sjuk bor under, och det minsta buller plågar honom.

— Frukta icke; hvarken min syster eller jag äro bullersamma af oss.

Huset var åt frånsidan omgifvet af en vacker trädgård.

Henrik och Adèle bestämde åtta dagar för sitt vistande inom Danmarks hufvudstad; de gingo tidigt ut hvar morgon, och voro mycket noga att ej, för att icke oroa den sjuke, återvända för sent på aftonen.

En dag, då Adèle var inbjuden till en ung fru af sina bekanta, som var bosatt i Ystad under den korta tid hon med sin make vistades der, strötvade Henrik ensam omkring den vidsträckta stadens omgifningar; sednare på aftonen återkom han, då han, passerande förbi en juvelerares butik, hörde han en bekant röst ropa:

— God dag, Nordensvärd, hvar f—n kommer du ifrån?

Det var hans kamrat, löjtnant K.

Nordensvärd gick in i butiken.

— Det var oväntadt att få träffa dig här, — svarade Nordensvärd.

K. hade för tvänne månader sedan begärt permission för att företaga en längre resa söderut; de vexlade några ord, då K. sade:

— Det der vore en elegant fästmans-present, ser du hvilket magnifikt äkta halsband af orientaliska perlor ... men om jag ej misstager mig, är Nordensvärdska vapnet i briljanter anbragt på låset: ett svärd, krönt med en stjerna.

Henrik kastade ögonen på halsbandet; en flyktig rodnad färgade hans kinder; fort och häftigt frågade han, vändande sig till juveleraren:

— Ursäkta om jag frågar, om ej någon resande sålt detta halsband till herren.

— Jo, för en månad sedan ... det var en ung flicka, som sålde det till mig, och jag står nu i begrepp att försälja det till en förnäm dame, som i dag betraktat det i min butik, och som återkommer i morgon.

— Huru mycket begär herren för halsbandet?

— 1000 r:dr b:ko, ett sjungande pris.

Henrik egde jemnt och nätt så mycket penningar, som fordrades för vistandet i Köpenhamn och återresan till Sverige. Tiden var för knapp till långa öfverläggningar.

Att låta halsbandet gå sig ur händerna, var honom omöjligt, men hvar skulle han taga denna summa?

— Är 1000 banko yttersta priset?

— Ja, det aldra yttersta.

— Men jag är öfvertygad, — svarade Henrik, — att dess fordna egarinna lemnat det till herren för lägre pris.

— Om än så vore, faller det sig helt naturligt, man säljer icke ett sådant smycke utan att behöfva det och ingen juvelerare köper det utan i afsigt att vinna derpå.

— Nordensvärd! — ropade K. och tog honom afsides, — vill du köpa det, skall jag försträcka dig med penningar.

— Vänta här ett ögonblick, — sade han till K., i det han bad juveleraren om ett enskildt samtal.

Denne införde honom i sina rum.

— Minnes herren huru det unga fruntimret såg ut, som försålde halsbandet?

— Hon var det skönaste af allt skönt jag sett; hennes hy var genomskinlig, hennes hår brunt, hennes ögon djupblå, milda och själfulla; hon hade, om jag minnes rätt, en rak näsa, en lätt klufven haka, en förtjusande mun, och när hon log, var det som om en liten kärleksgud tryckt en lätt grop i hvardera kinden.

— Det är *hon!* — sade han högt och ofrivilligt.

— *Hon*, — återtog juveleraren, leende, — kanske är det någon *inclination?*

Henrik hvarken hörde eller besvarade frågan. Han tog upp sin klocka, ett dyrbart repeter-ur, — hvad pris sätter herren på det här?

— 200 r:dr svenskt mynt.

— Nå denna? — han aftog en dyrbar, större kråsnål af juveler, som han fått af sin fostermor.

— 100 banko.

— Tag det då... och återstoden, 1,250 r:dr, skall jag söka kontant erlägga... i morgon kommer jag tillbaka; var god och behåll halsbandet för min räkning.

— Herren kan ej säga mig, — återtog Henrik, — huruvida det främmande fruntimret ännu är qvar i Köpenhamn?

— Nej, det vet jag icke.

I en ganska upprörd och orolig sinnesstämning följde Henrik K. till dess logis, der han tillbringade aftonen.

K. räknade penningarna till honom; han lemnade sin skuldsedel, och ganska sent återvände han till sitt qvarter.

Ytterst ordentlig i penningeaffärer och sparsam för sig sjelf, ända till ytterlighet, var det ganska sällan han tillät sig någon umbärlig utgift.

Af archiater Hertz hade han erhållit uppfostran och sin första eqvipering, samt egde fritt vivre, när han var hemma; men den obetydliga lönen hade dock icke alltid

varit tillräcklig, i synnerhet som hans goda hjerta, vid åsynen af hans betryckta likar, ofta råkat frestelser, som han icke alltid hade styrka att besegra. Han hade således någon skuld, och det var en ej obetydlig affär, att öka den med 1000 r:dr. Hade ej en annan tanke uteslutande beherrskat honom, så hade han ej kunnat afhålla sig att grubbla derpå; emellertid gick han hem; klockan var redan 11 på aftonen, porten till trädgården öppen, men just som han vände sig mot huset, såg han att porten till detsamma var läst.

— Det är en sjuk här, — tänkte han, — om jag bultar på, störer jag honom ... jag lägger mig här på bänken.

Och han kastade sig på en grönmålad bänk i en berså *), der han somnade rätt godt på sin hårda bädd.

Det var tredje dagen af hans vistande i Köpenhamn.

— — — — — — — — — — —

På morgonen klockan 7 vaknade han vid ett lätt buller; han öppnade ögonen och störtade upp, under det utrop undföll honom, som likt ett eko besvarades af en qvinna, som stod framför honom.

Det var — *Elisabeth Gyllenburg.*

Lydande ögonblickets impuls, slöt han henne så häftigt i sin famn, att den goda, älskliga qvinnan var nära att förlora andedrägten.

Vi förbigå de scener, som följde; en half timma sednare infördes han i Gyllenburgs rum, der yttringar af glädje, bestörtning och smärta omvexlade.

Längre fram på förmiddagen gick Adèle, stödd af sin broders arm, in i de rum, som beboddes af den familj, för hvilken hon redan så varmt intresserade sig.

I soffan i det innersta, lilla rummet satt han, kringbäddad af kuddar, och bredvid honom hans trogna föl-

*) Ett sanningsenligt drag af den person, död för tio år sedan, som under teckningen af vår hjelte oaflåtligt framstått för oss.

jeslagerska; sjukdom och bekymmer hade intryckt ännu flera fåror på hans panna och kinder.

Adèles ögon tycktes söka efter något föremål, som hon saknade.

— Här får jag presentera min syster för dem, som jag med eller utan deras vilja redan kallar: föräldrar.

Adèle böjde sig ned, i det hon tryckte Elisabeths motsträfviga hand till sina läppar; sedan vände hon sig till Gyllenburg.

— Förlåt, — sade han, — att jag ej stiger upp! men jag är matt och svag; det är mig kärt att träffa en landsmaninna, och i henne en slägtinge, en brorsdotter till min hustru.

— Kallen mig du, ansen mig som en slägtinge, som en verklig brorsdotter, och gören min gode broder lycklig! — utropade hon.

Nu öppnades en sidodörr, och en ung, hvitklädd flicka inträdde; nettelduksskjorteln var kantad, enligt den tidens bruk, med ett blått band och ett schärp af samma färg omslöt det smärta lifvet; hennes ansigte var öfvergjutet af en öfverjordisk glans; hennes ögon föllo genast på Adèle; ofrivilligt utsträckte hon sina armar, sägande:

— Henriks syster!

Med outsäglig ömhet slöt Adèle henne till sitt hjerta.

— Ej underligt att du heter *Engel*... ty om det namnet passar någon, är det dig! — utropade Adèle, nästan hänryckt vid anblicken af denna plastiska skönhet.

— — — — — — — — — — —

I korthet vilja vi omnämna anledningen till den hårdt prófvade familjens vistande i Köpenhamn.

Kort efter Henriks och Engels afsked reste grefve Lichtenfeld till Pyrmont, åtföljd af de personer, hvilka ansågo sig hos honom stå i en stor, först nu gäldad tacksamhetsskuld. Men helsokällan hade ej någon kraft för honom. Stum och sjuk återvände han till Leipzig; Elisabeth och Engel voro outtröttliga vid hans sida; hans

lynne var, om möjligt, ännu mera angripet, än hans kroppsliga hydda; Engels åsyn tycktes för honom vara nödvändigare än luft, ljus och vatten; hon satt om aftnarna vid hans bädd och söfde honom med sin sång. Om dagen spelade, läste och talade hon för honom; skriftligen besvärade han henne med frågor "om hon emottog bref från Nordensvärd", etc.

Afskyende all osanning, sade hon i början — ja; — men när hon såg det vidriga intryck, han häraf erfor, svarade hon, under det samvetet högt anklagade henne, med bortvänd blick: — nej, — då han skref på sin tafla.

— Besmitta icke dina läppar med en osanning! — och den renhjertade flickan brast i gråt.

Så gingo dagarna tills December månad, då det oroliga hjertat brast i dödens mörka natt; Engel var fri, men andra bekymmer trädde i stället.

Grefve Lichtenfeld hade väl sökt att betrygga Engels framtid, men hans slägtingar lyckades att genom något kryphål i lagen tillskansa sig den förmögenhet, som den aflidnes testamente tillförsäkrat henne. Kort derefter förlorade Gyllenburg den pension, som han under tvenne års förlopp åtnjutit af sachsiska regeringen.

Utsigterna blefvo allt mörkare.

— Nu, mitt barn, — sade fadren till dottren, — måste jag, ehuru med sorgen i hjertat, bedja dig upphöra att skrifva till Nordensvärd, ty alla utsigter för vår framtid synas vara stängda. — Om jag känner honom rätt, skulle han äfven vilja belasta sig med oss, och vi måste spara honom denna börda, och oss denna förödmjukelse.

Engel svarade i sin okunnighet om penningens rätta värde:

— Jag kan ju sälja mitt halsband!

— Ack min stackars flicka, känner du ej ännu hvad fattigdom vill säga?

Emellertid tilltog hans hemlängtan, genom försäljningen af deras dyrbaraste lösöreho, taflorna och pianot inberäknade, funno de medel att resa till Köpenhamn, der han ämnade att som porträttmålare någon tid uppehålla sig; först var han närmare fäderneslandet, och se-

dan hoppades han att lättare kunna komma derifrån öfver till Sverige.

Knappast dit anländ, sålde Engel genast sitt halsband, föräldrarna ovetande. — Kort derpå insjuknade Gyllenburg; han tycktes väl nu vara på bättringsvägen, men han var dock på långt när icke återställd.

Så stodo sakerna när det oväntade mötet inträffade. Engel tryckte åter hoppets blida genius till sitt hjerta, och händelsernas utveckling skall snart visa oss, om denna hoppets genius ånyo sviker sina ljufva rosenfärgade löften.

Om aftonen satt Henrik ännu qvar i den lilla familjekretsen, då Adèle redan lemnat densamma.

Gyllenburg hade intagit sängen; Elisabeth satt i en fåtölj, bredvid honom, Henrik och Engel i en liten soffa, lagom för tvenne personer. Deras händer voro sammanslutna.

— Vägren mig icke hennes hand, — sade Henrik. — Jag trodde mig, då vi sist åtskiljdes, älska henne öfver allt på jorden ... men jag visste dock icke huru kär hon var mig förrän jag var åter bland de mina ... utan henne ... hvad jag erfor, låter sig ej beskrifvas, det var som om hjertat fallit ur mitt bröst, och dock kände jag till följe af den smärta jag erfor, att det satt qvar ... men när hennes bref slutligen uteblefvo ... nådde denna smärta sin höjd ... jag skref och skref, och fick intet svar ... hade jag nu ej träffat eder, hade jag bestämdt rest till Leipzig nu i höst. — Jag eger ej något utom min tjenst ... det är sannt, men jag är redan kapten ... och om ett par år hoppas jag få kompagni, jag sätter mig antingen ned på mitt boställe, eller ock tar jag mig ett arrende. — Vi lefva inskränkt ... men vi bedja, vi arbeta, och den Högstes hand skall beskydda oss!

— Herren vet hvilka öden J gå'n till mötes . . . men jag har ej mod att säga nej! — sade Gyllenburg, och såg på sin hustru.

— Det ser ut, — svarade hon, — som det vore Han sjelf, hvilken närmat deras vägar, huru de än korsa sig, till hvarandra.

— Hon har, vet du Nordensvärd, för att bispringa oss, — förtäljde Gyllenburg, — återigen sålt sitt halsband . . . sin amulett, och hon hade knappast gjort det förrän jag insjuknade . . . jag välsignade henne . . . men jag är nog barnslig för att mot bättre vetande och öfvertygelse, om ej fästa mig, åtminstone tänka på spågummans ord: "att förrän det förlorade kommer till rätta igen, blir ingen frid i vår slägt."

Stillatigande upptog Henrik ett fodral ur sin ficka, och ur detsamma ett skönt äkta perlband, som han knäppte kring Engels hals.

— Hvad gör du Henrik? — frågade fadren.

— Pappa se! och Engel störtade fram till sängen.

— Det äkta perlbandet! — sade Gyllenburg långsamt, förande sin hand mot perlraden, som låg på dotterns alabasterhvita hals.

— Henrik! — inföll Elisabeth, — har säkert köpt det af den juvelerare, till hvilken Engel för 1000 rdr rgs, försålt detsamma. Men min son, — tillade hon med ömhet, — hade du råd dertill?

— Det blir också min enda present till min fästmö! Nu steg äfven han fram till fadrens hvilobädd.

Engel sjönk ned på sina knän, och Henrik vid hennes sida.

— Välsigna oss — bad han.

— Gud välsigne er mina barn, Gud gifve dig min Engel, den lycka med din blifvande make, som din moder saknar med sin.

— Gifve Gud! — inföll Elisabeth, — att kärleken blefve så bofast både i edra hem och i edra hjertan, som den varit det hos oss . . . det är sannt, vi hafva varit flyttfoglar på jorden . . . men hvarest vi byggt våra provisionella bo'n, har den flyttat med.

— Och öfvergifver oss icke i döden, — afbröt Gyllenburg, tryckande hennes hand.

— Engel, — fortfor han, — det perlband som din trolofvade nu knäppte om din hals, blifve qvar der så länge du lefver, — blifve din nöd aldrig så stor, att du ännu en gång må behöfva försälja detta i så många afseenden dyrbara halsband... må ingen under din sömn stjäla det ifrån dig. — Ja blifve hvar dag af ditt lif så klar och ren som dessa perlors sköna vatten. Må Gud i sin nåd och kärlek höra din faders bön!

XXVII.

Landstigningen.

Lördagsaftonen den 15 Juli, såg man ett fartyg, med god förlig vind, glida fram på Öresunds krusiga vattenyta; på däcket stodo tvänne, ett äldre och ett yngre fruntimmer, samt en, mera af bekymmer än af ålder, till anletsdragen härjad man, stödjande sig vid den förstnämndas arm.

Nu uppsteg en ung karl på däck, medförande en temligen beqväm länstol, och efter honom gick en ung flicka, bärande ett par snöhvita kuddar.

— Här min far, — sade Nordensvärds friska röst, och vände stolen så att Gyllenburgs ögon voro riktade på den midtemot, närliggande stranden.

Denne satte sig, under det att Engel med oändlig ömhet lade kuddarna kring sin faders skuldror; han sjönk ned i stolen.

Från Köpenhamn hade man landvägen rest till Helsingör, och derifrån med seglande fartyg färdats till den vid Svea kust midtemot belägna staden.

Man var nu nära Helsingborgs redd; fartyg från nästan alla Europeiska länder, med deras svajande brokiga flaggor, höjde sig vid densamma.

Vid foten af en hög ås, såg man den, med sina på sluttningen anlagda omgifvande trädgårdar, belägna staden; öfverst på denna bergsträckning, reste sig det under namn af Kärnan belägna tornet, liknande en i forntidsdrägt klädd vandrare, som visar sig bland ett yngre slägte.

Klockorna ljödo och tillkännagåfvo att sabbaten stundade; med öm uppmärksamhet omgaf familjen ländstolen, oroligt följande hvarje rörelse i den älskade sjuklingens anlete; hans ögon hvilade oafvändt på den framför honom sig utbredande taflan. En hög purpurfärg öfvergjöt hans ansigte; den fuktiga dimma som lade sig öfver ögonen, skymde uttrycket af de många olikartade känslor, som i dem uttalade sig; en nervös darrning öfverföll hela hans varelse; läpparna rörde sig lindrigt, hans händer knäppte sig ofrivilligt samman; ju närmare och tydligare föremålen skönjdes, ju starkare blef hans rörelse; han tog några djupa andetag, liksom hade han velat insupa luften i det land, som sett honom födas; den som från längre tider tillbaka var van att läsa i hans själ, kunde nu i detta ögonblick tyda hvarje tanka, hvarje känsla inom densamma; klockljuden klingade för hans öron som en sammanringning till Evighetens stora tempeltjenst; han hörde dem icke allenast, han förnam dem inom sitt bröst, men deremot susade hvarje ord som på fartyget talades, förbi honom, liksom vindens ljud, som i nästa minut dör bort. Sakta, sakta runno några tårar, af honom sjelf nästan omedvetna, utför hans kinder. Med en melodisk röst, omöjlig att med ord återgifva, sade han klart och tydligt, liksom till sig sjelf:

"Kennst du das Land?" *).

Nu lopp fartyget in i hamnen; en mängd personer stodo på bryggan, men ibland dessa, längst fram, en gammal man, hvars silfverlockar sköto fram under hatten; han aftog den och svängde den i luften.

— *Hvem* ser jag? — utropade Gyllenburg.

På en gång hastigt och varsamt lade Henrik armen kring den till moder Svea återkommande sonen, och förde honom i land, hvarest den fordne läraren stod, öppnande honom sina armar.

Hvad de omkring dem många åskådarne tänkte, bekymrade dem lika litet som oss, och vi lyssna blott till

*) "Känner du det landet?"

Henriks ord, då han inom några minuter gick bort, och återkom med sin tillkommande svärmor, syster och fästmö:

— Här gamle fader Hertz, ser du "Engeln", som lofvat försköna min lefnadsstig.

I ett rum, vändt åt norden, i ett af stadens förnämsta värdshus, låg mellan lakan, den fordne baron E., nu kallande sig Fredrik Gyllenburg.

Sjöresan hade medtagit de få krafter som voro qvar; lifsgnistan höll på att utslockna; makan, dottren, sonen och den gamle läraren omgåfvo hans bädd; de tvänne förstnämnda knäböjde vid hans sida; Hertz satt vid hufvudgärden och Henrik stod vid fötterna.

Det var söndagseftermiddagen; det ringde till aftonsången; Ordets tjenare, som gifvit honom och hans familj sacramenterna, hade nyss lemnat honom.

Det var tyst, tyst i rummet. Elisabeths och Engels tårar runno väl, men ingen af dem gret öfverljudt:

— Jag brann af längtan att komma hem, — sade han, — och jag kommer *hem*... mitt stoft får hvila i mitt fäderneslands älskade jord... jag fick ännu en gång trycka din hand du gamle, af mig aldrig förgätne!... Gud välsigne dig, som ömmade för ynglingen, den ingen annan frågade efter... Farväl du hulda, gränslöst älskade maka, som med mig delat, sällan några fröjder, men oräkneliga mödor och bekymmer... nu tystnade han för några minuter.

— Ännu har han mycket krafter qvar! — tänkte Henrik vid sig sjelf... han talar med en förvånande styrka, — sade han återigen i sina tankar.

Den sjuke återtog:

— Du uppplockade de törnen, som ämnades mig, förvandlade dem till blommor, och fäste dem vid min hjessa, vid mitt hjerta, under det att du knappast kunde hitta en enda knopp åt dig sjelf. Tack trogna hulda

maka ... Hata icke ditt och mitt Sverige ... fastän jag det flyr ... bort ifrån dig. Tack du mitt ljufva barn, för den fadersglädje, du lätit mig förnimma ... Han sökte Henrik med blicken ... denne kom närmare. Gör henne lycklig i hvad som på dig ankommer.

Henriks tår och handslag besvarade bönen.

— Fader, förlåt mig! — bad han och såg upp mot himmelen. — Hertz, lärare och vän ... han vände sig mot honom. — Du tror icke huru man när döden ... står för dörren ... känner sitt intet ... — orden dogo på hans läppar; han hade talat länge och med en öfvernaturlig ansträngning ... han sjönk tillbaka på sina kuddar.

Ögonen tillslöto sig; tio minuter förflöto; ingen talade, ingen rörde sig, man vågade knappast andas.

Nu öppnades åter ögonen.

Sväfvande på målet, sade han:

— Jag ... tror det ... är ... mörkt — drag upp gar .. — han famlade efter sin hustrus hand; hon lade den i hans ... Jag ser er icke! ...

— Ögonen äro redan brustna! — inföll Hertz med sin djupa högtidliga ton. — Ringningen upphörde. Nu brast ock hjertat, då Hertz lade sin hand på det samma:

— Ja stäm upp din sång ... du sälla ande, — sade han med sin nu något darrande, dofva högtidliga stämma, — fira din Sabbath der ej jordens missljud störa dig ... du möter nu mången huld och öm ... men mången ock kanske af dem som här din ofärd beredde ... men allt är glömdt. Jullen har hunnit stranden ... du har kastat ankar vid ditt *hemlands* kuster!

XXVIII.

Sex år senare.

Sex år hade försvunnit sedan den oförgängliga Söndagseftermiddagen i Helsingborg.

Vi inträda i en liten, i skogen undangömd boning, belägen en fjerdedels timmas väg från Dahla; det är ett af kaptensboställena vid Skaraborgs regemente; den rödfärgade byggningen har ett ganska anspråkslöst utseende; men så väl det yttre som inre utmärker sig genom snyggghet, ordning och trefnad; man är i November månad; en hastig vinter har infunnit sig; gården är så hvit, jemn och vacker, som vore den glaserad med socker; solen belyser de med rimfrost betäckta träden, och granen nedtynges af sina snöhöljda grenar.

Man ser genom fönsterrutorna huru brasan lyser inom hus, och träder man ditin, framställer sig en ganska frisk, rörlig och liflig tafla.

Engel, hvars bekantskap vi först gjorde vid pianot, sitter nu vid spinnrocken och drager ut en tråd, så lång och fin, som om en norrländska spunnit densamma; hon är i sin sängkammare, klädd i en blå och hvit hemväfd bomullsklädning med en hvit högst uppåt bröstet gående chemisette; hennes hufvud är obetäckt. Det dyrbara äkta perlbandet kring hennes hals är en i ögonen slående kontrast till den för öfrigt tarfliga kostymen.

Den tjugufyraåriga qvinnan är lika idéaliskt skön, som den sjuttonåriga flickan; friden thronar på hennes panna och sällheten lyser ur hennes ögon.

Vid skrifbordet i samma rum, sitter mannen, omgifven af sina papper och räkenskapsböcker; han har da-

gern på venster hand, och sin hustru midtemot sig; han har blifvit fet, hans goda bottenärliga ansigte är ljust och leende; man ser att den lycka, som så tydligt uppenbarar sig på hans hustrus anlete, har genom en sympathetisk kraft, äfven spridt sig till hans; i soffan vid sitt lilla sybord, ha vi den bepröfvade Elisabeth, som vid sina fyrtitre år, genomgått flera öden än de flesta vid sexti, i hennes anletsuttryck läser man den fullkomligaste resignation; krithvitt är håret som omslutes af nettelduksmössan; det är sorgen som förvandlat dess färg; en femårig gosse står vid bordet, läsande för mormor i "kronprinsens abc-bok", hvilken hans far som barn begagnat; en liten treårig flicka sitter på en pall vid modrens sida, syende på några docklappar; det är förmiddag, man har tegat en stund; nu infaller mormodren:

— Fredrik har läst snällt, han får lof, — och hon insmyger något i boken.

— Tuppen, tuppen, — ropar han, — har värpt åt mig en peng... han springer fram, se syster... hvad jag har...

Han visar den lilla flickan ett dalerstycke.

— Mamma, — säger hon, — lån mig låta... då får jag också en peng.

— När Althea kan tala rent, får hon lära sig läsa!

— Pappa, får jag ej nu gå ut och tumla om i snön, och kasta snöboll med lille Anders? — frågade Fredrik.

— Ja gerna, min gosse!

— De der lekarna är jag liksom litet rädd för, — säger Elisabeth, — badena i snön kunna kosta gossen både hälsa och lif.

— Tvärtom min goda mamma, — svarade Nordensvärd, — det härdar, det stärker... vi alla som uppfostrats på Dahla, icke allenast gossarna, utan äfven flickorna, äro nästan uppammade, om jag så får säga, vid naturens bröst, alla våra lekar, så väl sommar som vinter, skedde i fria luften.

— Huru raska äro icke både Adèle och Ursula jemnföelsevis mot mig; ingen af dem hade nu låtit upptända

brasan midt på förmiddagen, men jag är en frusen stackare, — sade Engel.

— Det är nog att du Henrik, kan fördraga värman här inne! — inföll Elisabeth.

— Magneten drager — svarade han leende och såg på sin hustru.

— Gudilof för det, — återtog hans svärmor, — gudilof för er stilla anspråkslösa lycka ... den utgörer min lefnads tröst, min lefnads lycka ... det är som om jag umgicks i tvänne verldar; i den, här nere har jag eder och edra små englalika barn, och i den derofvan ... har jag ... *honom*, — Engel stannade sin spinnrock.

— Ack, mamma, jag lefver ock i tvänne verldar ... aldrig, aldrig glömmer jag pappa ... med afviga handen borttorkade hon en tår.

— Hade Engel stora anspråk, — menade Henrik, — så vore hennes lott ganska medelmåttig, ty våra vilkor äro ingalunda lysande; jag har ej min tjenst mera, men genom sparsamhet, ordning och arbete berga vi oss. Jag har icke råd kläda min hustru så, som mina kamrater styr ut sina ... men hon känner mina tillgångar ... och hon begär ej mera än jag kan gifva henne ... hon den goda!

Han steg upp, slöt sin arm kring hennes lif, tryckande en varm kyss på hennes läppar.

— Se hvilket garn hon spinner, det är som vore det det ett hollandslärft ... och det är för mig hon arbetar ... dessa sex åren har jag ej slitit ett enda linne som ej hon spunnit, väft och sytt, och ändå har hon ammat sina barn ... och skött sitt hus ... och pianot har ändå icke varit bortglömdt.

— Med hushållet har jag haft en så god hjelp i mamma.

— Vi hjelpa hvarandra, — svarade modren med ömhet, — hvad hade väl jag, om jag ej hade dig min son ... och jag står i dubbel förbindelse till dig.

Nu hördes klingande hjellror; Engel såg utåt fönstret.

— Se här ha vi Max, som kommer i sin lilla kappsläde.

Henrik hann ej ut på trappan, förrän han trädde in

i rummet; hans blick var glad och lifvad; den friska vinden hade färgat hans kind, och under det han helsade, sade han!

— Jag kommer med invitation från de gamla, på kaffe, thé och supé.

— Hvad står nu på i blanka hvardagslaget, så nära Jul? — frågade Henrik.

— En högtid skall firas, min syster Mariannes och din bror Gabriels förlofning.

— Det var en riktig segernyhet, — afbröt Henrik. — Vi komma, och i morgon ställer jag ock till kalas. — Broder! det var den gladaste underrättelse som du kunde fägna mig med.

— Hvad skall jag då säga, jag och Ursula... båda äro vi lätta om hjertat... och hoppas nu att hans är försonadt med oss... och sitt öde!

— — — — — — — — — — —

Nu en hastig blick så väl på de sex förflutna åren, som på det närvarande.

Några allvarsamma bekymmer hafva icke hemsökt de gamla på Dahla; han har ingått i sitt åttiondeförsta, hon i sitt sjuttiondeförsta år; deras helsa är god, deras minne, syn och hörselorganer hafva ännu icke lidit af ålderdomens åverkan.

Eva, som närmar sig femtitalet, är fortfarandet själen i det lilla hushållet; lugn och god, tager hon nu som förr, händelser och öden lätt, men oaktadt sitt af naturen passiva lynne, är hon dock aldrig sen, då hon kan vara till hjelp.

Ursulas lynne tog ett ganska djupt intryck så väl af de redan anförda tilldragelserna, som af sin faders död; hennes helsa led deraf, och under det år, som förberedelserna till hennes lagliga skiljsmessa med Gabriel Nordensvärd, utarbetades, syntes hon aldrig i något större sällskap. Hon lyckades att genom Henriks (hennes förmyndares) nit och driftighet utfå sitt möderne.

Detta lilla kapital, inberäknadt hennes del i fardags- och nådeåret; utgjorde en för hennes enskilta behof, ganska

tillräcklig förmögenhet. Egande sitt hem hos fosterföräldrarna, bebodde hon samma rum som Marianne Osbahr, och det roade henne att utveckla och utbilda denna sednares själsförmögenheter.

Då Ursula blef lagligen skild från Gabriel, återkom Max Osbahr (som tagit afsked ur preussisk krigstjenst) till fäderneslandet. Han egde ingen jordisk penning att erbjuda sin trolofvade; enligt archiater Hertz's förslag, etablerade sig de unga i en af fosterfadren enkom för dem inredd och iordningställd flygel. Max blef sin fosterfaders inspektor och uppbar sin årliga, rikliga lön. Han och hans Ursula hade varit gifta fyra år; tvänne små barn hade närmare tillknutit deras ömsesidiga, innerliga förbund.

Åratal försvunno innan det spända förhållande, som egde rum mellan dem och Gabriel tog en annan vändning; följande Henriks råd, företog den sednare slutligen en utrikes resa; återkommande efter tvenne års förlopp, arrenderade han den domsaga, hvars förordnande han innehaft: hans affärer voro tillfölje af den omnämnda oväntade gåfva han för några år sedan mottog af en döende, hvilken hos honom stod i förbindelse, ganska goda.

Hans lynne var fortfarande dystert och det agg han bar till Max, ingalunda försvunnet ur hans hjerta. Mer än en gång mottog fosterbrodren tydliga bevis på hans mot sig afvoga sinnesstämning; med sitt veka sinne led han deraf och sökte en öppen förklaring, som efter vanligheten innebar ingen upplösning, och blef således föga tillfredsställande. I hemlighet blygdes han öfver sitt förhållande, men egde en dryg portion af den falska stolthet, som förbjuder oss ett öppet erkännande af våra fel. Tiden nöter dock de flesta intryck, både dem vi af händelserna och af våra egna förfelade onda gerningar mottaga. Förunderligt nog drifvas vi stundom dit vi aldrig ämna oss; föregående sommaren hade Marianne Osbahr i den äldre friherrinnan Bergenstrahls och fröken Stassas sällskap, vistats en termin vid den inom provinsen belägna Lunds brunn; Gabriel var ock en af brunnsgästerna. Under fyra veckors daglig sammanvaro upptäckte han hos henne många älskvärda egenskaper, som han under sina en gång

i månaden aflagda besök på Dahla, under ett helt år ej bemärkt.

Marianne som förut egt en verklig motbjudighet, nästan ovilja mot honom, erfor nu, i likhet med många af sina medsystrar, då hon såg sig vara föremål för en beständig hyllning, en viss dragningskraft till honom. De slutsatser hennes hjerta gjorde voro följande: "att han ångrade sitt fordna förhållande, hvilket af kärleken dessutom kunde urskuldas; han hade aflagt sina fel och var nu en fullkomlig menniska m. m." Utan att bestämdt vilja bestrida dessa Mariannes påståenden, äro vi dock i detta afseende något sceptiska; för vår del skulle vi tro att hans obesvarade kärlek slutligen förkolnat och vändt sig till ett annat ganska älskvärdt föremål, och om än de passioner hvilka voro honom medfödda, någon tid legat i dvala, uppvakna de vid första tillfälle med fördubblad kraft, och vi våga således icke gå i borgen för lyckan af deras blifvande äktenskap.

Adèle bibehöll sina tvenne rum på Dahla, och hade gifvit sina fosterföräldrar det löfte, att så länge de lefde, aldrig lemna deras hus; hennes lilla flicka, en lefvande afbild af hennes afledne man, var ett lofvande barn och utgjorde sin moders högsta tröst.

Hon hade under de senare sex åren varit i tillfälle att utdela flera korgar. Sorgen i hennes själ hade väl genom många allvarliga invertes strider, slutligen lugnat sig; men saknaden var qvar, och hon återvann aldrig den friska sprittande glädtighet som var henne medfödd. Men en verksam menniskokärlek, uppmuntrad af hennes äldste broder, var den staf hon omfattade, för att modigt vandra det långa vägstycke, som enligt naturens ordning, tycktes henne återstå. Hon hade tillfälle att tillfredsställa ett af flärden oförvilladt hjertas högsta behof, den att bispringa behöfvande likar.

— Hennes gifmilda, skickliga hand trollade mången gång en gåfva, till nytta eller nöje, så väl in i Henriks som Max's boning, hvilken de med sina mindre tillgångar ej ansett sig hvarken böra eller hafva råd att förskaffa sig sjelfva. Huru gerna hade hon icke velat äfven i större skala, i synnerhet vid deras bosättning, räcka

dem sina frikostiga händer, men deras finkänsliga grannlagenhet afböjde, fastän på ett för henne icke sårande sätt, hennes kärleksfulla afsigter.

Appolonia hade afflyttat från orten, till en af provinsens mindre städer, hvarest hon lyckades att som ordspråket säger, slå puder i ögonen, på de personer som icke dagligen omgåfvo henne.

Bland hennes många vackra karaktersdrag var äfven det, att aldrig öfvervinna den ovilja hon en gång fattat mot någon viss person, och Ursula fortfor att, fastän skiljd från henne, vara föremålet för hennes hat. I tysthet trakterade hon sina så kallade vänner med mer än en apokryfisk berättelse, som ställde styfdottern i en för henne ofördelaktig dager. Max kunde hon icke heller fördraga, men hennes bittra agg nådde dem dock ej, hennes makt var alltför inskränkt att inkasta ett enda törne i deras stilla husliga lycka.

Lagman Hertz och hans hustru, gamle baron Bergenstrahl och hans familj, hvilka liksom bipersonerna i ett större skuggspel, någon gång framskymtat på scenen, lefva, verka och röra sig hädanefter som hittills inom deras familjer, under det att de, i likhet med alla dödlighetens barn, då och då måste betala sin skatt till den lag, som förbjöd någon varaktig lycka på jorden.

Baron Bergenstrahls små svagheter och vanor, dels härledande sig från brist på uppfostran och ett inskränkt förstånd, dels från ett oafbrutet vistande inom en enda liten trång krets, tilltogo i samma mån som ålderdomen nedböjde hans skuldror; och till följe deraf kallades han "barn på nytt."

Lagman Melker Hertz, en af de sju, som hade sin farbror archiatern att tacka för sin fortkomst i verlden verkade oafbrutet, både som embetsman, familjefader och medborgare på den icke lysande men hedrande bana, han en gång valt. Han var föga omtalt, något mindre fördelaktigt hade man icke om honom att säga, och det goda han i tysthet utöfvade kände man icke.

Benedikta som redan närmade sig de sjuttio åren, hade flyttat till Alltorp, Henriks boställe, der hon som barnsköterska förnötte sina återstående dagar; hon hade

äfven der blifvit "gammal i gården," men för hennes trohet och kärleks skull, förlät man henne så gerna sina små sjelftagna friheter.

Våra vördnadsvärda åldriga makar tillbringade den sena, klara vinterqvällen i närheten af den plantering de uppdragit, nya friska telningar sällade sig till de redan stora, väl utbildade träden, och fader och moder Hertz voro hyllade och uppburna som få det varit, de sysselsättningar som i ungdomen och mannaåldern utgjort archiaterns högsta njutning, voro äfven i sena ålderdomen hans högsta vederqvickelser.

Han dväljdes halfva dagen bland sina böcker och samlingar, och roade sig att lära de små barnen namnen på sina uppstoppade fåglar, snäckor samt andra dyrbarheter.

Innan vi säga de läsare och läsarinnor som med sin uppmärksamhet behagat följa denna anspråkslösa berättelse, ett tacksamt farväl, vilja vi ännu en gång blicka inom murarna af det gamla, oss väl bekanta Dahla; men dessförinnan måste vi nämna att Gabriel som från början till slut ådagalade en mer än vanlig diplomatisk talang, hade i anseende till sin böjelse för Marianne, iakttagit en så hemlighetsfull försigtighet, att han aldrig i någons närvaro visade sin flamma en gnista af den låga, som hon omedvetet upptändt i hans hjerta; som hennes natur, en fullkomlig motsats till hans, var ingenting mindre än mystisk, så trodde hennes närmare omgifning att hon närde en obesvarad kärlek. I samma stund som han förredrog sitt ärende, fordrade han ett afgörande svar, som ock beviljades honom, och blef hans frieri en fullkomlig öfverraskning för hela familjen.

— — — — — — — — — — —

År 1822 då nyårsnyet tändes, lystes i Warnhems kyrka första gången för häradshöfding Nordensvärd och demoiselle Marianne Osbahr.

På eftermiddagen kommo efter öflig plägsed de närmaste på så kallad gratulationsvisit, och dessa "närmaste" inskränkte sig till fru Gyllenburg, Henrik Nordensvärd

och hans hustru, gamla Benedikta, samt något senare lagman Hertz och hans fru. Men innan de sistnämnda anlända, instiga vi inom familjekretsen.

Marianne var synbart upprörd, Gabriel allvarsam och tankfull.

Många gåfvor, mer och mindre dyrbara, hade de af slägt och vänner mottagit, och hade den unga fästmön på ett bord i stora förmaket samlat alla sina små pretiosa.

Familjen hade redan förenat sig, då Elisabeth, Henrik och hans Engel inträdde.

— Här, — återtog han, räckande hvar sin med en stor äkta perla infattad ring till Gabriel och Marianne. — Tagen dessa ringar och bären dem alltid; jag har tagit en perla af *mitt halsband*, delat den midtitu och gifver er hälften hvardera; vare de för hvar och en af er *en amulett*, som skyddar eder för allt ondt till kropp och själ. Ser du Gabriel huru klar och ren den är; räck handen åt din fästmös broder. — Max steg fram och fattade Mariannes och Gabriels förenade händer, som han lade i sin och sin hustrus.

— Se upp, Gabriel! — inföll archiatern. — Se upp en gång i ditt lif!

Gabriel upplyfte nu blicken; en tår skimrade i hans öga, ett intyg på den ögonblickliga rörelse hvaraf han kände sig fattad.

Han tryckte Max's och Ursulas förenade händer, i det han liksom oförmärkt förde dem ett stycke ifrån det öfriga sällskapet.

För första gången i sitt lif hviskade han i deras öron ord som de hade svårt att urskilja, men som de tyckte ljödo som "Förlåten mig!"

Hastigt släppande deras händer, tog han sin fästmö och närmade sig Engel.

— Tack, min syster, både min hustru och jag skola bära dessa i dubbel bemärkelse dyrbara ringar, äfven om de icke skulle hafva den underbara kraft som du tyckes tilldela dem.

Nu vände han sig till Elisabeth.

— Mina syskon och jag hafva mången gång undrat öfver den mystiska ande, som i vår barndom gömde sig

i våra föräldrars hus och hvaraf vi ännu bibehålla ett dunkelt minne ... vi anade icke då att det var vår faster ... Historien om "det borträfvade halsbandet" skulle sannerligen kunna blifva ämne till någon novell.

— Min lilla, goda hustru, — inföll Henrik, — tyckes verkligen tro att en förborgad gudomskraft bor i detsamma, ty när barnen äro sjuka, tar hon det af sin hals och fäster det vid deras, men eljest bär hon det natt och dag.

— Mycket outgrundligt finnes både i naturen och våra egna hjertan, — sade Gabriel med en dof ton, — jag skulle nästan vara färdig att med Mahomedanerna tro på ett blindt oundvikligt öde.

— En farlig tro, inföll gamle Hertz med sin djupa, metallika stämma. — Den som tror på Gud, kan besegra såväl sitt eget hjerta, som andra onda krafter. De döda tingen hafva ofta föranledt de lefvande att begå brott. Detta märkvärdiga perlband har haft många öden, och som sådant blifver det alltid en dyrbar familjeklenod inom Nordensvärdska slägten ... men någon *annan amulett*, än den osynliga fadershand, som hvar minut skyddar de sina, behöfva vi icke. — Eva steg nu in med en rykande bål — nu dränka vi alla bittra minnen i drufvans saft. Jag dricker eder till; försvinne allt groll — han såg på Gabriel och Osbahr — från hvarje hjerta ... Guds frid öfver eder alla!

Slut.

RÄTTELSER.

Sid.	11	rad.	12	*står:* hvari uppfattas	*läs:*	som jag uppfattar
»	18	»	9	» vidskepelser	»	vidskepelse
»	29	»	30	» träskolan	»	trädskolan
»	33	»	4	» är	»	äro
»	41	»	21	» de	»	det
»	55	»	14	» fart	»	dess fart

KUNGL. BIBLIOTEKET

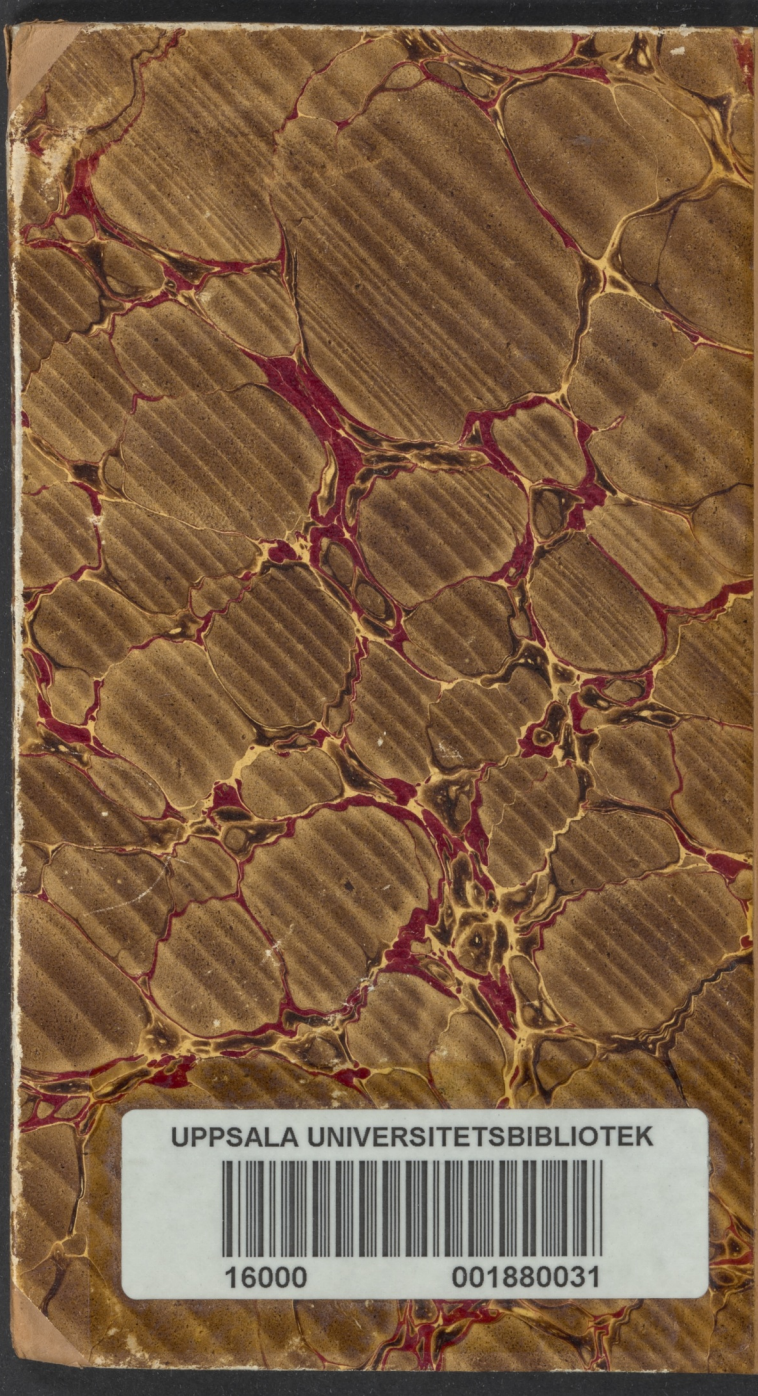
UPPSALA UNIVERSITETSBIBLIOTEK
16000 001880031

EUROPEISKA
FÖLJETONGEN
1854.

I–II.
MINTOSH
Evelyn Beresford
STRUSSENF.
Perlbandet

STOCKHOLM

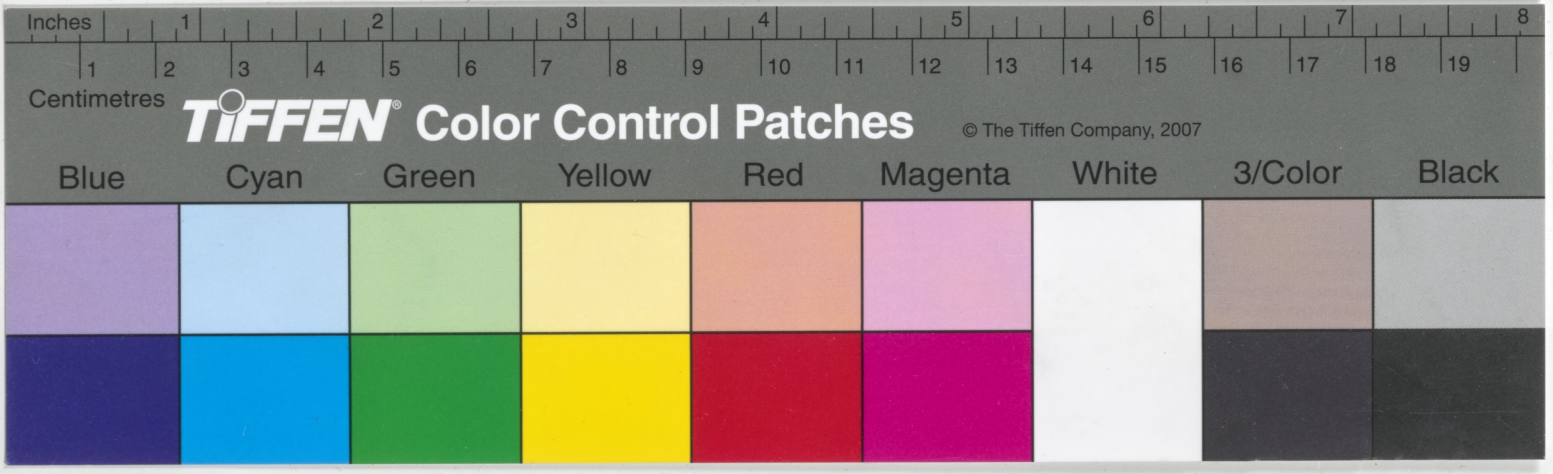
Inches
1
2
3
4
5
6
7
8
Centimetres
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
TIFFEN® Color Control Patches
© The Tiffen Company, 2007
Blue
Cyan
Green
Yellow
Red
Magenta
White
3/Color
Black